Guy de Maupassant

Stærk som døden

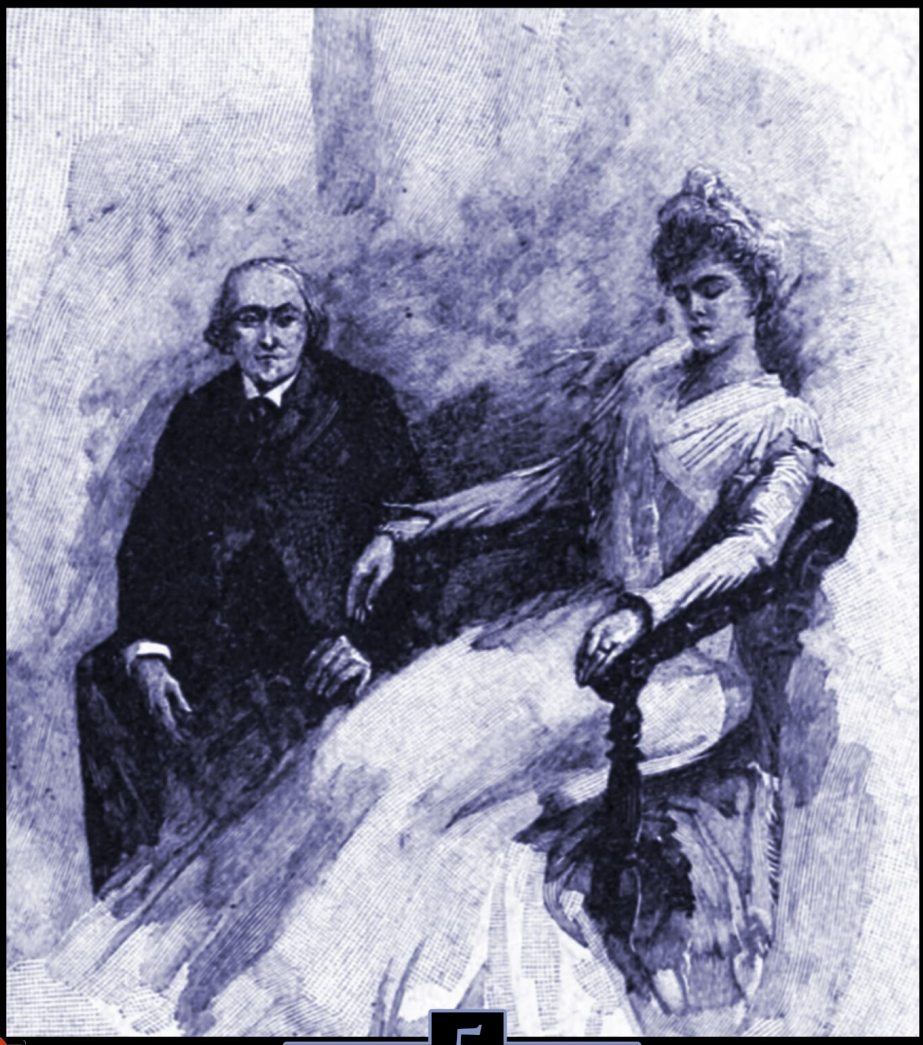

Maupassants 5 romaner

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Stærk som døden

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Stærk som døden* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Stærk som døden* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Første del

1

Lyset faldt ned i det rummelige atelier gennem det åbne vindue i loftet. Det var en stor, lysende, blændende og blå firkant, et klart hul op imod en fjern azurblå uendelighed, hvorover fuglene fløj i deres lynsnare flugt.

Men lige så snart himlens glade lys var trængt ned i det høje, strenge og draperede rum, blev det mildere og blidere, faldt i søvn på stofferne, døde bort i portiererne og nåede ikke engang ind i de mørke kroge, kun guldrammerne tændtes som blus. Det var, som om freden og søvnen sad fanget derinde, den fred, der kun kendes i et kunstnerhjem, hvor en menneskesjæl har arbejdet. Indenfor disse vægge, hvor tanken bor, hvor tanken lever og slides i voldsom anspændelse, synes alt træt og overvældet, så snart den falder til ro, alt er som dødt efter disse kriser af liv, alt hviler, møblerne, stofferne, og de store ufærdige figurer på lærrederne. Det er, som om omgivelserne havde lidt med deres herre, havde arbejdet sammen med ham og taget del i den dagligt forfra begyndende kamp. Tæpperne og stolene gemte på en svag, døvende duft af maling, terpentin og tobak. Ingen lyd brød den tunge stilhed uden det skarpe og korte skrig fra svalerne, når de fløj forbi vinduesrammen, og støjen, der næppe kunne høres op over tagene, fra Paris, som larmede dybt nede. Intet bevægede sig, kun nu og da steg en lille blå røgsky i vejret fra cigaretten, som Olivier Bertin, der lå på sin divan, havde mellem sine læber.

Hans blik stirrede op mod den fjerne himmel, mens han lå og søgte efter et emne til et nyt maleri. Hvad skulle han vælge? Han vidste det ikke endnu. Han var ingen målbevidst kunstner,

der er sikker på sig selv, men en ængstelig famlende, hvis tvivlrådige inspiration bestandig vaklede mellem alle kunstens åbenbaringer. Han var rig og berømt, han havde høstet alle æresbevisninger, og dog var han nu, da han stod ved afslutningen af sit liv, stadig den mand, der ikke rigtig ved, hvilket ideal han har vandret imod. Han havde fået *Prix de Rome*, havde forsvaret traditionerne og som mange andre manet historiens store scener frem på sine lærreder; så havde han ladet sine tilbøjeligheder svinge over i en mere moderne retning og havde med klassiske reminiscenser malet levende mennesker. Han var intelligent, begejstret, og arbejdede udholdende under hver af sine skiftende drømme, han elskede sin kunst, som han kendte til fuldkommenhed; takket være sin ånds finhed havde han erhvervet sig fremragende egenskaber i sin malemåde og hans talent udmærkede sig ved en stor smidighed, der til dels skyldtes hans vaklen og hans forsøg med alle genrer. Måske havde også det pludselige sværmeri, der var opstået for hans elegante, fornemme og korrekte billeder, haft sin indflydelse på hans natur og hindret ham i at blive det, han ellers normalt ville have udviklet sig til. Lige siden triumfen ved hans debut havde ønsket om at tækkes, ubevidst, men stadigt, forvirret ham, hemmeligt ændret hans veje og lempet hans overbevisning. Dette ønske om at behage viste sig i øvrigt hos ham under alle former og havde bidraget meget til hans berømmelse.

Hans indsmigrende bevægelser, hans livsvaner, den omhu, han plejede sit ydre med, og hans ry for at være en stærk og behændig mand, som forstod at bruge en kårde og sad glimrende til hest, alt dette dannede for hans voksende ry et

følge af småberømmelser. Da han havde malet *Cleopatra*, det første billede, der grundlagde hans ry, havde Paris pludselig kastet sig for hans fødder, havde fejret ham og gjort ham til sin; med ét slag var han blevet en af de strålende, mondæne kunstnere, som man møder i Boulogneskoven, som damerne kappes om at indbyde til deres middage, og som Instituttet allerede i deres ungdom åbner sig for. Som en erobrer var han skredet derind under hele byens bifald.

Og lykken havde fremdeles været med ham, lige til nu, da han stod på tærsklen ind til alderdommen, havde den kælet og dægget for ham.

Under indflydelse af den smukke dag, som han følte udfolde sig udenfor, lå han altså og søgte efter et poetisk emne. Frokosten og cigaretten havde gjort ham lidt døsig, og med blikket rettet ud mod himlen lod han på den azurrene baggrund sine drømme skitsere hurtige skikkelser, yndefulde kvinder i en skovallé eller på et gadefortov, et par forelskede ved bredden af vandet, alle de galante fantasier, hvori hans tanker dvælede med velbehag. Utydelige og flimrende tegnede billederne sig for hans farvehallucinerede øjne på himlen, og svalerne, der i deres uophørlige flugt som udskudte pile krydsede gennem rummet, syntes at ville udslette dem ved streger som fra en blyant.

Han fandt intet. Alle de skikkelser, han skimtede, lignede noget, han allerede havde gjort, alle de kvinder, som viste sig for ham, var søstre til eller døtre af dem, hans kunstnerlune allerede havde undfanget; og den endnu dæmpede frygt, der i det sidste år havde pint ham, for at han skulle være udtømt, for at han havde nået hele rækken af sine emner igennem, for at hans inspirationskilder skulle være udtørrede, fik form ved

denne passeren revy af hans værker, ved denne afmagt til at drømme noget nyt, til at opdage noget ukendt.

Han rejste sig slapt for at gå hen og hente sine mapper og se, om han ikke mellem de udkast, der aldrig var blevet færdige, skulle kunne finde noget, som kunne give ham en idé.

Idet han pustede røgen fra sig, gav han sig til at blade mellem de skitser, udkast og tegninger, som han gemte i et stort gammeldags skab; men han blev hurtig ked af denne forgæves søgen; han følte sig tung i hjernen og kastede cigaretten fra sig. Han bøjede sig ned og fløjtede en populær melodi, idet han trak en mægtig håndvægt frem under en stol.

Med den anden hånd drog han gardinet til side fra det spejl, han brugte til at undersøge, om stillingerne var rigtige og om der ikke var noget galt i perspektiverne. Han stillede sig op foran det og gav sig til at gøre øvelser, idet han i spejlet fulgte hver af sine bevægelser.

Rundt om i atelierne havde han været berømt for sin styrke og siden i selskabslivet for sin skønhed. Nu tog alderen på ham og gjorde ham tungere. Han var høj, hans skuldre var brede og hans bryst fyldigt, men skønt han hver dag fægtede og red, begyndte han ligesom en gammel bryder at få mave. Hovedet kunne man stadig ikke lade være med at lægge mærke til, det var nok forandret, men det var lige så smukt som i gamle dage. Det tætte, hvide, kortklippede hår gjorde de sorte øjne under de svære øjenbryn endnu mere levende. Hans kraftige overskæg, et rigtigt gammelt soldateroverskæg, var blevet ved at være næsten brunt og gav hans ansigt en sjælden karakter af energi og stolthed.

Med samlede hæle og kroppen lige stod han foran spejlet og lod de to jernkugler beskrive alle de regelmæssige bevægelser, mens hans blik tilfreds fulgte den muskelstærke arms rolige og kraftige anspændelse.

Men pludselig opdagede han inde i spejlet, hvori hele atelieret spejlede sig, at en portiere blev løftet til side og at en kvinde kom til syne i åbningen og så ind.

En stemme bagved ham spurgte:

"Er der nogen her?"

Han svarede, idet han vendte sig om:

"Ja, kom kun."

Han kastede vægten fra sig på gulvet og løb med en lidt forceret smidighed hen mod døren.

En dame i en lys dragt kom ind. Da de havde vekslet et håndtryk, sagde hun:

"De øvede Dem nok."

"Ja," sagde han, "jeg var i færd med min træning. De kom bag på mig."

Hun lo og fortsatte:

"Der var ingen hos portneren, og da jeg ved, at De altid er alene på denne tid, gik jeg ind uden at lade mig melde."

Han så på hende:

"De ser jo brillant ud i dag. Hvilken elegance!"

"Ja, jeg har fået en ny kjole. Kan De lide den?"

"Den er henrivende, det er en fuldendt harmoni. – – Ja, man kan ikke nægte, at man nu til dags forstår den kunst at sætte farverne sammen."

Han gik rundt omkring hende, følte på stoffet og gav hist og her et strøg ned ad kjolen for at få folderne til at falde rigtigt.

Hele sit liv igennem havde han brugt sine kunstnertanker og sine atletmuskler til med penslernes fine hår at skildre de skiftende og sarte moder, at afsløre den kvindelige ynde, som holdes fangen bag sine rustninger af fløjl og silke eller gemmes under kniplingernes sne, og han forstod sig lige så godt på dameklæder som en skrædder.

Han endte med at erklære:

"Den er meget vellykket. Den klæder Dem udmærket."

Hun lod sig beundre, hun var glad over, at hun så godt ud, og over, at han syntes om hende.

Hun var ikke længere helt ung, men hun var endnu smuk, ikke meget høj og en lille smule fyldig, men frisk; hendes teint havde den glans, som er ejendommelig for fyrre års alderens modne fylde, hun lignede en af de roser, der bliver ved med at udfolde sig, indtil deres blomstring er forbi, og de visner på en time.

Hun var stadig ung og spændstig under sit lyse hår, hun hørte til de pariserinder, som aldrig bliver gamle, som ejer en overraskende livskraft, et uudtømmeligt fond af modstandskraft og som tyve år i træk bliver ved med at se ens ud, uforgængelige og triumferende, omhyggelige med deres legeme og sparsommelige med deres helbred.

Hun løftede sit slør og mumlede:

"Nå, skal jeg ikke have et kys?"

"Jeg har røget," sagde han.

"Uha!" sagde hun. – Så rakte hun munden op imod ham: "Det gør ikke noget."

Og deres munde mødtes.

Han tog hendes parasol fra hende og skilte hende med hurtige og sikre bevægelser, der røbede vanen, af med hendes forårsjaket. Hun satte sig på divanen, og han spurgte med interesse:

"Hvorledes har Deres mand det?"

"Tak, rigtig godt. For øjeblikket taler han vist i Deputeretkammeret."

"Nå! Om hvad?"

"Formodentlig om roer eller agerkål, som altid."

Hendes mand, grev de Guilleroy, der var deputeret for departementet Eure, havde gjort alle landbrugsspørgsmål til sin specialitet.

Hun havde henne i en krog fået øje på en skitse, som hun ikke kendte, og hun rejste sig og gik tværs over atelieret, idet hun spurgte:

"Hvad er det der?"

"En pastel, jeg lige har begyndt på, et portræt af prinsessen af Pontève."

"Ved De," sagde hun alvorligt, "at hvis De begynder på at lave dameportrætter, så lukker jeg Deres atelier. Jeg ved alt for godt, hvad det kan føre til."

"Åh," svarede han, "man maler ikke to gange et portræt af Any."

"Nej, det håber jeg heller ikke."

Hun undersøgte pastellen som en kvinde, der forstår sig på kunst. Hun fjernede sig og gik igen nærmere, holdt hånden som en kikkert op for det ene øje og ledte det sted ud, hvorfra lyset faldt bedst på skitsen. Så erklærede hun sig tilfreds.

"Det er rigtig godt. Pastel lykkes altid for Dem."

Han mumlede smigret:

"Synes De?"

"Ja, det er en sart kunst, den fordrer en vis fornemhed. Malerkunstens håndværkere kan ikke gøre det."

I tolv år havde hun stadig fremelsket hans tilbøjelighed for en smidig og fornem kunst, hun bekæmpede ham, når han faldt tilbage til fordringsløs realisme, og drev ham af mondæne hensyn frem mod et ideal af en lidt kunstlet og manieret ynde.

Hun spurgte:

"Hvorledes er hun, prinsessen?"

Han måtte udkramme en mængde enkeltheder af alle slags, lige fra bemærkninger om hendes toilette til betragtninger over hendes åndelige egenskaber, alle de omstændelige enkeltheder, som kvindernes skinsyge og skarpsindige nysgerrighed finder behag i.

Pludselig spurgte hun:

"Er hun koket overfor Dem?"

Han lo og svor på, at det var hun ikke.

Hun lagde begge sine hænder på malerens skuldre og så fast på ham. Den tilbagetrængte lidenskab i hendes spørgsmål fik den runde pupil i den blå regnbuehinde, der var plettet med ganske små bitte sorte punkter, som stænk af blæk, til at skælve.

Hun smilede igen:

"Er det sandt? Er hun ikke koket?"

"Ja, det er sandt."

Hun tilføjede:

"Jeg er forresten rolig. Nu kommer De ikke længere til at elske andre end mig. Det er forbi, forbi for de andre. Det er for sent, min stakkels ven."

Han gøs let; som alle modne mænd, når man taler om deres alder, følte han sig pinligt berørt, og han sagde:

"Nu og i fremtiden vil der ligesom før kun være én kvinde i mit liv, den eneste, der nogensinde har været, Dem, Any."

Hun tog ham i armen, gik med ham tilbage til divanen og fik ham til at sætte sig ved siden af hende.

"Hvad tænkte De på?"

"Jeg søger efter et emne til et billede."

"Hvad skulle det være?"

"Det ved jeg ikke, det er derfor, jeg søger efter det."

"Hvad har De foretaget Dem i de sidste dage?"

Han måtte fortælle hende om de besøg, han havde haft, om de middage og aftenselskaber, han havde været til, om hvad der var blevet talt om og om den sladder, han havde hørt. De interesserede sig begge to for alle disse flygtige og ubetydelige bagateller, som fylder en mondæn tilværelse. Åbenlys eller tilsløret kappestrid, kendte eller formodede kærlighedsforhold, og fuldt færdige domme, der tusinde gange er gentaget, tusinde gange hørt om de samme personer, de samme begivenheder og de samme meninger, alt det rev dem med sig og neddykkede deres ånd i den forvirrede og skummende flod, som man kalder pariserlivet. De kendte alle i alle kredse – han som en kunstner, for hvem alle døre står åbne, og hun som en konservativ deputerets elegante hustru –, og de var øvede i at kunne føre den ægte franske, fine, letløbende, elskværdigt ondskabsfulde, unyttigt åndfulde og vulgært fornemme passiar, som giver dem, hvis tunge er smidig nok til at mestre denne bagtaleriske sport, en misundt berømmelse.

"Hvornår spiser De hos os?" spurgte hun pludselig.

"Når De vil. Hvilken dag passer Dem?"

"Skal vi sige fredag? Hertuginden af Mortemain, Corbelles og Musadieus kommer for at fejre min datters hjemkomst. Vi venter hende i aften. Men De må ikke sige det til nogen. Det er en hemmelighed."

"Ja, det glæder jeg mig til. Det skal more mig at mødes med Annette. Nu er det tre år siden, jeg har set hende."

"Ja, det er sandt! Tre år!"

Annette var først blevet opdraget i Paris hos sine forældre, men hun var blevet sin bedstemoders sidste og lidenskabelige kærlighed. Fru Paradin, der næsten var blind, boede hele året på slottet Roncières, som lå i Eure og som tilhørte hendes svigersøn. Lidt efter lidt havde den gamle dame beholdt barnet længere og længere hos sig, og da Guilleroys dels af hensyn til vælgerne og som følge af deres agrariske interesser og dels af andre grunde tilbragte næsten halvdelen af deres liv på dette gods, var de endt med helt og holdent at lade den lille pige, som i øvrigt foretrak det frie landliv for det indestængte liv i byen, blive der, og kun i ny og næ tage hende med til Paris.

De sidste tre år var hun endda slet ikke kommet derind, da grevinden foretrak at holde hende helt borte for ikke at vække hendes lyst til det selskabelige liv, førend hun var blevet så gammel, at hun kunne tage del i det. Fru Guilleroy havde sørget for, at hun havde to meget dygtige guvernanter og hvert øjeblik rejste hun ned og besøgte sin moder og sin datter. Det var også blevet næsten en nødvendighed af hensyn til den gamle dame, at Annette blev boende på slottet.

I tidligere tid havde Olivier Bertin hvert år tilbragt seks uger på Roncières, men i de sidste tre år havde hans gigt ført ham til

fjerntliggende badesteder, hvor hans længsel efter Paris var blevet så skærpet, at han, når han kom hjem, ikke kunne bekvemme sig til atter at rejse bort.

Den unge pige skulle egentlig først være kommet tilbage til efteråret, men hendes fader havde pludselig lagt en plan for hendes fremtid, og han kaldte hende hjem, for at hun straks kunne komme sammen med marquis de Farandal, som han havde udset til at blive hendes mand. Denne plan var i øvrigt blevet holdt hemmelig, og Olivier Bertin var den eneste, som fru de Guilleroy havde betroet den til.

Han spurgte derfor:

"Deres mand er altså stadig lige begejstret for sin idé?"

"Ja, og jeg tror, den er god."

Så talte de om andre ting.

Hun kom tilbage til hans kunst og ville absolut have ham til at male en Kristus. Han kom med indvendinger og mente at der var nok af dem verden over; men hun holdt fast ved det, trængte ind på ham og blev utålmodig:

"Åh, hvis jeg bare kunne tegne, så skulle jeg vise Dem, hvorledes jeg tænkte mig det; det skulle blive noget nyt og meget dristigt. De er i færd med at tage ham ned fra korset og manden, som har løsnet hans hænder, lader det øverste af legemet slippe fra sig. Det falder ned over mængden, der løfter armene for at tage imod det og holde det oppe. Forstår De mig rigtigt?"

Ja, han forstod hende; han fandt endog hendes indfald originalt, men hans stemninger gik for tiden mere i moderne retning, og da hans veninde havde lænet sig langt tilbage i divanen og lod sin fod, en fod, som stak i en fin sko og som gav

øjet indtrykket af at kunne føle huden gennem den næsten gennemsigtige strømpe, hænge ned, udbrød han:

"Se! Se! Det skulle males, det er livet: en kvindefod, der stikker frem under en kjole! Der kunne lægges alt ind, sandhed, attrå og poesi. Der gives intet mere yndefuldt, intet smukkere end en kvindefod. Og så hvilket mysterium: benet, der skjules, bliver borte og anes under stoffet!"

Han satte sig på tyrkermaner på gulvet, greb skoen og tog den af, og foden, der slap ud af sit læderhylster, bevægede sig som et lille vævert dyr, der er overrasket over at blive sat i frihed.

Bertin gentog:

"Hvor er den ikke fin og fornem og på samme tid materiel, langt mere materiel end hånden. Vis mig Deres hånd, Any."

Hendes lange handsker gik lige op til albuen. For at tage den ene af, tog hun fat i kanten foroven og krængede den som en slangeham, der bliver flået af. Armen kom til syne, bleg, fyldig og rund, så hurtigt blottet, at det virkede som en fuldstændig og dristig nøgenhed.

Hun rakte ham hånden, som hun lod hænge slapt fra håndleddet. Ringene funklede på hendes fingre, og de rosenrøde, meget tilspidsede negle lignede elskovskløer, der var vokset frem på denne kvindepote.

Olivier tog den blidt i sin og beundrede den. Han bukkede fingrene op og ned som på et levende legetøj og sagde:

"Hvad er det for en løjerlig ting! Hvad er det for en løjerlig ting! Hvilken nydelig, behændig og intelligent lille hjælper, der udfører alt, hvad man vil have, at den skal gøre, den laver bøger,

kniplinger, bygger huse og pyramider, laver lokomotiver og bagværk og giver kærtegn, det bedste af alle dens hverv."

En for en tog han ringene af, og da gifteringen, et smalt guldbånd, faldt, mumlede han smilende:

"Det er loven, lad os hilse den."

"Tosse!" sagde hun, lidt krænket.

Han havde altid haft lyst til at spotte, han besad i fuldt mål den galliske hang til at blande et skær af ironi ind i de alvorligste følelser, og uden at ville det gjorde han hende ofte imod, da han ikke forstod at opfatte de fine skranker, kvinderne opstiller, og skelne grænselinjen ind til de "hellige områder", som han sagde. Især blev hun vred, hver gang han med en let, fortrolig sarkasme talte om deres forhold, som havde varet så længe, at det kunne fremhæves som det smukkeste eksempel på trofast kærlighed i det nittende århundrede. Efter en pause spurgte hun:

"Annette og jeg kan vel gøre regning på Dem på ferniseringsdagen?"

"Ja, selvfølgelig."

Så gav hun sig til at spørge ham ud om de bedste billeder på den kommende udstilling, der skulle åbnes om fjorten dage.

Men pludselig, som om hun kom til at tænke på et ærinde, hun havde glemt, sagde hun:

"Giv mig så min sko. Jeg skal gå."

Han bøjede sig ned og kyssede foden, som syntes at svæve mellem kjolen og gulvtæppet, og som var blevet lidt kold af luften. Fru de Guilleroy rejste sig, gik hen til bordet, hvor papirer og gamle og nye breve lå og flød ved siden af et rigtig malerblækhus, hvori blækket var tørret hen. Hun så nysgerrigt

ned på det og løftede hist og her nogle papirer for at se, hvad der lå nedenunder.

Han sagde, idet han gik hen til hende:

"De ødelægger jo min uorden."

Uden at svare spurgte hun:

"Hvem er det, der vil købe Deres "*Badende Kvinder*"?"

"En amerikaner, som jeg ikke kender."

"Har De slået til med "*Gadesangersken*"?"

"Ja. Ti tusinde."

"Det har De gjort ret i. Det var pænt, men det var ikke et af Deres bedste. Farvel, kære."

Hun rakte ham sin kind, som han strejfede med et roligt kys. Så forsvandt hun bag portieren efter med halv stemme at have sagt:

"Altså på fredag klokken otte. Jeg vil ikke have, at De følger mig ud. Det ved De godt. Farvel."

Da hun var gået, tændte han sig først igen en cigaret og gav sig så på ny til at gå langsomt frem og tilbage i sit atelier. Hele deres elskovshistorie rullede sig op for ham. Han ledte fjerne, svundne småenkeltheder frem og kædede dem sammen, og han blev helt ivrig ved denne jagt efter minder.

Det var den gang, han lige havde hævet sig som en sol på den parisiske himmel, på et tidspunkt, da malerkunstens dyrkere havde erobret publikums hele gunst og befolkede et stort kvarter med prægtige paladser, som de havde betalt med nogle penselstrøg.

Da Bertin var kommet tilbage fra sit ophold i Rom, var der gået nogle år uden held og uden berømmelse, indtil han i 1868

udstillede sin *Cleopatra*, og pludselig i løbet af nogle dage blev hævet til skyerne af kritikken og af publikum.

I 1872, efter krigen og efter at Henri Regnaults død havde rejst en slags ærespiedestal for alle hans kolleger, indrullerede en *Jocaste*, et udfordrende emne, Bertin mellem de dristige blandt dem, samtidig med at den originalitet, han havde lagt ind i udførelsen, var så klogt mådeholden, at også akademikerne kunne nyde ham. I 1873 fik han en første medalje for sin "*Jødinde fra Algier*", som han malede efter en rejse i Afrika, og opnåede derved at blive sat udenfor censur. Et portræt, han i 1874 malede af prinsessen af Salia, skaffede ham i den elegante verden ry for at være sin tids største portrættist. Fra den dag blev han pariserindens og pariserindernes forgudede maler, den, der med den største behændighed og største finhed kunne finde udtryk for deres gratie, deres holdning, deres natur. I nogle måneder ansøgte alle de kvinder, som spillede en rolle i Paris, ham om den gunst at blive malet af ham. Han gjorde sig kostbar og lod sig betale højt.

En dag traf han, der var kommet på mode og gjorde visitter som enhver anden selskabsmand, hos hertuginden af Mortemain på en ung dame, klædt i dyb sorg; hun gik, da han kom, men det flygtige møde i døren blændede ham som en skøn åbenbaring af ynde og elegance.

Han spurgte om hendes navn og fik at vide, at hun hed grevinde de Guilleroy, og at hun var gift med en normannisk godsejer, der var deputeret og stærkt landbrugsinteresseret, at hun bar sorg for sin svigerfader, og at hun var meget åndfuld, meget beundret og meget feteret.

Han erklærede, endnu bevæget af det syn, der havde frydet hans kunstnerøje:

"Det er en kvinde, hvis portræt jeg ville ønske, jeg kunne komme til at male."

Dagen efter gik denne udtalelse videre til grevinden, og samme aften fik han et lille, svagt duftende brev. Papiret havde en blålig tone og skriften, som var fin og regelmæssig, skrånede ganske lidt opad fra venstre til højre.

Der stod:

"Min herre!

Hertuginden af Mortemain, som lige har været hos mig, har forsikret mig, at De ikke ville have noget imod at bruge mit stakkels ansigt til at skabe et af Deres mesterværker. Jeg ville med glæde betro Dem det, hvis jeg var sikker på, at det ikke er en ting, De har sagt uden at tænke over det, men at De virkelig i mig ser noget, som De kan gengive og idealisere.

Med megen agtelse

Anne de Guilleroy."

Han svarede med at spørge om, når han kunne fremstille sig hos grevinden, og blev simpelthen inviteret til frokost den følgende mandag.

Guilleroys boede på Boulevard Malesherbes på første sal i en stor og pragtfuld udstyret, moderne ejendom. Maleren blev ført igennem en mægtig stue med lyseblå silketapeter, indrammede i hvidt og guld, ind i et slags boudoir med vævede tapeter fra det forrige århundrede, klare og kokette tapeter à la Watteau i

sarte toner og med yndefulde sujetter, tapeter, der synes tegnet og udført af elskovsdrømmende, kunstnerisk indstillede arbejdere.

Han havde lige sat sig, da grevinden kom ind. Hun gik så let, at han ikke havde hørt hendes skridt i det tilstødende værelse, og han blev overrasket ved at se hende. Hun rakte ham fortroligt hånden.

"Det er altså virkelig sandt," sagde hun, "at De vil male mit portræt?"

"Jeg vil betragte det som en lykke, frue."

Hun så meget ung og slank ud i den sorte kjole, som gav hende et alvorligt anstrøg, der modsagdes af hendes smilende hoved med det lysende, blonde hår. Greven kom ind, han havde en lille seksårs pige ved hånden.

Fru de Guilleroy forestillede:

"Min mand."

Det var en lille, skægløs mand, hans kinder var indfaldne og det glatbarberede skæg lagde en blålig skygge under huden.

Han lignede med sit lange, tilbagestrøgne hår og sit høflige væsen lidt en præst eller en skuespiller, om hans mund lå to kredsrunde furer, der gik fra kinderne ned til hagen, og som kunne se ud til at være blevet hulet af vanen ved at tale offentligt.

Med en strøm af sætninger, der yderligere røbede taleren, takkede han maleren. Han havde længe haft lyst til at lade male et portræt af sin hustru, og han ville selvfølgelig have valgt Olivier Bertin, hvis han ikke havde været bange for et afslag, for han vidste, hvor bestormet maleren var med anmodninger.

Med mange høflighedsudvisninger på begge sider blev det bestemt, at greven dagen efter skulle ledsage sin hustru til atelieret. Han henstillede imidlertid, om det ikke var bedre at opsætte det, indtil sorgen var overstået, men maleren erklærede, at han helst ville gengive det første indtryk, den gribende modsætning mellem det fine og lysende ansigt under det gyldne hår og den strenge, sorte dragt.

Dagen efter kom hun altså med sin mand og de følgende dage med sin datter, der blev anbragt foran et bord med illustrerede bøger.

Olivier Bertin viste sig efter sædvane meget tilbageholdende. Han var lidt bange for det gode selskabs damer, som han ikke kendte noget rigtigt til. Han anså dem for på samme tid at være udspekulerede og intetsigende, hykleriske og farlige, flygtige og besværlige. Blandt halvverdenens damer havde han haft adskillige hastige eventyr, som han kunne takke sin berømmelse, sit kvikke hoved, sin elegante atletskikkelse og sit brune, energiske ansigt for. Han foretrak altså dem, og vant som han var til den lette, muntre og lystige omgang i atelierne og bag kulisserne, satte han pris på det frie væsen og den usnerpede tone, han kunne tillade sig i dette selskab. Han deltog vel i selskabslivet, men det var kun, fordi det morede ham, ikke fordi han virkelig brød sig om det, det var hans forfængelighed, som følte sig tilfredsstillet, han høstede ære og bestillinger og stillede sig ud og viste sig elskværdig overfor alle de smukke damer, der omringede ham med deres komplimenter, uden at han dog nogensinde gjorde kur til dem. Han anså dem for at være snerpede og passede på aldrig i deres nærværelse at komme med en dristig spøg eller en krydret

bemærkning, så han gik for at være særdeles korrekt. Hver gang en af dem havde stået model for ham, havde han, til trods for den umage, hun gjorde sig for at tækkes ham, følt den raceforskel, som hindrer kunstnerne i at smelte sammen med "selskabet". Bagved smilet og bagved den beundring, som hos kvinderne altid er lidt kunstig, mærkede han den ubevidste åndelige tilbageholdenhed, som mennesker, der mener, at de af naturen er overlegne, væbner sig med. Følgen var, at hans stolthed rejste sig, at hans væsen blev mere ærbødigt, næsten hovmodigt, og at der ved siden af parvenuens omhyggeligt skjulte tilfredsstillelse over at blive behandlet som ligemand af prinser og prinsesser vaktes en mandig glæde over, at han ved sin intelligens havde skabt sig en stilling svarende til den, der var givet de andre ved deres fødsel. I en let overrasket tone blev der sagt om ham: "Han er virkelig overordentlig kultiveret!" Denne overraskelse smigrede ham, men sårede ham på samme tid, fordi den viste grænserne.

Malerens tilsigtede og ceremonielle alvor gjorde fru de Guilleroy lidt forlegen; hun kunne ikke finde noget at sige til denne kølige mand, der dog havde ord for at være så åndrig.

Efter at hun havde sat sin lille pige tilrette, tog hun plads i en lænestol ved siden af den påbegyndte skitse og bestræbte sig efter kunstnerens opfordring på at gøre sit fysiognomi udtryksfuldt.

Da de var kommet midt ind i den fjerde seance, hørte han pludselig op med at male og spurgte:

"Hvad morer Dem mest her i livet?"

Hun vidste ikke rigtig, hvad hun skulle svare:

"Det ved jeg i grunden ikke. Hvorfor spørger De om det?"

"Jeg må have en lykkelig tanke ind i de øjne, endnu har jeg ikke set nogen."

"Så prøv på at få mig til at snakke. Jeg holder meget af at passiare."

"Er De munter?"

"Meget munter."

"Lad os så passiare, frue."

Han sagde "lad os så passiare, frue," i en gravalvorlig tone og gav sig igen til at male, idet han prøvede forskellige emner for at finde et punkt, hvor deres synsmåder kunne mødes. De begyndte med at udveksle Deres iagttagelser om mennesker, de kendte, og derefter gik de over til at tale om dem selv, hvad der altid er det behageligste og mest fængslende konversationsstof.

Den næste dag følte de sig straks friere overfor hinanden, og Bertin, der så, at hun både syntes om ham og morede sig over ham, gav sig til at fortælle små oplevelser fra sit kunstnerliv og gengav sine minder med det opfindsomme lune, der var ham egent.

Hun var vant til den opstillede, litterære åndfuldhed, der florerer i selskabslivet, og blev derfor overrasket ved denne lidt overstrømmende verve, der sagde tingene ligeud med et strejflys af ironi, men med klog og dristig ynde slog hun straks ind i den samme tone.

Da der var gået otte dage, havde hun erobret og betaget ham med sit gode humør, sin oprigtighed og sin naturlighed. Han havde fuldstændig glemt sin fordom mod den fornemme verdens damer og ville ikke have betænkt sig på at forsikre at de alene var indtagende og morsomme. Mens han malede, stående foran lærredet og snart tog et skridt frem eller et skridt tilbage

med de samme bevægelser som en mand, der kæmper, lod han sine intimeste tanker få luft, som om han længe havde kendt den smukke, blonde, sortklædte kvinde, der sad foran ham og lo og hørte på ham og svarede ham så lystigt og så ivrigt, at hun hvert øjeblik faldt ud af stillingen.

Snart gik han længere bort fra hende, lukkede det ene øje og bøjede sig lidt for at fange helhedsindtrykket af sin model, og snart gik han helt hen til hende for at indskærpe sig de mindste nuancer i hendes ansigt, selv det flygtigste udtryk, og gribe og gengive alt, hvad der findes i et kvindeåsyn udover de ydre træk, denne udstrålen af ideal skønhed, dette genskin af noget, man ikke ved, hvad er, den individuelle og frygtindgydende ynde, som er forskellig og ejendommelig for hver enkelt og som gør, at netop hun bliver vanvittig elsket af en, og ikke af en anden.

En dag kom den lille pige hen og stillede sig op lige foran billedet, og med barnlig alvor spurgte hun:

"Det er mor, ikke?"

Han tog hende op og kyssede hende, smigret over denne troskyldige anerkendelse af ligheden i hans værk.

En anden dag, da hun sad ganske rolig, hørte de hende på en gang erklære med en lille bedrøvet stemme:

"Mor, jeg keder mig."

Denne første klagen gjorde et så stærkt indtryk på maleren, at han den næste dag lod et helt legetøjsmagasin bringe hen i atelieret.

Forbavset og glad, men som altid meget fornuftig, ordnede den lille Annette omhyggeligt det alt sammen for efterhånden at tage frem, hvad hun fik lyst til. Fra den dag at regne elskede

hun maleren således som børn elsker, med den dyriske og kærtegnende hengivenhed, der gør dem så søde og så uimodståelige.

Fru de Guilleroy begyndte at glæde sig til de timer, hun sad model. Hun havde ikke noget rigtigt at fylde sin tid med denne vinter, hvor hun var i sorg. Hun savnede de sædvanlige selskaber og fester, og hele sin interesse lukkede hun ind i atelieret.

Hun var datter af en meget rig og meget gæstfri, stor parisisk industridrivende, der var død for flere år siden, og hans hustru, som altid var syg og de seks måneder af året lænket til sengen. Hun var derfor tidligt kommet til at stå i spidsen for huset og havde lært at tage imod, at smile, at konversere og at skelne mellem folk og vide, hvad der skulle siges til hver enkelt; hun så klart, hun var smidig og hun havde derfor straks befundet sig vel ved dette liv. Da grev de Guilleroy blev forestillet for hende som hendes tilkommende, forstod hun straks de fordele, som dette ægteskab ville bringe hende, og samtykkede uden nogen som helst tvang, som en fornuftig og praktisk pige, der ved, at man ikke kan få alt, og at enhver situation har sin tabs- og vindingskonto.

Hun kom hurtigt til at spille en rolle, hun blev stærkt feteret, især fordi hun var smuk og åndfuld og hun så mange mænd gøre kur til sig, uden at hun en eneste gang satte noget af den ro til, som beherskede hendes hjerte, der var lige så fornuftigt som hendes ånd.

Ikke desto mindre var hun koket, hendes koketteri var udæskende, men alligevel forsigtigt, og hun gik aldrig for langt. Hun holdt af at få komplimenter og hun følte det som et

kærtegn, når hun vakte attrå, forudsat at hun kunne lade, som hun ikke mærkede det. Når hun havde tilbragt en aften i en salon, ombølget af hyldest, sov hun trygt som en kvinde, der har opfyldt en mission her på jorden. Denne tilværelse havde varet syv år uden at trætte hende og uden at hun fandt den ensformig, for hun tilbad selskabslivets stadige uro; men alligevel var det, ligesom om hun nu og da længtes efter noget andet. De mænd, der omgav hende, politisk interesserede advokater, finansmænd eller unyttige klubherrer, morede hende lidt på samme måde som skuespillere, og hun tog dem ikke alt for alvorligt, selv om hun forstod at værdsætte deres stilling, den sociale plads, de indtog, og deres adkomster.

Maleren behagede hende først ved det nye, der var for hende hos ham. Hun morede sig i hans atelier, hun lo af hele sit hjerte, følte, at hun var åndrig, og var ham taknemmelig, fordi han forvandlede modeltimerne til en behagelig underholdning. Hun syntes også om ham, fordi han var smuk, stærk og berømt; der er ingen kvinde, der, selv om de altid påstår det modsatte, kan forholde sig ligegyldig over for berømmelse og legemlig skønhed. Hun var smigret over, at en sådan kender havde lagt mærke til hende, og var tilbøjelig til også på sin side at sætte pris på ham; det havde derfor glædet hende at opdage, at hans tanker var kloge og kultiverede, at han havde finfølelse og fantasi, at hans intelligens ejede en ægte charme, og at hans sprog var så farverigt, at det syntes at kaste lys over det, det udtrykte.

En hurtig fortrolighed opstod imellem dem, og i det håndtryk, de udvekslede, når hun kom, blandede der sig for hver dag, der gik, noget mere af deres hjerter.

Så, uden nogen som helst beregning, uden nogen forudgående, bevidst fattet beslutning, følte hun det naturlige ønske om at underkaste ham sig, lade ham vokse frem i sig, og hun gav efter for det. Hun havde intet forudset, intet beregnet; kun blev hun endnu mere uimodståelig koket, således som en kvinde instinktmæssigt er det overfor den mand, hun synes bedre om end de andre. I sit væsen overfor ham, i sine blikke, i sine smil, lagde hun det forførelsens fuglelim, som den kvinde, hos hvem trangen til at blive elsket vågner, forstår at udbrede omkring sig.

Hun sagde smigrende ting, der betød: "Jeg synes overordentlig godt om Dem," og hun lod ham tale længe, for ved den opmærksomhed, hun hørte på ham med, at vise ham, hvor stor interesse han indgød hende. Han hørte op med at male og satte sig hen til hende, visheden om at behage berusede ham, og han var snart poetisk, snart underholdende og snart filosofisk, alt efter den stemning, han var i.

Hun morede sig, når han var munter; når han var dybsindig, prøvede hun på at følge ham i hans udviklinger, hvad der ikke altid lykkedes hende, og når han tænkte på andre ting, syntes hun alligevel at høre på ham med et minespil, der udtrykte, at hun så godt havde forstået ham og satte så stor pris på at blive indviet i hans tankeliv, at han blev begejstret over at se hende lytte til sig og bevæget over at have fundet en fin, åben og modtagelig sjæl, hvori hans ord faldt som sædekorn.

Portrættet skred frem og tegnede til at blive smukt, da maleren var kommet i den nødvendige sindstilstand for at opdage alle sin models skønneste egenskaber og gengive dem

med den overbevisningens glød, som kun er den ægte kunstner givet.

Ved således stadig at stå bøjet henimod hende for at udforske enhver trækning i hendes ansigt, enhver farveskiften i hendes teint, enhver skygge under hendes hud, havde han optaget hende i sig ligesom en svamp, der suger vandet til sig. Og ved at overflytte den forvirrende fortryllelse, hans blik inddrak, på lærredet, ved at føle den som en bølge glide fra hans tanke ned i hans pensel, blev han fortumlet og beruset, som om han havde tømt al denne kvindelige ynde til sidste dråbe.

Hun så, at han begyndte at blive forelsket i hende, hun morede sig over denne leg, over denne sejr, som blev mere og mere sikker og fik blodet til at strømme hurtigere gennem hendes årer.

Der var kommet noget nyt ind i hendes tilværelse, noget, der gav den en ny fylde og vakte en uforklarlig glæde til live hos hende. Når der blev talt om ham, slog hendes hjerte en lille smule hurtigere, og hun fik lyst til at sige – lysten nåede dog aldrig op til læberne –: "Han er forelsket i mig." Hun var tilfreds, når hans talent blev rost, og måske endnu mere, når nogen fandt ham smuk. Når hun var alene og tænkte på ham, uden at der var nogen til stede, som forstyrrede hende, bildte hun sig virkelig ind, at hun i ham havde skaffet sig en god ven, der altid ville lade sig nøje med et hjerteligt håndtryk.

Ofte midt under det hele kunne han pludselig lægge paletten fra sig for at gå hen og tage den lille Annette op i sine arme og kysse hende ømt på øjnene eller på håret, idet han så hen på moderen, som om han ville sige:

"Det er Dem, det er ikke barnet, jeg kysser på den måde."

Af og til lod fru de Guilleroy for øvrigt sin datter blive hjemme og kom alene. De dage blev der ikke arbejdet noget videre, men passiaret så meget mere.

En dag var hun forsinket. Det var koldt. Det var i slutningen af februar. Olivier var kommet tidligt hjem, således som han altid plejede, hver gang han ventede hende, fordi han altid håbede på, at hun skulle komme for tidligt. Mens han ventede, gik han op og ned ad gulvet og røg og spurgte sig selv, overrasket over, at han for hundrede gang i de sidste otte dage stillede det samme spørgsmål: "Er jeg forelsket?" Han vidste det ikke, for endnu havde han aldrig været det for alvor. Han havde haft meget heftige sværmerier, der endog havde varet temmelig længe, men han havde aldrig taget dem for kærlighed. Nu var han forbavset over det, han følte i sig.

Elskede han hende? Så meget var vist, at han ikke nærede attrå overfor hende, eftersom han slet ikke havde tænkt sig muligheden af at komme til at besidde hende. Hidtil havde begæret, så snart han følte sig tiltalt af en kvinde, straks meldt sig og fået ham til at strække hænderne ud imod hende som for at plukke en frugt, uden at det dog havde sat hans inderste tanker i nogen særlig svingning, om hun var i hans nærhed eller ikke.

Ønsket om at eje sin nuværende model havde næppe nok strejfet ham, det var ligesom trængt tilbage, gemt bort bag en anden stærkere, endnu dunkel og dæmrende følelse. Olivier havde troet, at kærligheden begyndte med drømme og lyriske begejstringsanfald. Det, han følte, forekom ham tværtimod at stamme fra en uforklarlig sindstilstand, at være noget, der var langt mere legemligt end åndeligt. Han var nervøs, dirrende,

urolig, som når en sygdom ulmer hos en. Men der var alligevel intet som helst smerteligt ved denne feber, der satte hans blod i oprør og smittede hans tanker. Det stod ham klart, at uroen i hans sind kom fra fru de Guilleroy, fra de minder, der blev tilbage efter hvert af deres samvær, og fra længslen efter, at hun skulle komme igen. Han følte sig ikke drevet imod hende med hele sit væsen, men han følte, at hun altid var til stede i ham, som om hun ikke var gået fra ham, som om hun, når hun forlod ham, lod noget af sig blive tilbage hos ham, noget, der ikke kunne udtrykkes, ikke gribes. Hvilket? Var det kærlighed? Han søgte til bunds i sit eget hjerte for at se og forstå det. Han fandt hende henrivende, men hun svarede ikke til den ideelle kvindetype, hans håb ubevidst havde skabt. Enhver mand, der venter sig noget af kærligheden, har på forhånd udmalet sig de åndelige egenskaber og legemlige gaver, den kvinde, som skal bedåre ham, må besidde; men skønt han syntes ganske overordentlig godt om fru de Guilleroy, var hun dog ikke således, som han havde tænkt sig.

Men hvorfor var han så optaget af hende mere end af de andre, og på en så forskellig og vedholdende måde?

Var han simpelthen faldet i den snare, hendes koketteri, som han for længe siden havde anet og gennemskuet, havde udspændt for ham? Var han blevet overlistet af hendes manøvrer og kommet under indflydelse af den uimodståelige fortryllelse, en kvinde, som lægger alt ind på at behage, formår at udøve?

Han gik frem og tilbage, satte sig ned, rejste sig atter og genoptog sin vandring, tændte den ene cigaret efter den anden og kastede dem straks bort igen. Hvert minut så han på urets

viser, som langsomt og uden at fremskynde deres gang gled hen imod det sædvanlige klokkeslæt.

Flere gange havde han allerede været nær ved med en negl at løsne glasset, som hvælvede sig over de to guldpile, og med spidsen af fingeren skubbe den lange hen på det tal, som den sløsede sådan med at nå.

Han syntes, at det måtte være tilstrækkeligt, for at døren ville gå op og den, han ventede, narret og hidkaldt ved denne list, ville vise sig på tærsklen. Så gav han sig til at smile over denne barnagtige og hårdnakkede idé.

Endelig stillede han sig selv dette spørgsmål:

"Kan jeg blive hendes elsker?"

Denne tanke forekom ham løjerlig, han kunne ikke forestille sig den ført ud i virkeligheden, og han mente heller ikke, at han turde forfølge den på grund af de forviklinger, den kunne medføre i hans liv.

Alligevel følte han sig i høj grad tiltrukket af denne kvinde og han sluttede:

"Jeg er ikke desto mindre i en underlig tilstand."

Uret slog og lyden fik ham til at skælve, den rystede hans nerver mere end hans sjæl. Han ventede utålmodigt på hende, mens sekund føjede sig til sekund. Hun var altid præcis, altså ville han, inden der var gået ti minutter, se hende træde ind. Da de ti minutter var svundet, følte han sig beklemt, som når en sorg nærmer sig, så blev han irriteret over, at hun fik ham til at spilde sin tid, og på én gang forstod han, at hvis hun blev borte, ville det volde ham lidelse. Hvad skulle han gøre? Skulle han blive ved at vente? – Nej, – han ville gå ud, for at hun, hvis hun

tilfældigvis skulle være meget forsinket, kunne finde atelieret tomt.

Ja, han ville gå sin vej, men hvornår? Hvor lang en tidsfrist skulle han give hende? Var det ikke bedre, om han blev, og med et par kolde og høflige ord lod hende forstå, at han ikke hørte til dem, man plejer at lade vente? Men hvis hun nu ikke kom? Så fik han nok et telegram, et kort, et bud? Hvis hun ikke kom, hvad skulle han så gøre? Det var en spildt dag: han ville ikke kunne arbejde mere. Hvad så – – ja, så ville han gå hen og spørge, om hun var blevet dårlig, for han måtte se hende.

Det var sandt, han *måtte* se hende, han længtes efter hende med en inderlig, knugende, hvileløs længsel. Hvad betød det? Var det kærlighed? Han følte ingen begejstring i sine tanker, ingen brusen i sine sanser, ingen drømme i sin sjæl, han konstaterede blot, at hvis hun i dag ikke kom, ville han komme til at lide meget under det.

Der blev ringet på portklokken, det gav genlyd op gennem trapperne, og Olivier Bertin fik et øjeblik en fornemmelse af, at han havde ondt ved at få vejret, så blev han så glad, at han gjorde et par dansetrin og kastede sin cigaret op i luften.

Hun kom ind; hun var alene.

Dristigheden flammede pludselig op i ham:

"Ved De, hvad jeg spurgte mig selv om, mens jeg ventede på Dem?"

"Nej, det ved jeg virkelig ikke."

"Jeg spurgte mig selv, om jeg ikke var forelsket i Dem!"

"Forelsket i mig! Jeg tror, De er gal."

Men hun smilede og hendes smil sagde: "Det er pænt af Dem, det kan jeg godt lide."

Hun fortsatte:

"Det er naturligvis ikke Deres alvor. Hvorfor spøger De på den måde?"

Han svarede:

"Jo, det er mit alvor. Jeg påstår ikke, at jeg er forelsket i Dem, men jeg spørger mig selv, om jeg ikke er i færd med at blive det."

"Hvorledes er De kommet på de tanker?"

"Min sindstilstand, når De ikke er her, og min lykke, når De kommer, indgyder mig dem."

Hun satte sig:

"Åh, De behøver ikke at ængste Dem for så lidt. Så længe De kan sove og spise med god appetit, er der ingen fare."

Han gav sig til at le.

"Og hvis jeg nu mister både søvn og appetit?"

"Så lad mig det vide."

"Og så?"

"Så vil jeg lade Dem helbredes i fred."

"Tak skal De have."

Og om dette kærlighedstema lod de deres vid spille resten af tiden. Det samme gentog sig de følgende dage. Hun lod, som om hun betragtede det som en åndrig spøg, der intet betød, og når hun kom, spurgte hun ham lystigt:

"Nå, hvorledes går det så med Deres kærlighed i dag?"

I en alvorlig, men let tone fortalte han hende om ondets fremskridt, om den hemmelige og dybe udholdenhed, hans kærlighed arbejdede sig frem med. På en skæmtende måde, som en professor, der holder en forelæsning, gennemgik han for hende alt, hvad der time for time var foregået i ham, siden

de skiltes dagen i forvejen. Hun hørte opmærksomt på ham, interesseret, lidt bevæget og også lidt betaget over denne historie, som godt kunne være taget lige ud af en bog, hvori hun selv var heltinden. Når han med en galant og skødesløs mine havde opremset alle de forskellige stemninger, han var et bytte for, begyndte hans stemme at skælve og blottede ved et ord eller blot ved en betoning såret i hans hjerte.

Men hun blev ved med at spørge ham ud, hun dirrede af nysgerrighed, hendes øjne var stift fæstet på ham og hun hørte spændt på alt dette, som det var lidt ængstende, men alligevel så besnærende at lytte til.

Undertiden, når han kom hen til hende for at rette på hendes stilling, tog han hendes hånd og prøvede på at kysse den. Men med en hastig bevægelse fjernede hun den fra hans læber og rynkede brynene en lille smule.

"Så, gå nu hen og arbejd," sagde hun.

Han gav sig atter til at male, men der var ikke gået fem minutter, førend hun stillede ham et eller andet spørgsmål, som behændigt førte ham tilbage til det eneste emne, der optog dem.

En vis angst begyndte nu at dukke frem i hendes hjerte. Hun ville nok være elsket, men ikke for meget. Hun var sikker på, at hun ikke selv ville blive revet med, men hun var bange for at lade ham vove sig for langt ud, så at hun mistede ham, fordi hun blev nødsaget til at gøre ham fortvivlet, efter at hun først havde gjort indtryk af at opmuntre ham. Men hvis hun skulle have givet afkald på dette ømme venskab, der stimulerede åndfuldheden af den passiar, der flød afsted og bar kærlighedsatomer med sig ligesom bækken, hvis sand er fuldt

af guld, ville det have voldt hende sorg, en sorg så stor, at den blev en lidelse.

Når hun gik hjemmefra for at gå hen til maleren, fyldtes hun af en varm, levende glæde, der gjorde hende let og overgiven. Når hun lagde hånden på klokken til Oliviers hus, bankede hendes hjerte af utålmodighed, og tæppet på hans trappe var det blødeste, hendes fødder nogensinde havde følt.

Imidlertid begyndte Bertin at blive mørk, lidt nervøs og ofte opfarende.

Han fik anfald af utålmodighed, som han straks beherskede, men som blev hyppigere og hyppigere.

En dag satte han sig, ligesom hun var kommet, i stedet for at male hen ved siden af hende og sagde:

"De må jo nu have forstået, at det ikke er spøg, men at jeg elsker Dem vanvittigt."

Denne begyndelse forvirrede hende, hun så, at den frygtede krise nærmede sig, og hun forsøgte at standse ham, men han hørte ikke mere på hende. Hans hjerte strømmede over, og bleg, angst og skælvende måtte hun høre ham ud. Han talte længe uden at bede om noget, øm og bedrøvet og med fortvivlet resignation, og hun lod ham tage sine hænder, som han beholdt mellem sine. Uden at hun kunne forhindre det, havde han lagt sig på knæ foran hende og tryglede hende med et febervildt blik om ikke at gøre ham noget ondt. Hvad ondt skulle hun kunne gøre ham? Hun forstod det ikke, og prøvede heller ikke på at forstå det, hendes tanker døvedes af en grusom sorg over at se ham lide, men denne sorg var næsten lykke. Pludselig så hun tårer i hans øjne, og det gjorde et sådant indtryk på hende, at hun udbrød: "Åh!" og var lige ved at kysse ham, således som man

kysser børn, der græder. Med blid stemme gentog han: "Nej, nej, jeg lider alt for meget," og på én gang, smittet af hans smerte og af hans tårer, gav hun sig til at hulke med dirrende nerver og skælvende arme, som var parate til at åbne sig.

Da hun pludselig følte sig omslynget af ham og mærkede hans lidenskabelige kys på sine læber, ville hun skrige, kæmpe, støde ham fra sig, men det stod hende straks klart, at hun var fortabt, for midt i sin modstand samtykkede hun, hun slog fra sig og gav sig hen, og hun favnede ham, idet hun, råbte: "Nej, nej, jeg vil ikke."

Hun blev liggende ude af sig selv, med ansigtet skjult i hænderne, så sprang hun pludselig op, samlede sin hat, der var faldet på gulvet, op, satte den på hovedet og fo'r ud uden at bryde sig om Olivier, der søgte at holde hende tilbage ved hendes kjole og bestormede hende med bønner.

Så snart hun var kommet ned på gaden, følte hun lyst til at sætte sig på kanten af fortovet, for hun var dødtræt og benene smertede under hende. En droske kørte forbi, hun vinkede ad den og sagde til kusken:

"Kør blot ganske langsomt, hvorhen De vil."

Hun kastede sig ind i vognen, slog døren i, gemte sig langt tilbage og følte sig endelig alene bag de optrukne ruder, alene for at tænke.

I nogle minutter var der ikke andet i hendes hoved end støjen fra hjulene og vognens skumplen. Hun stirrede ud på husene, på menneskene, der gik eller kørte forbi, og på omnibusserne med tomme øjne, der intet så. Hun havde heller ikke en fornemmelse af, at hun havde givet sig selv en frist, et

pusterum, inden hun turde begynde at gruble over, hvad der var sket.

Da hun var af en hurtig og ikke fej karakter, sagde hun til sig selv:

"Der er intet at gøre, jeg er en falden kvinde."

Og nogle minutter endnu sad hun lammet af bevægelse, af visheden om den uoprettelige ulykke, forfærdet som en mand, der er faldet ned fra et tag og endnu ikke tør bevæge sig, fordi han aner, at hans ben er brækkede og er bange for at få det konstateret.

Men i stedet for at blive vanvittig ved den smerte, hun ventede og frygtede, vedblev hendes hjerte at være roligt og fredeligt; det slog langsomt og blidt efter dette fald, der knugede hendes sjæl og syntes slet ikke at tage del i hendes tankers sanseløse bestyrtelse.

Med høj stemme som for at høre det og overbevise sig om det, gentog hun:

"Der er intet at gøre, jeg er en falden kvinde."

Intet ekko af lidelse gav i hendes legeme svar på denne klagen fra hendes samvittighed.

I nogen tid lod hun sig vugge af droskens bevægelser og opsatte til senere de betragtninger, hun måtte anstille over den forfærdelige situation. Nej, hun led ikke. Hun var bange for at tænke, det var det hele, bange for at vide og for at forstå, men hun syntes tværtimod, at hun inderst inde, i den skjulte og uigennemtrængelige del af sit væsen, dér, hvor den evige kamp mod vore tilbøjeligheder fødes, følte en ubegribelig ro.

Efter at denne mærkelige dvaletilstand havde varet måske en halv time, gik det omsider op for hende, at den forventede

fortvivlelse ikke ville komme; hun rystede sløvheden af sig og mumlede:

"Det er løjerligt, jeg føler næsten ingen sorg."

Så begyndte hun at gøre sig bebrejdelser. Hun blev vred på sig selv for sin forblindelse og sin svaghed. Hvorfor havde hun ikke forudset det? Hvorfor havde hun ikke forstået, at kampens time måtte komme, at denne mand behagede hende nok til at gøre hende fej, og at attråen kan fare hen over selv de mest retsindige hjerter, som en vind, der river viljen med sig.

Men efter at hun havde overøst sig selv med foragt og hårde anklager, spurgte hun rædselsslagen sig selv, hvad der nu ville ske.

Hendes første indskydelse var at bryde med maleren og aldrig se ham mere.

Men næppe havde hun taget denne beslutning, førend tusinde grunde trængte sig frem og talte imod den.

Hvorledes skulle hun forklare dette brud? Hvad skulle hun sige til sin mand? Ville sandheden ikke blive gættet og sive ud?

Var det ikke bedre at bevare skinnet og overfor Bertin selv spille den hykleriske komedie, at hun var ligegyldig og havde glemt det hele, for at vise ham, at hun slettede dette minut ud af sin hukommelse og sit liv?

Men kunne hun gøre det? Ejede hun dristighed nok til at lade, som om hun intet huskede, til med en forarget forundring i sit blik at sige: "Hvad vil De mig?" til den mand, hvis hastige og brutale rus hun dog havde delt?

Hun tænkte længe over det, og endte med alligevel at bestemme sig til det, da ingen anden løsning forekom hende mulig.

Den følgende dag ville hun modigt gå lige hen til ham og straks lade ham forstå, hvad hun ville og hvad hun fordrede af ham. Aldrig måtte et ord, en hentydning, et blik minde hende om hendes skændsel.

Når han først havde lidt, for han ville også lide, ville han sikkert tage sit parti som en hæderlig og velopdragen mand og igen for fremtiden blive den samme, han indtil nu havde været.

Så snart hun havde slået denne nye beslutning fast, gav hun kusken sin adresse og kørte hjem. Hun var dybt nedslået og ønskede, at hun kunne gå i seng og ikke se nogen, men blot sove og glemme. Hun lukkede sig inde i sit værelse og strakte sig ud på chaiselongen, hvor hun lå og døsede lige til middag uden mere at ville beskæftige sin sjæl med disse farefyldte tanker.

Hun gik ned præcis på slaget, forundret over at hun kunne være så rolig og at hun kunne vente på sin mand med sit sædvanlige ansigt. Han kom ind med den lille pige i sine arme og hun kyssede barnet uden at føle sig det mindste beklemt.

De Guilleroy spurgte hende om, hvad hun havde taget sig for. Hun svarede ligegyldigt, at hun som sædvanlig havde siddet model.

"Bliver portrættet smukt?" spurgte han.

"Det tegner rigtig godt."

Så gav han sig til at tale om sine interesser, som han holdt af at drøfte, mens han spiste, om Kammerets møder og om diskussionen om lovforslaget til modarbejdelse af forfalskning af varer.

Denne underholdning, som hun ellers fandt sig tålmodigt i, irriterede hende, og fik hende til med større opmærksomhed at betragte den småtskårne og ordrige mand, som kunne

interessere sig for den slags ting. Men hun smilede, mens hun hørte på ham, og svarede elskværdigt, endog endnu mere venligt og imødekommende end ellers, på alle hans forslidte bemærkninger. Mens hun sad og så på ham, tænkte hun:

"Jeg har bedraget ham. Det er min mand, og jeg har bedraget ham. Er det ikke mærkeligt? Intet kan mere hindre det, intet mere udslette det! Jeg har lukket øjnene. Jeg har samtykket i nogle sekunder, kun i nogle sekunder i en mands kys og jeg er ikke længere en hæderlig kvinde. Nogle sekunder i mit liv, nogle sekunder, som ikke kan udviskes, har været nok til at bestemme den uoprettelige, så korte og så betydningsfulde handling, som for en kvinde er en forbrydelse og den største skændsel, der kan ramme hende … og jeg føler ingen fortvivlelse. Hvis nogen havde sagt det til mig i går, så ville jeg ikke have troet det. Og hvis nogen havde forsikret mig, at det alligevel ville finde sted, så ville jeg straks have tænkt på det skrækkelige samvittighedsnag, som jeg i dag ville blive pint af. Og så har jeg intet, næsten intet."

Straks efter middagen gik de Guilleroy ud, som han plejede.

Så tog hun sin lille datter på skødet, kyssede hende og græd. Det var oprigtige tårer, men de kom fra hendes samvittighed, ikke fra hendes hjerte.

Hun sov dog næsten slet ikke.

I mørket, der omgav hende, pintes hun mere ved tanken om de farer, som malerens optræden kunne rumme, og hun blev bange for sammenkomsten dagen efter og for de ting, hun måtte sige til ham, ansigt til ansigt.

Hun stod tidligt op, men blev liggende hele morgenen på sin chaiselong for at forsøge på at forudse, hvad hun kunne have at

frygte, og hvad hun så skulle svare – hun ville være væbnet mod alle overraskelser.

Hun gik tidligt hjemmefra for undervejs at kunne gennemtænke det alt sammen endnu en gang.

Han var ikke sikker på, at hun ville komme; lige siden den foregående dag havde han ikke bestilt andet end at spørge sig selv om, hvad han skulle gøre.

Da hun var gået, flygtet fra ham, uden at han havde turdet modsætte sig det, var han blevet stående alene, endnu lyttende, skønt hun allerede var langt borte, efter lyden af hendes skridt, af hendes kjole, af døren, der faldt til efter hende, slået i af en fortvivlet hånd.

Han blev stående uden at røre sig, opfyldt af en underlig stormende og brusende glæde. Han havde ejet hende, hende! *Det* var foregået imellem dem! Var det muligt? Efter at overraskelsen over denne sejr havde sat sig, gav han sig til at nyde den, og for bedre at kunne gøre det, satte han sig i en halvt liggende stilling på divanen, hvor hun var blevet hans.

Han blev siddende længe, opfyldt af den tanke, at hun var hans elskerinde, og at der mellem dem, mellem den kvinde, som han så stærkt havde attrået, og ham, på nogle øjeblikke var blevet knyttet det mystiske bånd, der hemmeligt binder to væsener til hinanden. Hele hans skikkelse dirrede endnu i mindet om det korte nu, da deres læber var mødtes og deres legemer havde forenet sig og var blevet ét for at skælve sammen i livets store gys.

Han blev hjemme hele aftenen for at fryde sig ved denne tanke, og han gik tidligt i seng, i en skælven af lykke.

Han var næppe vågnet næste morgen, førend han stillede sig selv dette spørgsmål:

"Hvad skal jeg gøre?"

En kokotte eller en skuespillerinde kunne han have sendt nogle blomster eller endog et smykke, men denne nye situation bragte ham i den dødeligste forlegenhed.

Han burde sikkert skrive … men hvad? Han kradsede noget ned, stregede det ud, rev papiret itu, og begyndte forfra på tyve breve, der alle forekom ham lige sårende, hæslige og latterlige.

Han ønskede, at han i nænsomme og varlige udtryk kunne have udtrykt sin sjæls erkendtlighed, sin vanvittige længsel og sin grænseløse hengivenhed; men til at sige disse lidenskabelige og ømme ting, kunne han ikke finde andet end kendte fraser og plumpe, barnagtige og forslidte udtryk.

Han opgav altså tanken om at skrive og bestemte sig til at gå hen og aflægge hende et besøg, så snart den tid, hvor hun plejede at sidde model for ham, var gået, for han tænkte sig nærmest, at hun ikke ville komme.

Han rørte sig ikke ud af atelieret. Han stillede sig hensunken i ekstase foran hendes portræt og hans læber brændte af lyst til at presse sig mod maleriet, hvor noget af hende var gengivet. Hvert minut gik han hen til vinduet for at se ned på gaden. Enhver kjole, han skimtede i det fjerne, fik hans hjerte til at banke. Tyve gange troede han, at det var hende, og når damen så var gået forbi, måtte han sætte sig et øjeblik, overvældet som efter en stor modgang.

Pludselig så han hende. Han turde ikke tro sine øjne, greb sin kikkert, genkendte hende, og betaget af en voldsom sindsbevægelse satte han sig ned for at vente på hende.

Da hun kom ind, styrtede han sig på knæ for hende og ville tage hendes hænder; men hun trak dem hastigt til sig, og da han blev liggende for hendes fødder betaget af angst og med blikket hævet mod hende, sagde hun overlegent til ham:

"Hvad er det, De gør? Jeg forstår ikke Deres optræden!"

Han stammede:

"Åh, frue, jeg bønfalder Dem …"

Hun afbrød ham hårdt:

"Rejs Dem op, De er latterlig."

Han rejste sig forvildet op, idet han mumlede:

"Hvad går der ad Dem? De må ikke behandle mig således; jeg elsker Dem …"

I nogle hurtige og tørre ord tilkendegav hun ham sin vilje og fastslog forholdet mellem dem:

"Jeg forstår ikke, hvad De mener! Tal aldrig til mig om Deres kærlighed, eller jeg forlader straks Deres atelier for aldrig mere at komme igen. Hvis De blot en eneste gang glemmer denne betingelse, som jeg sætter for min nærværelse her, så ser De mig aldrig mere."

Han så på hende, ude af sig selv over denne hårdhed, som han slet ikke havde forudset. Så forstod han hende og mumlede:

"Jeg adlyder, frue."

Hun svarede:

"Det er godt, det ventede jeg mig af Dem. Giv Dem nu til at arbejde, De er lidt længe om at blive færdig med det portræt."

Han tog altså sin palet og gav sig til at male; men hans hånd rystede og der lå en tåge for hans øjne. Han havde lyst til at græde, så forpint følte han sig.

Han prøvede på at tale til hende; hun svarede ham knapt. Da han forsøgte at sige hende en kompliment for hendes teint, snuppede hun ham af i en så skærende tone, at han pludselig mærkede den følelse af raseri, som hos en forelsket forvandler kærligheden til had, skyde op i sig. Der gik som et ryk igennem hans legeme og hans sjæl og straks, uden overgang, afskyede han hende. Ja, ja, det var rigtigt, det var kvinden, som dukkede frem! Hun var akkurat ligesom de andre! Hvorfor ikke? Hun var falsk, lunefuld og svag ligesom alle de andre. Hun havde lokket ham til sig, havde besnæret ham med en skøges list, havde gjort ham halvt vanvittig for bagefter intet at give ham, havde udæsket ham for så at trække sig tilbage! Hun havde ikke undset sig for at bruge de samme manøvrer som en fej kokotte, der hele tiden synes at være parat til at klæde sig af, lige til det øjeblik, da manden, som hun driver til at blive lig med hundene på gaden, står for hende, stønnende af attrå.

Når alt kom til alt, var det værst for hende selv; han havde ejet hende; han havde taget hende. Hun kunne vaske sin krop og svare ham uforskammet, lige så meget hun ville, hun udslettede dog intet, og han ville glemme det. Det havde såmænd også været en rar dårskab, hvis han havde belemret sig med en sådan elskerinde, der med sine smukke og lunefulde tænder ville have gnavet på hans kunstnerliv.

Han følte lyst til at fløjte, således som han gjorde, når han havde en af sine modeller; men da han mærkede, at hans nervøsitet tog til, og han var bange for at gøre en eller anden dumhed, afkortede han maletiden ved at foregive, at han skulle træffe nogen. Da de vekslede deres kølige afskedshilsen, troede

de fuldt og fast, at de stod hinanden langt fjernere end den dag, da de første gang mødtes hos hertuginden af Mortemain.

Så snart hun var borte, tog han hat og overfrakke på og gik ud. Solen stod kold på den blå, tågeslørede himmel og sendte et falsk og trist lys ned over byen.

Han gik med hurtige og harmfulde skridt og stødte de forbipasserende til side for ikke at blive nødt til at vige af fra den lige linje. Men efterhånden som han gik, smuldrede hans voldsomme raseri imod hende hen i savn og fortrydelse. Efter at han endnu en gang havde gentaget for sig selv alt det, han havde at bebrejde hende, kom han, ved at se andre kvinder gå forbi, til at tænke på, hvor smuk og bedårende hun var. Ligesom så mange andre, der ikke vil tilstå det, havde han altid ventet på det umulige møde, på den sjældne, enestående, ideale og lidenskabelige kærlighed, som vore hjerter inderst inde drømmer om. Havde han ikke været lige ved at finde det, han ventede på? Var hun ikke den, der kunne have skænket ham denne næsten umulige lykke? Hvorfor kan aldrig noget få lov til at blive virkeliggjort? Hvorfor kan man ikke nå det, man stræber efter? Og hvis man når det, hvorfor er det så kun stumper af det, som man får i hånden? Er det for at gøre denne jagt efter skuffelser endnu smerteligere?

Det var ikke længere grevinden, han var vred på, men på selve livet. Nu da han var begyndt at tænke over det, hvorfor skulle han så være vred på hende? Hvad havde han i grunden at bebrejde hende? Hun havde jo kun været god, elskværdig og venlig imod ham, mens han derimod havde opført sig som en bandit.

Han gik hjem, dybt bedrøvet. Han ville ønske, at han havde kunnet bede hende om tilgivelse, ofre sig for hende og få hende til at glemme; og han prøvede på at tænke sig, hvad han kunne gøre for at få hende til at forstå, i hvor høj grad han fra nu af ville underkaste sig hendes vilje.

Den næste dag havde hun sin datter med. Hendes smil var så tungsindigt og hendes udtryk så sørgmodigt, at maleren troede at se hele hendes kvindehjertes sorg, samvittighedsnag og kummer i de stakkels blå øjne, der før havde været så glade. Han blev rørt af medlidenhed og behandlede hende med den mest finfølende tilbageholdenhed og den mest hensynsfulde opmærksomhed. Hun besvarede hans opførsel med blidhed og godhed; hendes holdning var træt og modløs som hos en kvinde, der lider.

Mens han så på hende, dukkede den vanvittige længsel efter at elske hende og blive elsket af hende igen op i ham og han spurgte sig selv, hvorledes det var muligt, at hun ikke var mere forbitret på ham, end at hun kunne komme igen, kunne høre på ham og svare ham med den erindring imellem dem.

Når hun kunne se ham igen, kunne høre hans stemme og i hans nærværelse udholde den ene tanke, som hun ikke måtte kunne frigøre sig for, så måtte det være, fordi den tanke ikke var hende imod. Når en kvinde hader den mand, der har voldtaget hende, så kan hun ikke længere være sammen med ham, uden at dette had skaffer sig luft. Men manden kan heller aldrig blive hende ligegyldig. Hun må enten afsky ham eller også tilgive ham. Og kan hun tilgive det, så er hun ikke langt fra at elske.

Idet han langsomt blev ved med at male, ræsonnerede han videre gennem små, fyndige, sikre og skarpe argumenter. Han

følte sig klar og stærk i bevidstheden om fremtidig at være begivenhedernes herre.

Han behøvede blot at være forsigtig, tålmodig og hengiven, og den dag, da hun atter blev hans, ville komme af sig selv.

Han forstod at vente. Nu var det ham, der for at berolige hende og erobre hende tilbage tog sin tilflugt til list, og han skjulte sin kærlighed bag tilsyneladende samvittighedsnag, kølig opmærksomhed og ligegyldig holdning. Visheden om den kommende lykke gjorde ham rolig. Hvad havde det at sige, om den kom lidt tidligere eller lidt senere? Det voldte ham endog en mærkelig, raffineret fornøjelse at trække det ud, at iagttage hende og, da han stadig så hende komme med barnet, at sige til sig selv: "Hun er bange."

Han følte, at der mellem dem foregik et arbejde, der langsomt nærmede dem til hinanden, og at der i grevindens blik fremvoksede noget underligt, noget tvungent, noget smertefyldt blidt frem, som han tydede som en kalden fra hendes kæmpende sjæl og fra hendes vilje, der længtes efter at bukke under og syntes at sige: "Men så tving mig dog!"

Efter nogen tids forløb havde hans tilbageholdenhed gjort hende rolig, og hun begyndte igen at komme alene. Så behandlede han hende som en veninde, som en kammerat; han talte til hende om sit liv, om sine planer og om sin kunst, som til en søster.

Dåret af denne tillid påtog hun sig med glæde rollen som rådgiverske; det smigrede hende, at han således udmærkede hende fremfor alle andre kvinder, og hun følte sig overbevist om, at hans talent ville forfines gennem dette fortrolige, åndelige venskab. Men ved stadig at spørge hende om hendes

mening og vise hende dette ærbødige hensyn fik han hende på en ganske naturlig måde til at ophøje sig selv fra hans rådgiverske til hans muse. Hun fandt det herligt således at få indflydelse på denne store mand og fandt sig lidt efter lidt i, at han som kunstner elskede hende, da hun dog var den, der inspirerede hans værker.

Det var en aften efter en lang samtale om berømte maleres elskerinder, at hun lod sig glide ind i hans arme. Denne gang prøvede hun ikke på at flygte, hun blev der og hun gengældte hans kys.

Hun følte ikke længere samvittighedsnag, men hun havde en ubestemt fornemmelse af, at hun var blevet ringere, og for at svare på de bebrejdelser, hendes forstand gjorde hende, gav hun sig til at tro på, at det var skæbnens vilje. Hendes hjerte, som var uberørt, hendes sjæl som var tom, og hendes legeme, som bøjede sig ind under kærtegnenes langsomme herredømme, droges imod ham og lidt efter lidt sluttede hun sig til ham, således som kun kærlige kvinder, der elsker for første gang, kan slutte sig til en mand.

Hos ham var det en hidsig, på samme tid ideel og sanselig elskovskrise. Af og til forekom det ham som om han en dag med fremstrakte arme havde hævet sig op over jorden og i sin favn grebet den strålende, vingede drøm, der svæver højt oppe over alle vore forhåbninger.

Han var blevet færdig med grevindens portræt; det var ubetinget det bedste han endnu havde malet, for han havde evnet at se og fæstne på lærredet dette jeg ved ikke hvad, som der ikke kan findes ord for, og som det næsten aldrig lykkes

nogen at få fat på, dette hemmelighedsfulde genskin af sjælen, som ugribeligt kan glide hen over et ansigt.

Måneder gik hen og derefter år, og det bånd, der bandt grevinde de Guilleroy og maleren Olivier Bertin til hinanden, blev næppe nok lidt slappere. Den første tids overspændte begejstring var hos ham veget pladsen for en rolig og inderlig hengivenhed, en slags forelsket venskab, som var blevet ham en vane.

Hos hende voksede derimod stadig den lidenskabelige hengivelse, den hårdnakkede hengivelse, som man kan træffe hos enkelte kvinder, der helt og for bestandig giver sig hen til en mand. De er lige så hæderlige og trofaste i deres elskovsforhold, som de kunne have været i deres ægteskab, de vier sig selv til en eneste kærlighed, som intet kan lede dem bort fra. De ikke alene *elsker* deres elsker, men de *vil* elske ham, deres øjne er kun rettede på ham og de fylder deres hjerte således med tanken på ham, at intet fremmed formår at trænge derind. De har med vilje bundet deres liv sammen, således som man binder sine hænder, når man fra en bro kaster sig i vandet fordi man vil dø, og ved, at man kan svømme.

Men fra samme øjeblik, hun således havde givet sig selv, følte hun sig overvældet af angst for, at Olivier Bertin ikke skulle holde fast ved hende. Intet bandt ham uden et mandslune, en flygtig tilbøjelighed for en kvinde, han en dag havde mødt, således som han allerede havde mødt så mange andre! Hun følte, at han måtte være så fribunden og så let at friste, han som levede uden pligter, uden vaner og uden skrupler som alle mænd af hans art! Han var smuk, berømt, fejret, og indenfor hans letvakte attrås rækkevidde var både alle det gode selskabs

damer, hvis blufærdighed er så skrøbelig, og teatrenes og alkovernes damer, der på mænd som ham ødsler med deres gunst. En af dem kunne en aften efter en soupér følge med ham, tækkes ham, tage ham og beholde ham.

Hun levede derfor i en stadig rædsel for at miste ham, hun udspejdede hans udtryk, hans holdning, et ord kunne bringe hende ud af sig selv, og hvis han beundrede en anden kvinde, roste et ansigts skønhed eller en figurs ynde, snørede hendes hjerte sig sammen i angst. Alt, hvad hun ikke kendte i hans liv, fik hende til at skælve, og det, hun kendte, slog hende med rædsel. Hver gang de mødtes, udfoldede hun al sin snedighed for, uden at han mærkede det, at spørge ham ud og få ham til at sige sine meninger om de mennesker, han havde set, og om de hjem, han havde været i, og således efterspore selv det flygtigste indtryk i hans sind. Så snart hun troede at gætte, at en eller anden kvinde måske kunne få indflydelse på ham, anvendte hun de vidunderligste kunstgreb og tyede til utallige midler for at bekæmpe hende.

Ofte mærkede hun, at han var indviklet i en af disse korte intriger, som uden at slå dybere rødder varer en otte, fjorten dage, men som i en berømt kunstners liv næsten er uundgåelige.

Instinktivt anede hun faren, endnu førend hun af det festlige udtryk, der kommer i en mands øjne og ansigt, når han hidses af et erotisk lune, kunne vide, at en ny attrå var vågnet hos Olivier.

Så begyndte hun at lide; hun kunne ikke sove for kval og tvivl. For at komme bag på ham gik hun op til ham, uden at han ventede hende, stillede tilsyneladende troskyldige spørgsmål til

ham, følte på hans hjerte og lyttede til hans tanke, således som man føler og lytter for at finde den sygdom, der skjuler sig i et legeme.

Så snart hun var alene, græd hun, for hun følte sig overtydet om, at han denne gang ville blive taget fra hende, og at den kærlighed, som hun klyngede sig så fast til, fordi hun i den havde lagt hele sin vilje, hele sin magt, hele sit håb og alle sine drømme, ville blive frastjålet hende.

Når hun så efter disse korte fraværelser mærkede, at han kom tilbage til hende, følte hun ved atter at have ham og eje ham som en ting, man har tabt og igen fundet, en tavs og inderlig lykke, der undertiden, når hun gik forbi en kirke, fik hende til at gå derind og knæle for at takke Gud.

Det brændende ønske om altid at behage ham, mere end nogen anden, om at beholde ham imod alle, havde gjort hele hendes liv til en kokettes kamp. For hans skyld kæmpede hun uden afbrydelse, kæmpede med sin ynde, sin skønhed, sin elegance som våben. Hun ville have, at han over alt skulle høre tale om hende, høre hendes ansigt, hendes figur, hendes smag, hendes ånd, hendes toiletter blive rost. For hans skyld ville hun have, at andre skulle synes om hende og besnæres af hende, så at han kunne blive stolt over hende og skinsyg på hende. Og hver gang hun anede, at han var jaloux, sørgede hun for, at han, efter at han havde lidt en lille smule, fik en sådan triumf over sin rival, at den på ny kaldte hans kærlighed til live og hidsede hans forfængelighed.

Da hun forstod, at en mand altid er udsat for at møde en kvinde, hvis legemlige tiltrækning er stærkere, fordi hun har

nyheden i sig, tog hun sin tilflugt til andre midler; hun smigrede ham og forkælede ham.

På en diskret, men vedholdende måde lod hun sine lovtaler strømme ned over ham; hun vuggede ham i beundring og indlullede ham i komplimenter, for at det venskab og selv den kærlighed, han fandt alle andre steder, skulle forekomme ham koldere og mere ufuldstændig, og for at han, selv om også andre elskede ham, skulle ende med at se, at dog ingen forstod ham som hun.

Sit hjem, sine to stuer, hvor han så ofte kom, gjorde hun til et sted, hvor hans kunstnerstolthed satte lige så megen pris på at være som hans hjerte, til det sted, hvor han helst kom i hele Paris, fordi alle hans svagheder der blev tilfredsstillet.

Hun lærte ikke alene at opdage alle hans tilbøjeligheder for ved at opfylde dem i sit hjem at bibringe ham en følelse af velvære, som intet kunne erstatte, men hun forstod at opelske andre og nye hos ham, at skaffe ham lækkerbiskener af alle slags, både legemlige og åndelige, at vænne ham til at blive plejet og hygget for, tilbedt og smigret. Hun sørgede for at glæde hans øjne ved elegance, hans lugtesans ved parfumer, hans øren ved komplimenter og hans mund ved udsøgte retter.

Men når hun således i hans feterede og egenkærlige ungkarlesjæl og ungkarlelegeme havde opdyrket en mængde små tyranniske fornødenheder, når hun var ganske vis på, at ingen elskerinde, således som kun hun ville tænke på, at hæge om dem og holde dem vedlige og gennem alle disse livets små nydelser at baste og binde ham, blev hun pludselig bange for, at det skulle føre til, at han ville få den idé at gifte sig, og hver gang han beklagede sig over, at han bestandig skulle leve alene,

at han kun med de indskrænkninger, de selskabelige hensyn gjorde nødvendige, kunne komme til hende, og hun så ham søge til klubben eller gribe til andre midler for at mildne sin ensomhed, bestyrkedes hun i sin frygt.

Der var dage, hvor hun led således ved alle disse bekymringer, at hun længtes mod alderdommen for at have overstået al denne angst og kunne hvile ud i en rolig og afkølet kærlighed.

Årene gik imidlertid uden at skille dem. Den kæde, hun havde knyttet, var solid, og efterhånden som leddene blev slidte, dannede hun nye. Men i stadig bekymring vågede hun over malerens hjerte, som man våger over et barn, der går over gader, som er fulde af vogne, og hver dag frygtede hun den ukendte hændelse, der stadig hænger truende over os alle.

Greven var hverken skinsyg eller mistænksom; han fandt, at denne fortrolighed mellem hans kone og en fremragende kunstner, der over alt blev modtaget med det største hensyn, var ganske i sin orden. Ved at komme så meget sammen havde de to mænd vænnet sig til hinanden og var endt med at lære at sætte pris på hinanden.

2

Da Bertin den påfølgende fredag, da han skulle spise til middag hos sin veninde for at fejre Antoinette de Guilleroys hjemkomst, trådte ind i den lille stue i Ludvig den Femtendes stil, var der ikke andre derinde end Musadieu, som lige var kommet.

Det var en åndfuld gammel mand, der kunne være blevet til en mand af betydning, og som ikke kunne forsone sig med, at han ikke var blevet det.

Han havde oprindelig været konservator ved de kejserlige museer, men ikke desto mindre var det lykkedes ham under republikken at blive udnævnt til inspektør i Ministeriet for de Skønne Kunster, hvad der dog ikke forhindrede ham i fremfor alt at være en ven, ikke alene af alle prinser af kongeligt blod, men også af alle andre prinser og prinsesser og hertuginder og hele det europæiske aristokrati i almindelighed, samtidig med, at han var alle kunstneres svorne beskytter. Han var i besiddelse af en spændstig intelligens, der satte ham i stand til at få færten af alt, og begavet, som han var, med en naturlig veltalenhed, som tillod ham at sige de mest dagligdags ting på en behagelig måde, med en tankesmidighed, som fik ham til at føle sig hjemme i enhver kreds, og med et fint, diplomatisk instinkt, som gjorde, at han straks ved første øjekast kunne bedømme menneskene, tilbragte han sine dage og aftener med at slæbe sin meget vidende, unyttige og snakkesalige virkelyst fra salon til salon.

Han syntes at være skikket til alt og talte om alt med et skin af indgående sagkundskab og en populær tydelighed, som blev i høj grad skattet af den fornemme verdens damer, som han

gjorde tjeneste for som en vandrende kundskabs-bazar. I virkeligheden vidste han også en masse ting uden nogensinde at have læst andre bøger end lige de allernødvendigste; men han stod på en udmærket fod med de fem akademier, med alle lærde, alle forfattere og alle specialister, til hvis udviklinger han lyttede med den mest omhyggelige skønsomhed. Han forstod at sondre det hørte, således at han straks glemte de forklaringer, der enten var alt for tekniske eller overflødige for hans omgang, men huskede alt det andet. Den viden, han på den måde havde samlet sammen, iklædte han så en nem, klar og elskværdig form, som gjorde den let at opfatte, nærmest som videnskabelige fabler. Han fik en til at tænke på et depot af ideer, et af disse vældige magasiner, hvor man aldrig støder på sjældne genstande, men hvor alle andre ting findes i billig overflødighed af alle slags og af enhver oprindelse, lige fra køkkentøj til populære fysikapparater og hjemmekirurgiske instrumenter.

Malerne, som han gennem sit embede stod i stadig forbindelse med, så ned på ham, men var bange for ham. Han gjorde dem i øvrigt mange tjenester, fik deres malerier solgt og indførte dem i de kredse, der kunne være til nytte for dem. Han holdt af at præsentere, protegere og bringe i skuddet, og han syntes at have viet sig til et hemmelighedsfuldt sammensmeltningsværk af den fornemme verdens repræsentanter og kunstnerne, og det var hans stolthed at være intim med de sidste og kunne gå ud og ind hos de første, at han for eksempel om formiddagen kunne spise frokost hos prinsen af Wales, der var i Paris på gennemrejse, og tilbringe aftenen

sammen med Paul Adelmans, Olivier Bertin og Amaury Maldant.

Bertin, der syntes ganske godt om ham og morede sig over ham, sagde:

"Han er en Jules Verne'sk encyklopædi, indbundet i æselskind."

De to herrer trykkede hinandens hænder og gav sig til at tale om krigsrygterne, som Musadieu fandt foruroligende af grunde, som han meget dygtigt udviklede: Tyskland havde al mulig interesse af at knuse os og fremskynde det øjeblik, Bismarck i atten år havde ventet på. Olivier Bertin beviste derimod med uomstødelige argumenter, at denne frygt var ugrundet, da Tyskland ikke ville være vanvittig nok til at sætte sine erobringer på spil ved et vovestykke, hvis udfald var tvivlsomt, og kansleren ikke uforsigtig nok til i sit livs aften med et slag at risikere sit livsværk og sin hæder.

Musadieu syntes imidlertid at vide ting, som han ikke ville rykke ud med. Han havde i øvrigt samme dag talt med en af ministrene og havde mødt storfyrst Vladimir, der aftenen forud var kommet tilbage fra Cannes.

Kunstneren sagde ham imod og bestred i en rolig, ironisk tone de bedst underrettedes kompetence. Bag alle disse rygter gemte der sig blot en børsspekulation. Kun Bismarck alene kunne have en bestemt mening om det, og det var endda tvivlsomt, om det var tilfældet.

Guilleroy kom ind. Han trykkede ivrigt deres hænder og bad i overstrømmende vendinger undskylde, at han havde ladet dem være alene.

"Hvad tror De, kære deputerede?" spurgte maleren, "hvad mener De om udsigterne til krig?"

Guilleroy styrtede sig straks ind i en tale. Som medlem af Deputeretkammeret vidste han mere end nogen anden, men han var ikke af samme mening som flertallet af sine kolleger. Nej, han troede ikke på sandsynligheden af en forestående konflikt, med mindre den skulle blive fremkaldt ved voldsomhed fra fransk side og ved skryderier fra den såkaldte patriotliga. Og i store træk udkastede han et portræt af Bismarck, et portræt à la Saint-Simon. Ingen ville forstå den mand, fordi man altid tillægger andre sin egen måde at tænke på, og tror, at de er parate til at gøre det, som man selv ville gøre i deres sted. Bismarck var ingen falsk og usand diplomat, han var oprigtig og brutal, han skreg altid sandheden lige ud og forkyndte altid åbent sine hensigter. "Jeg vil have, at der skal være fred," sagde han. Det var sandt, han ville have fred, intet andet end fred, alt, hvad han havde gjort i de sidste atten år beviste det soleklart, alt lige til hans rustninger, til hans alliancer, dette bundt af forenede folkeslag, som han stillede op som værn mod Frankrigs ubændighed. Og i en inderlig og overbevist tone sluttede Guilleroy:

"Det er en stor mand, en meget stor mand, der kun har et ønske: ro, men som tror, at han må bruge trusler og voldsomme midler for at nå det. I grunden, mine herrer, er han en stor barbar."

"Hensigten helliger midlerne," svarede Musadieu. "Jeg indrømmer Dem gerne, at han elsker freden, hvis De på Deres side vil indrømme, at han altid har lyst til at føre krig for at

opnå den. Det er i øvrigt en gammel og uomstødelig sandhed: Når man kriges i denne verden, er det for at få fred."

En tjener meldte:

"Hertuginden af Mortemain."

I den vidt åbne dør åbenbarede sig en høj, svær dame, der myndigt trådte ind i stuen.

Guilleroy styrtede hen imod hende, kyssede hende på hånden og spurgte:

"Hvorledes befinder De Dem, grevinde?"

De to andre herrer hilste på hende med en vis ærbødig fortrolighed, for hertuginden var i hele sin fremtræden hjertelig og ligetil.

Hun var enke efter hertugen af Mortemain, der var død som general, og moder til en eneste datter, som var gift med prinsen af Salia, der var af meget fornem oprindelse og i besiddelse af kongelige rigdomme. I sit hjem i Rue de Varenne mødtes alle berømtheder fra hele verden for at udveksle gensidige komplimenter. Ingen højhed kunne rejse igennem Paris uden at spise ved hendes bord, og ingen kunne få publikum til at tale om sig, uden at hun straks udtrykte ønsket om at lære vedkommende at kende. Hun måtte se ham, tale med ham og fælde sin dom over ham. Det morede hende meget, fyldte hendes liv og nærede den hovmodige, men alligevel velvillige nysgerrigheds flamme, der brændte i hende.

Hun havde knapt fået sat sig, førend den samme tjener råbte:

"Baron og baronesse de Corbelle."

De var unge, baronen tyk og skaldet, baronessen spinkel, elegant og meget mørk.

Dette par indtog i det franske aristokrati en særstilling, der ene og alene skyldtes den ængstelige forsigtighed, de valgte deres omgang med. De var af ret beskeden adel og havde ingen værd og ingen ånd, men alle deres handlinger var udslag af et grænseløst afguderi af alt, hvad der var fint, udsøgt og fornemt og i kraft af udelukkende at søge de mest fyrstelige huse, og altid at lægge kongeligsindede, gudfrygtige og til det yderste korrekte følelser for dagen, af at respektere alt, hvad der skal respekteres, og foragte alt, hvad der skal foragtes, af aldrig at tage fejl i ét punkt, der vedrørte den fornemme verdens dogmer, og af aldrig at betænke sig, når det gjaldt et etikettespørgsmål, var det lykkedes dem i manges øjne at komme til at stå som de mest fremragende repræsentanter for det parisiske high-life. Deres mening dannede en slags elegancens lovbog og deres nærværelse i et hus var et sandt adelsbrev for det.

Corbelles var i familie med grev de Guilleroy.

"Men hvor er dog Deres hustru?" spurgte hertuginden forbavset.

"Hun kommer om et øjeblik, om et lille øjeblik," svarede greven, "hun forbereder en overraskelse."

Da grevinde de Guilleroy efter en måneds ægteskab var blevet indført i selskabslivet, var hun blevet forestillet for hertuginden af Mortemain, der lige straks syntes om hende, bemægtigede sig hende og protegerede hende.

I tyve år havde dette venskab holdt ud, og når hertuginden sagde: "mit barn", sporedes der endnu i hendes stemme genklangen af denne pludselige, men vedholdende

tilbøjelighed. Det var i hendes hjem, at maleren og grevinden havde mødt hinanden.

Musadieu var gået hen til hertuginden og spurgt hende, om hun havde set "De Tøjlesløse"s udstilling.

"Nej, hvad er det?"

"En ny gruppe kunstnere, impressionister i beruselsestilstand. Der er to iblandt dem, som er meget dygtige."

Den fornemme dame mumlede foragteligt:

"Jeg sætter ikke pris på den slags herrers påfund."

Hun var brysk og selvrådig og bøjede sig sjældent for andre meninger end sine egne, som udelukkende hvilede på bevidstheden om hendes sociale stilling, der, uden at hun selv vidste af det, fik hende til at betragte alle videnskabsmænd som intelligente gøglere, der af Vorherre havde fået det hverv enten at more den fornemme verden eller gøre den tjenester, og hun lagde aldrig andet til grund for sine domme end den grad af forundring og af umiddelbar fornøjelse, hun følte ved synet af en ting, læsningen af en bog eller fortællingen om en opfindelse.

Stor, svær, tung, rød og højttalende som hun var, gik hun for at være meget fornem, fordi intet kunne bringe hende ud af fatning, og fordi hun turde sige alt og protegerede alverden, detroniserede fyrster ved at give fester til deres ære og selv den almægtige ved sin gavmildhed overfor gejstligheden og sine gaver til kirkerne.

Musadieu fortsatte:

"Ved hertuginden, at man tror at have arresteret Marie Lambourgs morder?"

Hendes interesse vaktes pludselig og hun svarede:

"Nej, det må De fortælle mig."

Han skildrede de nærmere omstændigheder. Han var høj og meget mager, bar en hvid vest og havde små diamanter i sine skjorteknapper. Han talte uden at gøre nogen som helst bevægelser og med en yderst korrekt mine, der tillod ham at sige de meget vovede ting, der var hans specialitet. Han var meget nærsynet og gjorde til trods for sin lorgnet indtryk af aldrig at se nogen; når han satte sig, var det lige som om hele hans knokkelbygning tog form efter lænestolen. Hans sammenbøjede overkrop blev ganske lille og sank helt sammen, som om hans rygrad var af gummi, hans ben, som han lagde over kors, lignede to sammenrullede bånd og ved enden af hans lange arme, som han støttede på lænestolens, hang et par blege hænder med nogle uendelige fingre og dinglede. Hans hår og hans overskæg, der var kunstnerisk farvet, så at de hvide steder behændigt var gemt, var stadig genstand for spøgende bemærkninger.

Som han var i færd med at forklare hertuginden, at den formodede morder havde givet det myrdede offentlige fruentimmers juveler til et andet pigebarn af samme slags, blev døren ind til den store dagligstue atter smækket op på vid gab og to damer i hvide kniplingskjoler kom ind, smilende og med hinanden om livet. De var begge blonde og lignede hinanden som to søstre af forskellig alder, den ene var lidt for moden og den anden lidt for ung, den ene lidt for fyldig og den anden lidt for slank.

Der blev råbt og applauderet.

Ingen uden Olivier Bertin vidste noget om Annette de Guilleroys hjemkomst og synet af den unge pige ved siden af moderen, – der på lidt afstand så lige så frisk ud og endog var endnu smukkere, for skønt hun var en for udviklet blomst, var hun dog stadig blændende, mens datteren, der endnu knapt var udsprungen, først begyndte at blive køn, – fik dem til at finde begge henrivende.

Hertuginden klappede begejstret i hænderne og udbrød:

"Nej, hvor de er bedårende og morsomme sammen! Se dog på dem, hr. Musadieu, hvor de ligner hinanden!"

Der blev anstillet sammenligninger og der dannede sig straks to meninger. Musadieu, Corbelle og grev de Guilleroy fandt, at grevinden og hendes datter kun lignede hinanden ved teinten, håret og især ved øjnene, som var aldeles ens hos dem begge, plettede med sorte punkter, som om ganske bitte små blækdråber var sprøjtede op på den blå regnbuehinde. Men om kort tid, når den unge pige var blevet kvinde, ville de næsten ikke ligne hinanden mere.

Hertuginden og Olivier Bertin var derimod af den mening, at de i et og alt lignede hinanden, og at det kun var aldersforskellen, der fik dem til at synes forskellige.

Maleren sagde:

"Hvor hun har forandret sig i de tre år! Jeg ville ikke have kendt hende igen. Jeg ved virkelig ikke, om jeg tør sige "du" til hende."

Grevinden gav sig til at le:

"Det manglede bare! Jeg gad nok se Dem sige "De" til Annette."

Den unge pige, hvis fremtidige kækhed skimtedes igennem hendes frygtsomme skælmeri, svarede:

"Det er snarere mig, som ikke længere tør sige "du" til hr. Bertin."

Moderen smilede:

"Behold bare den dårlige vane, det giver jeg dig lov til. I bliver snart gode venner igen."

Men Annette rystede på hovedet:

"Nej, nej, det ville genere mig."

Hertuginden, der havde omfavnet hende, betragtede hende med et kenderblik:

"Hør en gang, du små, se mig lige ind i ansigtet. Ja, du har aldeles din moders blik, du bliver ikke ilde, når der er gået nogen tid, og du er blevet mere udviklet. Men du må se at blive fyldigere, ikke meget, men en lille smule, du er for spinkel."

Grevinden udbrød:

"Sig dog ikke det."

"Hvorfor ikke?"

"Det er så rart at være slank. Jeg gør stadig forsøg på at blive tyndere."

Hertuginden blev vred og i sin ivrighed glemte hun, at den unge pige var til stede:

"Ja, det er den gamle historie! Det skal være så dejligt med alle de knogler, bare fordi de er lettere at klæde på, end når man er lidt buttet. Jeg for mit vedkommende hører til de fyldige kvinders generation! Men nu til dags er det jo de magre, der dominerer! Det får mig til at tænke på Ægyptens køer. Jeg forstår blot ikke mændene, de ser virkelig ud, som om de

beundrede jeres skeletter. I min tid stillede de større fordringer."

Hun så de andres smil og tav et øjeblik. Så fortsatte hun:

"Se på din moder, lille ven, hun er, som man skal være, lige tilpas. Bliv som hun."

De gik ind i spisestuen. Da de var kommet til bords, genoptog Musadieu diskussionen:

"Jeg synes, at mændene bør være magre, fordi de er skabt til at dyrke forskellig slags sport, som fordrer lethed og behændighed, og som ikke ville passe sammen med en mave. Hvad kvinderne angår, da er det en noget anden sag. Er det ikke også Deres mening, Corbelle?"

Corbelle blev forlegen, for hertuginden var svær og hans egen kone mere end slank. Men baronessen kom sin mand til hjælp ved resolut at holde på de magre. Året forud havde hun måttet kæmpe imod en begyndende fedme, som det dog meget hurtigt var lykkedes hende at blive herre over.

Fru de Guilleroy spurgte:

"Hvorledes bar De Dem ad?"

Og baronessen forklarede den metode, som alle øjeblikkets elegante damer brugte. Man måtte ikke drikke til sine måltider. Først en time efter at man havde spist, kunne man tillade sig en kop meget varm, helst brændende hed te. Det hjalp altid. Hun kom med de mest overraskende eksempler på fyldige damer, der i løbet af tre måneder var blevet lige så tynde som et kosteskaft.

Hertuginden udbrød opbragt:

"Gud, hvor det er dumt at plage sig selv på den måde! I må jo ikke bryde jer om noget som helst, ikke engang om champagne!

Sig De noget, Bertin, De, som er kunstner, hvad mener De?"

"Å, jeg – jeg er jo maler, så mig kan det være lige meget – jeg draperer! Hvis jeg var billedhugger, ville jeg måske beklage mig."

"De er i alt fald et mandfolk, hvad holder De mest af?"

"Jeg? ... af en ... en lidt velnæret elegance, hvad min kokkepige kalder en god, lille kornfedet kylling. Den er ikke fed, men den er rund og lækker."

Sammenligningen vakte latter; men grevinden så vantro på sin datter og mumlede:

"Nej, det er pænest at være mager. Magre kvinder bliver desuden ikke så hurtigt gamle."

Også dette punkt blev drøftet, men heller ikke her var selskabet af samme mening. En ting var de dog alle enige om, og det var, at når man var meget svær, måtte man ikke magre sig for pludseligt af.

Denne bemærkning gav anledning til at holde en revue over alle de damer, der var kendt i selskabslivet, og til på ny at fastslå hver enkelts ynde, chic eller skønhed. Musadieu fandt den blonde marquise de Lochrist aldeles bedårende, mens Bertin foretrak den mørke fru Mandelière med den smalle pande, de dunkle øjne og den lidt store mund med de skinnende hvide tænder.

Han sad ved siden af den unge pige og pludselig sagde han, idet han vendte sig om imod hende:

"Hør godt efter, Nanette. Alt, hvad vi her siger, vil du høre gentaget i det mindste en gang om ugen, lige til du bliver gammel. Når der er gået otte dage, ved du på en prik alt, hvad man i det gode selskab mener om politik, om damer, om

teaterstykker og om hele resten. Det er tilstrækkeligt fra tid til anden at forandre navnene på menneskene og titlen på stykkerne. Når du har hørt os alle fremsætte og forsvare vore meninger, kan du uden at anstrenge dig, blandt dem, man bør have, vælge dine, og så behøver du ikke at tænke på noget mere, aldrig mere; for fremtiden kan du hvile dig."

Den unge pige svarede ikke, men så op på ham med et skælmsk blik, hvori der lå en ung og let bevægelig intelligens, som hidtil var blevet holdt nede, men var parat til at udfolde sig.

Hertuginden og Musadieu, der spillede med ideer, ligesom man spiller med fjerbold uden at lægge mærke til, at det stadig var de samme, de kastede hinanden tilbage, protesterede i den menneskelige tankes og virketrangs navn.

Bertin imødegik dem ved at prøve på at bevise, i hvilken grad den begavelse, det gode selskabs repræsentanter sidder inde med, er tom, valen og indsnævret, deres anskuelser fattigt begrundede, deres opfattelse af alle intellektuelle ting svag og lunken og deres smag tvivlsom og springende.

Han blev revet med af et af de anfald af halvt ægte og halvt kunstig harme, som til at begynde med opstår af lysten til at være veltalende, men som pludselig sporer en klar dømmekraft, der til daglig svækkes af velvilje, frem. Han viste, hvorledes de mennesker, hvis eneste beskæftigelse her i livet er at gøre visitter og gå i middagsselskaber, lidt efter lidt ved skæbnens uundgåelige tilskikkelse bliver forvandlede til lette og elskværdige, men ganske tomme væsener, der kun svagt lader sig røre af overfladiske bekymringer, overbevisninger og tilbøjeligheder.

Han viste, at intet hos dem er dybt, inderligt eller oprigtigt, at de, da deres åndelige kultur er uden betydning og deres dannelse en simpel fernis, når alt kommer til alt, ikke er andet end skrædderstativer, der gør gestus, som frembringer den illusion, at de er de udvalgte væsener, som de ikke er. Han beviste, at da deres instinkters svage rødder fæstner sig i vedtægter og ikke i virkeligheden, kan de ikke for alvor elske noget, og at selv den luksus, der fylder deres tilværelse, er en tilfredsstillelse af deres forfængelighed og ikke en beroligelse for deres legemers forfinede trang, for man får dårlig mad hos dem, og deres vin, som de betaler i dyre domme, er ikke god.

"De lever," sagde han, "ved siden af alt, uden at se noget og uden at trænge ind i noget; ved siden af videnskaben, som de ikke ved besked med; ved siden af naturen, som de ikke forstår at se; ved siden af lykken, for de er ude af stand til med lidenskab at kunne nyde noget; ved siden af skønheden i verden og i kunsten, som de taler om uden nogensinde at have opdaget den, og uden engang at tro på den, for de kender ikke den berusende fryd, det er at få del i livets og åndens glæder. De formår ikke at give sig således hen til noget, at de kun elsker det alene, og til at interessere sig for noget, således at lykken ved at trænge ind i det, river dem med sig."

Baron de Corbelle følte sig forpligtet til at tage det gode selskab i forsvar.

Han gjorde det med uholdbare, men uigendrivelige bevisgrunde, med grunde, der for forstanden ville smelte som sne for ild, men som man ikke kan få fat på, grunde af samme urimelige, men sejrrige art, som dem præsterne ude på landet tager deres tilflugt til for at bevise Guds tilværelse. Han endte

med at sammenligne det gode selskabs medlemmer med væddeløbsheste, der, når man skal være ærlig, ikke gør mindste nytte, men som er deres races hæder.

Bertin følte sig forlegen overfor denne modstander og bevarede en høflig og tavs foragt. Til sidst blev han dog så ærgerlig over baronens dumhed, at han behændigt afbrød ham i hans udvikling for at give sig til at fortælle, hvorledes dagen går for en velopdragen mand, fra han står op om morgenen, til han går i seng om aftenen.

Alle de små, fint iagttagne enkeltheder samlede sig til én uimodståelig komisk skikkelse. Man så herren blive klædt på af sin kammertjener, og først til barberen, som kommer for at barbere ham, aflire nogle almindelige bemærkninger, så, når han skal ride morgentur, spørge staldkarlene ud om hestenes helbredstilstand, derefter til hest i trav gennem alleerne uden anden tanke end at hilse og blive hilst, så spisende frokost sammen med sin kone for derefter at køre ud ved siden af hende og underholde hende med at opremse navnene på de personer, han har mødt om morgenen, derefter lige til aften vandrende fra salon til salon for at styrke sin begavelse i omgang med sine ligesindede, så spisende til middag hos en prins et eller andet, hvor Europas skæbne bliver underkastet en indgående drøftelse, og til sidst ende i danserindefoyeren i Operaen, hvor hans let skræmte livslyst meget uskyldigt føler sig tilfredsstillet ved skinnet af at være på et upassende sted.

Dette portræt var så rammende, uden at dets ironi dog var sårende for nogen, at det fremkaldte almindelig latter bordet rundt.

Hertuginden, hvis svære legeme gennemrystedes af munterhed, lod i sit bryst høre nogle små, diskrete kluk. Endelig sagde hun:

"Nej, det er virkelig alt for grinagtigt. De får mig til at dø af latter."

Bertin, som var blevet ivrig, indvendte:

"Å, nej, i det gode selskab dør man ikke af latter. Det er knapt nok, at man ler. Af velopdragenhed er man så imødekommende, at man lader, som om man morer sig, og giver sig mine af at le. Grimassen efterlignes ganske godt, men mere bliver det aldrig. Nej, gå ud i arbejderteatrene, dér vil De se folk le! Gå op hos tarvelige borgerfolk, der har det gemytligt, der vil De se, hvorledes man ler, så at man er nær ved at kvæles! Gå ind i soldaternes kaserner, dér vil De se mænd med øjnene fulde af tårer vride sig på deres senge af latter over en eller anden spasmagers påfund! Men i vore saloner, dér les ikke. Jeg har allerede sagt Dem, at alt her er et blændværk, selv latteren."

Musadieu standsede ham:

"Undskyld, jeg synes, De er lidt for streng! Det forekommer mig dog, at De ikke personligt har noget imod den verden, De så godt forstår at spotte over."

Bertin smilede:

"Jeg? … nej, jeg sætter endog pris på den."

"Der ser De …"

"Ja, men jeg betragter mig selv som en bastard af tvivlsom race."

"Alt det er ikke andet end effektjageri," sagde hertuginden.

Og da han søgte at forsvare sig mod denne beskyldning, sluttede hun diskussionen med at erklære, at alle kunstnere

lægger an på at stikke folk blår i øjnene.

Samtalen gik over til at blive almindelig og strejfede, banal og ligegyldig, diskret og velvillig, ind på alt. Middagen var næsten færdig, da grevinden pludselig, idet hun pegede på sine glas, der stod fulde foran hende, udbrød:

"Kan De se, jeg har ingenting drukket, ikke en dråbe, nu skal vi se, om jeg bliver magrere."

Hertuginden blev rasende og ville tvinge hende til i det mindste at drikke lidt vand, men det lykkedes hende ikke, og hun råbte til greven:

"Hvor hun er dum, det er datteren, der fordrejer hovedet på hende. Jeg beder Dem, Guilleroy, få dog endelig Deres kone fra at begå den dårskab."

Greven, som var i færd med at forklare Musadieu systemet i en ny tærskemaskine, der var blevet opfundet i Amerika, havde ikke hørt, hvad der var blevet sagt:

"Hvilken dårskab, hertuginde?"

"At ville gøre sig mager for at blive tyndere."

Han kastede et ligegyldigt velvilligt blik på sin kone og svarede:

"Det bliver vanskeligt, jeg plejer ikke at gøre hende imod."

Grevinden havde rejst sig og taget sin sidemands arm; greven bød hertuginden sin, og de gik ind i den store dagligstue, da den anden kun blev benyttet til at modtage i om dagen.

Det var et stort, rummeligt og meget lyst værelse. Væggene, der var beklædt med lyseblå silketapeter i gammeldags mønstre, indrammede i hvidt og guld, fik i lyset fra lamperne og lysekronerne et blankt, blødt, måneagtigt skær. Midt på den største hang Olivier Bertins portræt af grevinden; det var som

om det boede der, som om det gød liv over stuen. Det hørte til der, den unge kvindes smil, hendes bliks ynde og det lyse hårs luftige trylleri syntes at smelte sammen med selve luften derinde. Det var i øvrigt næsten en sædvane, en slags høfligheds-skik, ligesom man, når man kommer ind i en kirke, gør korsets tegn, hver gang man standsede foran billedet at holde lovtaler for modellen over malerens værk.

Musadieu undlod det aldrig. Da hans mening i hans egenskab af en af staten betroet kender næsten fik karakteren af en lovhjemlet vurdering, følte han det som sin pligt så ofte som muligt med overbevisning at fremhæve maleriets fortræffelighed.

"Det er virkelig det smukkeste nutidsportræt, jeg kender," sagde han. "Der er et vidunderligt liv over det."

Grev de Guilleroy, der var blevet så vant til at høre billedet rose, at han var kommet til den rodfæstede overbevisning, at han ejede et mesterværk, nærmede sig for yderligere at opflamme den andens begejstring, og i et minut eller to blev de ved med at ophobe alle de gængse, tekniske udtryk for at fremhæve maleriets skønheder.

Alle blikke var rettet op mod væggen og udtrykte en begejstret beundring. Olivier Bertin var blasert overfor disse lovtaler, han skænkede dem ikke større opmærksomhed end de stående forespørgsler til gensidigt befindende mellem to, der møder hinanden på gaden; ikke desto mindre rettede han på lampen, som var anbragt foran portrættet for at kaste lys over det, og som tjeneren havde været så skødesløs at dreje lidt skævt.

Derpå satte de sig, og hertuginden sagde til greven, der havde taget plads ved siden af hende:

"Jeg tror, at min nevø kommer for at hente mig og bede Dem om en kop te."

I den sidste tid var deres ønsker gået i samme retning, og de havde gensidig gættet hinandens tanker, uden at de dog på nogen måde havde betroet sig til hinanden, ikke engang gennem tilslørede hentydninger.

Hertuginden af Mortemains broder, marquis de Farandal, var, efter at han først fuldstændig havde ruineret sig i spil, død som følge af et fald med hesten og havde efterladt sig en enke og en søn. Den unge mand, der nu var otte og tyve år gammel, var en af de mest ombejlede balkavalerer i hele Europa, for han blev ofte indbudt til at komme fra Wien til London for at føre en eller anden fyrstelig vals op. Skønt han så godt som intet ejede, var han på grund af sin stilling, sin familie, sit navn og sine næsten kongelige slægtskabsforbindelser en af de mest efterspurgte og mest misundte mænd i Paris.

Denne alt for unge berømmelse, der udelukkende skyldtes dans og sport, trængte til at støttes med et rigt, et meget rigt giftermål, der kunne tillade ham at ombytte sine sejre som selskabsmand med andre sejre som politiker. Når marquis'en først var blevet deputeret, ville det være tilstrækkeligt til, at han dermed kunne betragtes som en af den fremtidige trones bærende støtter, en af kongens rådgivere, en af partiets ledere.

Hertuginden, som var vel underrettet, kendte Guilleroys' uhyre formue og vidste, at det kun var for at skrabe penge sammen, at han boede i en almindelig lejlighed, skønt han med sine indtægter kunne føre et fyrsteligt liv i en af de flotteste

ejendomme i Paris. Hun vidste også, at han takket være en fin næse altid havde været heldig i sine spekulationer og i de sidste ti år altid været med i de mest indbringende foretagender; hun havde derfor fået den idé, at hendes nevø skulle gifte sig med datteren af den normanniske deputerede, som gennem dette giftermål ville opnå en betydelig indflydelse i de aristokratiske kredse, der omgav prinserne. Guilleroys, som havde gjort et rigt parti og ved sin klogskab mange gange fordoblet sin formue, søgte nu andre mål for sin ærgerrighed.

Han troede på, at kongedømmet ville komme tilbage, og den dag ville han være således stillet, at han på den mest fuldstændige måde kunne drage fordel af begivenheden.

Som en almindelig deputeret ville han ikke betyde noget videre, men som svigerfader til marquis de Farandal, hvis forfædre altid havde hørt til det kongelige hus' trofaste og foretrukne venner, kom han frem i første række.

Det venskab, hertuginden nærede for hans hustru, gav desuden denne forbindelse et heldigt, fortroligt præg; det var af frygt for, at marquis'en skulle møde en anden ung pige, som han pludselig kom til at synes om, at han havde ladet sin datter komme tilbage for at fremskynde begivenhederne.

Hertuginden havde gennemskuet disse planer og ydede dem i stilhed sin bistand; skønt hun ikke var blevet underrettet om den unge piges hjemkomst, havde hun derfor ikke desto mindre opfordret sin nevø til at hente hende hos Guilleroys for lidt efter lidt at vænne ham til at komme der i huset.

For første gang talte greven og hertuginden i forblommede ord om deres ønsker, og da deres samtale var forbi, var der sluttet en hemmelig overenskomst mellem dem.

Der blev lét hele stuen over. Det var Musadieu, der fortalte baronesse de Corbelle om et negergesandtskabs besøg hos republikkens præsident. Han blev afbrudt ved, at marquis de Farandal blev meldt.

Han viste sig i døren og standsede. Med en hurtig og vanemæssig bevægelse satte han en monokel i sit højre øje, som for at tage et overblik over stuen, han kom ind i, men i virkeligheden måske kun for at give dem, der var derinde, tid til at se ham, og for at markere sin indtræden. Så lod han med en næsten umærkelig bevægelse med kinderne og øjenbrynet det lille stykke glas, der gyngede ved enden af en tynd, sort silkesnor, falde, og gik hurtigt hen til fru de Guilleroy, som han med et dybt buk kyssede på hånden. Han gjorde det samme ved sin tante, og gik så med elegant utvungenhed videre til de andre, hilste og trykkede deres hænder.

Han var høj og slank med et rødligt overskæg og allerede lidt skaldet, hans skikkelse havde et officersagtigt sving og hans gang mindede om en engelsk sportsmands. Man behøvede blot at se ham for at være på det rene med, at han hørte til de mænd, hvis lemmer er mere uddannede end deres hoved, og som kun bryder sig om de ting, der udvikler den legemlige kraft og behændighed. Ikke desto mindre havde han mange kundskaber, for med en utrolig åndsanstrengelse havde han lært, og lærte endnu stadig hver dag, alt, hvad der senere hen kunne blive nyttigt for ham at vide: historie, hvor han gjorde sig så megen umage for at banke årstallene ind i sit hoved, at han glemte den lære, der kan drages af begivenhederne, og i statsøkonomi de elementære begreber, der er nødvendige for en

deputeret, kort sagt, samfundslærens ABC til brug for de ledende klasser.

Musadieu satte pris på ham og sagde:

"Det er en mand med dygtighed."

Bertin beundrede hans smidighed og hans styrke. De gik på den samme fægtesal, jagede ofte sammen og mødtes på deres rideture i Boulogneskoven. Da deres smag gik i de samme retninger, var de kommet til at føle sympati for hinanden, og der var imellem dem dette instinktmæssige frimureri, som gør, at to mennesker aldrig behøver at søge efter noget at tale om, der er dem begge behageligt.

Da marquis'en blev forestillet for Annette de Guilleroy, vågnede der en pludselig anelse hos ham om sin tantes beregninger, og efter at have bukket for hende undersøgte han hende med et hastigt kenderblik.

Han fandt, at hun var nydelig, og at hun især lovede meget, for han havde opført så mange danse, at han forstod sig på unge piger og næsten ufejlbarligt, som en erfaren vinkender, der smager på en alt for frisk vin, kunne forudsige, hvorledes de ville udvikle sig.

Han vekslede kun nogle betydningsløse sætninger med hende, så satte han sig hen til baronesse de Corbelle for med dæmpet stemme at gøre hende delagtig i den nyeste sladderhistorie.

Gæsterne gik tidligt. Da de alle var borte, den unge pige i seng, lamperne slukket og tjenerne gået op på deres værelser, blev greven endnu længe ved med at gå op og ned i dagligstuen, der kun oplystes af to lys, og underholde sin hustru, som sad og halvsov i en lænestol, med sine forhåbninger. Han udviklede,

hvilken holdning de burde indtage, forudså alle de tilfælde, der kunne indtræffe, og fremhævede, hvilken forsigtighed de måtte udvise.

Det var blevet sent, inden han trak sig tilbage. Han var i øvrigt begejstret over aftenen og mumlede:

"Jeg tror nok, at den sag er klappet og klar."

3

"Hvornår kommer De, min ven? Jeg har ikke set Dem i de sidste tre dage, og det forekommer mig at være meget lange. Min datter lægger meget beslag på mig, men De ved, at jeg ikke mere kan undvære Dem."

Maleren, som stadig var på jagt efter et nyt emne, og som var i færd med at nedkradse nogle skitser, læste grevindens brev endnu en gang, så lukkede han sekretærskuffen op og lagde det ned oven på en dynge andre breve, som var blevet gemt der lige fra begyndelsen af deres forhold.

De havde vænnet sig til at se hinanden hver dag, hvad der, takket være det selskabelige liv, de begge førte, let lod sig arrangere. Af og til kom hun hjem til ham og tilbragte, uden at tillade ham at afbryde sit arbejde, et par timer i den lænestol, hvori hun fordum havde siddet model. Men da hun var bange for tjenestefolkenes bemærkninger, foretrak hun at lade disse daglige møder, der udgjorde deres kærligheds skillemønt, finde sted i hendes hjem eller hos en eller anden af deres fælles bekendte.

De aftalte lidt i forvejen disse sammentræf, der altid forekom Guilleroy fuldstændig naturlige.

To gange om ugen i det mindste spise maleren til middag hos grevinden sammen med nogle af familiens venner. Om mandagen aflagde han hende regelmæssigt et besøg i hendes loge i Operaen, og ydermere bestemte de et stævnemøde i et eller andet hjem, hvor tilfældet kunne føre dem hen på samme tid.

Han vidste, hvilke aftener, hun ikke var ude, og faldt så gerne ind hos hende for at drikke en kop te. Han følte sig så hjemme i

nærheden af hendes kjole, så ømt og sikkert indesluttet i denne prøvede kærlighed, så hildet i vanen at møde hende et eller andet sted, at tilbringe nogle minutter sammen med hende og i forbifarten veksle et par ord og nogle tanker med hende, at han, skønt den første hede opblussen for længst var dæmpet, alligevel følte en stadig trang til at se hende.

Længslen efter familielivet, efter et hjem, hvor der lever og bor andre, efter måltider i fællesskab, efter aftener, hvor man uden at behøve at anstrenge sig kan passiare med mennesker, man længe har kendt, denne længsel efter et dagligt og fortroligt samvær, som slumrer i ethvert menneskehjerte, og som alle gamle ungkarle slæber om med fra dør til dør hos deres venner, hvor de anbringer en del af sig selv, føjede egenkærlighedens hele styrke til hans ømme følelser. I dette hjem, hvor han var elsket, hvor han blev forkælet, og hvor han fandt alt, kunne han hvile ud og hygge om sin ensomhed.

Det var tre dage siden, han havde set sine venner, som måtte være meget optaget af datterens hjemkomst, og han kedede sig allerede; han var endog lidt vred over, at de ikke tidligere havde ladet ham kalde, men af diskretion ville han ikke først søge dem.

Grevindens brev ansporede ham som et piskeslag. Klokken var tre om eftermiddagen. Han bestemte sig til straks at gå derhen for at træffe hende, inden hun tog ud.

Han ringede på sin tjener.

"Hvorledes er vejret, Joseph?"

"Meget smukt, herre."

"Er det varmt?"

"Ja."

"Godt, hvid vest, blå jaket, grå hat."

Hans dragt var altid meget elegant, men skønt det var en af Paris' første og mest korrekte skræddere, der syede til ham, var alene den måde, han bar sine klæder på, og som han gik med maven strammet ind i den hvide vest på og den høje grå hat sat lidt for langt tilbage, tilstrækkelig til straks at røbe, at det var en kunstner og en ungkarl, man havde for sig.

Da han ringede på hos grevinden, blev der sagt ham, at hun var i færd med at klæde sig om for at køre en tur i Boulogneskoven. Han blev misfornøjet og sagde, at han ville vente.

Som han plejede, gav han sig nu i det store værelse, som gardinerne gjorde mørkere, til at gå frem og tilbage fra den ene stol til den anden eller fra vinduerne over til væggen. På de lette borde med de forgyldte ben lå alle mulige kostbare, smukke og unyttige nipsting og flød i tilsigtet uorden. Der var små, gammeldags bonbonæsker med gennembrudt guldarbejde, miniatur-tobaksdåser, elfenbensstatuetter og helt moderne genstande af mat sølv, udført i en pudsig alvorlig stil, hvor den engelske smag skinnede igennem, deriblandt var: et lille bitte komfur, hvorpå en kat stod og drak af en kasserolle, et cigaretetui i form af et stort brød, en kaffekande til at sætte cigaretter i og i et skrin en hel dukke-juvelbesætning, halsbånd, armbånd, ringe, brocher og ørenringe med brillanter, safirer, rubiner og smaragder, et mikroskopisk fantasteri, der så ud, som om det var udført af en juveler fra Lilleput.

Af og til rørte han ved en eller anden lille ting, som han selv i anledning af en fest eller en fødselsdag havde givet, tog den op, vendte og drejede den, undersøgte den med en slags

drømmende ligegyldighed, og satte den så igen tilbage på sin plads.

I et hjørne på et bord, der bares af et eneste ben og stod foran en lille rund kanapé lå nogle elegant indbundne bøger, der sjældent blev åbnet. Ved siden af lå et eksemplar af "*Revue des Deux Mondes*", der var krøllet og medtaget og fuldt af æselører, som om det var blevet læst om og om igen, og andre endnu ikke opskårne hæfter, deriblandt "*Moderne Kunst*", som der sikkert kun blev abonneret på for prisens skyld – den kostede fire hundrede francs om året – og "*Det Frie Blad*", en tynd brochure i blåt omslag, hvori de alleryngste digtere, der gik under navnet "De Marvløse", fik lejlighed til at udgyde sig.

Mellem vinduerne stod grevindens skrivebord, et koket møbel fra det forrige århundrede. Her var det, at hun, når det hastede, skrev svar på de spørgsmål, der pr. brev blev stillet hende i hendes modtagelsestid. Også på dette bord lå nogle bøger, de bøger, hun holdt mest af, og som derfor gav et indblik i hendes tanker og hendes hjerte: Musset, *Manon Lescaut*, *Werther* og, for at vise, at man der i huset ikke stod fremmed overfor mere indviklede sjælsrørelser og psykologiens mysterier: "*Fleurs du Mal*", "*Rouge et Noir*", "*La Femme au XVIII Siècle*" og "Adolphe".

Ved siden af disse bind lå et henrivende håndspejl, et mesterstykke af guldsmedearbejde; spejlet selv var vendt nedad mod et firkantet stykke broderet fløjl, for at man kunne beundre det kunstfærdige arbejde i guld og sølv på bagsiden.

Bertin tog det og så sig i det. I de sidste år var han begyndt at ældes forfærdeligt, og skønt han fandt sit ansigt langt

ejendommeligere end tidligere, begyndte han alligevel at ærgre sig over kindernes fyldighed og hudens små rynker.

En dør blev lukket op bag ved ham.

"Goddag, hr. Bertin," sagde Annette.

"Goddag, lille ven, hvorledes har du det?"

"Tak godt, og De?"

"Hvad for noget? Du vil altså virkelig ikke sige du til mig?"

"Nej, ærlig talt, det generer mig."

"Det er noget snak."

"Jo, vist så, det generer mig. De gør mig flov."

"Hvorfor det?"

"Fordi … fordi De hverken er ung eller gammel nok …"

Maleren gav sig til at le:

"Den grund bliver jeg nødt til at bøje mig for."

Hun rødmede pludselig helt op til den hvide hud, hvor de første hår krusede sig, og fortsatte, forvirret:

"Mor har bedt mig om at sige Dem, at hun kom lige straks, og så skulle jeg spørge Dem, om De ville køre med en tur i Boulogneskoven?"

"Ja, med største glæde. Alene?"

"Nej, hertuginden af Mortemain skal med."

"Det er udmærket. Det skal være mig en fornøjelse."

"Så tillader De måske, at jeg går op for at tage min hat på?"

"Ja, gå bare, mit barn."

Ligesom hun gik ud af stuen, kom grevinden ind. Hun havde slør på og var parat til at tage af sted. Hun rakte hænderne ud imod ham:

"Hvorfor ser vi Dem ikke mere? Hvad bestiller De dog?"

"Jeg ville ikke komme til ulejlighed i disse dage."

I den måde, hvorpå hun sagde: "Olivier!", lå alle hendes bebrejdelser og al hendes hengivenhed.

"De er den bedste kvinde i hele verden," sagde han, rørt over den klang, hun udtalte hans navn med.

Da denne lille elskovsstrid dermed var endt og bilagt, fortsatte hun i en mere dagligdags tone:

"Vi skal hente hertuginden på vejen og så køre en tur i Boulogneskoven. Nanette må jo se det alt sammen."

Vognen holdt og ventede nede i porten.

Bertin tog plads lige over for de to damer, og vognen satte sig i bevægelse, mens hestenes stampen rungede gennem porthvælvingen.

De kørte ned mod Madeleinekirken, ned ad den store boulevard, hvor forårets unge glæde syntes at have sænket sig fra himlen ned over alt levende.

Den lune luft og solskinnet gav mændene et udtryk, som om de skulle til fest, og kvinderne, som om de var på vej til et stævnemøde; gadedrengene sprang omkring som unge føl og de hvide konditordrenge satte deres kurve fra sig på bænkene for at løbe og lege med deres kammerater; hundene så ud, som om de havde travlt, og portnerens kanariefugle sang af fuld hals; kun de gamle droskeheste luntede af i deres sædvanlige udslidte og døende gangart.

Grevinden mumlede:

"Åh, hvilken herlig dag! Hvor det er vidunderligt at leve!"

I det stærke lys så maleren nøje på moder og datter, der sad ved siden af hinanden. Det var sandt nok, at de var forskellige, men på samme tid lignede de dog hinanden så meget, at man tydeligt kunne se, at den ene var en fortsættelse af den anden,

skabt af samme kød og blod og besjælet af samme liv. Deres øjne især, der hos datteren var så stærkt blå og hos moderen lidt mattere i farven, men hos begge som oversprøjtede med sorte stænk, så på ham til den grad med det samme blik, at han, når han havde sagt noget, næsten ventede at høre de to damer svare ganske det samme. Og han blev overrasket, når han ved at få dem til at le og snakke, mærkede, at det alligevel var to forskelligt tænkende kvinder, han havde for sig; den ene havde levet, og den anden skulle først til at leve. Nej, det var umuligt for ham at forudse, hvad dette barn ville blive til, når hendes unge intelligens under indflydelse af endnu slumrende instinkter og tilbøjeligheder var vokset ud og havde frigjort sig midt i selskabslivets begivenheder. Hun var et lille, nydeligt, nyt stykke menneske, som var parat til at møde livets tilfældigheder og kærligheden, som intet kendte og som ingen kendte, som sejlede ud fra havnen som et skib, mens hendes moder vendte tilbage efter at have gennemsejlet tilværelsen og været elsket.

Han blev bevæget ved tanken om, at det var ham, hun havde valgt, og som hun endnu foretrak, denne stadig lige smukke kvinde, som sad der overfor ham i den milde forårsluft og lod sig vugge af vognens fjedre.

I et blik sendte han al sin erkendtlighed over mod hende; hun gættede, hvad der foregik i ham, og i en svag berøring af hendes kjole troede han at føle en tak.

Og nu var det hans tur til at mumle:

"Å, ja, hvilken vidunderlig dag!"

Da de havde hentet hertuginden i Rue de Varenne, kørte de ned forbi Invalidekirken, over Seinen og mellem en strøm af vogne ad Champs-Élysées op til Triumfbuen.

Den unge pige, der havde sat sig på forsædet ved siden af Olivier, iagttog med ivrige og troskyldige øjne ekvipagernes strøm. Fra tid til anden, når hertuginden og grevinden med en kort hovedbøjning besvarede en hilsen, spurgte hun:

"Hvem var det?"

Han svarede: "Pontaiglins" eller "Puicelcis" eller "grevinde Lochrist" eller "den smukke fru Mandelière".

De fulgte nu midt i hjulenes støj og bevægelse den brede avenue, der fører lige ud til Boulogneskoven. Ekvipagerne, som nu var mindre tæt på hinanden end inden Triumfbuen, syntes at køre om kap i en væddekørsel uden ende. Drosker, tunge landauere og højtidelige kareter skiftedes til at køre forbi hinanden, da de pludselig blev distanceret af en lynsnar viktoria, som var forspændt med en eneste traver, og som i vanvittig hast gennem hele denne rullende, borgerlige og aristokratiske mængde, gennem alle stænder, alle klasser, alle kredse, førte en ung, mageligt tilbagelænet kvinde, hvis lyse og dristige dragt sendte en duft som af ukendte blomster over til de vogne, hun fo'r forbi.

"Hvem var dog den dame?" spurgte Annette.

"Det ved jeg ikke," svarede Bertin, mens hertuginden og grevinden vekslede et smil.

Bladene var spiret frem og nattergalene, som havde hjemme her i Paris' have, sang allerede i det unge løv. I skridt fulgte de vognrækken, og efterhånden som de kom nærmere til søen, blev der fra vogn til vogn, når hjulene rørte hinanden, udvekslet hilsener, smil og elskværdige ord. Det var som en flåde af både, der gled afsted, og hvori der sad rolige og besindige damer og herrer. Hertuginden, som hvert øjeblik nikkede til svar på hatte,

der blev løftede, og hoveder, der bøjedes, så ud, som om hun overværede en revue og i tankerne gennemgik alt, hvad hun vidste, hvad hun troede og hvad hun tænkte sig om de mennesker, der defilerede forbi hende.

"Se en gang, lille ven, der er den smukke fru Mandelière igen, republikkens skønhed."

Republikkens skønhed sad i en let og koket vogn og lod, tilsyneladende ligegyldig overfor sin ubestridelige berømmelse, sine store, mørke øjne, sin lave pande under et væld af sort hår og sin egenrådige, lidt for fyldige mund beundre.

"Hun er virkelig meget smuk," sagde Bertin.

Grevinden holdt ikke af at høre ham rose andre damer. Hun trak let på skulderen og svarede ikke.

Men den unge pige, i hvis hjerte kappestridens instinkt pludselig vågnede, erklærede dristigt:

"Det synes jeg slet ikke."

Maleren vendte sig om imod hende:

"Hvad for noget? Synes du ikke, at hun er smuk?"

"Nej, hun ser ud, som om hun var dyppet i blæk."

Hertuginden lo henrykt:

"Bravo, du små, du har ret, men tænk dig – i seks år har halvdelen af Paris' herrer svømmet i begejstring over den negerinde! Jeg tror virkelig, det har været for at gøre nar ad os. Der er grevinde Lochrist, se hellere på hende."

Så fin som et miniaturbillede sad grevinden alene i en landauer med en hvid puddel og hilste med et vanemæssigt smil om læberne. Hun var lys med brune øjne, og ligeledes i de sidste fem-seks år havde hendes tilhængere ikke kunnet blive

trætte af at komme med beundringsudbrud over hendes yndefulde skikkelse.

Men heller ikke hun formåede at begejstre Nanette.

"Nå-å!" sagde hun, "hun er da ikke længere helt ung."

Bertin, som i almindelighed, når talen var om de to rivalinders skønhed, der næsten dagligt var genstand for drøftelse, ikke stod på grevindens side, blev pludselig vred over denne ungpige-ubarmhjertighed.

"Nej, ved du hvad," sagde han, "hvad enten man holder mere eller mindre af hende, så er hun henrivende, og jeg ville ønske for dig, at du måtte blive lige så smuk som hun."

"Lad være med at skænde," indskød hertuginden, "De lægger jo kun mærke til kvinder, som er over tredive. Barnet har ret, De roser dem ikke, førend de begynder at falme."

Han svarede:

"Nej, undskyld, en kvinde er først for alvor smuk senere hen i livet, når hele hendes udtryk har fået tid til at komme frem."

Og han gav sig til at udvikle den sætning, at den første ungdomsfriskhed kun er en fernis over den skønhed, som er i færd med at modnes. Han beviste, at de mænd, som er kendere, ikke tager fejl, når de ikke skænker de unge kvinder videre opmærksomhed, men at de har fuldstændig ret, når de først i den sidste del af kvindens blomstringsperiode tilkender hende skønhedsprisen.

Grevinden mumlede smigret:

"Ja, det er sandt. De dømmer som kunstner. Et ungt ansigt kan være meget net, men det siger ingenting."

Maleren gik videre i sin tankegang og påviste, hvornår et ansigt, efter lidt efter lidt at have mistet ungdommens

svævende ynde, får sin endelige form, sin karakter og sit fysiognomi.

Grevinden ledsagede hvert ord med et lille overbevist og samstemmende nik, og jo mere han med en advokats varme og med samme iver som en mistænkt, der forsvarer sin sag, forfægtede sin mening, jo stærkere viste hun ham med blik og bevægelser sin tilslutning, som om de havde allieret sig for at kæmpe mod en fare, for at værge sig mod en falsk og truende beskyldning. Annette hørte ikke videre efter, hun var alt for optaget af at se på livet omkring sig. Hendes ansigt, som i reglen var smilende, var blevet alvorligt, og hun sagde ikke noget mere. Glæden over bevægelsen omkring hende gjorde hende ganske fortumlet. Solen, bladene, vognene, hele dette rige og muntre liv, det var alt sammen til for hendes skyld.

Hver dag kunne hun således komme herhen og på sin side blive kendt, hilst og misundt, og herrerne ville måske også vise hinanden hende og sige, at hun var smuk. Hun udsøgte blandt alle de elegante damer og herrer dem, der forekom hende allerelegantest og spurgte om deres navn uden at bryde sig om andet end de stavelser, som blev svaret hende, og som undertiden, når hun ofte havde set dem i aviserne eller læst om dem i historien, vakte en genklang af ærbødighed og beundring hos hende. Hun kunne ikke vænne sig til denne forbidefilering af berømtheder, og hun kunne næsten ikke få sig selv til at tro, at det virkelig var dem; hun havde et indtryk af, at hun overværede en forestilling. Droskerne indgød hende foragt, blandet med ubehag, generede og irriterede hende, og pludselig sagde hun:

"Jeg synes, at man ikke skulle give andre end selvejervogne lov til at køre her."

Bertin svarede:

"Hvad mener frøkenen så, der skulle blive af friheden, ligheden og broderskabet?"

Hun trak på munden som for at sige, "hvad kommer det mig ved?", og svarede:

"Der kunne jo være en skov alene til droskerne, Vincennesskoven for eksempel."

"Du er langt tilbage, min ven, du ved endnu ikke, at vi stikker lige til halsen i demokratiet. Men hvis du forresten vil se en skov, der er fri for enhver blanding, må du komme herud om morgenen, så finder du kun blomsten, den ægte blomst af Paris' high-life."

Og han udkastede et billede, et af de billeder, han så godt forstod at udmale, af Boulogneskoven om morgenen med dens ryttere og ryttersker, der tilsammen dannede den mest eksklusive klub, hvor alle kendte hinanden og vidste besked med hinandens navne, fornavne, slægtskabsforbindelser, titler, dyder og laster, som om de alle boede i samme kvarter eller levede i den samme lille by.

"Kommer De her ofte?" spurgte hun.

"Meget ofte; det er virkelig noget af det behageligste i Paris."

"Rider De da om morgenen?"

"Ja, det gør jeg."

"Og så efter frokost, så gør De visitter, ikke?"

"Jo."

"Men hvornår arbejder De så?"

"Hvornår jeg arbejder? … Sommetider, jeg har jo desuden valgt en specialitet, der er i overensstemmelse med mine tilbøjeligheder! Da jeg er de smukke damers maler, er det nødvendigt, at jeg gør mine iagttagelser, og at jeg følger dem lidt over alt."

Hun mumlede stadig lige alvorlig:

"Både til fods og til hest?"

Han kastede fra siden et tilfreds blik hen på hende, som om han tænkte: "Se, se, allerede vittig, dig kan der blive noget ud af."

Et friskt vindpust, der kom langt borte fra, fra de åbne marker, strejfede dem, og hele skoven, denne kokette, kuldskære, mondæne skov, skælvede.

I nogle sekunder fik denne gysen træernes spinkle blade og stofferne over skuldrene til at sitre. Med næsten den samme bevægelse trak alle damerne deres overstykker, som var gledet ned bag dem, op over ryggen, og fra den ene ende af alleen til den anden satte hestene i trav, som om den skarpe luftning havde ramt dem som et piskeslag.

De kørte hurtigt hjem midt i den sølvklare klingren af hestenes skumkæder og under en rød byge af lys, som den nedgående sol sendte på skrå ned over dem.

"Vil De lige hjem?" spurgte grevinden, som kendte alle malerens vaner.

"Nej, jeg går i klubben."

"Så kan vi sætte Dem af, når vi kommer forbi."

"Ja, tak, det var rart."

"Og hvornår beder De så hertuginden og os komme for at spise frokost med Dem?"

"Når De selv vil. Hvilken dag passer Dem bedst?"

Denne pariserindernes officielle maler, der af sine beundrere var blevet døbt "en realistisk Watteau" og som af sine bagtalere betegnedes som "kjole- og kåbe-fotografen", så nemlig ofte hos sig, snart til frokost og snart til middag, både de damer, hvis træk han havde foreviget, og andre repræsentanter for det smukke køn, som alle var kendte og berømte, og som morede sig umådeligt over disse små festligheder i et ungkarlehjem.

"I overmorgen? Kan De i overmorgen, kære hertuginde?" spurgte fru de Guilleroy.

"Ja, det kan jeg rigtignok. De er forfærdelig sød! Bertin tænker ellers aldrig på at indbyde mig. Man kan nok mærke, at jeg ikke længere er ung."

Grevinden, som var vant til at betragte malerens hus lidt som sit eget, fortsatte:

"Vi skal ikke være flere end os fire her i landaueren, hertuginden, Annette, jeg og De, ikke sandt, store kunstner?"

"Ja, kun os fire," sagde han, idet han steg ud, "De skal få krebs à la Elsass."

"Å, De ødelægger jo barnet."

Han hilste endnu en gang, så gik han hurtigt gennem den store port ind i klubbens vestibule, kastede sin overfrakke og sin stok til det regiment tjenere, der ved hans indtræden havde rejst sig ligesom soldater, når en officer går forbi, så gik han op ad en bred trappe forbi endnu et kompagni tjenere i knæbenklæder, stødte en dør op og følte sig pludselig helt spændstig ved fra enden af korridoren at høre en vedvarende klirren af fleuretter og korte udbrud fra kraftige stemmer: "Touché – en garde – touché."

I fægtesalen var der fuldt af fægtende herrer, der, klædt i gråt lærred med deres skindtrøjer, deres benklæder snøret sammen om anklerne, et slags forklæde ned over maven, en hånd i vejret og i den anden, som handsken gjorde uhyre stor, den tynde og bøjelige fleuret, faldt ud og trak sig tilbage med en pludselig smidighed, som om de kunne være mekaniske dukker.

Andre stod og passiarede for at hvile sig, de var endnu helt røde, forpustede og ophedede, og havde et lommetørklæde i hånden for at tørre deres pande og deres nakke. Atter andre sad på den polstrede bænk, der løb rundt langs hele væggen, og så på kampene. Liverdy var imod Landa og klubbens lærer, Taillade, mod den lange Rocdiane.

Bertin, som følte sig hjemme i disse omgivelser, smilede og trykkede forskellige hænder.

"Jeg abonnerer på Dem," råbte baron de Baverie til ham.

"Jeg er til tjeneste, kære ven."

Og han gik ind i toiletværelset for at klæde sig om.

Det var længe siden, han havde følt sig så spændstig og kraftig, og da han havde på fornemmelsen, at han i dag ville fægte særlig godt, skyndte han sig, lige så utålmodig som en skoledreng, der skal ud at lege. Så snart han stod over for sin modstander, angreb han ham med en usædvanlig ivrighed, og da der var gået ti minutter, havde han ramt elleve gange og gjort baronen så træt, at denne måtte bede om nåde. Så tog han en kontra med Punisimont og sin kollega Amaury Maldant.

Det kolde styrtebad ovenpå afkølede hans stønnende legeme og mindede ham om hans bade, da han var tyve år og midt om efteråret, for at vække opsigt, sprang på hovedet ned i Seinen fra en af forstædernes broer.

"Spiser du til middag her?" spurgte Maldant.

"Ja."

"Vi har et bord sammen med Liverdy, Rocdiane og Landa. Skynd dig, den er et kvarter over syv."

I den overfyldte spisesal var der en højlydt summen.

Der var alle Paris' aften-løsgængere, både de, der havde noget at bestille, og de, der intet havde, alle de, som efter klokken syv om aftenen ikke længere ved, hvor de skal gøre af sig selv, og som spiser i klubben i håb om at møde en eller anden, som de kan hægte sig på.

Da de fem venner havde sat sig, sagde Liverdy, bankieren, en undersætsig og kraftig mand på omkring fyrre år, til Bertin:

"De var jo helt tosset i aften."

Maleren svarede:

"Ja, i dag kunne jeg udrette det vidunderligste."

De andre smilede, og landskabsmaleren, Amaury Maldant, en lille mager og skaldet mand med gråt skæg, sagde med en forstående mine:

"Det går mig på samme måde. Jeg har altid i april fornemmelsen af, at der strømmer ny saft igennem mig; den får nogle blade til at skyde frem hos mig, en halv snes stykker i det højeste, så rinder det ud i det bare føleri; der kommer aldrig frugter."

Marquis'en af Rocdiane og grev de Landa beklagede ham. De var begge ivrige klubherrer, red og fægtede og havde ved regelmæssig sport skabt sig stållegemer; de var begge ældre end han, uden at det selv for det skarpeste øje var muligt at bestemme deres alder, og de gjorde sig til af på alle områder at være yngre end den ny generations udlevede libertinere.

Rocdiane, der var af god familie, kom i alle gode kredse, men blev mistænkt for ikke at være alt for nøjeregnende med den måde, hvorpå han tjente sine penge. Han var gift, men skilt fra sin kone, som svarede ham en årlig rente, direktør for flere belgiske og portugisiske banker, og hans energiske Don Quichote-ansigt fortalte, at han satte pris på sin lidt anløbne adelslære, som han fra tid til anden vaskede ren i blodet fra de sår, han pådrog sig i sine dueller.

Grev de Landa var en skikkelig kæmpe, som var stolt af sin vækst og sine brede skuldre. Skønt han var gift og fader til to børn kunne han med nød og næppe bestemme sig til at spise middag hjemme tre gange om ugen; de andre dage blev han efter fægtningen sammen med sine venner i klubben.

"Klubben er en familie," sagde han, "en familie for dem, som endnu ikke har nogen, for dem, som aldrig får nogen, og for dem, som keder sig i deres egen."

Samtalen, som drejede sig om kvinder, gled fra anekdoter til minder, fra minder til skryderier og derfra til fortrolige indiskretioner.

Gennem tydelige anvisninger lod Rocdiane de andre gætte, hvem der havde været hans elskerinder; det var alle damer af det gode selskab, og for bedre at betegne dem undlod han at sige deres navne. Liverdy, bankieren, omtalte sine ved deres fornavn. Han fortalte:

"Jeg stod den gang på den bedste fod med en diplomatfrue. En aften, da jeg gik fra hende, sagde jeg til hende: Lille Marguerite ..."

Han standsede ved at se de andres smil, så fortsatte han:

"Å, har jeg nu igen sagt for meget? Man skulle vænne sig til at kalde alle kvinder Sophie."

Olivier Bertin, som på dette punkt var meget tilbageholdende, plejede, når han blev spurgt, at erklære:

"Jeg nøjes nu med mine modeller."

De andre lod, som om de troede ham, og Landa, der løb efter ethvert skørt, faldt i begejstring ved tanken om alle de små fristelser, som tripper om på gaden, og alle de unge pigebørn, der for ti francs i timen havde klædt sig af hos maleren.

Efterhånden som flaskerne tømtes blev alle "gråhovederne", som de unge i klubben kaldte dem, oprømte og ophedede, hidsede ved genopvakt attrå og livslyst.

Efter kaffen kom Rocdiane med mere sandfærdige indiskretioner og glemte det gode selskabs damer for at holde en lovtale over de almindelige kokotter.

"Paris," sagde han med et glas likør i hånden, "er den eneste by, hvor en mand ikke bliver gammel, den eneste, hvor han, når han bliver halvtreds år, forudsat at han er kraftig og velbevaret, altid kan finde et attenårs pigebarn, der er smuk som en engel og parat til at elske ham."

Landa, der genkendte Rocdiane som han altid var efter likøren, ytrede begejstret sin tilslutning og opremsede de små damer, som endnu hver dag tilbad ham.

Men Liverdy, der var mere skeptisk og mente nøjagtig at kende kvindernes værd, mumlede:

"Ja, de *siger*, at de tilbeder en."

Landa svarede:

"De beviser mig det, kære."

"De beviser tæller ikke."

"De er mig tilstrækkelige."

Rocdiane råbte:

"Jo, vist mener de det, det kan De bande på! Tror De, at et smukt lille fruentimmer på tyve år, som allerede i fem eller seks år har moret sig, moret sig her i Paris, hvor alle vore overskæg har lært hende og fordærvet for hende smagen af kys, endnu tænker på at skelne mellem en mand på tredive og en på tres? Å, Gud, nej! Det er den rene overtro! Hun har set for meget og kendt for meget. Jeg tør endda holde på, at hun for alvor på bunden af sit hjerte langt foretrækker en gammel bankier for en ung laps. Hvad tænker hun over det? Har mændene her nogen alder? Nej, kære, vi bliver yngre, jo mere vi gråner, og jo mere vi gråner, jo mere siger de til os, at de elsker os, jo mere viser de os det, og jo mere tror de på det."

De rejste sig fra bordet, blodsprængte og ophidsede af vinen, parat til at drage ud på alle slags erobringer, og de begyndte at drøfte, hvorledes de skulle tilbringe deres aften. Bertin talte om cirkus, Rocdiane om hippodromen, Maldant om "Eden" og Landa om Folies-Bergère, da en let og fjern støj af violiner, som blev stemt, nåede ind til dem.

"Se, se, er her musik i aften i klubben," sagde Rocdiane.

"Ja," svarede Bertin, "skal vi ikke sætte os ind og høre en halv snes minutter på den, inden vi går?"

"Jo, lad os det."

De gik igennem et læseværelse, en billardstue og en spillesal og kom ind i en slags loge, der vendte ud mod musiksalen. Fire herrer sad mageligt henslængte i lænestole og ventede, med ansigtet allerede lagt i andægtige folder, og neden for, midt

imellem de tomme rækker af stole, dels sad og dels stod en halv snes andre og passiarede.

Orkesterdirigenten slog med sin taktstok nogle små slag på nodepulten og musikken begyndte.

Olivier Bertin tilbad musik, således som man tilbeder opium. Den fik ham til at drømme.

Så snart den klangfulde strøm, der udgik fra instrumenterne, nåede ham, følte han sig hensat i en slags nervøs rus, som fik hans legeme og hans sjæl til at dirre. Beruset af temaerne kastede hans fantasi sig som en vanvittig ud i blide og vellystige drømmerier. Med lukkede øjne, benene over kors og slappe arme sad han og lyttede til tonerne og nød de syner, der gled forbi hans øjne og gennem hans sind.

Orkestret spillede en symfoni af Haydn, og så snart maleren havde sænket øjenlågene over sit blik, så han på ny for sig Boulogneskoven, vognmylderet omkring ham og lige overfor ham, i landaueren, grevinden og hendes datter. Han hørte deres stemmer, fulgte deres ord, mærkede vognens bevægelser og indåndede luften, som var svanger med løvduft.

Tre gange talte hans sidemand til ham og afbrød dette syn, der tre gange begyndte forfra igen på samme måde som skibets rullen efter en overfart til søs begynder igen, når man ligger i sin ubevægelige seng.

Synet udvidede sig og blev til en lang rejse, stadig med de to damer siddende lige overfor ham, snart i en jernbane og snart ved udenlandske table-d'hôte'r. Under hele musikstykket ledsagede de ham således i hans drømme, som om de under køreturen i det strålende solskin havde fæstnet billedet af deres ansigter dybt inde i hans øje.

En pludselig stilhed og derpå en skraben med stole og en summen af stemmer bortjog hans tågesyner, og han så sine fire venner sidde og sove ved siden af sig i stillinger, der skulle udtrykke en spændt opmærksomhed, som imidlertid umærkeligt var gået over til søvn.

Da han havde vækket dem, spurgte han:

"Nå, hvad skal vi så foretage os?"

"Hvad mig angår," svarede Rocdiane ærligt, "så har jeg mest lyst til at sove lidt endnu."

"Jeg også," samstemmede Landa.

Bertin rejste sig.

"Nå, så går jeg hjem. Jeg er lidt træt."

Han følte sig tværtimod meget oprømt, men han ville helst gå, da han var bange for, at hans aften ellers, som så mange gange før, skulle ende foran klubbens baccaratbord.

Han gik altså hjem, og efter en nervøs nat, en af de nætter, som hensætter en kunstner i den tilstand af hjerneanspændthed, der er blevet døbt inspiration, bestemte han sig til slet ikke at gå ud, men arbejde lige til aften.

Det blev en udmærket dag, en af de dage, hvor det er let at skabe, hvor ideerne af sig selv synes at glide ud gennem hænderne og fæste sig på lærredet.

For stængte døre, skilt fra hele verden i den stilhed, som herskede i huset, der var lukket for alle, i sit ateliers fortrolige fred, nød han med klare øjne og lyse tanker, spændstig og livsvågen, den lykke, som det ene er givet en kunstner at kende, lykken ved i glæde at undfange sit værk. I sådanne arbejdstimer eksisterede intet for ham uden det stykke lærred, hvorpå der under hans penslers kærtegn fødtes et billede, og under

sådanne frodighedsudbrud havde han en besynderlig, men vidunderlig følelse af overstrømmende, svulmende og berusende livsfylde. Om aftenen var han øm i alle sine lemmer som af en sund, legemlig træthed, og han gik i seng, glad ved tanken om frokosten næste dag.

Bordet var dækket med blomster, menuen af hensyn til fru de Guilleroy, som var en forfinet lækkermund, meget udsøgt, og efter en energisk, men kort modstand, tvang maleren sine gæster til at drikke champagne.

"Barnet bliver beruset," sagde grevinden.

Hertuginden svarede overbærende:

"Ja, herregud, én gang skal jo være den første."

Da de gik tilbage ind i atelieret, følte de sig alle lidt oprømte og lystige og så lette til mode, som om der var vokset vinger frem på deres fødder.

Hertuginden og grevinden, der skulle til bestyrelsesmøde i en forening til hjælp for ulykkeligt stillede mødre, ville først køre den unge pige hjem, men Bertin tilbød at følge hende til fods, for at hun med det samme kunne få en lille spadseretur. De sagde farvel til de andre og begyndte at spadsere op ad Boulevard Malesherbes.

"Lad os gå den længste vej," bad hun.

"Har du lyst til at drive lidt ind i Parc Monceau? Der er rigtig pænt, der er fuldt af barnepiger og børn."

"Ja, det vil jeg gerne."

De drejede om ad Rue Vélasquez og gik ind igennem den monumentale, forgyldte gitterport, som tjener til skilt og indgang for denne juvel af en elegant park, der, omgivet af

fyrstelige ejendomme, midt i Paris breder sin grønne, kunstige ynde.

I de brede alleer, som i sindrige slyngninger bøjer sig henover plæner og gennem buskadser, sidder der en mængde damer og herrer på lette jernstole og ser på de forbipasserende, mens en skare børn på de mindre stier, der som bække snor sig ind i skyggen, leger i gruset, løber og sjipper, bevogtet af deres barnepigers sløve blikke eller af deres mødres ængstelige øjne. De vældige træer der er tilrundede i kupler som mægtige bladbygninger, de kæmpemæssige kastanjetræer, hvis tunge løv er isprængt røde eller hvide klaser, de fornemme morbærfigener og dekorative platanер med deres i kunstfærdige stillinger kyndigt tvungne stammer, smykker i dårende perspektiver den bølgende grønsvær.

Det er varmt, turtelduerne kurrer i løvet fra trætop til trætop, mens spurvene bader sig i den regnbue, solen tryller frem i vandstøvet, som fra vandingen perler på det fine græs. De hvide statuer på deres sokler, ser ud til at være lykkelige i alt det friske grønne. En ung marmor-dreng er i færd med i sin fod at lede efter en torn, han ikke kan finde, som om han havde stukket sig for lidt siden ved at løbe efter den Diana, der flygter derhenne, ned mod en lille sø, indrammet af et buskads, hvori der gemmer sig ruinerne af et tempel.

Andre statuer favner, elskovsfulde og kolde, hinanden under træerne eller sidder og drømmer med det ene knæ i hånden. Et vandfald skummer og bruser ned over sirlige klipper. Et træ, der er skåret til som en søjle, omslynges af en vedbend, og en gravsten pranger med en indskrift. De brudte tempelbuer, som

er stillet op i græsset, minder ikke mere om Akropolis end hele den elegante lille park minder om vildtvoksende skove.

Det er et henrivende, men kunstigt tillavet sted, hvor pariserne går hen for at se på blomster, der er drevet frem i drivhuse, og, på samme måde som de i teatret beundrer en fremstilling af livet, beundrer de denne yndefulde forestilling, som den skønne natur opfører, her midt i storbyens hjerte.

Olivier Bertin var i årevis næsten dagligt kommet i denne udsøgte park for at se pariserinderne bevæge sig i deres rette ramme.

"Det er et sted, som er skabt for smukke toiletter," sagde han, "dårligt klædte folk skurrer derinde." Og timer igennem kunne han slentre om i gangene; han kendte alle planterne og alle menneskene, som til stadighed spadserede derinde.

Han gik ved siden af Annette igennem de lange alléer og morede sig over havens brogede og myldrende liv.

"Nej, hvor er han dog allerkæreste!" udbrød den unge pige pludseligt.

Dette udråb gjaldt en lille lyslokket dreng, der havde stillet sig op foran hende og så på hende med en forbavset og henrykt mine.

Hun gav sig til at lægge mærke til hvert enkelt barn, og glæden over at se alle disse pyntede, levende dukker gjorde hende meddelsom.

Hun gik ganske langsomt og fortalte Bertin sine iagttagelser og sine betragtninger over de små, barnepigerne og mødrene. De store kraftige børn aflokkede hende beundringsudbrud, og de spinkle og blege børn vakte hendes medynk.

Han hørte på hendes bemærkninger og morede sig næsten mere over hende end over børnene, uden at han dog glemte sin kunst.

"Her er henrivende!" mumlede han og tænkte, at der af en krog af parken med en gruppe barnepiger, mødre og børn måtte kunne blive et udmærket billede. Hvor kunne det være, at det ikke før var faldet ham ind?

"Kan du lide de småfyre?"

"Jeg tilbeder dem."

Af den måde, hvorpå hun så på dem, mærkede han, at hun følte lyst til at tage dem op, til at kysse dem og røre ved dem, en materiel og kærlig lyst, der røbede den fremtidige moder, og han undrede sig over det hemmelige instinkt, som lå gemt i dette unge kvindelegeme.

Da hun var blevet oplagt til at tale, gav han sig til at spørge hende ud om hendes smag og tilbøjeligheder. Med troskyldig ligefremhed tilstod hun sine forhåbninger om at komme til at spille en rolle i selskabslivet og erklærede, at hun mest af alt ønskede sig smukke heste, som hun forstod sig på næsten lige så godt som en hestehandler, for en del af de gårde, der hørte til Roncières, drev hesteopdrætning. Hvem der skulle blive hendes forlovede, tænkte hun ikke mere på, end på hvilken lejlighed hun mellem de mange, der var til leje, skulle bestemme sig for.

De var kommet ned til søen, hvor to svaner og seks ænder gled langsomt afsted, lige så rene og rolige, som om de var af porcelæn, og de gik forbi en ung kvinde, der sad på en stol med en opslået bog i skødet og stirrede lige ud for sig, mens hendes sjæl var sværmet bort i drømme.

Hun var lige så ubevægelig som en voksfigur. Hun var grim og tarveligt klædt som en fattig pige, der ikke tænker på at ville behage; måske var hun lærerinde og levede et kummerligt liv, men for øjeblikket var hun langt borte i drømmenes land, båret med af en sætning eller et ord, der havde fortryllet hendes hjerte. Formodentlig byggede hun, vuggende sig i sine forhåbninger, videre på det eventyr, som var begyndt i bogen.

Bertin standsede overrasket:

"Det er smukt," sagde han, "således at kunne glemme alt."

De var gået lige forbi hende. De vendte om og gik endnu en gang tilbage, uden at hun lagde mærke til dem, så optaget var hun af at følge sine tankers fjerne flugt.

Maleren sagde til Annette:

"Sig mig, lille ven, ville det kede dig meget at sidde model for mig en eller to gange?"

"Nej, vist ikke, tværtimod!"

"Se så rigtig på den unge pige dér, som er flyttet over i idealets verden."

"Hende på stolen?"

"Ja. Har du set på hende? Kan du sætte dig på en stol, tage en opslået bog på skødet og prøve på at gøre ligesom hun? Har du nogensinde drømt med åbne øjne?"

"Ja, det har jeg."

"Hvad da?"

Og han forsøgte at få hende til at skrifte sine vandringer i det blå, men hun ville ikke svare, gik uden om hans spørgsmål og gav sig pludselig til ivrigt at se på ænderne, der svømmede efter nogle brødstumper, som en dame kastede ud til dem. Hun

syntes forlegen, som om han var trængt ind til noget, der ikke tålte at berøres.

For at skifte emne begyndte hun at fortælle om sit liv i Roncières og talte om sin bedstemoder, som hun hver dag havde læst højt for, og som nu måtte være meget alene og meget bedrøvet.

Mens maleren hørte på hende, følte han sig glad som en fugl, så glad, som han aldrig før havde været. Alt, hvad hun sagde, alle de flygtige og ubetydelige små oplevelser fra denne unge og usammensatte tilværelse, morede og interesserede ham.

"Lad os sætte os," sagde han.

De satte sig foran søen. De to svaner kom straks svømmende henimod dem i håb om at få noget brød.

Bertin følte minder vågne i sig, længst forsvundne minder, som var druknet i glemsel, og som nu pludselig vendte tilbage, uden at han kunne sige hvorfor. De skød frem, så forskellige og så talrige på samme tid, at han havde en fornemmelse af, at en hånd rørte op i dyndet på bunden af hans erindringer.

Han søgte efter grunden til, at hans tidligere liv således boblede op; det var allerede før hændet ham flere gange, men alligevel havde han ikke følt det eller lagt så meget mærke til det som i dag. Der havde også altid før været en årsag til denne pludselige fremmanen af døde ting, en ganske naturlig, materiel årsag som for eksempel en duft, en parfume. Hvor mange gange havde ikke en damekjole i forbigående sendt en eller anden essens' vellugtende åndepust op imod ham og kaldt en mængde udslettede begivenheder til live! På bunden af gamle parfumeflasker havde han ligeledes tit genfundet stumper af sit liv; og den blanding af forskellige dufte, som alle

vegne fra slår én i møde, duften fra gaderne, fra markerne, fra husene og fra møblerne, behagelige og ubehagelige dufte, sommeraftenernes lune og vinteraftenernes kolde dufte, fik altid fjerne minder til at genfødes i ham, som om hver enkelt lugt gemte over døde, indbalsamerede ting ligesom de aromatiske urter, der bevarer mumierne.

Var det det fugtige græs eller kastanjernes blomster, der således kaldte det forbigangne frem? Nej. Hvad var det da? Var det gennem blikket, at der var blevet rørt op i ham? Hvad havde han set? Intet. Måske havde der blandt de mennesker, han havde mødt, været en, som lignede et ansigt fra gamle dage, og som, uden at han havde genkendt det, i hans hjerte havde sat alle fortidens klokker i bevægelse.

Var det ikke snarere en lyd? Ofte havde et klaver, han tilfældigvis havde hørt, en ukendt stemme, ja, selv en lirekasse, som på et sted spillede en melodi, der for længe siden var gået af mode, med ét slag gjort ham tyve år yngre og fået hans bryst til at svulme over ting, som en gang havde bevæget ham, men nu var glemte.

Men minderne blev ved at vælde frem og han ledte forgæves efter deres udspring. Det irriterede ham til sidst. Hvad var det omkring ham eller i nærheden af ham, der var i stand til på den måde at få slukte stemninger til at blusse op?

"Det begynder at blive køligt," sagde han, "lad os hellere se at komme videre."

De rejste sig og gav sig atter til at gå.

Han betragtede de fattige, som sad rundt på bænkene, fordi det var dem alt for dyrt at betale for en stol.

Annette havde også lagt mærke til dem og spurgte om deres liv og deres arbejde. Hun undrede sig over, at de, så elendige som de så ud, kunne dovne tiden således hen i denne smukke offentlige have.

Endnu stærkere end før trængte de henrundne år sig frem i Oliviers sjæl. Det forekom ham, som om en flue summede for hans øren og fyldte dem med forvirrede minder om gennemlevede dage.

Den unge pige så hans drømmende udtryk og spurgte:

"Hvad er der i vejen? De ser så bedrøvet ud."

Han fo'r sammen. Hvem var det, der havde talt? Var det hende eller hendes moder? Nej, ikke hendes moder med sin nuværende stemme, men med sin tidligere stemme, som var så forandret, og som han først nu kendte igen.

Han svarede smilende:

"Der er ingenting i vejen. Du morer mig meget, du er sød, du minder mig om din moder."

Hvor kunne det være, at han ikke før havde lagt mærke til den besynderlige genklang af den i gamle dage så fortrolige stemme, der nu lød ham i møde fra nye læber?

"Fortæl mere," sagde han.

"Hvad skal jeg fortælle om?"

"Fortæl mig om, hvad dine lærerinder lærte dig. Kunne du lide dem?"

Hun gav sig atter til at pludre løs.

Og han lyttede til, grebet af en voksende forvirring, han lurede, han ventede på midt i de sætninger, som den unge pige, der for hans hjerte næsten var en fremmed, udtalte, at finde et ord, en klang, en latter, som syntes at være blevet gemt og

skænket hendes strube fra hendes moders ungdom. Af og til kunne en betoning få ham til at sitre af undren. Ganske vist var der også tit en sådan ulighed i ordene, at han ikke kunne finde noget som helst slægtskab eller på nogen måde forveksle den talende, men denne forskel gjorde kun de pludselige glimt af den mødrene stemmeklang så meget mere betagende. Hidtil havde han kun med et venskabeligt og nysgerrigt blik fastslået den lighed, der var mellem deres ansigter, men nu blandede det hemmelighedsfulde ved denne genopstandne stemme dem således sammen, at der var øjeblikke, hvor han, når han vendte hovedet bort for ikke at se den unge pige, spurgte sig selv, om det ikke var grevinden, som talte således til ham tolv år tidligere.

Efter at han ved denne fremmanen havde hallucineret sig selv, vendte han sig om imod den talende og følte ved at møde hendes blik lidt af den samme svimmelhed, som hendes moders øje i deres elskovs første tid fremkaldte hos ham.

De var spadseret parken tre gange rundt og var hver gang gået forbi de samme mennesker, de samme piger og de samme børn.

Annette begyndte nu at undersøge ejendommene omkring haven og spørge om navnene på deres beboere.

Hun ville vide alt om dem og blev ved at spørge med grådig nysgerrighed, som om hun ville indprente det alt sammen i sin hukommelse; hendes ansigt lyste af interesse, og hun hørte lige så meget med øjnene som med ørene.

Men da de kom hen til pavillonen, som adskiller de to indgange ud mod de ydre boulevarder, opdagede Bertin, at klokken var lige ved fire.

"Å," sagde han, "du må hjem."

Og de gik langsomt tilbage til Boulevard Malesherbes.

Da maleren havde sagt farvel til den unge pige, gik han ned mod Concordepladsen for at aflægge en visit på den anden side af Seinen.

Han nynnede og havde lyst til at løbe; han kunne godt have sprunget over bænkene, så ungdommelig følte han sig.

"Vist er det sandt," tænkte han, "foråret lakerer os alle op."

Han havde en af de timer, hvor ånden får fart, og man forstår alt med større glæde end ellers, hvor øjet ser bedre og klarere, synes mere egnet til at tage imod indtryk, og hvor det er en særlig nydelse at se og føle, som om en almægtig hånd havde genopfrisket alle jordens farver, havde gjort alle dens skabningers bevægelser livligere, og inde i en selv, som når et ur er i færd med at gå i stå, trukket stemningsenergien op.

Han mumlede, idet han i sit blik samlede en mængde morsomme småting:

"At tænke sig, at der kan være øjeblikke, hvor jeg ikke kan finde noget at male!"

Han følte sin intelligens så fri og klartseende, at hele hans hidtidige kunstnerværk forekom ham banalt og han på én gang fik en helt ny, sandere og oprindeligere opfattelse af livet. Og pludselig blev han grebet af lyst til at gå hjem for at arbejde. Han vendte om, gik tilbage og lukkede sig inde i sit atelier.

Men så snart han stod over for det påbegyndte lærred, forsvandt pludselig den glødende iver, der for lidt siden brændte i hans blod. Han følte sig træt, satte sig på divanen og gav sig til at drømme.

Den lykkelige ligegladhed, hvori han levede, den ubekymrethed, enhver tilfreds mand, der har fået næsten alle sine længsler stillede, føler, gled ganske sagte af ham, som om der var noget, han savnede. Hans hjem forekom ham tomt og hans store atelier øde. Han kastede et blik omkring sig og han syntes at se skyggen af en kvinde, hvis nærværelse ville være ham kær, glide igennem rummet. Den utålmodighed, hvormed en elsker venter på, at hans elskerinde skal komme tilbage, havde han for længst glemt, men nu følte han på én gang, at hun var borte, og som en ung mand på tyve år længtes han efter, at hun atter skulle være hos ham.

Han rørtes ved at tænke på, hvor længe de havde elsket hinanden. Alle vegne i de rummelige værelser, hvor hun så ofte havde været, lå der talløse minder om hende, om hendes bevægelser, hendes ord og hendes kys. Han huskede enkelte dage, enkelte timer, enkelte øjeblikke, og rundt omkring sig følte han endnu i luften hendes kærtegn.

Han rejste sig, det var ham umuligt at forholde sig rolig, og han gav sig til at gå op og ned i atelieret, mens han atter tænkte på, hvorledes han, til trods for den kærlighed, som havde fyldt hans tilværelse, dog var blevet ved med at være alene, altid alene. Når han efter sine lange arbejdstimer vågnede til bevidsthed og så sig omkring, endnu lidt fortumlet over at vende tilbage til det virkelige liv, så og følte han intet uden væggene, der standsede hans hånd og hans stemme. Da han ikke havde en kvinde i sit hjem, og kun med en tyvs forsigtighed kunne stjæle sig til at møde hende, han elskede, havde han måttet slæbe sine ledige stunder om på alle de offentlige steder, hvor man får, hvor man køber sig, et eller

andet middel til at slå tiden ihjel. Han havde vænnet sig til på bestemte dage at gå i klubben, i cirkus, i hippodromen eller i operaen, vænnet sig til at gå lidt over alt, for ikke at blive nødt til at vende hjem til sig selv, hvor han sikkert ville have følt det som en glæde at være, hvis hun havde siddet og ventet på ham.

Tidligere havde han gennemlevet timer fulde af vanvittig lidenskab, hvor han havde lidt forfærdeligt over ikke at kunne tage hende helt og beholde hende hos sig; så, efterhånden som hans følelser skiftede karakter og blev mere afdæmpede, havde han uden oprør fundet sig i deres adskillelse og i sin frihed; men nu var han igen så fortvivlet, som om han forfra var begyndt at elske hende.

Og denne opblussende ømhed var kommet aldeles pludselig over ham, næsten uden grund, blot fordi solen skinnede, eller måske fordi han for lidt siden havde genkendt hendes stemme fra deres elskovs første dage. Hvor lidt skal der ikke til for at bevæge en mands hjerte, når manden begynder at blive gammel og hans minder bliver savn!

Ligesom tidligere brændte længslen efter at se hende i hans sjæl og i hans legeme som en feber; og han gav sig til at tænke på hende lidt på samme måde som en ung tilbeder på sin udkårne, stadig hidsende sig selv højere og højere op til at længes endnu mere. Til sidst besluttede han, skønt han havde set hende om formiddagen, at han, så snart det blev aften, ville gå hen og drikke en kop te hos hende.

Timerne forekom ham uendelig lange, og da han endelig gik ned ad Boulevard Malesherbes, blev han grebet af en levende frygt for ikke at træffe hende hjemme og blive tvunget til at tilbringe også denne aften alene som så mange aftener før.

Da han havde spurgt – "Er grevinden hjemme?" – og tjeneren svarede – "Ja" blev han helt ude af sig selv af glæde.

Da han stod i døren ind til den lille dagligstue, hvor de to damer sad og arbejdede i skæret fra de lyserøde skærme på en engelsk dobbeltlampe, der blev båret af en høj og slank fod, sagde han strålende:

"Det er igen mig."

Grevinden udbrød:

"Hvad for noget? Er det Dem? Det var da dejligt!"

"Ja, jeg følte mig så alene, og så gik jeg herhen."

"Det var pænt af Dem."

"Venter De nogen?"

"Nej ... det vil sige ... det ved jeg ikke."

Han havde sat sig og så med en foragtelig mine på det store grove strikketøj, som de strikkede på med lange træpinde.

Han spurgte:

"Hvad er det for noget?"

"Tæpper."

"Til de fattige?"

"Ja, naturligvis."

"Det er meget grimt."

"Det er meget varmt."

"Det er meget muligt, men det er ligeud hæsligt, især i en stue i Ludvig den Femtendes stil, hvor alt kærtegner øjet. Selv om det er til Deres fattige, så kunne De nok for Deres venners skyld sørge for, at Deres velgørenhed antog lidt mere elegante former."

"Gud, hvor det ligner et mandfolk at komme med sådan noget," svarede hun og trak på skuldrene, "jeg må dog sige

Dem, at den slags tæpper for øjeblikket laves alle vegne."

"Det ved jeg. Jeg ved det oven i købet alt for godt. Man kan ikke længere besøge nogen om aftenen uden at se denne gyselige grå pjalt brede sig på de smukkeste toiletter og på de mest kokette møbler. Forårets næstekærlighed udmærker sig ikke ved sin smag."

For at dømme, om han havde ret, lagde grevinden sit strikketøj ned på den tomme stol ved siden af sig, så indrømmede hun ligegyldigt:

"Ja, det er sandt, det er grimt."

Og hun gav sig atter til at arbejde. Over de to hoveder, som lige over for hinanden var bøjet under lampelyset, lå et rosenrødt skær, der bredte sig ned over ansigterne og ud over kjolerne og de flittige hænder. De så ned på deres strikketøj med den vedvarende, men overfladiske opmærksomhed, der er egen for damer, som er vant til at have et arbejde mellem hænderne, og som følger det med øjet, uden at tankerne er med.

I stuens fire hjørner stod fire andre lamper af kinesisk porcelæn på gammeldags søjler af forgyldt træ og sendte et blidt og roligt lys, der dæmpedes af kniplingsslør, som var kastede over kuplerne, hen over de vævede tapeter.

Bertin tog en ganske lav stol, hvori han lige akkurat kunne få plads, men som han altid havde foretrukket, når han ville passiare med grevinden, fordi han så sad næsten ved hendes fødder.

"De spadserede nok en lang tur med Nané i parken," sagde hun til ham.

"Ja, vi snakkede sammen som gamle venner. Jeg kommer rigtig godt ud af det med Deres datter. Hun ligner Dem aldeles. Hun siger enkelte sætninger på en måde, så at man skulle tro, at De havde glemt Deres stemme i hendes mund."

"Ja, det har min mand allerede tit sagt."

Han så på dem, som de sad dér og arbejdede i lyset fra lamperne, og den tanke, han ofte led under, og som endnu i dag havde pint ham, tanken om hans hjem, der altid var tomt, tavst, stille og koldt, selv om vejret var nok så strålende og selv om der var nok så megen ild i kaminen og varmeledningerne var nok så varme, voldte ham pludselig en så stærk sorg, som om han for første gang rigtigt forstod sin ensomhed.

Å, hvor heftigere ønskede han ikke stedse, at han var blevet denne kvindes mand i stedet for at være hendes elsker! Tidligere havde han brændt af lyst til at bortføre hende, tage hende fra manden, stjæle hende helt fra ham. Nu misundte han denne bedragne mand, der bestandig opholdt sig i hendes nærhed, havde del i hendes hjems vaner og berøvede ham det kærtegn, det var, altid at have hende om sig. Efterhånden som han så på hende, fyldtes hans hjerte af en mængde tidligere følelser, der pludselig vendte tilbage, og som han længtes efter at komme til at sige hende. Ja, han elskede hende endnu højt, endog lidt højere end før, i alt fald meget mere i dag, end han længe havde gjort; og længslen efter at fortælle hende om denne foryngelse af hans kærlighed, som han vidste ville gøre hende så glad, fik ham til at ønske, at den unge pige hurtigst muligt måtte blive sendt til sengs.

Pint af denne trang til at blive alene med hende for at kunne flytte tæt hen til hende, lægge sit hoved i hendes skød og tage

hendes hænder, som måtte slippe det grå tæppe, pindene og nøglet, der ville trille ind under en lænestol og blive liggende ved enden af det oprullede garn, blev han ved med at se op på uret. Han talte næsten ikke, men sad og ærgrede sig over det forkerte i at vænne småpiger til at tilbringe aftenen sammen med de voksne.

Stilheden inde i den anden stue brødes af skridt, tjeneren viste sig på dørtærsklen og meldte:

"Hr. de Musadieu!"

Olivier Bertin blev rasende og havde besvær med at beherske sig. Da han trykkede den nyankomnes hånd, havde han mest lyst til at tage ham om skuldrene og kaste ham udenfor.

Musadieu var ladet med nyheder: Ministeriet ville blive styrtet, og der blev hvisket om en skandale, hvori marquis de Rocdiane var hovedpersonen. Han tilføjede med et sigende øjekast over mod den unge pige:

"Det skal jeg fortælle Dem om senere."

Grevinden kastede et blik op på uret og så, at klokken var lige ved ti.

"Det er på tide at gå i seng, barn," sagde hun til sin datter.

Uden at svare lagde Annette sit strikketøj sammen, rullede garnet op, kyssede sin moder på begge kinderne, gav de to herrer hånden og gik så let, som om hun gled igennem luften uden at sætte den i bevægelse.

Da hun var borte, spurgte grevinden:

"Nå, lad os så få Deres skandale."

Der påstodes, at marquis de Rocdiane, som i mindelighed var gået ind på at leve skilt fra sin hustru, der betalte ham en årlig sum, han imidlertid havde fundet utilstrækkelig, havde

udpønset et lige så sikkert som ejendommeligt middel til at få dette årlige tilskud fordoblet. Han havde ladet hende udspejde og overraske i en højst kompromitterende situation, hvorefter hun ved en ny årlig pension havde måttet afkøbe ham den af politikommissæren optagne rapport.

Grevinden var holdt op med at arbejde, hendes strikketøj var sunket ned på hendes skød og hun hørte nysgerrigt efter.

Bertin, som, efter at den unge pige var gået til ro, var ude af sig selv af arrigskab over Musadieus nærværelse, blev vred og forsikrede harmfuld som en mand, der allerede havde vidst besked, men som ikke havde villet bringe den skammelige bagtalelse videre, at det var en afskyelig usandhed, en af den slags skændige sladderhistorier, som folk af det gode selskab aldrig burde hverken lytte til eller gentage. Han stod med ryggen lænet mod kaminen, hans ansigt fortrak sig nervøst, og han blev ivrigere og ivrigere, som om han ville dreje hele sagen om til et personligt spørgsmål.

Rocdiane var hans ven, og selv om man i enkelte tilfælde havde kunnet bebrejde ham en vis letsindighed, havde man dog ikke lov til at beskylde ham, ja, ikke engang til at mistænke ham, for at have begået en ligefrem æreløs handling. Musadieu, der blev overrasket og forlegen ved dette angreb, forsvarede sig, trak i land og kom med undskyldninger.

"Jeg hørte det for lidt siden for aldeles bestemt," sagde han, "hos hertuginden af Mortemain."

Bertin spurgte:

"Hvem var det, som fortalte Dem det? Det var naturligvis en dame."

"Nej, slet ikke, det var marquis de Farandal."

Maleren svarede irriteret:

"Det forbavser mig ikke. Det kunne jeg tænke mig om ham!"

Der blev en pause. Grevinden gav sig atter til at arbejde. Et øjeblik efter fortsatte Olivier i en roligere tone:

"Jeg ved ganske bestemt, at rygtet er falskt."

Han vidste aldeles intet om det. Det var første gang, han hørte tale om affæren.

Musadieu, der følte, at stillingen begyndte at blive farlig, forberedte et tilbagetog og talte allerede om, at han vist desværre måtte gå – han havde halvt om halvt lovet at se hen til Corbelles – da grev de Guilleroy, som havde spist middag ude, kom hjem.

Bertin satte sig atter, ganske overvældet, for han så ikke nogen udvej til at blive af med husets herre.

"Har I hørt," spurgte greven, "om den store skandale, alle taler om?"

Da ingen svarede, vedblev han:

"Det lader til, at Rocdiane er kommet bag på sin kone, og at hun i den anledning har måttet bløde med en ordentlig sum."

Med en bedrøvet mine og sorg i stemmen lagde Bertin sin hånd på Guilleroys knæ og gentog blidt og venskabeligt, hvad han for lidt siden havde syntes at slynge Musadieu lige i ansigtet.

Halvt overbevist og ærgerlig over uden at tænke videre ved det at have gengivet et tvivlsomt og kompromitterende rygte forsikrede greven om sin uvidenhed og sin uskyldighed. Man fortæller jo så mange ting, der er forkerte og ondsindede!

På én gang blev de alle enige om dette: at verden anklager, mistænker og bagvasker med en sørgelig letsindighed. Og i hele

fem minutter lod de alle fire til at være overbeviste om, at alt, hvad der hviskes om, er usandhed, at kvinderne aldrig har de elskere, der tildeles dem, at mændene aldrig begår de nederdrægtigheder, de beskyldes for, og at overfladen i det hele taget er langt værre end bunden.

Bertin, der, siden Guilleroy var kommet, ikke længere så sig gal på Musadieu, sagde ham smigrende ting, førte ham ind på de emner, han foretrak, og åbnede sluserne for hans veltalenhed. Og greven så ud til at være tilfreds som en mand, der over alt bringer en fredelig og venskabelig stemning med sig.

To tjenere, hvis skridt ikke hørtes på tæppet, kom ind med et tebord med kogende vand, der i en nydelig, skinnende blank kedel dampede over den blå flamme i et spritapparat.

Grevinden rejste sig og tilberedte den varme drik med al den omstændelighed og omhu, russerne har lært os; så bød hun Musadieu og Bertin hver en kop og kom igen med små fade med sandwicher med leverpostej og diminutivt, østrigsk og engelsk bagværk.

Greven var selv gået hen til bordet, hvor der ligeledes stod opstillet limonader, likører og glas, og lavede sig en toddy for derefter diskret at glide ind i værelset ved siden af og forsvinde.

Bertin var igen alene lige over for inspektøren for de skønne kunster, og på ny kom ønsket om at kaste den ubelejlige gæst på døren op i ham. Men Musadieu var blevet oprømt, han snakkede løs, strøede om sig med anekdoter, gentog vittigheder og lavede selv nogle. Hvert øjeblik så maleren op på uret, hvis lange viser nærmede sig midnat. Grevinden lagde mærke til hans blik og forstod, at han gerne ville tale med hende alene.

Med den behændighed, hvormed en kvinde, der er vant til at bevæge sig i verden, ved umærkelige nuancer formår at forandre tonen i en passiar og stemningen i en stue, udbredte hun derfor, blot ved sin holdning, ved udtrykket i sit ansigt, ved den træthed, hun lagde i sit blik, en sådan kulde om sig, som om hun havde lukket et vindue op.

Musadieu følte den pludselige kølighed, der isnede i hans tanker, og uden at han spurgte sig selv hvorfor, fik han lyst til at rejse sig og gå sin vej.

Af velopdragenhed efterlignede Bertin hans eksempel. De to herrer trak sig samtidig tilbage og gik igennem de to næste stuer, fulgt af grevinden, som blev ved med at passiare med maleren. I døren ud til entreen holdt hun ham tilbage for at give ham en længere forklaring, mens en tjener hjalp den anden frakken på. Da fru de Guilleroy stadig talte til Bertin, bestemte Musadieu, der i nogle sekunder havde ventet foran yderdøren, som den anden tjener holdt åben, sig til at gå alene ned ad trapperne for ikke at blive stående overfor tjeneren.

Døren blev langsomt lukket efter ham og grevinden sagde i en fuldkommen naturlig tone til maleren:

"Men hvorfor vil De egentlig allerede gå? Klokken er jo ikke tolv. De kan da godt blive lidt endnu."

Og de gik sammen tilbage til den lille dagligstue.

Så snart de havde sat sig, sagde han:

"Du gode Gud, hvor det bæst ærgrede mig."

"Hvorfor det?"

"Han tog Dem jo fra mig."

"Å, ikke meget."

"Det er meget muligt, men han generede mig."

"Er De skinsyg?"

"At finde en mand påtrængende, er ikke at være skinsyg."

Han havde igen taget den lille lænestol og sat sig helt hen til hende. Med sine fingre kærtegnede han stoffet i hendes kjole, mens han fortalte hende om de følelser, som hele dagen havde bevæget hans hjerte.

Overrasket og lykkelig hørte hun på ham og lod blidt sin hånd glide hen over hans hvide hår som for at takke ham.

"Jeg ville så gerne altid leve i Deres nærhed," sagde han.

Han tænkte stadig på ægtemanden, der nu formodentlig var gået til ro og lå og sov i et af værelserne ved siden af, og han fortsatte:

"Ægteskabet er dog det eneste, der helt kan forene to tilværelser."

Hun hviskede:

"Stakkels ven!"

Og hun følte den inderligste medlidenhed med ham, og også lidt med sig selv.

Han havde lagt sin kind ned i grevindens skød, og han så op på hende med en lidt vemodig, en lidt smertelig ømhed, der var mindre lidenskabelig nu end før, da han var skilt fra hende ved hendes datter, hendes mand og Musadieu.

Hun blev ved med at stryge med hånden hen over hans hår og sagde smilende:

"Hvor De er blevet hvid! Deres sidste sorte hår er forsvundet."

"Ja, desværre, jeg ved det. Det går hurtigt."

Hun blev bange for at have gjort ham forstemt:

"Å, De var for øvrigt meget tidlig grå. Da jeg lærte Dem at kende, var De allerede helt gråsprængt."

"Ja, det er sandt."

For ganske at udslette den misstemning, hun måske havde fremkaldt, bøjede hun sig ned, løftede hans hoved mellem sine hænder og trykkede på hans pande langsomme og kærlige kys, så lange, at de aldrig syntes at ville få ende.

Så så de længe på hinanden og søgte efter i hinandens øjne at finde et genskin af deres kærlighed.

"Gid jeg kunne komme til at tilbringe en hel dag sammen med Dem," sagde han.

Han pintes ubevidst af en uudsigelig længsel efter et endnu fortroligere samvær.

For lidt siden havde han troet, at når blot de andre gik, ville det være nok til at tilfredsstille det ønske, han hele dagen havde næret, men nu, da han var alene med sin elskerinde, da han på sin pande mærkede varmen fra hendes hænder og mod sin kind gennem hendes kjole varmen fra hendes legeme, følte han alligevel den samme uro i sig, den samme længsel efter en ukendt elskov, der stadig flygtede for ham.

Og han indbildte sig, at udenfor dette hjem, i en skov måske, hvor de ville være ganske alene uden nogen om dem, dér ville længslen i hans hjerte blive stillet og beroliget.

Hun svarede:

"De er et stort barn! Vi ses jo næsten hver dag."

Han bønfaldt hende om at finde på et påskud, så at hun kunne spise frokost med ham et eller andet sted i omegnen af Paris, således som de havde gjort en tre-fire gange i tidligere dage.

Hun blev forbavset over dette lune, som det var lidt vanskeligt for hende at opfylde, nu da hendes datter var

kommet hjem.

Hun lovede imidlertid at prøve på det, så snart hendes mand igen tog til Roncières, men det ville i alle tilfælde ikke blive før efter udstillingens ferniseringsdag, der var fastsat til den følgende lørdag.

"Og i mellemtiden," spurgte han, "hvornår ser jeg Dem så?"

"I morgen aften hos Corbelles. Derefter kan De, hvis De ikke har andet for, komme herhen torsdag ved tretiden, og jeg tror nok, at vi fredag skal spise til middag sammen hos hertuginden."

"Nå, det var udmærket."

Han rejste sig:

"Farvel."

"Farvel, min ven."

Han blev stående uden at kunne bestemme sig til at gå, for han havde næsten ikke fundet noget af alt det, han var kommet for at sige hende; hans tanker var svangre med uudtalt ømhed og svulmede af vage stemninger, der ikke havde fået luft.

Han sagde endnu en gang: "Farvel" og tog hendes hænder.

"Farvel, min ven."

"Jeg elsker Dem."

Hun tilkastede ham et af de smil, hvori en kvinde i et sekund kan vise en mand alt, hvad hun har givet ham.

Med skælvende hjerte gentog han for tredje gang:

"Farvel."

Og han gik.

4

Man skulle tro, at alle Paris' vogne den dag var på pilgrimsfart til Industripaladset [Note 1)]. Lige fra klokken ni om morgenen kom de kørende fra alle gader, alle alleer og alle broer hen imod den mægtige hal, som yder maleriudstillingen ly, og hvor hele det kunstneriske Paris har indbudt hele det mondæne Paris til at overvære den såkaldte fernisering af tre tusinde fire hundrede malerier.

De besøgende stod i række og trængte på for at komme ind, hvorpå de uden at bryde sig om billedhuggernes værker, straks skyndte sig ovenpå til malerisalene. Allerede idet de gik op ad trinnene kastede de forventningsfulde blikke på de malerier, der var hængt op på trappens vægge, hvor komiteen plejer at anbringe den kategori af malere, som kan benævnes vestibulemalere, og som enten har sendt billeder af en usædvanlig størrelse eller billeder, den ikke turde refusere. I den firkantede sal var der en myldrende og støjende trængsel. Malerne, der hele dagen igennem havde travlt med at tage sig ud, gjorde sig bemærkede ved deres ivrighed, deres højrøstede stemmer og myndige gestus. De begyndte med at tage fat i armen på deres venner og trække dem hen foran et eller andet billede, som de så stod og pegede på med et væld af udbrud og en kraftig mimik, der skulle røbe kenderen. Der var repræsentanter for enhver slags, høje og magre med langt hår og bløde, grå eller sorte filthatte i de mærkeligste faconer, så brede og runde som tage med skygger, der fik deres ejermænds hele overkrop til at ligge i halvmørke. Andre var små og emsige, spinkle eller undersætsige med et blødt silketørklæde om

halsen og klædt i jakke eller indhyllede i de mere eller mindre fantastiske kostumer, som er ejendommelige for denne kaste.

Der var de elegante maleres klike, lapsene, strøgmalerne; den akademiske klike, korrekt og dekoreret med uhyre store eller påfaldende små, røde rosetter, alt efter hver enkelts opfattelse af, hvad der hørte til elegance og god tone, og endelig kliken af de mere borgerlige malere under medvirkning af deres familie, der som et triumfkor omgav faderen.

På de fire kæmpemæssige vægfelter prangede de lærreder, som var blevet anset for værdige til at nyde den ære at hænge i den firkantede sal. Ligesom man kom ind, fangede de øjet ved tonernes skarphed og rammernes flammen, ved deres nymalede farve-brutalitet, som yderlig fremhævedes af fernissen, der under det hårde ovenlys skinnede med en blændende glans.

Lige over for døren lyste et portræt af republikkens præsident, mens en guldskrammereret general, med vajende fjer i hatten og røde klædesbenklæder, på en anden væg hang side om side med nogle splitternøgne nymfer under piletræer og med et skib i havsnød, næsten opslugt af en bølge. En biskop, som udslyngede sin bandlysning mod en konge fra middelalderen, en østerlandsk gade, fuld af pestlig, og Dantes skygge på udflugt i Helvede tvang blikket til sig og holdt det fængslet ved den uimodståelige voldsomhed i udtrykket.

I det uhyre værelse sås endvidere et kavaleriindhug, nogle blænkere i en skov, et par græssende køer, to gentlemen fra det forrige århundrede duellerende på et gadehjørne, en vanvittig kvinde, siddende på en sten, en præst i færd med at give en døende den sidste olie, en skare høstfolk i arbejde, en flodbred,

en solnedgang, en måneskinsidyl, kort sagt, prøver af alt det, som malere har malet, maler og vil blive ved at male lige til verdens undergang.

Olivier stod midt i en gruppe af berømte kolleger, som var medlemmer af Instituttet og af juryen, og udvekslede sine meninger med dem. Han var ilde tilpas og urolig for det billede, han havde udstillet, og hvis succes han, til trods for de høflige komplimenter, der regnede ned over ham, ikke følte rigtig fastslået.

Pludselig fo'r han hen imod døren, hvor hertuginden af Mortemain kom til syne.

Hun spurgte:

"Er grevinden kommet?"

"Jeg har ikke set hende."

"Og Musadieu?"

"Heller ikke."

"Han havde lovet mig at være klokken ti lige oven for trappen for at vise mig rundt i salene."

"Vil De da ikke give mig lov til at prøve på at erstatte ham, hertuginde?"

"Nej, nej. Deres venner kan ikke undvære Dem. Vi ses nok siden, for jeg antager, at vi spiser frokost sammen?"

Musadieu kom ilende til. Han var blevet forsinket et par minutter i skulpturafdelingen og undskyldte sig. Han var allerede ganske forpustet. Han sagde:

"Denne vej, hertuginde, denne vej, vi begynder til højre."

Næppe var de forsvundet bag en mur af hoveder, før grevinden med sin datter ved armen kom ind og så sig om for at opdage Olivier Bertin.

Han fik øje på dem og skyndte sig hen for at hilse på dem.

"Hvor begge damerne tager sig glimrende ud," sagde han. "Nanette er virkelig blevet smukkere. I de otte dage, der er gået, har hun forandret sig meget."

Han kastede et prøvende blik på hende og tilføjede:

"Linjerne er blevet blødere, mere glødende, og teinten klarere. Hun er allerede ikke nær så meget lille pige og meget mere pariserinde."

Men pludselig kom han tilbage til dagens store begivenhed:

"Lad os begynde til højre, så indhenter vi hertuginden."

Grevinden, som var inde i alt, hvad der vedrørte malerkunsten, og som var lige så spændt, som om hun selv udstillede, spurgte:

"Hvad synes man?"

"En smuk udstilling! En glimrende Bonnat, to fortrinlige Carolus Duran, en beundringsværdig Puvis de Chavannes, en forbavsende, ganske ny Roli, en storartet Gervex og mange andre, nogle Béraud'er, et par Cazin'er og en Duez, kort sagt en masse gode ting."

"Og De selv?" spurgte hun.

"Jeg får komplimenter, men jeg er ikke fornøjet."

"Det er De jo aldrig."

"Jo, sommetider. Men i dag tror jeg oprigtig talt, at jeg har grund til ikke at være det."

"Hvorfor?"

"Det ved jeg ikke."

"Lad os gå hen og se på det."

Da de var kommet hen foran billedet – to små bondepiger der bader i en bæk – var en klynge lige standset foran det og

stod og beundrede det. Det glædede hende og hun hviskede ganske sagte:

"Men det er jo henrivende, en sand juvel. De har aldrig lavet noget bedre."

Han trykkede sig ind imod hende, han elskede hende og var hende taknemmelig for hvert af hendes ord, der dulmede en lidelse og forbandt et sår. Og frem i hans sind myldrede en mængde grunde, hvormed han søgte at overbevise sig selv om, at hun havde ret, at hun med sine kloge pariserinde-øjne måtte se rigtigt. I sin iver for at berolige sin frygt glemte han rent, at han i tolv år netop havde bebrejdet hende, at det kun var det sirlige, det elegante, det lidt sentimentale, det, som var på moden, at hun beundrede mest, og aldrig kunsten, kunsten alene, kunsten, frigjort for enhver mondæn indflydelse med dens fordomme og tilbøjeligheder.

Han trak dem videre.

"Lad os så se på de andre," sagde han.

Og han gik længe med dem fra sal til sal, viste dem billederne og forklarede deres indhold; han følte sig lykkelig ved at være imellem dem og sammen med dem.

Pludselig spurgte grevinden:

"Hvad er klokken?"

"Halv ét."

"Næh, allerede! Så må vi skynde os hen for at spise frokost. Hertuginden sidder nok og venter på os hos Ledoyen, hvor hun har bedt mig om at tage Dem med hen, hvis vi ikke traf hinanden herinde."

Restauranten, der lå midt i en lille ø af træer og buske, mindede om en alt for fuld og summende bikube. En forvirret

larm af stemmer, kalden og raslen med glas og tallerkener bølgede omkring den, trængte sig ud gennem alle vinduerne og dørene, som var smækkede op på vid gab. Omkring bordene, der var stillet så tæt sammen som muligt, sad folk og spiste, mens opvarterne løb frem og tilbage i de snævre gange imellem dem, ophedede og fortumlede, belæssede med fade med kød, fisk eller frugter.

Under det cirkelrunde galleri var der et sådant virvar af herrer og damer, at det hele syntes at gå i ét. Alle lo, kaldte, drak og spiste, oprømte af vinen og gennemstrømmede af den glæde, der på visse dage sammen med solen sænker sig over Paris.

En opvarter viste grevinden, Annette og Bertin op ovenpå og ind i det forudbestilte kabinet, hvor hertuginden ventede på dem.

Ligesom de trådte ind, fik maleren øje på marquis de Farandal, som sad ved siden af sin tante, men som ivrig og smilende sprang op og ilede til for at skille grevinden og hendes datter af med deres overtøj og parasoller. Det berørte ham så ubehageligt, at han pludselig fik lyst til at komme med irriterende og brutale bemærkninger.

Hertuginden forklarede, at Musadieu var blevet bortført af ministeren for de skønne kunster, og at hun i stedet for havde mødt sin nevø. Tanken om, at den elegant udhalede marquis skulle ægte Annette, at han var kommet for hendes skyld, at han allerede betragtede hende som hjemfalden til sit leje, ærgrede og oprørte Bertin, som om nogle af hans rettigheder, hemmelighedsfulde og hellige rettigheder, derved blev krænket.

Så snart de var kommet til bords, gav marquis'en, der havde fået plads ved siden af den unge pige, sig til at beskæftige sig med hende med den ivrige forekommenhed, hvormed en herre tilkendegiver, at han har lov til at gøre kur.

Hans undersøgende, vurderende blikke forekom maleren dristige og påtrængende, og han ærgrede sig over at se ham smile på en næsten øm og tilfreds måde, der udtrykte et på én gang officielt og fortroligt galanteri. I hans manerer og i hans ord lå der allerede noget afgjort, der forkyndte en snarlig tagen i besiddelse.

Hertuginden og grevinden syntes at beskytte og billige denne hans optræden som frier og vekslede tværs over bordet talende øjekast med hinanden.

Så snart frokosten var forbi, gik de tilbage til udstillingen. I alle salene var der et sådant mylder, at det næsten skulle synes umuligt at trænge sig igennem. Varmen fra de mange mennesker og en fad lugt af klæder, som har været for længe på kroppen, gjorde atmosfæren tung og trykket. Man så ikke længere på billederne, men på ansigterne og toiletterne og ledte efter bekendte. Af og til blev der en pludselig skubben i den tætte trængsel, der et øjeblik åbnede sig lidt for at lade den høje, dobbelte stige passere, mens ferniserne råbte:

"Pas på, de herrer! Vil damerne dér passe på!"

Efter fem minutters forløb var grevinden og Olivier kommet bort fra de andre. Han ville lede efter dem, men hun sagde, idet hun lænede sig ind imod ham:

"Har vi det ikke godt sammen? Lad dem bare være, vi har jo aftalt, at hvis vi blev skilt, skulle vi mødes klokken fire ved buffeten."

"Ja, det er sandt," sagde han.

Men han var helt optaget af den tanke, at marquis'en var sammen med Annette og blev ved med at kurre for hende på den samme galante og selvtilfredse måde.

Grevinden hviskede:

"Elsker De mig stadig lige højt?"

Med en fraværende mine svarede han:

"Ja, vist gør jeg så."

Og han gjorde sig umage for over hovederne at få øje på Farandals grå hat.

Hun mærkede, at han var adspredt, og for at føre hans tanker tilbage til hende sagde hun:

"Hvis De vidste, hvor jeg er begejstret over Deres billede i år. Det er Deres mesterværk."

Han smilede og glemte pludselig de to unge mennesker for kun at mindes sin bekymring fra om morgenen:

"Er det sandt? Synes De virkelig?"

"Ja, jeg foretrækker det fremfor noget andet."

"Det har voldt mig meget besvær."

Med kloge sætninger omslyngede hun ham på ny; hun havde for længst gjort den erfaring, at intet har større magt over en kunstner, end en kærlig og vedholdende smiger. Fængslet, oprømt og opmuntret ved hendes ømme ord gav han sig atter til at passiare, han så kun hende og hørte kun hende i denne bølgende mængde.

For at takke hende hviskede han tæt ved hendes øre:

"Jeg har en vanvittig lyst til at kysse Dem."

En varm strøm skød igennem hende, med et strålende blik så hun op på ham og gentog sit spørgsmål:

"Så elsker De mig altså stadig lige højt?"

Og med den betoning, hun ville have frem, og som hun ikke havde hørt for lidt siden, svarede han:

"Ja, jeg elsker Dem, kære Any."

"Kom ofte og besøg mig om aftenen," sagde hun, "nu, da jeg har min datter hjemme, går jeg ikke meget ud."

Lige fra det øjeblik, hun havde mærket den uventede genopvågnen af hans kærlighed, havde hun følt sig overstrømmende lykkelig. Efterhånden som årene var gået og havde dysset Olivier til ro og gjort hans hår hvidt, var hun blevet mindre bange for, at han skulle lade sig besnære af en anden kvinde, men hun gik i en skrækkelig angst for, at han i sin rædsel for at være alene skulle finde på at gifte sig. Denne angst, som allerede var gammel hos hende, tog stadig til og fik hende til at udpønse de utroligste kombinationer, for at hun kunne have ham så meget som muligt hos sig og undgå, at han kom til at tilbringe aftenerne alene i sit tomme hus' kolde stilhed. Da hun ikke altid kunne trække ham til sig og holde på ham, tvang hun ham til at søge adspredelser, sendte ham i teatret og tilskyndede ham til at gå i selskaber, da hun hellere ville vide ham sammen med andre kvinder end alene i sit øde og kedsommelige hjem.

Hun fortsatte, som svar på sin hemmelige tanke:

"Å, gid jeg altid kunne beholde Dem hos mig, hvor skulle jeg så forkæle Dem! Lov mig at komme rigtig ofte, jeg går næsten slet ikke ud mere."

"Det lover jeg Dem."

En stemme kaldte lige ved hans øre:

"Mor!"

Grevinden fo'r sammen og vendte sig om.

Det var Annette, der kom tilbage sammen med hertuginden og marquis'en.

"Klokken er fire," sagde hertuginden. "Jeg er meget træt, og jeg har lyst til at gå min vej."

Grevinden svarede:

"Jeg går også, jeg kan ikke mere."

De gik hen til den indre trappe, som fører fra de sale, hvor tegningerne og akvarellerne hænger i række, ned i den uhyre overdækkede have, hvor skulpturen er udstillet.

Fra afsatsen midt på trappen så man til begge sider ned igennem det kæmpestore drivhus, hvor statuerne, på baggrund af grønne buskadser, ragede op over mængden, der dækkede gruset i gangene med sin sorte, urolige strøm. Som om de gennemhullede denne mørke flade af hatte og skuldre, rankede marmorstøtterne sig op og så ud, som om de lyste, så hvide var de.

Da Bertin ved udgangen sagde farvel til damerne, spurgte fru de Guilleroy ham ganske sagte:

"Kommer De så i aften?"

"Ja, det gør jeg."

Og han gik tilbage ind på udstillingen for at tale med kunstnerne om dagens indtryk.

Malerne og billedhuggerne stod i klynger omkring statuerne og foran buffeten og diskuterede ligesom hvert år, støttende eller angribende de samme meninger med de samme bevisgrunde om næsten de samme værker. Olivier, som ellers blev ivrig i disse diskussioner, og som havde en særlig evne til at svare igen og komme med rammende udfald, der havde givet

ham ry for at være en åndfuld teoretiker, en berømmelse, han var meget stolt over, gjorde sig umage for at komme i ånde, men det lykkedes ham ikke. Af gammel vane afleverede han et par kvikke svar, men hvad han selv sagde interesserede ham ikke mere end de andres bemærkninger, og han havde lyst til at gå sin vej uden at høre mere, da han på forhånd kendte alt, hvad der ville blive sagt om alle kunstens stående spørgsmål, som han kunne udenad i alle deres faser.

Ellers brød han sig dog om alle disse ting, han havde tidligere næsten kun sat pris på dem alene, men den dag blev han adspredt af en af den slags små, ubetydelige, men seje ærgrelser, der egentlig ikke burde røre os, men som, lige meget hvad vi så siger og gør, bliver siddende fast i tanken som en usynlig torn, der har boret sig ind i kødet.

Han havde endog glemt sin ængstelse for sine "badende piger" for udelukkende at mindes marquis'ens ubehagelige optræden over for Annette. Hvad kom det for resten ham ved?

Havde han nogen som helst ret over hende? Hvorfor kunne han have lyst til at forhindre dette glimrende giftermål, som forud var bestemt, og som på alle punkter var så passende? Men ingen af alle hans grunde formåede at udslette det indtryk af ubehag og misfornøjelse, det havde gjort på ham at se Farandal tale og smile som en forlovet mand, mens hans blik kærtegnede den unge piges ansigt.

Da han om aftenen indfandt sig hos grevinden og traf hende alene med sin datter, ligesom de foregående aftener, siddende under lampelyset med deres strikketøj til de fattige, var det kun med stort besvær, at han kunne dy sig for at komme med spottende og ondskabsfulde bemærkninger om marquis'en og

for Annettes øjne blotte hele hans elegant tilslørede middelmådighed.

Allerede længe havde han, når han kom om aftenen, opført sig som en gammel ven, der ikke behøver at genere sig, men har lov til at gøre sig det mageligt. Han plejede at sidde halvt begravet i en af de store lænestole, med hovedet lænet bagover og benene over kors, og drømme, idet han kun talte, når han havde lyst til det, og ellers hvilede sit legeme og sit sind i en lidt søvnig tavshed. Men nu vågnede pludselig igen den ivrighed, han i gamle dage gjorde sig umage for at behage med, og ligesom dengang vejede han først i tankerne, hvad han ville sige, og søgte efter mere glimrende og sjældne ord, som var egnede til at udsmykke hans ideer og forskønne dem.

Han lod ikke længere samtalen dø hen, men holdt den ved lige, satte fart i den og krydrede den med sit vid. Når han fik grevinden og hendes datter til at bryde ud i en hjertelig latter, når han så, at de var bevægede, eller at de overrasket så hen på ham eller hørte op med at arbejde for at høre på ham, følte han en tilfreds kildren, et lille, triumferende gys, som rigelig opvejede de anstrengelser, han gjorde sig.

Han kom nu gerne hver gang, han vidste, at de var alene, og måske aldrig før havde han tilbragt så behagelige aftener.

Denne trofasthed dæmpede fru de Guilleroys angst, og hun gjorde alt, hvad der stod i hendes magt, for at tiltrække ham og holde ham fast. Hun sagde nej til middagsselskaber, til baller og forestillinger, blot for at have den glæde, når hun ved tretiden gik ud, at kunne afsende et telegram med de to ord: "I aften". I begyndelsen havde hun, for hurtigere at imødekomme hans ønske om at blive alene med hende, sendt sin datter i seng, så

snart klokken slog ti. Men en dag, da hun så, at han undrede sig over det og leende spurgte om, hvornår hun ville høre op med at behandle Annette som en lille pige, der ikke har været artig, gav hun hende lov til at blive endnu et kvarter, så en halv time og så en hel.

Han blev i øvrigt ikke længe, efter at den unge pige var gået, det var, som om halvdelen af det trylleri, der bandt ham til stuen, var forsvundet med hende. Han trak den lave stol hen foran grevindens fødder og satte sig hos hende. Undertiden lagde han med en kælen bevægelse hovedet i hendes skød, og hun gav ham den ene af sine hænder, som han beholdt i sine. Hans febrilske jagen efter at være åndfuld stilledes pludselig, han hørte op med at tale og syntes i den kærlighedsfyldte stilhed at hvile ud efter den umage, han havde gjort sig.

Lidt efter lidt forstod hun med sit kvindelige instinkt, at Annette næsten tiltrak ham lige så meget som hun selv. Hun blev ikke vred over det, men følte sig tværtimod lykkelig ved, at han i samværet med dem kunne finde noget af det familieliv, hun havde berøvet ham. Hun sørgede for at fængsle ham endnu stærkere til dem og understregede sin moderlighed, for at han skulle tro, at han næsten var fader til den unge pige, og at en ny afskygning af ømhed kunne føjes til alt det, der allerede knyttede ham til huset.

Hendes stadig vågne koketteri, som var begyndt at ængstes, siden hun fra alle sider, endnu dog kun som næsten umærkelige nålestik, følte alderens angreb, var blevet mere virksomt. For at blive lige så slank som Annette blev hun ved med at lade være med at drikke, og det lykkedes hende virkelig også at få hele sin ungpigefigur således tilbage, at man fra ryggen næppe kunne

kende forskel på dem. Til gengæld skæmmedes hendes ansigt ved denne fortsatte afmagring, huden slappedes og antog en gullig tone, der gjorde datterens klare friskhed endnu mere blændende. Så gav hun sig til at pleje sit ansigt og tog sin tilflugt til de samme hjælpekilder som skuespillerinderne, hvad der om dagen gjorde hendes teint lidt mistænkelig hvid, men ved lys gav hende den kunstige, men besnærende skønhed, der gør godt sminkede kvinders teint så uforlignelig.

Opdagelsen af alderens begyndende hærværk og brugen af forskellige skønhedsmidler forandrede hendes vaner. Så meget som muligt undgik hun alle sammenligninger ved dagslys, mens hun derimod jagede efter dem, når lamperne var tændt, og hun vidste, at de måtte falde ud til hendes fordel. Når hun følte sig træt, bleg og mere ældet end ellers, fik hun belejlige hovedpiner, så at hun måtte sende afbud til baller eller til teatret; men de dage, hun tog sig godt ud, triumferede hun og spillede "store søster" med en ung moders alvorsfulde beskedenhed. For altid at kunne bære kjoler, der næsten var aldeles som datterens, gav hun denne toiletter, som var lidt forud for hendes alder, men som Annette, der tydeligere og tydeligere viste sig at være i besiddelse af en munter og lattermild karakter, bar med en kåd livlighed, der gjorde hende endnu mere indtagende. Af hele sit hjerte gik hun ind på moderens kokette manøvrer, spillede instinktivt hele små, yndefulde scener sammen med hende, forstod at kysse hende i de rigtige øjeblikke, at tage hende ømt om livet og ved en bevægelse, et kærtegn eller på anden sindrig måde vise, hvor smukke de var sammen, og hvor meget de lignede hinanden.

Ved altid at se dem sammen og stadig sammenligne dem var Olivier kommet til i enkelte øjeblikke næsten at forveksle dem. Undertiden, når den unge pige talte til ham, og hans øjne var andetsteds, var han nødt til at spørge sig selv: "Hvem af dem var det, der talte?" Ofte, når de alle tre var alene i den lille dagligstue, morede han sig med at lege, hvad han kaldte forvekslingslegen. Han lukkede da øjnene og bad dem stille det samme spørgsmål til ham, for at han kunne gætte, hvem stemmen tilhørte. De bestræbte sig så heldigt for at finde det samme tonefald og sige de samme sætninger med ganske den samme stemmeklang, at han ofte gættede forkert. Det var til sidst lykkedes dem at tale så aldeles ens, at tjenerne svarede den unge pige: "Ja, frue!" og moderen: "Ja, frøken!"

Ved således stadig for morskabs skyld at kopiere hinanden var hele deres måde at gå og bevæge sig på blevet så fælles, at selv Guilleroy, når han i halvmørke så den ene eller den anden gå forbi, hvert øjeblik forvekslede dem og spurgte:

"Er det dig, Annette, eller er det din moder?"

Gennem denne naturlige og tilsigtede, virkelige og udarbejdede lighed var der i malerens hjerne og hjerte opstået et mærkeligt indtryk af at befinde sig overfor et dobbeltvæsen, der både var gammelt og nyt for ham, både meget kendt og næsten ukendt, to legemer dannet efter hinanden af det samme stof, den samme kvinde, fortsat, forynget og igen blevet det, hun engang havde været. Og han levede i deres nærhed, delt imellem dem, urolig og forvirret, følende for moderen en genopvakt lidenskab og for datteren en ubestemt, dunkel ømhed.

Anden del

1

Paris, den 20. juli,
klokken elleve aften.

"Min egen ven!
Min moder er død i Roncières. Vi tager af sted klokken tolv. Kom ikke, for vi lader ingen det vide. Men beklag mig og tænk på mig.

Deres

Any."

Paris, 21. juli.

"Min stakkels Any!
Hvis jeg ikke havde vænnet mig til at betragte ethvert af Deres ønsker som en lov, ville jeg til trods for Deres befaling alligevel være rejst. Lige siden i går har jeg hele tiden tænkt på Dem og været ganske ude af mig selv af sorg. Jeg forestillede mig Deres tavse rejse i nat, da De sad lige overfor Deres datter og Deres mand i den slet oplyste jernbanevogn, der bar Dem stedse nærmere til Deres døde moder. Jeg så dem sidde alle tre under den flakkende olielampe, De græd, og Annette hulkede. Jeg så toget standse ved stationen, hvor vognen ventede, den forfærdelige køretur og Deres ankomst til slottet. Jeg så Dem ile op ad trappen til hendes værelse og hen til sengen, hvor hun lå, Deres første blik på hende og Deres kys på det indfaldne, ubevægelige ansigt. Og jeg tænkte på Deres hjerte, Deres stakkels hjerte, det stakkels hjerte, hvoraf det halve er mit, og

som knuses og lider, hvis slag stemmer Dem for brystet, og som også nu i dette øjeblik får mig til at lide.

Med den dybeste medfølelse kysser jeg Deres tårefyldte øjne.

Olivier."

Roncières,
den 24. juli.

"Deres brev har gjort mig godt, min ven, for så vidt som noget kunne gøre mig godt i den skrækkelige ulykke, der har ramt mig. I går blev hun begravet, og lige fra det øjeblik hendes stakkels, afsjælede legeme blev båret ud af huset, har det forekommet mig, at jeg var ganske ene i verden. Man elsker sin moder næsten uden at vide det, uden at føle det, for det er én lige så naturligt som at ånde, og det er først, når den sidste skilsmisse kommer, at man mærker, hvor dybe rødder denne kærlighed ejer. Ingen anden følelse kan sammenlignes med den, for al anden kærlighed opstår gennem de møder, livet fører med sig, men denne fødes man med; al anden kærlighed skabes af tilfældet, men denne lever lige fra den første dag i selve vort blod.

Det er desuden heller ikke alene en moder, man mister, det er hele ens barndom, der halvt forsvinder, for vore barneår er hendes, lige så meget som de er vore. Kun hun alene kendte dem som vi, hun alene vidste besked om en mængde fjerne, ubetydelige og kære, små hændelser, som er, som var de første, der bevægede vort hjerte. Til hende alene kunne jeg endnu sige: "Kan du huske, mor, den dag, da … Kan du huske porcelænsdukken, som bedstemor havde givet mig?"

Når vi sad sammen, kunne vi som en lang og mild rosenkrans lade alle de små, overgivne minder, som nu ingen mere på jorden uden jeg husker, glide forbi os. Det er derfor en del af mig selv, der er død, den ældste, den bedste. Jeg har mistet det stakkels hjerte, hvori den lille pige, som jeg engang var, endnu levede hel og holden. Nu kender ingen hende mere, ingen mindes den lille Anne i de korte skørter, hendes øjne og hendes smil.

Og en dag vil komme, en dag, som måske ikke er langt borte, da det bliver min tur til at drage bort og lade min kære Annette blive alene tilbage i verden, således som min moder nu har forladt mig. Hvor alt det er sørgeligt, hårdt og grusomt! Men alligevel tænker vi aldrig over det; vi ser ikke døden, der hvert øjeblik tager en af dem, som er iblandt os, ligesom den også snart vil tage os selv. Hvis vi så den, hvis vi tænkte, hvis vi ikke, lystige og blændede af alt, hvad der sker om os, lod os adsprede, så kunne vi ikke længere leve, for synet af dette endeløse blodbad ville gøre os vanvittige.

Jeg er så sønderknust og så fortvivlet, at jeg ikke længere har kræfter til at udrette noget som helst. Dag og nat tænker jeg på min stakkels moder, som nu ligger gemt i sin kiste og begravet i jorden, der gennemblødes af regnen, og på hendes gamle ansigt, som jeg var så lykkelig ved at kysse, og som nu kun er stinkende støv. Min Gud, hvor det er forfærdeligt!

Da min fader døde, var jeg lige blevet gift, og jeg følte ikke det ved det som nu. Ja, beklag mig, tænk på mig og skriv til mig. Jeg trænger så meget til Dem nu.

Anne."

Paris, 25. juli.

"Min stakkels veninde!
Deres sorg gør mig inderlig ondt. Jeg ser heller ikke længere livet i rosenskær. Lige siden De er rejst, har jeg følt mig så ene og forladt, uden tilknytningspunkt og uden tilflugtssted. Alt trætter mig, keder mig og ærgrer mig. Jeg tænker hele tiden på Dem og vor lille Annette, og jeg synes, at I begge er så langt borte nu, da jeg netop så meget trængte til jer.

Det er underligt, hvor jeg længes efter Dem, og hvor jeg savner Dem, kære Any. Aldrig, ikke engang i de dage, da jeg var ung, har De til den grad været alt for mig som i dette øjeblik. Jeg har allerede længe mærket denne krise, som må være følgen af en pludselig eftersommers solstik. Hvad jeg føler, er endog så ejendommeligt, at jeg vil fortælle Dem det.

Tænk Dem, at jeg, lige siden De rejste, ikke kan bekvemme mig til at gå ud. Tidligere, ja kun for et par måneder tilbage, holdt jeg af at drive alene omkring i gaderne for at se på livet omkring mig og nyde den glæde at sætte en rask og glad fod hårdt mod brostenene. Jeg slentrede om uden mål og med blot for at gå, for at trække frisk luft og se mig om. Nu kan jeg det ikke mere. Så snart jeg kommer ud på gaden, føler jeg mig angst og beklemt, aldeles som en blind, hvis ledende hund er løbet fra ham. Jeg bliver lige så uhyggelig til mode som en vandrer, der er faret vild i en skov, og skynder mig hjem igen. Paris forekommer mig øde, ækel og skræmmende. Jeg spørger mig selv: "Hvor skal jeg gå hen?" Og jeg svarer: "Ingen steder, eftersom jeg kun er gået ud for at spadsere." Men det er netop det, jeg ikke kan, jeg kan ikke længere spadsere kun for at spadsere. Alene tanken om at skulle flytte benene overvælder

mig med træthed og kedsommelighed. Så ender det gerne med, at jeg slæber min melankoli hen i klubben.

Og ved De, hvorfor det er således? Ene og alene, fordi De ikke længere er her. Det er jeg vis på. Når jeg ved, at De er i Paris, er ingen gang forgæves, eftersom jeg stadig har den mulighed for mig, at jeg på et eller andet fortov kan møde Dem. Jeg går over alt, fordi De kan være over alt. Hvis jeg ikke ser Dem, får jeg måske et glimt af Annette, og det er dog noget af Dem. Både De og hun fylder gaderne for mig med håb, håbet om at få øje på Dem, hvad enten De kommer mig i møde, eller jeg aner Dem forude og indhenter Dem. Det gør hele byen tillokkende for mig, og de kvinder, hvis skikkelse ligner Deres, får mit hjerte til at banke, holder min forventning oppe, optager mine øjne og forøger min længsel efter at se Dem.

De må finde, at jeg er meget egenkærlig, stakkels, kære veninde, at jeg således taler til Dem om min ensomhed, mens De endnu græder tunge tårer. Tilgiv mig, jeg er så vant til at blive forkælet af Dem, at jeg straks må råbe om hjælp, når jeg ikke har Dem mere.

Jeg kysser Deres fødder, for at De skal få medlidenhed med mig.

Olivier."

Roncières,
den 30. juli.

"Min ven!

Tak for Deres brev. Jeg trænger så meget til at vide, at De elsker mig. Jeg har tilbragt nogle skrækkelige dage. Jeg troede næsten, at sorgen ville dræbe mig med det samme. Som en sten af

lidelse lå den i mit bryst og voksede og voksede, så at jeg næsten ikke kunne få vejret og var lige ved at kvæles. Lægen, som var blevet tilkaldt for at dæmpe de nerveanfald, jeg havde en fire-fem gange om dagen, gav mig morfinindsprøjtninger, der næsten gjorde mig gal. Den stærke varme, vi i disse dage har været plaget af, forværrede min tilstand og hensatte mig i en febrilsk ophidselse, som grænsede til vanvid. Siden det voldsomme tordenvejr i fredags er jeg dog blevet lidt roligere. Ulykken var, at jeg lige siden begravelsesdagen ikke havde kunnet græde, men midt under uvejret, der havde gjort mig aldeles ude af mig selv, følte jeg pludselig tårerne komme, langsomme, sjældne, små og brændende. Åh, hvor de første tårer dog gør ondt! De sønderrev mig, som om de kunne være kløer, og min hals snørede sig så stærkt sammen, at jeg næsten ikke kunne få luft. Så kom tårerne hurtigere og blev større og ikke så hede. De strømmede fra mine øjne som en kilde, og mit lommetørklæde blev hurtigt så gennemblødt, at jeg måtte tage et andet. Og det var, som om den store sten i mit bryst blødgjordes, faldt fra hinanden og flød væk gennem mine øjne.

Fra det øjeblik har jeg grædt fra morgen til aften, og det redder mig. Hvis man ikke kunne græde, er jeg vis på, at man endte med at dø eller blive sindssyg. Jeg er også meget alene. Min mand gør en del udflugter omkring på egnen, og jeg sørger for, at han tager Annette med for at adsprede hende og trøste hende lidt. De kører eller rider lige til en otte eller ti mil fra Roncières, og når hun kommer tilbage, er hun, til trods for sin sorg, helt rødmosset, og hendes øjne stråler af turen og af den friske luft. Hvor det er dejligt at være i den alder!

Jeg tænker, at vi bliver her endnu en fjorten dage eller tre uger. Så kommer vi, skønt det bliver midt i august, tilbage til Paris af en grund, som De bedst ved.

Jeg sender Dem alt, hvad der er tilbage af mit stakkels hjerte.

Any."

Paris, 4. august.

"Jeg kan ikke længere holde det ud, Any! De må komme tilbage, ellers hænder der mig sikkert et eller andet. Jeg spørger mig selv, om jeg ikke er syg, så led og ked er jeg af alt, hvad der hidtil har fornøjet mig, eller hvad jeg i det mindste med ligegyldig resignation underkastede mig.

For det første er her så varmt i Paris, at hver nat betyder det samme som et tyrkisk bad på en otte-ni timer. Når jeg står op, er jeg overvældet af træthed af at have sovet i en sådan bagerovn. Så går jeg en times tid frem og tilbage foran et hvidt lærred med den faste hensigt at ville tegne noget på det. Men jeg har intet i min hjerne, intet i mit blik og intet i min hånd. Jeg er ikke længere maler! – – –

Denne unyttige anspændelse for at arbejde er fortvivlende. Jeg lader modeller komme, og jeg stiller dem op, men da de ikke giver mig andet end stillinger, bevægelser og udtryk, som jeg har malet hundreder af gange, lader jeg dem klæde sig på igen og kaster dem på døren.

Det er virkelig sandt, jeg kan ikke længere se noget som helst nyt, og jeg lider under det, som om jeg var blevet blind. Hvad er det? Træthed i øjet eller i hjernen, udtørrelse af min kunstneriske skaberevne eller overanstrengelse af synsnerven? Hvem kan vide det? Jeg har en følelse af, at jeg ikke længere formår at opdage den hidtil ukendte krog, det var givet mig at

gennempløje. Jeg ser ikke mere andet, end hvad hele verden kender. Jeg frembringer intet, som ikke enhver dårlig maler kunne frembringe, min iagttagelsesevne er fuldstændig stoppet. Før, og det er endda ikke så længe siden, forekom nye motiver mig at være ubegrænsede, og for at gengive dem stod der en sådan forskellighed af midler til min rådighed, at jeg var i forlegenhed med, hvilke jeg skulle vælge. Nu er det pludselig, som om den verden, hvorfra jeg hentede mine sujetter, var blevet affolket, og min iagttagelsesevne er blevet gold og afmægtig. De mennesker, der passerer forbi mig, har ikke længere nogen betydning for mig; jeg kan ikke længere i hvert menneskeligt væsen finde den karakter og de livstræk, som det morede mig så meget at efterforske og få til at træde frem. Alligevel tror jeg dog, at jeg kunne male et godt portræt af Deres datter. Er det, fordi hun ligner Dem så umådeligt, at jeg i mine tanker smelter Dem og hende sammen? Ja, måske.

Efter at jeg altså har forsøgt på at skitsere en mand eller en kvinde, som ikke ligner alle hidtil kendte modeller, bestemmer jeg mig til at gå et eller andet sted hen for at spise frokost, for jeg har ikke længere mod til at sætte mig alene til bords i min spisestue.

Boulevard Malesherbes er som en skovallé, der holdes fangen i en uddød by. Alle husene lugter af tomhed. Gadevanderne sender skyer af hvidt vand ud over kørebanen, hvis træbrolægning udånder en dunst af våd tjære og vasket stald. Fra den ene ende til den anden af den lange bakke, der går fra Parc Monceau ned til Saint-Augustin, ses kun tre eller fire sorte skikkelser uden interesse, bude eller tjenere. På de brændende hede fortove udbreder platanerne omkring deres stamme en

skygge, der ser ud, som om der var spildt noget vand, der er i færd med at tørre. Bladene, som sidder ganske stille på grenene, og i hvis skygge på asfalten der ikke er den fjerneste bevægelse, er et billede på trætheden i den gennemstegte by, der døser og sveder som en arbejder, der sidder i solen på en bænk og sover. Ja, byen sveder, og den stinker modbydeligt ud af alle sine kloakåbninger, af sine kælder- og køkkenvinduer og af rendestene, hvor gadesnavset flyder af sted.

Så tænker jeg på de sommermorgener, jeg har tilbragt i Deres frugthave, hvor alle blomsterne gav luften en smag af honning. Jeg er allerede ilde tilpas, og jeg går ind i en restaurant, hvor der sidder en del skaldede og bemavede herrer med fugtigt lysende pander og overvældede miner og spiser. Al maden er varm, melonen, der flyder ud under isen, det svampede brød, den laskede filet, de udkogte grøntsager, den opbulnede ost og frugterne, som er modnet i grønthandlervinduerne. Jeg går derfra med kvalme og skynder mig hjem for at prøve på at sove, lige til jeg kan gå hen i klubben for at spise til middag.

Der træffer jeg dag ud og dag ind Adelmans, Maldant, Rocdiane, Landa og mange andre, der trætter mig og keder mig lige så meget som lirekasser. Hver har sin melodi eller sine melodier, som jeg har hørt i femten år, og hver aften aflirer de dem alle på én gang i klubben, som siges at være det sted, hvor man går hen for at adsprede sig. Jeg ville ønske, at jeg kunne skifte generation, for både mine øjne, øren og hjerne er overmætte af den, jeg tilhører. De herrer gør stadig erobringer, praler af det og lykønsker gensidigt hinanden.

Efter at jeg har gabt lige så mange gange, som der er minutter mellem otte og tolv går jeg hjem i seng. Mens jeg

klæder mig af, tænker jeg på, at jeg i morgen er nødt til at begynde forfra.

Ja, kære veninde, jeg er kommet i den alder, hvor ungkarlelivet bliver utåleligt, fordi der ikke mere er noget nyt for mig under solen. En ungkarl skal være ung, nysgerrig og have appetit på livet. Når alt det er forbi, bliver det farligt at være fri. Du gode Gud, hvor jeg elskede min frihed, inden jeg lærte at elske Dem højere end den! Og hvor den nu tynger mig! Friheden er for en gammel pebersvend som jeg ensbetydende med tomhed, tomhed over alt, det er vejen mod døden uden noget, som kan hindre én i at se enden af den. Den er dette stadige spørgsmål: Hvad skal jeg gøre? Hvem kan jeg gå hen til for ikke at være alene? Jeg går fra kammerat til kammerat, fra håndtryk til håndtryk for at tigge lidt venskab, og det, jeg får, får jeg i stumper, som ikke kan samles til et ordentligt stykke!

Dem, Dem har jeg, kære Any, men De tilhører mig ikke. Det er måske endda fra Dem, at den angst, jeg lider under, kommer, for det er ønsket om at føle Dem hos mig med det samme tag over vore hoveder og de samme vægge om vore tilværelser, mens de samme interesser sammenslutter vore hjerter; det er trangen til dette fællesskab i håb og sorg, i glæde og munterhed, i fryd og vemod, og også i alle materielle ting, som gør mig så forstemt. De er min, det vil sige fra tid til anden stjæler jeg lidt af Dem. Men det, jeg vil, er altid at indånde den samme luft som De, dele alt med Dem, kun bruge ting, der tilhørte os begge, føle, at alt det, der omgiver mig, er Deres lige så meget, som det er mit, glasset, jeg drikker af, stolen, jeg sidder på, brødet, jeg spiser, og ilden, der varmer mig.

Farvel, kom hurtigt tilbage. Jeg døjer alt for meget ved at være så langt fra Dem.

Olivier."

Roncières, 8. august.

"Min ven!

Jeg er syg og så træt, at De ikke ville kunne kende mig igen. Jeg tror, at jeg har grædt for meget. Jeg må hvile mig lidt, inden jeg kommer tilbage, for jeg vil ikke vise mig for Dem, således som jeg nu er. Min mand tager i overmorgen til Paris og kan fortælle Dem, hvorledes vi har det. Han vil gerne bede Dem spise til middag sammen med sig et eller andet sted; han kommer og henter Dem henad klokken syv og beder Dem om at være hjemme på den tid.

Hvad mig angår, så vender jeg hjem til Dem, lige så snart jeg føler mig lidt bedre og ikke mere har det uhyggelige ansigt, der gør mig selv bange. Jeg har kun Dem og Annette her i verden, og jeg vil give hver af jer alt, hvad jeg kan give, uden at tage noget fra den anden.

Jeg rækker Dem mine øjne, som har grædt så meget, for at De kan kysse dem.

Anne."

Da Olivier Bertin fik dette brev, som meddelte ham, at hjemkomsten var udsat endnu længere, fik han lyst, en vanvittig lyst, til at tage en vogn for at køre til banegården og sætte sig ind i toget til Roncières, men ved tanken om, at Guilleroy skulle komme dagen efter, slog han sig til tåls og gav

sig lige så utålmodig, som om det var grevinden, han ventede, til at længes efter, at hendes mand skulle komme.

Aldrig før havde han brudt sig så meget om Guilleroy som i disse fire og tyve timer.

Da han så ham komme ind, styrtede han med fremstrakte hænder hen imod ham og udbrød:

"God dag, god dag, kære ven, hvor det glæder mig at se Dem."

Den anden syntes også at være meget fornøjet og tilfreds, især over at komme tilbage til Paris, for livet i Normandiet i de sidste tre uger havde ikke været lystigt.

De to herrer satte sig på en lille sofa i et hjørne af atelieret under en himmel betrukket med orientalske stoffer, tog rørt hinandens hænder og trykkede dem igen.

"Og grevinden?" spurgte Bertin. "Hvorledes har hun det?"

"Å, ikke rigtig godt. Det har grebet hende dybt, og hun genvinder kun langsomt sin fatning. Jeg må endog tilstå, at hun gør mig lidt bange."

"Hvorfor kommer hun dog ikke hjem igen?"

"Det ved jeg ikke. Det har været mig umuligt at få hende til det."

"Hvad bestiller hun hele dagen igennem?"

"Hvad hun bestiller? Ja, hun græder, hun tænker på sin moder. Det er ikke godt for hende. Jeg ville ønske, at hun ville bestemme sig til at skifte luft. Hun trænger til at komme bort fra det sted, hvor det er sket, forstår De!"

"Og Annette?"

"Å, hun stråler som en nyudsprungen rose."

Olivier smilede glad og spurgte videre:

"Har hun taget sig det meget nær?"

"Ja, meget, meget, men De ved nok, at når man er atten år, så varer sorgen ikke så længe."

Efter en lille pause fortsatte Guilleroy i en anden tone:

"Hvor skal vi spise til middag? Jeg trænger til at opmuntres lidt, til at høre støj og se liv og bevægelse om mig."

"På denne årstid forekommer "Café des Ambassadeurs" mig at være selvskreven."

Med hinanden under armen slentrede de ned ad Champs-Élysées. Guilleroy var som alle parisere, der har været borte og ved hver hjemkomst finder byen yngre og fuld af alle mulige overraskelser, i en oprømt stemning og spurgte maleren ud om alt, hvad der var sket og blevet sagt under hans fraværelse. Olivier gav ligegyldige svar, hvori hele hans modløshed over at være alene afspejlede sig, og søgte hele tiden at komme til at tale om Roncières for gennem greven at gribe noget af dette ubestemmelige, næsten materielle, som bliver tilbage hos én fra de mennesker, man har været sammen med, og som man tager med sig, når man forlader dem, et præg af deres væsen, der holder sig nogle timer og så svinder bort i de nye omgivelser.

Sommeraftenens lummerhede himmel lå tyngende over byen og over den brede avenue, hvor de kåde omkvæd fra de åbne musiktribuner i de forskellige forlystelsessteder allerede begyndte at smutte om under løvet. I "Café des Ambassadeurs" satte de to herrer sig op på balkonen og så ud over de endnu tomme stole og bænke, der nedenunder var opstillet på den indhegnede plads foran det lille teater, hvor sangerinderne i skæret fra den svindende dag og de elektriske lys i de store buelamper udstillede deres udfordrende kostumer og deres blottede skuldre. De små luftninger, der bølgede gennem

kastanjernes kroner, bar med sig en lugt af saucer og varm mad, og hver gang en kvinde, fulgt af en kjoleklædt herre, gik forbi for at lede efter en plads, såede hun på sin vej den friske og sansepirrende duft fra sine skørter og sit legeme.

Guilleroy mumlede strålende:

"Ja, her er adskilligt bedre at være end dernede."

"Og jeg," svarede Bertin, "ville hellere være der end her."

"Det mener De da ikke?"

"Jo, vist så! Jeg finder Paris modbydelig i år."

"Snak, kære, Paris er altid Paris."

Greven syntes at have en af sine tilfredse dage, en af de sjældne dage, da livslysten pludselig bruser op og kan få selv de alvorligste mænd til at gøre dumheder. Han betragtede uafbrudt to mystiske damer, der sad og spiste ved et bord lige over for dem sammen med tre yderst korrekte, unge i og magre herrer, og gav sig behændigt til at spørge Olivier ud om alle de kendte og udskregne kokotter, hvis navne han hver dag hørte blive nævnt. Så mumlede han i en tone, hvori der lå den inderligste misundelse:

"Ja, De kan sagtens! De har været klog nok til ikke at gifte Dem. De kan gøre og se så meget."

Maleren erklærede, at det kunne han ikke forstå, og som alle, der pines af en bestemt tanke og trænger til en at kunne betro sig til, begyndte han at udkramme alt sit mismod og al sin forladthed for Guilleroy. Da han havde fået alt sagt, remset alle sine sorger op og troskyldig, drevet af trangen til at lette sit hjerte, fortalt, i hvor høj grad han havde længtes efter en kærlighed, som kunne bringe ham det daglige samvær med en kvinde, indrømmede greven også, at ægteskabet alligevel havde

sine gode sider. Han genfandt sin parlamentariske veltalenhed for at skildre familielivets glæder og roste i høje toner sin hustru, mens Olivier ved hyppige nik tilkendegav sin tilslutning.

Til sidst erklærede maleren, der var lykkelig ved at høre tale om hende, men skinsyg på det fortrolige samliv, som Guilleroy pligtmæssigt forherligede, med inderlig overbevisning:

"Ja, De har såmænd haft heldet med Dem!"

Greven indrømmede det smigret og fortsatte:

"Jeg ville ønske, at hun kom hjem. Jeg forsikrer Dem, jeg er virkelig bekymret for hendes skyld. Hør, ved De hvad, De, som er så ked af at være her i Paris, De skulle tage til Roncières og få hende med tilbage. Hun vil snarere høre på, hvad De siger, for De er hendes bedste ven; jeg er jo kun hendes mand … Og De ved nok …"

Olivier svarede henrykt:

"Det var en glimrende idé. Det har jeg forfærdelig lyst til. Men … tror De ikke, at det vil genere hende, at jeg således kommer anstigende?"

"Nej, på ingen måde, tværtimod, kære."

"Så lad gå da. Jeg kan tage afsted i morgen med et-toget. Skal jeg telegrafere først?"

"Nej, det skal jeg nok besørge. Det er bedst, hun ved det, så der kan blive sendt vogn til stationen efter Dem."

Da de havde spist, gik de tilbage til boulevarderne, men der var knapt gået en halv time, før greven pludselig forlod maleren under påskud af, at han havde en vigtig forretning, som han fuldstændig havde glemt.

2

Klædt i dyb sorg satte grevinden og hendes datter sig lige over for hinanden til frokostbordet i Roncières. På væggene hang i gamle rammer, hvis forgyldning skallede af, en række naivt malede aneportrætter, en i harnisk, en anden i en tætsluttende lang kjortel, en officer med pudderparyk og i fransk garderuniform og en oberst fra restaurationstiden, en fuldstændig samling af samtlige afdøde Guilleroy'er. To tjenere gik med dæmpede skridt rundt og opvartede de to damer, der sad ganske tavse. Omkring krystallysekronen, der hang midt over bordet, samlede fluerne sig i en sky af sorte, summende og kredsende punkter.

"Luk vinduerne op," sagde grevinden, "det er lidt køligt herinde."

De tre høje og brede vinduer, der gik lige fra loft til gulv, blev smækket op på vid gab. En lun vind, der førte en duft af varmt græs og støjen ude fra med sig, strømmede ind gennem disse tre store, pludselige huller og blandede sig med den lidt fugtige luft i det dybe værelse, som lå omsluttet af slottets tykke mure.

"Å, det gør godt," sagde Annette og indåndede i fulde drag den friske luft.

De to damer så ud over den lange, grønne plæne, som med sine øer af buskadser og sine behændigt arrangerede udsigter ud over de gule marker, hvor det modne korn dannede en lysende flade, der langt ude løb sammen med horisonten, strakte sig gennem hele parken. Over den hvælvede sig en klar blå himmel, som sløredes lidt af middagstågen, hvori solstrålerne brødes over den ophedede jord.

"Efter frokost kan vi gå en lang tur," sagde grevinden, "vi kan gå langs med floden til Berville, det bliver for varmt at skrå over markerne."

"Ja, mor, så kan vi tage Julia med og få den til at spore agerhøns."

"Det ved du, din fader har forbudt."

"Å, papa er jo i Paris! Det er så morsomt at se Julia stå. Se, der er den ude ved køerne. Nej, hvor er den grinagtig."

Hun skød sin stol tilbage, rejste sig og løb hen til et af vinduerne, hvorfra hun skreg:

"Puds dem, Julia, puds dem!"

Ude på plænen lå tre tunge køer, mætte af foder og ugidelige af varmen, de hvilede på den ene side og trykket af jorden skød deres mave spændt frem på den anden. En slank, hvid og rød hønsehund, hvis krøllede øren ved hvert af dens spring viftede op og ned, dansede gøende omkring med lystige hop og prøvede på at få de tre dyr, der ikke gad røre sig, til at rejse sig op. Det var åbenbart hundens yndlingssport, som den sikkert begyndte forfra på, hver gang den fik øje på liggende køer. Misfornøjede, men aldeles ikke forskrækkede, gloede de på den med deres store, fugtige øjne, og drejede hovedet for at følge dens bevægelser.

Annette råbte igen fra vinduet:

"Puds dem, Julia, puds dem!"

Hendes tilråb hidsede hunden op, den blev dristigere, gøede stærkere, vovede sig helt hen til køerne og lod, som om den ville bide. De begyndte at blive urolige, og deres nervøse sammentrækninger af huden for at jage fluerne bort, blev hyppigere og længere.

Pludselig kom hunden, der havde sat så stærk fart på, at den ikke i tide kunne standse, farende lige imod en ko og måtte, for ikke at støde imod den, sætte over den. I springet strejfede den det tunge dyr, som blev angst og først løftede hovedet for derefter langsomt og stønnende at rejse sig op på alle fire. Da de to andre så, at den havde rejst sig, gjorde de det samme, og Julia gav sig til at opføre en triumfdans omkring dem, mens Annette lykønskede den:

"Bravo, Julia, bravo!"

"Nå," sagde grevinden, "kom nu hen og spis færdig, barn."

Men den unge pige skyggede med den ene hånd over øjnene og forkyndte:

"Der kommer telegrafbuddet."

Hen ad den usynlige sti, der var gemt mellem kornet, kom en mand i blå bluse gående med taktfaste skridt hen imod slottet; det så ud, som om han gled hen over aksene.

"Å, Gud," mumlede grevinden, "bare det ikke er en dårlig efterretning."

Hun gøs, endnu under indtrykket af den rædsel, der havde grebet hende, da hendes moders død blev meldt hende ved et telegram. Det var hende umuligt nu at rive det lille stykke blå papir op uden at føle sine hænder ryste og sit hjerte banke. Hun troede bestandig, at de få ord ville fortælle hende om en ny ulykke, en ny sorg, der igen ville få hendes tårer til at flyde.

Annette derimod, som var fuld af ungdommelig nysgerrighed, ventede spændt på det ukendte, der var på vej til dem. Hendes hjerte, som livet for første gang havde taget hårdt på, kunne ikke tænke sig andet, end at den sorte og frygtelige taske, som postbuddet bar i en rem over den ene skulder, og

hvorfra der strøedes så mange sindsbevægelser ud langs landsbyens gader og markvejene, måtte indeholde noget glædeligt.

Grevinden kunne ikke få en bid mere ned, hendes blik fulgte uafbrudt manden, som stadig kom nærmere for at bringe hende et par skrevne ord, et par ord, der måske ville såre hende lige så dybt, som om hun fik en kniv stukket i halsen. Hun kunne næsten ikke få vejret af angst, og hun søgte at gætte, hvori denne efterretning, som hastede så stærkt, kunne bestå. Hvad kunne det være? Hvem drejede det sig om? Tanken om Olivier fo'r igennem hende. Skulle han være syg? Måske endog død?

De ti minutter, hun måtte vente, forekom hende uendelige. Så da hun havde revet telegrammet op og set sin mands navn under det, læste hun:

> "Vor ven, Bertin, kommer til Roncières med et-toget. Send vogn til stationen. Kærlig hilsen."

"Nå, mor, hvad er det så?" spurgte Annette.

"Det er Olivier Bertin, som kommer for at besøge os."

"Næ, hvor det er dejligt! Hvornår?"

"Nu om lidt."

"Klokken fire?"

"Ja."

"Nej, hvor det er pænt af ham."

Men grevinden var blevet bleg, for en ny bekymring var i den senere tid vokset frem hos hende, og i malerens pludselige ankomst lå der for hende en trussel, der var lige så pinefuld som alt, hvad hun havde kunnet forudse.

"Det er bedst, du kører til stationen for at hente ham!"

"Men du, mor, kører du ikke med?"

"Nej, jeg vil hellere vente på jer her."

"Hvorfor? Det vil gøre ham ondt."

"Jeg føler mig ikke rigtig vel."

"Og for lidt siden ville du spadsere til Berville."

"Ja, men frokosten har ikke bekommet mig godt."

"Å, inden den tid er du nok bedre."

"Nej, jeg tror endda, jeg vil gå op og hvile mig. Lad mig vide, så snart I er kommet."

"Ja, det skal jeg."

Grevinden gav de fornødne ordrer til, at vognen skulle være forspændt i rette tid, og at et af gæsteværelserne skulle sættes i stand; så gik hun op i sit eget værelse og lukkede sig inde.

Indtil nu var hendes liv gået hen uden lidelse, forholdet til Olivier havde været det eneste, som havde bragt bevægelse ind i hendes tilværelse, og anstrengelserne for at holde på ham havde været hendes eneste bekymring. Det var lykkedes hende altid at gå sejrende ud af kampen. Hendes hjerte, som var blevet forvænt med sejre og lovprisninger, var endt med at blive så fordringsfuldt, som det må være hos en smuk, rig og elegant dame, der er omgivet af alle verdens behageligheder. Efter at hun havde samtykket i et glimrende ægteskab, hvor der dog ikke var tale om nogen gensidig tilbøjelighed, taget imod kærligheden, da den kom, som et nødvendigt led i en lykkelig tilværelse og, meget af betagelse, lidt af ærbødighed for selve følelsen, som hun betragtede som et vederlag for livets daglige drømmerier, indladt sig på et brødefuldt forhold, havde hun indesluttet og barrikaderet den lykke, tilfældet havde skænket hende, i dette hjerte, uden noget andet ønske end at bevare den

og forsvare den mod det daglige livs tilskikkelser. Med en smuk kvindes vanemæssige smil havde hun altså accepteret de behagelige timer, der tilbød sig, og lidet eventyrlysten, som hun var, lidet plaget af trang til noget nyt eller længsel efter noget ukendt, men kærlig, udholdende og forudseende, tilfreds med øjeblikket og af naturen ængstelig for fremtiden, havde hun forstået med en forsigtig og sparsommelig klogskab at nyde de lykkerationer, skæbnen tildelte hende.

Men lidt efter lidt, uden at hun engang turde tilstå det for sig selv, havde der i hendes sjæl indsneget sig en dunkel bekymring over dagene, der gik, og alderen, der kom. Det var, som om noget sad og stak i hendes sjæl ganske små, men stadige stik. Men da hun vel vidste, at når livet først kommer på den anden side af bakken, er der ingen redning, at det, når det begynder at glide nedad, ikke længere kan standses, gav hun efter for det instinkt, som advarede hende om faren, og lukkede øjnene for ikke at se sig glide med, for at beholde sin drøm og ikke blive svimmel ved den afgrund, fortvivlelse og afmagt, som ventede nedenfor.

Smilende levede hun altså videre i en slags kunstigt opskruet stolthed over, at hun så længe kunne blive ved med at være smuk; og da Annette med sine atten års friske ungdom dukkede op ved siden af hende, voldte det hende ikke nogen lidelse, hun var tværtimod stolt over, at hun i sin modenheds bevidste ynde kunne blive foretrukket for datteren, der strålede i den første ungdoms blændende glans.

Hun troede endog, at hun stod ved begyndelsen af en række rolige og lykkelige år, da hendes moders død pludselig ramte hende lige i hjertet. I de første dage var hun et bytte for en

altopslugende fortvivlelse, der ikke gav rum for nogen anden tanke. Fra morgen til aften sad hun hensunken i sin sorg og anstrengte sig for at opvække tusinde minder om den døde – de ord, hun plejede at sige, hendes ansigt fra svundne dage og de kjoler, hun havde båret – som om hun på bunden af sin hukommelse havde gemt relikvier og samlet en mængde små og fortrolige erindringer, hvormed hun kunne nære sine trøstesløse drømme. Til sidst, da hun havde arbejdet sig op til et sådant højdepunkt af fortvivlelse, at hun hvert øjeblik fik nervøse anfald og besvimede, gav hele denne opdyngede sorg sig luft i gråd, og dag og nat vedblev tårerne at rinde fra hendes øjne.

En morgen, da hendes kammerpige efter at have lukket skodderne op og trukket gardinerne til side, spurgte hende: "Hvorledes har grevinden det i dag?" svarede hun udmattet og øm i alle sine lemmer af at have grædt hele natten: "Jeg har det meget dårligt. Jeg *kan* ikke mere!"

Pigen, som stod med tebakken i hænderne, så på hende og stammede, helt bevæget ved at se hende ligge så bleg i den hvide seng, med en oprigtig og bedrøvet mine:

"Grevinden ser virkelig også dårlig ud. Grevinden skulle virkelig også tænke lidt på sig selv."

Den tone, hvori det blev sagt, borede sig som et nålestik ind i grevindens hjerte, og så snart pigen var gået, stod hun op og gik hen foran spejldøren i det store skab for at betragte sit ansigt.

Hun blev aldeles forfærdet over at se sig selv, sine hule kinder, sine røde øjne, hele den ødelæggelse, som de foregående dages lidelser havde frembragt. Det ansigt, som hun kendte så godt, som hun så ofte havde betragtet i forskellige spejle, hvis

mindste udtryk, skønhed og smil, hun fuldt ud var fortrolig med, som hun så tit havde forskønnet og bødet på, når det var blegt eller træt eller når de små, fine rynker omkring øjnene begyndte at træde for tydeligt frem og måtte glattes ud, forekom hende pludselig at være en anden kvindes. Det var et helt nyt ansigt, som var medtaget og skæmmet, uhjælpelig skæmmet.

For bedre at se sig selv, for rigtigt at fastslå denne uventede ødelæggelse, nærmede hun ansigtet så tæt til spejlet, at hendes pande rørte ved det og hendes ånde trak sig som en hinde over glasset og næsten udslettede det triste billede, hun betragtede. Hun måtte tage et lommetørklæde for at gnide spejlet klart, og skælvende af angst underkastede hun sine forandrede træk en lang og tålmodig undersøgelse. Med en let finger strammede hun huden over kinderne, glattede over panden, strøg håret tilbage og trak øjenlågene op for at se på det hvide inde i øjet. Så åbnede hun munden og gennemgik en for en sine glansløse tænder, hvor der hist og her glimtede nogle guldplomber, ængstede sig over sit blege tandkød og den gullige farve på kinderne og oppe ved tindingerne.

Denne undersøgelse af hendes falmede skønhed lagde så stærkt beslag på hendes opmærksomhed, at hun slet ikke hørte døren blive åbnet og forskrækket fo'r sammen, da kammerpigen, som havde stillet sig op bag ved hende, sagde:

"Grevinden har glemt at drikke sin te."

Forvirret, overrasket og flov vendte hun sig om, og pigen, der gættede hendes tanker, fortsatte:

"Grevinden har grædt alt for meget; der er ikke den ting, som er værre for huden end tårer. Det er blodet, som bliver til vand."

Hun tilføjede vemodigt:

"Det er også alderen."

Men pigen udbrød ivrigt:

"Ih, gudbevares, det kan grevinden da ikke snakke med om endnu! Der skal bare nogle dages hvile til, så ses det slet ikke mere. Men grevinden må gå ud i luften og passe på ikke at komme til at græde."

Så snart hun var klædt på, gik hun ned i parken og besøgte for første gang den lille frugthave, som hun tidligere havde holdt så meget af at pleje og passe, så gik hun videre ned til floden og spadserede lige til frokost langs med bredden.

Da hun satte sig til bords lige over for sin mand, ved siden af sin datter, sagde hun for at få at vide, hvad de syntes:

"Jeg føler mig lidt bedre i dag. Jeg er vist ikke slet så bleg."

Greven svarede:

"Å, du ser endnu noget dårlig ud."

Hendes hjerte krympede sig sammen og en lyst til at græde gjorde hendes øjne fugtige, for hun havde vænnet sig til straks at give efter for de frembrydende tårer.

Lige indtil aften og dagen efter og de følgende dage følte hun, hvad enten hun tænkte på sin moder eller på sig selv, hvert øjeblik gråden trænge frem i halsen og stige op til hendes øjne, men for at tårerne ikke igen skulle flyde ned ad hendes kinder og grave furerne dybere, tvang hun dem ved en overmenneskelig viljesanstrengelse tilbage, og førte med magt sin tanke hen på andre ting for at beherske sig, trøste sig og adsprede sig, for ikke længere at huske på alt det sørgelige, men vinde sit helbred og sin teint tilbage.

Fremfor alt ville hun ikke rejse hjem til Paris og vise sig for Olivier, førend hun igen var blevet sig selv. Da hun indså, at hun var blevet for mager, mens kvinder i hendes alder tværtimod bør være fyldige for at holde sig unge, gik hun lange ture omkring på vejene og i de omliggende skove for at få appetit, og skønt hun kom dødtræt hjem uden at være spor af sulten, gjorde hun sig alligevel umage for at spise så meget som muligt.

Greven, der helst ville rejse, kunne ikke begribe hendes hårdnakkede vægring. Endelig, da han forstod, at hun ikke var til at overtale, erklærede han, at så måtte han tage alene bort og overlade det til hende selv at komme hjem, når hun følte sig oplagt til det.

Den næste dag fik hun telegrammet, som meldte hende Oliviers ankomst.

Hun havde mest lyst til at løbe sin vej, så bange var hun for hans første blik. Hun ønskede, at hun havde kunnet få lov til at vente endnu en uge eller to. Når en kvinde plejer sig, kan hun godt på otte dage forandre sit ansigt; man ser jo så ofte, at kvinder, selv om de er unge og raske, blot ved den mindste sindsbevægelse fra en dag til en anden kan blive helt ukendelige. Men tanken om, at hun skulle modtage Olivier midt i solskinnet, i august måneds stærke lys, ved siden af Annette, som var så ung og frisk, ængstede hende til den grad, at hun straks besluttede sig til ikke at køre til stationen, men hellere vente i dagligstuens dæmpede halvlys.

Hun var gået op på sit værelse for bedre at få ro til at tænke.

Fra tid til anden satte et varmt vindpust gardinerne i en sagte bevægelse. Fårekyllingernes pippen fyldte luften. Aldrig før

havde hun følt sig så bedrøvet. Det var ikke mere den store, tyngende sorg, der foran hendes højt elskede gamle moders afsjælede legeme havde knust hendes hjerte, sønderrevet og tilintetgjort hende. Den sorg, som hun havde troet var uhelbredelig, var i løbet af nogle dage blevet så mildnet, at den nu kun var som et minde om en gennemlevet lidelse.

I stedet for havde hun en følelse som om hun druknede og blev revet med i en dyb bølge af vemod, som ganske blidt var slået sammen over hende, og som hun ikke længere formåede at bjerge sig op af.

Hun havde lyst til at græde, en uimodståelig lyst, men hun ville ikke. Hver gang hun følte, at hendes øjenlåg blev fugtige, skyndte hun sig at tørre dem, rejste sig, gik op og ned i stuen og så ud over parken, hvor ravnene oppe over de høje træer tegnede deres sorte og langsomme flugt mod den blå himmel.

Så stillede hun sig op foran spejlet for at søge at få et helhedsindtryk af sig selv. Hun udslettede sporet af en tåre ved at lade pudderkvasten glide let hen over øjenkrogen, så på uret og prøvede på at gætte, hvor langt han nu måtte være kommet.

Som alle kvinder, der er i virkelig eller indbildt sjælenød, klyngede hun sig til ham med vanvittig ømhed. Var han ikke alt for hende, alt, alt, mere end livet, alt det, et andet menneske kan blive, når man elsker ham alene og føler, at man bliver gammel?

Pludselig hørte hun noget borte lyden af et piskesmæld. Hun løb hen til vinduet og så vognen i stærkt trav svinge rundt om den store plæne. Da Olivier, der sad ved siden af Annette, fik øje på grevinden, viftede han med sit lommetørklæde og hun svarede ved at vinke goddag med begge sine hænder. Hun gik

med bankende hjerte, men lykkelig nu og helt sitrende af glæde over at vide ham hos sig, at kunne se ham og tale med ham.

De mødtes i forværelset foran døren ind til dagligstuen.

Uvilkårligt åbnede han sine arme og udbrød med en stemme, der dirrede af ægte bevægelse:

"Å, kære grevinde, lad mig have lov til at omfavne Dem!"

Hun lukkede øjnene, hældede sig forover, trykkede sig ind til ham, rakte ham sin kind og hviskede, idet han berørte den med sine læber:

"Jeg elsker dig."

Uden at slippe hendes hænder, som han trykkede i sine, betragtede Olivier hende længe og sagde:

"Hvor De ser medtaget ud."

Hun var lige ved at besvime. Han fortsatte:

"Ja, De er lidt bleg, men det siger intet."

For at takke ham stammede hun:

"Å, kære, kære ven ...!"

Det var hende umuligt at finde andet at sige.

Men han havde vendt sig om for at søge efter Annette, som havde været bag ved ham, men nu var forsvundet.

"Er det ikke underligt for Dem at se Deres datter i sorg?"

"Hvorfor det?" spurgte grevinden.

Usædvanlig ivrig udbrød han:

"Hvad for noget, hvorfor? Kan De da ikke se, at det er Deres portræt, som jeg har malet? Det er mit portræt. Det er Dem, således som De så ud den gang, da jeg mødte Dem hos hertuginden. Kan De huske døren, hvori De passerede forbi mit blik som en fregat forbi en fæstning? Jeg forsikrer Dem, at da jeg for lidt siden så pigebarnet stå på perronen, helt sortklædt

med sollys over håret og ansigtet, var det, som om det hele løb rundt for mig. Jeg troede, at jeg skulle komme til at græde. Jeg siger Dem, at det var til at blive vanvittig over, når man har kendt Dem som jeg, der har set mere på Dem og elsket Dem mere end nogen anden og gengivet Dem lyslevende. Jeg troede minsandten et øjeblik, at De med vilje havde sendt hende alene til stationen for at gøre mig forbavset. Du gode Gud, hvor jeg blev overrasket! Jeg siger Dem, det er til at blive vanvittig over!"

Han afbrød sig selv for at råbe:

"Annette! Nané!"

Den unge piges stemme svarede udenfor; hun var i færd med at give hestene sukker:

"Ja, her er jeg."

"Kom lidt herind."

Hun kom straks løbende.

"Å, stil dig dér, ved siden af din moder."

Hun adlød og han sammenlignede dem. Men det var mekanisk og uden overbevisning, at han gentog: "Det er forbavsende, det er forbavsende," for som de stod der ved siden af hinanden, var der mindre lighed imellem dem end inden de havde forladt Paris. Den sorte dragt forhøjede kun den unge piges strålende ungdom, mens moderen for længst havde mistet den glans over håret og over teinten, som i fordums dage, da maleren mødte hende for første gang, havde blændet og beruset ham.

Grevinden og han gik ind i dagligstuen. Han så ud til at være i glimrende humør.

"Det var en udmærket idé, jeg der fik!" sagde han.

Men så tog han sig i det:

"Nej, det var Deres mand, som fik den for mig. Han pålagde mig at få Dem med tilbage. Men jeg, ved De, hvad jeg foreslår? – Nej, vel? – Nu skal De høre, jeg foreslår Dem tværtimod at blive her. Paris er uudholdelig i denne varme, mens det er herligt at være på landet. Gud! Hvor er her dog dejligt!"

Aftenen, der nærmede sig, fyldte parken med kølighed, fik træerne til at skælve og jorden til at udsende en næsten umærkelig dis, som kastede et let, gennemsigtigt slør over horisonten. De tre køer stod med bøjet hoved og græssede grådigt og fire påfugle fløj med støjende vingesus op i et cedertræ, hvor de plejede at sidde og sove lige under slottets vinduer. Langt borte gøede nogle hunde, og den stille aftenluft bar kalden af menneskestemmer, de korte strubelyde, som dyrene drives hjem med, blandet med løsrevne sætninger, hen over markerne fra den ene gård til den anden.

Maleren stod barhovedet, hans øjne skinnede og han åndede i dybe drag. Da han opdagede, at grevindens øjne hvilede på ham, sagde han:

"Se, det er lykken!"

Hun gik helt hen til ham:

"Den varer aldrig."

"Derfor må vi gribe den, når den kommer."

Hun smilede:

"De har jo aldrig før holdt af landet."

"Jo, nu holder jeg af det, fordi De er der. Jeg kan ikke længere holde ud at leve et sted, hvor De ikke er. Når man er ung, kan man være forelsket på afstand og lade sig nøje med breve, tanker og idel betagelse, måske fordi man føler, at man har hele livet for sig og måske også fordi ens elskov mere er en lidenskab

end en virkelig hjertetrang; i min alder derimod er kærligheden gået over til at blive en mindre ophøjet vane, den er en forbinding om sjælen, som kun formår at slå med den ene vinge, og som har ondt ved at svinge sig om mod idealet. Hjertet har mistet sin begejstring og i stedet for fået en række egenkærlige fordringer. Desuden føler jeg godt, at jeg ikke har nogen tid at spilde for at nyde den rest af lykke, der er mig beskåret."

"Å, De er da endnu ikke gammel," sagde hun og tog hans hånd.

Han gentog:

"Jo, vist. Jo, vist. Jeg er gammel. Alt viser det, mit hår, mit sind, der forandrer sig, og den melankoli, jeg må kæmpe imod. Ser De, det er noget, jeg ikke har kendt før: at være melankolsk. Hvis nogen, da jeg var tredive år, havde sagt mig, at jeg en dag ville føle mig forstemt og bedrøvet uden grund, trykket og misfornøjet med alt, så ville jeg ikke have troet det. Det tyder på, at også mit hjerte er blevet gammelt."

Hun svarede med dyb overbevisning:

"Nej, mit hjerte er endnu ganske ungt. Det har ikke forandret sig. Endskønt jo, det er blevet yngre. Det var tyve år, og nu er det kun seksten."

De blev længe siddende og talte sammen foran det åbne vindue; aftenens stemning tog dem fangen og de følte sig ganske nær ved hinanden i denne stille mørkningstime, der var som et billede på deres kærlighed, nærmere, end de nogensinde før havde været.

En tjener kom ind og meldte:

"Der er serveret."

Grevinden spurgte:

"Er det blevet sagt til frøkenen?"

"Ja, frøkenen venter i spisestuen."

De satte sig til bords, alle tre. Skodderne var blevet lukket og lysene fra de store seksarmede kandelabre oplyste Annettes ansigt og fik hendes hår til at se ud, som om det var drysset over med guldstøv. Bertin smilede og kunne ikke lade være med at se på hende.

"Hvor det dog klæder hende at være i sort," sagde han.

Og i sin beundring for datteren vendte han sig om mod moderen som for at takke hende for den nydelse, hun havde beredt ham.

Da de var kommet tilbage til dagligstuen, var månen stået op over parkens træer. Deres mørke masse lignede en stor ø, og markerne længere borte så ud som et hav, der skjultes af tågesløret, som lå tæt over jorden.

"Å, mor, lad os gå en tur," sagde Annette.

Grevinden samtykkede:

"Ja, når du har lyst."

De gik ud. Den unge pige løb i forvejen og legede med hunden. Da de gik langs med plænen, kunne de høre køerne, der vågnede og kunne lugte deres fjende, trække vejret og løfte hovedet for at se efter hunden. Længere borte under træerne borede månestrålerne sig som en fin regn gennem grenene ned til jorden, hvor de vædede bladene i lys og på den hvide vej dannede små, gulligklare pytter. Annette og Julia havde givet sig til at løbe om kap, og det var, som om de i den stille nat havde den samme lystige og tomme sjæl, hvis overmål af livslyst måtte skaffe sig luft i spring.

Som et syn fo'r den unge pige over lysningerne, hvor månebølgerne samlede sig som i en brønd, og maleren kaldte hende tilbage, betaget over den sorte skikkelse med det hvide, lysende ansigt. Når hun så atter løb videre, tog han grevindens hånd og trykkede den eller, når de var i dybere skygge, søgte hendes læber, som om synet af Annette hver gang skærpede den utålmodige længsel i hans hjerte.

Endelig nåede de ud i åben mark, hvor de hist og her, langt borte, anede nogle træer og nogle gårde. I den mælkeagtige dis, markerne lå badet i, var det, som om horisonten svandt bort og ikke kendte nogen grænse, og den lette stilhed, den levende stilhed i dette store, lune verdensrum var fyldt med det uforklarlige håb, den uudsigelige forventning, der gør sommernatten så betagende. Højt oppe på himlen svævede nogle tynde og langagtige skyer, som man skulle tro var sammensat af fine sølvskæl. Når de nogle sekunder stod stille, kunne de midt i den natlige fred høre en forvirret og vedvarende mumlen af liv, tusinde spinkle lyde, der smeltede sammen i en så fuldendt harmoni, at den til at begynde med syntes stilhed.

Fra en nærliggende eng udsendte en vagtel sit dobbelte skrig og med stive, oprejste øren sneg Julia sig hen i den retning, hvorfra fuglens to fløjtetoner havde lydt. Lige så let som den løb Annette bag efter, sammenbøjet og med tilbageholdt åndedræt.

"Å," sagde grevinden, da hun var blevet alene med maleren, "hvorfor skal timer som denne så hurtigt blive forbi? Man kan ikke holde på noget, intet bevare. Man får ikke engang tid til rigtigt at nyde noget, førend det allerede er borte."

Olivier kyssede hendes hånd og svarede smilende:

"Nej, i aften får De mig ikke til at filosofere. Jeg giver mig helt hen i øjeblikket."

Hun mumlede dæmpet:

"De elsker mig ikke, som jeg elsker Dem."

"Hvor kan De sige det?"

Hun afbrød ham:

"Nej, det, De elsker i mig, er, som De ganske rigtig sagde før middag, en kvinde, der kan tilfredsstille Deres hjertes fordringer, en kvinde, som aldrig har voldet Dem en sorg, men bragt lidt lykke ind i Deres liv. Det ved jeg, det føler jeg. Ja, jeg har en god samvittighed over for Dem, jeg har den inderlige glæde at kunne sige til mig selv, at jeg har været Dem en god, nyttig og trofast støtte. De har elsket og De elsker endnu alt, hvad der i mig er Dem behageligt, min omhu for Dem, min beundring, min iver for at tækkes Dem, min lidenskabelige kærlighed og den fuldstændige hengivelse af hele mit inderste væsen. Men det er ikke mig, som De elsker, forstår De! Å, det føler jeg, som man føler en gold luftstrøm. Der er tusinde ting, De elsker i mig, min skønhed, der snart er forbi, den åndrighed, jeg har ord for at være i besiddelse af, den mening, verden har om mig, og den mening, jeg i mit inderste hjerte har om Dem; men det er ikke mig selv, mig alene, intet uden mig, forstår De?"

Han lo venligt og overbærende:

"Nej, det forstår jeg ikke rigtigt. Jeg var slet ikke forberedt på sådan en lille bebrejdende scene."

Hun udbrød:

"Herregud, det er jo slet ikke det! Jeg ville bare få Dem til at forstå, hvor højt jeg elsker Dem. Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal

sige det, jeg kan ikke finde de nødvendige ord. Når jeg tænker på Dem, og jeg tænker altid på Dem, føler jeg mit legeme og min sjæl sitre i en ubeskrivelig salighed over, at jeg tilhører Dem, og jeg har kun det ene ønske at give Dem endnu mere af mig selv. Jeg ønsker, at jeg kunne ofre mig helt og holdent for Dem, for når man elsker, er der intet herligere end at give, altid give, give alt, alt, sit liv, sine tanker, sit legeme, alt, hvad man har, og vide med sig selv, at man giver alt, og at man er parat til at vove alt for at give mere endnu. Jeg elsker Dem så højt, at jeg endog elsker at lide for Deres skyld, elsker min ængstelse, mine kvaler, min skinsyge og den sorg, jeg føler, når jeg mærker, at De ikke mere er så kærlig over for mig. Jeg elsker i Dem én, som jeg alene har opdaget, som ikke er den, verden kender, beundrer og berømmer, men som er min, som ikke længere kan forandre sig, som ikke kan ældes, og som jeg ikke mere kan holde op med at elske, fordi jeg ser på ham med et par øjne, der intet ser uden ham. Men den slags ting kan ikke siges. Der findes ikke ord for at udtrykke dem."

Ganske sagte gentog han flere gange i træk:

"Kære, kære, kære Any."

Julia kom springende tilbage uden at have fundet vagtlen, der havde tiet, så snart den nærmede sig, og Annette kom farende bagefter, helt forpustet over at have løbet.

"Jeg kan ikke mere," sagde hun, "jeg må klynge mig til Dem, hr. maler!"

Hun stak sin arm ind under Oliviers frie arm og således gik de tilbage sammen under de sorte træer, han midt imellem dem.

De talte ikke mere. Det var, som om berøringen af de to kvindelegemer, der under gangen strejfede hans, sendte en varm strøm igennem ham. Han brød sig ikke om at se dem, han følte dem jo imod sig, og han lukkede endog øjnene for bedre at give sig hen i den betagelse, der overvældede ham. De førte ham og ledte ham, og han vandrede blot lige frem, beruset af dem begge, af hende til højre såvel som af hende til venstre, uden at vide, hvem af dem, der var til højre, og hvem til venstre, hvem der var moderen, og hvem, der var datteren. Med en ubevidst, raffineret vellyst bestræbte han sig for at holde fast ved den sanselige forvirring, som de to kvinders legemlige nærhed vakte hos ham. Han gjorde sig umage for at blande dem så nær sammen i sit hjerte, at hans tanker ikke længere formåede at adskille dem, og han lullede sin attrå ind i den fortryllelse, som denne sammensmelten fremkaldte.

Var denne moder og denne datter, der var hinanden så lig, ikke en og samme kvinde? Og var datteren ikke kommet til verden udelukkende for at puste nyt liv i hans gamle kærlighed til moderen?

Da han, idet de gik ind ad slotsporten, igen åbnede øjnene, forekom det ham, som om han havde tilbragt de vidunderligste minutter i hele sit liv. Den vellyst, han havde gennemlevet, var den mest forunderlige, den mest uforklarlige og den mest fuldstændige, en mand, der på én gang besnæres og gribes med samme magt af to forskellige kvinder, kan føle.

"Hvilken bedårende aften!" sagde han, da han sad under i lampelyset, på ny midt imellem dem.

Annette erklærede:

"Jeg er ikke spor af søvnig; når det er smukt vejr, kunne jeg godt spadsere hele natten."

Grevinden så på uret:

"Nej, klokken er halv tolv. Vi må i seng, mit barn."

De skiltes og enhver gik til sit værelse. Kun den unge pige, der ikke havde spor af lyst til at komme i seng, sov straks.

Den næste dag, da kammerpigen på sædvanlig tid, efter at have åbnet skodderne og trukket gardinerne til side, kom med teen og så på sin endnu halvt sovende frue, sagde hun:

"I dag ser grevinden allerede meget bedre ud."

"Synes De?"

"Ja, det gør jeg rigtignok. Grevindens ansigt er meget mere udhvilet."

Uden endnu at have set sig i spejlet vidste grevinden, at det var sandt. Hendes hjerte var let, det bankede ikke mere så dumpt, og hun følte, at hun levede op igen. Blodet, der løb igennem hendes årer, jagede ikke som den foregående dag hidsigt og feberhedt af sted og gjorde hele hendes legeme træt og nervøst, men førte i stedet for et mildt velvære med sig, der gjorde hende lykkelig og tillidsfuld.

Da pigen var gået, gik hun hen for at se sig i spejlet. Hun blev lidt overrasket, for hun følte sig så vel tilpas, at hun ventede sig, at hun på den eneste nat skulle være blevet flere år yngre. Men hun forstod snart det barnagtige i dette håb, og efter at hun endnu en gang havde betragtet sig selv, slog hun sig til tåls med at fastslå, at hendes teint blot var klarere, hendes øjne mindre trætte og hendes læber rødere end dagen i forvejen. Da hendes sjæl følte sig tilfreds, kunne hun ikke blive forstemt, og hun smilede endog, idet hun tænkte:

"Ja, om nogle dage er jeg igen helt mig selv. Jeg har gået alt for meget igennem til straks at kunne komme mig."

Længe, meget længe blev hun siddende foran sit toiletbord, hvorpå der i en sirlig orden på et kniplingskantet musselinstæppe foran et smukt slebet krystalspejl var udbredt alle de små kokette toiletinstrumenter, hvis elfenbensskafter var prydet med hendes navnetræk under en krone. Der lå de, de talrige, nydelige og ligeglade, bestemt til at udøve en vanskelig og hemmelig kunst; nogle var af stål, fine og skærende, i de mærkeligste former, som om det var kirurgiske instrumenter til at skære miniaturesvulster bort med, andre runde og bløde, besat med fjer eller dun eller betrukket med skind af ukendte dyr og beregnet til over den fine hud at lægge duftende pudderes og fede, flydende sminkers kærtegn.

Længe betjente hun sig med kloge hænder af dem, lod dem glide fra sine tindinger ned mod sine læber, bødede på de skæmmende skygger, tegnede øjnene op og plejede øjenhårene. Da hun endelig gik ned, var hun omtrent vis på, at det første blik, han kastede på hende, ikke ville blive hende alt for ugunstigt.

"Hvor er hr. Bertin?" spurgte hun tjeneren, som hun mødte i forstuen.

Han svarede:

"Hr. Bertin er nede i frugthaven i færd med at spille et parti lawn-tennis med frøkenen."

Allerede på afstand hørte hun de spillendes råb.

Malerens dybe, klangfulde stemme og den unge piges spinkle røst meldte afvekslende: "Femten … tredive … fyrre … out … spil … kom."

Frugthaven, hvoraf en del var blevet ryddet for at give plads til en tennisbane, bestod af et stort, firkantet, græsbevokset stykke, som var beplantet med frugttræer og omsluttedes af parken, køkkenhaven og de til slottet hørende bøndergårde. Ned ad skråningen, der på de tre sider omgav den som en forskansning, var der plantet blomster i lange bede, blomster af alle slags, både markblomster og sjældne blomster, roser i mængde, nelliker, heliotroper, resedaer, fuchsiaer og endnu mange flere, der, som Olivier Bertin sagde, fyldte luften med en smag af honning. En masse bier, hvis kuber hvælvede deres stråkupler i en række langs espaliermuren ind mod køkkenhaven, dækkede denne blomstrende mark med deres lyse, brune, gyldne summen.

Det var lige i midten af haven, at der var blevet fældet nogle æbletræer for at skaffe den nødvendige plads til at spille. Et gennemtjæret net, der var spændt midt over banen, delte den i to.

På den ene side stod Annette, barhovedet og med den sorte kjole hæftet så højt op, at man, når hun løb frem for at fange bolden i flugten, kunne se hendes ankler og et stykke af hendes lægge.

Hendes øjne skinnede, hendes kinder var røde, og hun var træt og forpustet af at værge sig mod sin modstanders korrekte og sikre spil.

Han var i hvide flonelsbenklæder og tilsvarende skjorte, om livet havde han et bredt silkebælte og på hovedet en ligeledes hvid kasket med stor skygge. Rolig og overlegen, med maven stående lidt ud, stod han og ventede på bolden, beregnede, hvor den måtte falde, tog imod den og sendte den tilbage uden at

forhaste sig, uden at løbe, med den elegante utvungenhed, lidenskabelige påpassenhed og professionelle behændighed, han udøvede al sport med.

Annette fik først øje på sin moder og råbte:

"God morgen, mor. Vent bare et øjeblik, så er dette spil ude."

Dette sekunds uopmærksomhed blev hende skæbnesvangert. Bolden fo'r hastigt og lavt, næsten rullende imod hende, rørte ved jorden og gik ud af spillet.

Mens Bertin triumferende skreg: "Vundet!" og den unge pige beskyldte ham for at have benyttet sig af, at hun ikke passede på, til at overliste hende, satte Julia, der var dresseret til, ligesom den apporterede agerhøns, som faldt ned imellem krattet, at hente de bolde, der fløj langt, af sted efter bolden, som trillede foran den gennem græsset, greb den varsomt i flaben og kom, logrende med halen, spankende tilbage med den.

Nu hilste maleren først på grevinden, men kastede kun et flygtigt og adspredt blik på det ansigt, der for hans skyld var blevet så omhyggeligt lavet til; han var alt for forhippet på at fortsætte, oplivet af spillet og tilfreds over at føle sin egen smidighed.

Han spurgte:

"Giver De mig lov, kære grevinde? Jeg tør ikke stå stille; jeg er bange for at blive forkølet og få mine nervesmerter."

"Ja, bliv endelig ved," svarede hun.

Hun satte sig på en bunke græs, der samme morgen var blevet mejet for at gøre banen lettere for spillerne, og så på dem. Hun var pludselig blevet forstemt.

Hendes datter, der var ærgerlig over hele tiden at tabe, blev ivrig; hun anstrengte sig til det yderste, udstødte triumferende eller fortrydelige skrig og fløj fra den ene ende af banen til den anden. Enkelte krøller løsnedes under det hurtige løb, rullede sig op og faldt ud over hendes skuldre. Hun greb fat i dem, og med ketsjeren mellem knæene stak hun dem, utålmodig og febrilsk, med et par hårnåle fast, hvor det kunne træffe sig i den rige hårfylde.

Fra den anden side af nettet råbte Bertin til grevinden:

"Se, hvor hun ser brillant ud! Hvor hun er frisk og strålende!"

Ja, hun var ung, hun kunne løbe, blive varm og rød og få sit hår i uorden, trodse alt og vove alt, for alt klædte hende.

De gav sig atter til at spille med samme lidenskabelige iver, mens grevinden, der blev mere og mere trist, sad og grundede over, at Olivier kunne foretrække dette parti lawn-tennis, en tom barnefornøjelse, som fik hende til at tænke på en killing, der springer om efter en papirkugle, for den stille glæde i den milde morgenluft at kunne sætte sig ved siden af hende og føle hendes kærlighed tæt ind imod sig.

Da frokostklokken oppe fra slottet ringede første gang, havde hun en fornemmelse, som om hun blev befriet, som om en tung byrde blev taget fra hendes bryst. Men da hun gik tilbage, støttet til hans arm, sagde han:

"Jeg har moret mig som en ren skoledreng. Det er dejligt at være ung eller i det mindste at kunne bilde sig ind, at man er det! Ak ja, ak ja! Det er alligevel det eneste! Når man ikke længere bryder sig om at løbe, så er man færdig!"

Da de rejste sig fra bordet, foreslog grevinden, som den foregående dag for første gang ikke havde været på

kirkegården, at de skulle gå derhen sammen, og de slog alle tre ind på vejen til landsbyen.

De måtte først gå igennem skoven langs med en lille bæk, der kaldtes Frøbækken, antagelig fordi den var befolket med en masse små, grønne frøer, og derpå tværs over et stykke åben mark for at nå kirken, som var bygget midt imellem en samling huse, hvori købmanden, bageren, slagteren, vinhandleren og et par andre beskedne handlende, hos hvem bønderne gjorde deres indkøb, havde deres forretninger.

Stemningen var hele vejen tavs og beklemt, tanken om den døde lå tyngende over dem. Da de var nået til graven, knælede de to damer ned og bad længe. Grevinden lå bøjet, næsten ubevægelig, med sit lommetørklæde trykket ind mod øjnene, for hun var bange for at komme til at græde, så at tårerne på ny skulle rinde ned ad hendes kinder. Hun bad ikke, som hun hidtil havde bedt, med en slags fremmanen af moderen, en fortvivlet kalden ned under gravens marmorsten, indtil hun i den bevægelse, der søndersled hendes indre, troede at føle, at den døde havde hørt hende og lyttede til hendes bønner, men hun nøjedes med med brændende iver at fremstamme de hellige ord i *Pater Noster* og *Ave Maria*.

Hun havde ikke i dag den fornødne styrke til den sjæleanspændelse, der udkrævedes til denne hjerteskærende slags samtale uden svar med det, som i den grav, der gemte resterne af moderens legeme, kunne være tilbage af den bortgangne. Andre kvaler var trængt ind i hendes kvindehjerte, havde såret det og taget det i besiddelse; og hendes hede bøn steg fuld af forvirrede håb op imod himlen. Hun bad til Gud, den ubønhørlige Gud, der har sat alle stakkels skabninger på

jorden, for at han kunne have medlidenhed med dem lige så meget som med dem, han havde kaldt tilbage til sig.

Det ville have været hende umuligt at sige, hvad hun bad om, dertil var hendes angst endnu alt for ubestemt og tåget, men hun følte, at hun behøvede den guddommelige bistand, en overnaturlig hjælp til at beskytte sig mod nære farer og uafvendelige sorger.

Annette, der ligeledes havde stammet nogle bønner, blev liggende på knæ med lukkede øjne og gav sig til at drømme, for hun ville ikke rejse sig før moderen.

Olivier stod og betragtede dem, han tænkte, at det var et henrivende billede, han havde for sig, og ærgrede sig lidt over, at det ikke kunne være ham tilladt at tage en skitse.

På hjemvejen gav de sig til at drøfte den menneskelige tilværelses gåder og udvekslede bitre og poetiske tanker, hvori der afspejlede sig en modløs og sværmerisk filosofi, således som mænd og kvinder, som livet har såret en lille smule, og som i deres hjerter gør deres sorger til ét, ofte taler sammen.

Annette, der endnu ikke var moden til at følge en sådan samtale, løb hvert øjeblik i forvejen for at plukke markblomster langs grøftekanten.

Men Olivier, som ønskede at have hende ved siden af sig, og som blev nervøs ved stadig at se hende fare af sted, fulgte hende uafbrudt med øjnene. Han ærgrede sig over, at hun kunne bryde sig mere om blomsterne end om, hvad han sagde.

At han ikke kunne fængsle hende og beherske hende, som han beherskede hendes moder, gjorde ham helt utilpas, og han havde lyst til at strække hånden ud for at gribe hende, holde hende tilbage og hindre hende i at løbe sin vej. Han følte, at hun

var alt for bevægelig, alt for ung, alt for ligeglad og alt for fri, fri som fuglen i luften, som en hvalp, der ikke har lært at lystre og ikke kommer, når man kalder, og som i sine årer har uafhængighedstrangen og det skønne frihedsinstinkt, der endnu ikke er blevet besejret af stemmen og pisken.

For at tiltrække sig hendes opmærksomhed gav han sig til at tale om mere lystige ting og stillede nu og da et spørgsmål til hende, hvori han bestræbte sig for at vække hendes videbegærlighed og hendes kvindelige nysgerrighed. Men det var, som om himlens lunefulde vind den dag blæste lige så meget inde i Annettes hoved som hen over de bølgende aks og fejede hendes opmærksomhed ud i rummet, for hun havde knapt med et adspredt blik mellem to løbeture afleveret det banale svar, der ventedes af hende, førend hun igen fo'r tilbage til sine blomster. Til sidst steg hans barnagtige utålmodighed til en sådan grad, at han blev ganske ude af sig selv, og da hun kom tilbage for at bede moderen om at bære hendes buket, mens hun plukkede en til, greb han hende ved albuen og stak hendes arm ind under sin, for at hun ikke mere skulle slippe bort. Hun slog leende om sig og halede af alle kræfter i sin arm for at blive fri; så, tilskyndet af sit mandlige instinkt, tog han, da han ikke formåede at tiltvinge sig hendes opmærksomhed, sin tilflugt til de svages våben, list, og købte den ved at friste hendes koketteri.

"Sig mig hvilken blomst, du holder mest af," sagde han, "så skal jeg lade dig lave en broche af den."

Hun blev overrasket og spurgte tøvende:

"En broche? Hvorledes skulle den være?"

"Af stene i samme farver, af rubiner, hvis det er en valmue, og af safirer, hvis det er en kornblomst, med et lille blad af smaragder."

Annettes træk fik det udtryk af kærlig og taknemmelig glæde, som løftet om en foræring altid fremkalder i et kvindeansigt.

"Kan det ikke blive en kornblomst?" sagde hun. "Kornblomster er så yndige."

"Jo, det kan det godt. Så snart vi kommer tilbage til Paris, går vi hen for at bestille den."

Hun løb ikke længere; tanken om smykket, som hun allerede prøvede på at forestille sig, bandt hende til ham. Hun spurgte:

"Vil det tage lang tid at lave sådan en blomst?"

Han lo, han følte, at hans list var lykkedes:

"Det ved jeg ikke, det afhænger af, hvor svært det er. Vi kan jo skynde på juveleren."

Men pludselig kom hun til at tænke på, at hun var i sorg, og i en skuffet tone udbrød hun:

"Ja, men jeg kan jo ikke gå med den, så længe jeg skal være i sort."

Han trykkede hendes arm tættere ind imod sig:

"Ja, så må du vente, til sorgen er forbi, det forhindrer dig jo ikke i at se på den."

Ligesom aftenen forud gik han midt imellem dem som en fange mellem deres skuldre, der under gangen hvert øjeblik strejfede ham, og for at se deres klare øjne, som med de små, sorte prikker i det blå var aldeles ens, hæve sig op imod ham, talte han afvekslende til dem begge, idet han snart drejede hovedet om imod den ene og snart imod den anden. I det stærke solskin forvekslede han mindre end i månelyset

grevinden og Annette, men til gengæld smeltede datteren mere og mere sammen med hans genopvakte erindring om, hvad moderen havde været. Han havde lyst til at kysse dem begge to, datteren for på hendes kind og hendes nakke at indånde lidt af den blonde, rosenrøde friskhed, der i gamle dage havde berust ham og nu som ved et mirakel igen mødte hans øjne, og moderen, fordi han stadig elskede hende og der fra hende udgik den for længst indgroede vanes mægtige tiltrækning. I dette øjeblik følte og forstod han endog, at det var synet af hendes genopstandne ungdom, der på ny havde opflammet hans attrå, som for lang tid siden var faldet til ro, og hans ømhed for hende.

Annette løb igen af sted efter blomster, men Olivier kaldte hende ikke mere tilbage. Det var, som om berøringen af hendes arm og den glæde, han havde givet hende, havde stillet hans nervøsitet. Men han vedblev at følge hendes bevægelser med den tilfredsstillelse, man føler ved at betragte de væsener eller de ting, der fængsler ens øjne og begejstrer dem. Da hun kom tilbage med en stor buket i hånden, åndede han stærkere og søgte, uden at det var ham bevidst, at finde noget af hende, af hendes ånde eller af varmen fra hendes legeme, i luften, som hun i sit løb havde sat i bevægelse.

Han så på hende med den samme henrykkelse, hvormed man beundrer en solopgang eller lytter til musik, og han dirrede af velbefindende, når hun bøjede sig ned og rettede sig op, eller når hun løftede begge armene på samme tid for at rette på sin frisure. Og stærkere og stærkere, fra time til time, manede hun svundne dages lykke frem hos ham. Hendes latter, hendes blik, en af hendes bevægelser kunne pludselig på hans læber

fremtrylle smagen af de kys, han fordum havde givet og fået. Den fjerne fortid, som han næsten selv havde glemt, gjorde hun til en drømt nutid. Hun udglattede datoerne, årene og hans hjertes alder, og ved atter at tænde hans udslukte følelser blandede hun, uden at han anede det, i går sammen med i dag, minder med fremtids håb.

Han gennemrodede sin erindring og spurgte sig selv, om grevinden, da hun stod i sin ungdoms fulde glans, havde ejet den samme gemselette ynde, et løbende og springende dyrs lunefulde, dristige og uimodståelige ynde. Nej. Hun havde været mere bevidst, mindre naturbarn. Sit liv som ung pige og sit ægteskab havde hun levet i byen, hun havde aldrig indåndet den frie markluft og strejfet om i græsset, hendes skønhed var vokset frem i ly af stenene og ikke under himlens sol.

Da de var kommet tilbage til slottet, satte grevinden sig til at skrive ved sit lille, lave skrivebord, der stod inde i en vinduesfordybning; Annette gik op på sit værelse, og maleren gik atter ud for med en cigar i munden og hænderne på ryggen at slentre langsomt om i parken. Men han gik ikke så langt bort, at han tabte slottets hvide facade eller spidse tag af syne. Så snart det blev borte bag en gruppe træer eller høje buskadser, var det ham, som om der faldt en skygge over hans hjerte, som når der går en sky for solen; og når det igen kom til syne gennem nogle åbninger i det grønne, standsede han nogle øjeblikke for at se på de to rækker høje vinduer. Så fortsatte han sin gang.

Han følte sig lidt ophidset, men tilfreds. Tilfreds over hvad? Over alt.

Luften syntes ham ren og livet værd at leve. Han følte på ny i sit legeme den samme lyst, som da han var lille dreng, til at løbe efter de gule sommerfugle, der dansede op og ned over græsplænen, som om de hang ved enden af elastiske tråde, og prøve på at fange dem i sine hænder. Han nynnede et par operamelodier. Flere gange i træk gentog han den berømte linje af Gounod: "Lad mig beskue dit ansigt", og opdagede, at den havde en inderlig og kærlig betydning, der nu først gik op for ham.

Pludselig spurgte han sig selv, hvorledes det kunne være gået til, at han så hurtigt var blevet helt forskellig fra sig selv. I går, i Paris, havde han været misfornøjet med alt, ærgerlig og nervøs, og i dag var han ganske rolig, og alt glædede ham, det var, som om en eller anden venlig gud havde forvandlet hans sjæl. "Den samme lille gud," tænkte han, "kunne godt, mens han var ved det, have forvandlet mit legeme og gjort mig lidt yngre."

Han fik øje på Julia, der strejfede om inde i et buskads. Han kaldte på den, og da dyret kom hen til ham og havde stukket sit fine hoved med de lange, krøllede øren ind i hans hånd, satte han sig ned i græsset for bedre at kæle for det, han lokkede for det med kælenavne, tog det på skødet, blev ganske rørt ved at kærtegne det og kyssede det, således som kvinder, hvis hjerte lader sig bevæge ved den mindste smule, plejer at gøre.

Efter middag foretrak de, i stedet for som aftenen forud at gå ud at spadsere, at blive sammen alle tre i dagligstuen.

Pludselig sagde grevinden:

"Vi må vist alligevel tænke på at tage hjem."

Olivier udbrød:

"Å, lad os dog ikke tale om det endnu! De ville ikke rejse fra Roncières, da jeg ikke var der. Så kommer jeg, og så tænker De bare på at slippe bort."

"Ja, men kære ven," svarede hun, "vi kan jo ikke blive her for bestandig, alle tre."

"Det drejer sig slet ikke om noget "for bestandig", men kun om nogle dage. Hvor mange gange har jeg ikke tilbragt hele uger hos Dem?"

"Ja, men det var under andre omstændigheder, da huset stod åbent for alle."

Annette sluttede sig til maleren og bad indtrængende:

"Å, mor, blot et par dage endnu, to eller tre. Han lærer mig så storartet at spille tennis. Jeg bliver nok vred, når jeg taber, men bagefter er jeg så glad over at have gjort fremskridt."

Samme morgen havde grevinden lagt planer om at lade vennens ophold på slottet vare til søndag, men nu ville hun rejse, uden at hun vidste hvorfor. Denne dag, som hun havde ventet sig så meget af, havde gjort hende bedrøvet og i hendes sjæl opvakt en ubestemmelig, grundløs og forvirret ængstelse, en slags forudanelse.

Da hun igen var alene i sit sovekammer, søgte hun endog at finde ud af, hvorfra dette nye anfald af melankoli kunne stamme.

Havde hun gennemgået en af de umærkelige sindsbevægelser, som strejfer én så flygtigt, at forstanden ikke kan huske dem, men som dog formår at sætte hjertets følsomme strenge i svingning? – Måske. Men hvilken? Hun huskede, at hun i de tusinde følelsesnuancer, hun havde gennemlevet, havde haft nogle små fortrædeligheder, så

ubetydelige, at hun næsten ikke engang ville være dem bekendt, hvert minut havde bragt sin! Men det var virkelig alt sammen alt for intetsigende til, at det kunne gøre hende så modløs.

"Jeg er for fordringsfuld," tænkte hun, "jeg har ikke lov til at pine mig selv på den måde."

Hun lukkede vinduet op for at indånde natteluften og blev stående med albuerne støttet på jerngitteret og så op på månen.

En let støj fik hende til at se ned. Det var Olivier, som spadserede frem og tilbage foran slottet.

"Hvorfor sagde han, at han ville gå til ro med det samme?" tænkte hun, "hvorfor fortalte han mig ikke, at han ville gå ud igen? Hvorfor bad han mig ikke om at gå med? Han ved, at det ville have gjort mig så lykkelig. Hvad går han mon og tænker på?"

Den tanke, at han ikke havde brudt sig om at have hende med, at han havde foretrukket at gå alene ud i den dejlige nat, alene, med en cigar i munden, for hun så dens røde, lysende glød, alene, når han kunne have gjort hende den glæde at være sammen med ham, den tanke, at han ikke bestandig trængte til hende og længtes imod hende, kastede en vis bitterhed ind i hendes sjæl.

Hun skulle lige til at lukke vinduet for ikke mere at se ham og blive fristet til at kalde på ham, da han så op og fik øje på hende. Han råbte:

"Beundrer De stjernerne, grevinde?"

Hun svarede: "Ja, den gør De nok også, ser jeg."

"Å jeg, jeg ville bare ryge en cigar."

Hun kunne ikke lade være med at spørge:

"Hvorfor sagde De ikke til mig, at De ville ud?"

"Jeg trængte blot til at få lidt tobak. Nu går jeg for øvrigt ind igen."

"Så god nat, min ven."

"God nat, grevinde."

Hun lukkede vinduet, lod sig falde ned på den nærmeste stol og gav sig til at græde. Da kammerpigen kom for at hjælpe hende i seng, så hun, at hendes øjne var røde, og sagde medfølende:

"Å, nu ødelægger grevinden igen sit ansigt til i morgen."

Hun sov dårligt, hun var febrilsk og plaget af slemme drømme. Så snart hun vågnede, førend hun endnu havde ringet, stod hun op og gik selv hen og åbnede vinduerne og trak gardinerne til side for at få lys til at betragte sit ansigt i spejlet. Hendes træk var fortrukne, hendes øjenlåg opsvulmede og hendes teint helt gullig. Hun blev så fortumlet over det, at hun havde mest lyst til at sige, at hun var syg og blive liggende hele dagen, så at hun først behøvede at vise sig om aftenen.

Så pludselig dukkede trangen til at rejse med umindsket magt på ny frem i hende. Ja, hun ville rejse, rejse lige straks med det første tog, hun ville bort fra dette lyse sted, hvor man i solskinnet alt for tydeligt så de trætte spor, sorgen og livet havde sat i hendes ansigt. I Paris lever man i halvmørke, selv midt på dagen dæmper de tunge gardiner solen og gør den mildere og mere overbærende. Der ville hun igen blive sig selv, smuk og bleg, som det passer til det diskrete, afdæmpede lys. I tankerne så hun for sig Annettes ansigt, når hun spillede lawntennis, rødt, varmt og omgivet af det forpjuskede hår. Og hun forstod den ukendte uro, hendes sjæl havde lidt under. Hun var

ikke skinsyg på sin datters skønhed! Nej, det var hun på ingen måde, men hun følte og indrømmede for første gang overfor sig selv, at hun aldrig mere måtte vise sig ved siden af hende ude i solen.

Hun ringede, og endnu inden hun havde drukket sin te, gav hun de nødvendige ordrer til afrejsen, skrev telegrammer og bestemte pr. telegraf middagen i Paris om aftenen. Så gjorde hun med febrilsk og voksende utålmodighed sine regnskaber op og uddelte sine sidste befalinger om, hvorledes alt skulle gå på slottet. Det hele var besørget på mindre end en time.

Da hun kom ned, spurgte Annette og Olivier, der havde fået hendes beslutning at vide, hende overrasket om, hvorfor de skulle så hurtigt af sted. Da de så, at hun ikke kunne give nogen bestemt grund til den pludselige afrejse, surmulede de lidt og viste tydeligt deres misfornøjelse lige til det øjeblik, da de skiltes på banegården i Paris.

Grevinden gav maleren hånden og spurgte:

"Vil De spise til middag hos os i morgen?"

Han svarede, stadig lidt ærgerlig:

"Ja tak, det vil jeg naturligvis gerne. Men det er lige meget, det er ikke pænt af Dem, hvad De her har gjort. Vi havde det så rart sammen dernede, vi tre alene!"

3

Så snart grevinden sad med sin datter i vognen, der kørte dem hjem, følte hun sig pludselig rolig og lettet, som om hun havde gennemgået en frygtelig krise. Hun åndede ud, smilede til husene og hilste med genkendende glæde den by, hvis hjemlige enkeltheder enhver ægte pariser altid synes at bære med sig i sine øjne og i sit hjerte. Hver butik, hun fik øje på, fremkaldte hos hende billedet af den næste i rækken langs boulevarden, og hun glædede sig forud til at gense den handlendes ansigt, som hun hver dag plejede at skimte bag udstillingen i vinduet. Hun følte sig frelst! For hvad? Beroliget! Hvorfor? Tillidsfuld! Af hvilken grund?

Da vognen standsede inde under porthvælvingen, sprang hun let ud og skyndte sig som en, der flygter, ind i trappegangens halvmørke, så ind i dagligstuens halvmørke og derfra ind i sit eget værelses halvmørke. Der blev hun stående lige op og ned nogle øjeblikke, tilfreds over at være der, i sikkerhed i det vage, disede, parisiske dagslys, der næppe lyser op, men lader gætte mere end se, og hvori man kan vise, hvad man har lyst til, og skjule, hvad man har lyst til. Mindet om det strålende solskin ude på landet dukkede et øjeblik op hos hende og gav hende indtrykket af en overstået lidelse.

Da hun kom ned til middagsbordet, kyssede hendes mand, der lige var kommet hjem, hende kærligt og sagde smilende:

"Ja, jeg vidste nok, hvad jeg gjorde, da jeg sendte Bertin ned til jer. Jeg tænkte nok, at han ville være mand for at få jer med tilbage."

Annette svarede alvorligt, med den stemmeklang, der var hende egen, når hun spøgte uden at le:

"Ja, det var også meget vanskeligt for ham. Mor kunne ikke bestemme sig."

Grevinden var lidt flov og sagde intet.

Hun. Havde givet ordre til, at ingen skulle modtages, og de sad hele aftenen alene. Den næste dag tilbragte hun sin meste tid omkring i forskellige butikker for at vælge og bestille, hvad hun trængte til.

Lige fra sin ungdom, ja næsten lige fra sin barndom, havde hun elsket de lange, omstændelige prøvetimer foran spejlene i de store, elegante forretninger. Så snart hun kom inden for døren, følte hun sig vel til mode over at befinde sig her i pariserlivets kulisser. Hun elskede støjen af "frøknerne"s kjoler, når de kom løbende hende i møde, deres smil, deres tilbud og deres spørgsmål. Skrædderinden, modehandlerinden og korsetsyersken var for hende en betydelig person, som hun behandlede som kunstnerinde, når hun fremsatte en mening eller ønskede et råd. Hun tilbad endnu mere at føle sig mellem de unge pigers hænder, der klædte hende af og på og blidt drejede hende omkring foran hendes yndefulde spejlbillede. Den kildren, som deres lette fingre frembragte på hendes hals eller i hendes hår, var en af de bedste små velværefornemmelser i hendes mondæne livsførelse.

Den dag var det imidlertid med en vis angst, at hun uden slør og barhovedet stillede sig op foran alle disse oprigtige spejle. Hendes første besøg hos modehandlerinden beroligede hende dog. De tre hatte, hun valgte, klædte hende fortryllende, det kunne der ikke være nogen tvivl om, og da forretningens

indehaverske med overbevisning havde sagt til hende: "Å, fru grevinde, blonde damer burde aldrig lægge sorgen", gik hun helt fornøjet sin vej og trådte fuld af tillid ind i den næste butik.

Da hun kom hjem, lå der en billet fra hertuginden af Mortemain, som havde været der for at besøge hende, og som sagde, at hun ville komme igen om aftenen. Hun satte sig til at skrive breve, og bagefter faldt hun hen i drømmerier; hun var overrasket over, at denne blotte forandring af opholdssted kunne få den store ulykke, der havde sønderslidt hende, til at vige tilbage til en fortid, som allerede syntes fjern. Hun kunne ikke engang overbevise sig selv om, at det ikke var længere siden end aftenen forud, at hun var kommet tilbage fra Roncières, til den grad var hendes sjælstilstand forvandlet, siden hun igen var i Paris, denne lille forflyttelse havde lægt alle hendes sår.

Da Bertin indfandt sig til middag, udbrød han:

"De er blændende smuk i aften!"

Dette udbrud fik en varm lykkestrøm til at bølge igennem hende.

Da de rejste sig fra bordet, foreslog greven, der var en lidenskabelig billardspiller, Bertin at spille et parti, og de to damer gik med over i billardværelset, hvor kaffen blev serveret.

Herrerne spillede endnu, da hertuginden blev meldt, og de gik alle tilbage til dagligstuen. Fru de Corbelles og hendes mand kom samtidig, med stemmerne vædet af tårer. I nogle minutter skulle man af det klagende tonefald, hvori ordene fremførtes, tro, at de alle ville give sig til at græde, men lidt efter lidt, da rørelsen og spørgsmålene var overstået, dukkede andre tanker op, stemmernes klang blev pludselig lysere, og de gav sig til at

passiare ganske naturligt, som om den ulykkessky, der for et øjeblik siden syntes hvile over dem alle, pludselig havde spredt sig.

Bertin rejste sig, tog Annettes hånd, trak hende hen foran moderens portræt, således at lysskæret fra lamperne faldt ned over hende, og spurgte:

"Er det ikke forbløffende?"

Hertuginden blev så overrasket, at hun syntes at blive ganske ude af sig selv, og gentog:

"Ih, Gud, er det muligt? Ih, Gud, er det muligt? Det er, som jeg så en gengangerske! At tænke sig, at jeg ikke, straks da jeg kom, lagde mærke til det! Nej, lille Any, hvor jeg ser Dem igen, det er Dem lyslevende, således som jeg kendte Dem lige i begyndelsen, da De var gift, i Deres første sorg, nej, om forladelse, i Deres anden, for De havde jo allerede mistet Deres fader. Ja, som Annette står der i den sorte kjole, er hun sin moder op ad dage. Hvilket mirakel! Og hvis det portræt ikke havde været, ville vi ikke have lagt mærke til det. Deres datter ligner Dem ganske vist endnu meget, således som De nu er, men hun ligner billedet meget mere!"

Musadieu blev meldt. Han havde fået at vide, at fru de Guilleroy var kommet tilbage, og ville være en af de første til at bevidne hende sin "inderlige og ærbødige deltagelse."

Han brød af midt i sine forsikringer, da han fik øje på den unge pige, som stod tæt op mod rammen, omsluttet af det samme stærke lysskær, og så ud, som om hun var maleriets levende søster.

"Nej, nu har jeg aldrig kendt mage! Det er det mest forbavsende, jeg nogen sinde har set," erklærede han.

Corbelles, der altid sluttede sig til den almindelige mening, udtalte nu også deres mere diskrete undren.

Grevindens hjerte snørede sig sammen. Det snørede sig sammen lidt efter lidt, som om alle disse forskellige forundringsudbrud lagde en snæver ring om det og gjorde det ondt. Uden at sige noget betragtede hun datteren, der stod foran billedet, og en dump irritation voksede frem i hende. Hun havde lyst til at skrige: "Men så ti dog stille! Jeg ved da godt, at hun ligner mig!"

Hele resten af aftenen blev hun ved med at være i dårligt humør, og hun mistede på ny den tillid, hun havde fået i løbet af dagen.

Bertin sad og passiarede med hende, da marquis de Farandal blev meldt. Da maleren så ham træde ind og komme hen imod husets frue, rejste han sig, gled om bag sin lænestol og mumlede: "Så, skal vi nu plages med det bæst igen!" Ad en omvej sneg han sig hen til døren og gik sin vej.

Grevinden, som havde hørt på den nyankomnes kondolencebemærkninger, vendte sig om og søgte med øjnene Olivier for at genoptage samtalen, der interesserede hende. Da hun ikke kunne opdage ham, spurgte hun:

"Hvad for noget? Er den berømte mand gået?"

Greven svarede:

"Ja, det tror jeg. Jeg så ham liste ud ad døren."

Hun blev overrasket, grundede nogle øjeblikke og satte sig så til at passiare med marquis'en.

De gik i øvrigt alle temmelig hurtigt; de anså det ikke for diskret at blive for længe, da hun, eftersom det var så kort efter

ulykken, endnu kun havde åbnet sin dør på klem for husets nærmeste venner.

Da hun lå i sin seng, stormede al den angst, hun havde udstået på landet, igen ind på hende. Hun forstod blot klarere og tydeligere, hvorfra den stammede; hun følte sig gammel!

I aften havde hun for første gang mærket det i sin egen dagligstue, hvor hun hidtil havde været den eneste beundrede, komplimenterede, feterede og tilbedte, og hvor nu en anden, hendes datter, tog hendes plads. Hun havde forstået det lige på én gang, da hun så den hyldest, der blev vist Annette. I sit kongerige, det rige, der er en smuk kvindes hjem, hvor hun ikke tåler nogen skygge, hvor hun med omhyggelig og utrættelig påpassenhed sørger for at undgå enhver sammenligning, der ikke falder ud til hendes fordel, hvor kun hendes lige får lov til at komme, fordi hun håber at gøre dem til sine vasaller, dér mærkede hun, at hendes datter var i færd med at blive herskerinde. Hvor det dog havde været en underlig følelse, da hendes hjerte snørede sig sammen, mens alles blikke var rettet imod Annette, der med Bertin i hånden stod ved siden af billedet. Hun havde pludselig følt sig glemt, tilsidesat, detroniseret. Alle havde set på Annette, og ikke en eneste havde vendt sig om imod hende! Hun var så vant til at høre komplimenter og smigrerier, hver gang hendes portræt blev beundret, hun var så sikker på de overstrømmende lovtaler, hun ikke troede, hun lagde mærke til, men som alligevel kildrede hendes forfængelighed, at denne uventede forladthed, denne svigtende opmærksomhed og den beundring, som helt og holdent overførtes på hendes datter, havde forbavset,

betaget og pint hende mere end nogen som helst anden tilsidesættelse under hvilke som helst andre omstændigheder.

Men da hun hørte til de naturer, som i alle kriser, når det første øjebliks overvældende nedslåethed er ovre, kæmper og finder trøstegrunde, tænkte hun, at når hendes kære, lille pige først var gift og de ikke længere levede under det samme tag, så behøvede hun ikke mere at udholde de bestandige sammenligninger, som under vennens blik begyndte at blive hende alt for pinlige.

Rystelsen havde imidlertid været for stærk. Hun fik feber og sov dårligt.

Om morgenen, da hun vågnede, var hun træt og øm i alle lemmer, og hun følte en uimodståelig trang til at blive hjulpet og styrket, til at søge bistand hos én, der kunne helbrede hendes elendighed og stille alle hendes sjælelige og legemlige smerter.

Hun var virkelig så ilde tilpas og så svag, at hun faldt på at henvende sig til sin læge. Hun stod måske i begreb med at blive alvorligt syg, for det var ikke naturligt, at hun på nogle timer kunne gennemgå så mange vekslende stemninger. Hun lod et telegram sende til ham og ventede.

Han kom henimod klokken elleve. Han hørte til de alvorligt udseende, mondæne læger, hvis ordener og titler indeholdt en garanti for deres dygtighed, og hvis verdensmandsmæssige optræden mindst er lige så meget værd som deres kundskaber. Han var så vant til at behandle damer, at han til fuldkommenhed kendte alle de kloge trøsteord, der virker langt sikrere end alle lægemidler.

Han trådte ind, hilste, betragtede sin patient og sagde med et smil:

"Nå, det kan ikke være alvorligt. Med et par øjne så strålende som Deres er man aldrig rigtigt syg."

Hun var ham straks taknemmelig for denne begyndelse og betroede ham sin svaghed, sin nervøsitet, sine anfald af melankoli og omtalte også, men uden på nogen måde at understrege det, sit dårlige udseende, der ængstede hende en del. Efter at han med en opmærksom mine havde hørt hende til ende uden at spørge hende ud om andet end hendes appetit, som om han til bunds vidste besked med alle kvindelige sygdomsfornemmelsers hemmelige natur, bankede han på hendes bryst, følte på hendes skuldre og løftede på hendes arme. Han var alt for dreven en kvindelæge til, at han ikke straks skulle kunne se ind under alle slør og forstå, at det meget mere var for hendes skønheds end for hendes helbreds skyld, at hun havde ladet ham kalde.

Så sagde han:

"Ja, vi har blodmangel og vi er nervøs. Det er intet under, eftersom De lige har gennemgået en stor sorg. Jeg skal skrive Dem en lille recept og så skal vi nok få alt det i orden. Men fremfor alt må De spise styrkende ting. De må have bouillon og ikke drikke vand, men øl. Jeg skal anbefale Dem en fortrinlig sort. De må ikke trætte Dem med at være for længe oppe om aftenen, men De må gå, lige så meget De kan. Sov meget og prøv på at blive lidt federe. Det er alt, hvad jeg kan råde Dem til, smukke patient."

Hun havde hørt opmærksomt på ham, idet hun bestræbte sig for at gætte, hvad der kunne ligge bag ved hans ord.

Hun greb den sidste sætning:

"Ja, jeg er blevet magrere. Jeg var en overgang blevet alt for svær og så har jeg måske skadet mig selv ved at holde for streng diæt."

"Ja, det er hævet over enhver tvivl. Det gør ikke noget, at man bliver ved med at være mager, når man altid har været det, men når man med vilje magrer sig af, går det altid ud over noget. Nå, det lader sig heldigvis hurtigt genoprette. Farvel, fru grevinde."

Hun følte sig allerede bedre, mere livslysten, og hun befalede, at der straks til frokost fra selve bryggeriet, for at det kunne være rigtig friskt, skulle hentes det øl, han havde talt om.

Da hun rejste sig fra bordet, blev Bertin vist ind.

"Det er mig igen," sagde han, "altid mig. Jeg har noget at bede Dem om. Har De noget for i eftermiddag?"

"Nej, ingenting. Hvorfor?"

"Og Annette?"

"Heller ikke."

"Kan De så ikke begge to komme hen til mig ved firetiden?"

"Ja, men i hvilken anledning?"

"Jeg er i færd med at gøre udkast til mit billede: "*Drømmeri*", som jeg har talt til Dem om, og jeg ville gerne have Deres datter til at sidde nogle øjeblikke for mig. De ville gøre mig en stor tjeneste ved blot at ofre mig en time i dag. Vil De?"

Grevinden betænkte sig, hun var blevet forstemt uden at vide hvorfor.

Alligevel svarede hun:

"Ja, det er altså en aftale. Klokken fire skal vi være hos Dem."

"Tak, De er elskværdigheden selv."

Han gik lige hjem for at gøre lærredet i stand og sætte sig rigtigt ind i sit sujet for ikke at trætte sin model mere end nødvendigt.

Imidlertid gik grevinden ud alene og til fods for at gøre sine indkøb færdige. Hun gik ned til hovedgaderne og derpå op ad Boulevard Malesherbes, ganske langsomt, for hun havde en fornemmelse af, at hendes ben svigtede under hende. Da hun kom forbi Saint-Augustin-kirken, fik hun pludselig lyst til at gå derind for at hvile sig. Hun stødte den udpolstrede dør op og sukkede af velbehag over den kølige luft, der slog hende i møde fra det vældige rum. Hun tog en stol og satte sig.

Hun var troende på samme måde som de fleste pariserinder. Hun troede nok på Gud, da hun ikke kunne forklare sig verdenstilværelsen uden en skabers eksistens. Men da hun, som alle, smeltede guddommens egenskaber sammen med det skabte, hun så omkring sig, dannede hun sig sin egen Vorherre omtrent efter, hvad hun kendte til hans værk, uden derfor at gøre sig nogen tydelig forestilling om, hvorledes denne mystiske fabrikant i virkeligheden kunne være.

Hun troede fast på ham, tilbad ham i overensstemmelse med de stående former og frygtede ham, men på en temmelig tåget måde, for da hun kun nærede en meget begrænset tillid til præsterne, som hun alle betragtede som bondesønner, der har villet slippe uden om militærtjenesten, svævede hun i den oprigtigste uvidenhed om hans vilje og hensigter. Hendes fader havde i sin egenskab af borgerlig i religiøs henseende ikke pålagt hende den mindste tvang og lige til sit ægteskab havde hun derfor været ret skødesløs over for sin religion. Men da hendes nye stilling medførte større ydre forpligtelser mod

kirken, havde hun meget samvittighedsfuldt underkastet sig dens lette fordringer.

Hun stod i spidsen for talrige af de mest fremtrædende velgørenhedsforeninger inden for menigheden, svigtede aldrig messen klokken et om søndagen og gav både direkte privat og indirekte offentligt gennem en af præsterne i det sogn, hun tilhørte, mange penge til de fattige.

Hun havde ofte bedt af pligt ligesom en soldat, der skuldrer for generalen. Undertiden havde hun også bedt, fordi hendes hjerte var bedrøvet, når hun var bange for, at Olivier skulle forlade hende. Hun betroede ikke Himlen grunden til sine bønner, men viste overfor Vorherre lidt af det samme naturlige hykleri, som man viser over for en ægtemand, og bad ham blot om at hjælpe sig. Den gang, da hendes fader døde, og nu fornylig, da hun mistede sin moder, havde hun haft anfald af brændende andagt og i lidenskabelig bønfaldelse klynget sig til ham, der våger over os og trøster os.

Men i dag, i denne kirke, hvor hun rent tilfældigt var gået ind, følte hun pludselig en inderlig trang til at bede, ikke om noget eller for nogen, men for sin egen skyld, for sig selv, således som hun allerede forleden dag havde gjort det på sin moders grav. Hun måtte have hjælp et sted fra, og hun kaldte på Gud ligesom hun om morgenen havde tilkaldt lægen.

Hun blev længe liggende på knæ i kirkens stilhed, der kun nu og da forstyrredes af lyden af dæmpede fodtrin. Men på én gang, som om et ur havde slået i hendes hjerte, vendte tanken om virkeligheden tilbage. Hun tog sit ur frem og fo'r forskrækket op, da hun så, at klokken var lige ved fire. Hun

skyndte sig hjem for at hente sin datter og tage hen til Olivier, der måtte sidde og vente på dem.

De traf kunstneren i hans atelier, hvor han foran sit lærred ivrigt rettede på det udkast, han havde gjort til sit "*Drømmeri*". Han ville gengive det billede, han havde set for sig den dag, da han havde spadseret med Annette i Parc Monceau: en fattigklædt ung pige, der med en opslået bog i skødet er sunket hen i drømme. Han havde betænkt sig længe på, om han skulle gøre hende smuk eller grim. Hvis hun var grim, ville hun vække flere tanker, hun ville være mere rørende, og der ville ligge mere filosofi i maleriet. Hvis hun var smuk, ville hun virke mere umiddelbart indtagende, eje større charme og falde mere i publikums smag.

Ønsket om at lave en studie over hans lille veninde bestemte ham. Drømmersken skulle blive smuk og kunne således en gang antages at komme til at opleve sin poetiske drøm, mens hun som grim ville være fordømt til at blive ved at drømme uden håb.

Så snart han så de to damer træde ind, gned han sig i hænderne og sagde:

"Nå, frøken Nané, nu skal vi to altså arbejde sammen."

Grevinden så ud til at være i dårligt humør. Hun satte sig i en lænestol og så på, hvorledes Olivier stillede en havestol af jern frem, således at der faldt lys ned over den.

Derpå gik han hen til bogskabet for at lede efter en bog og spurgte efter et øjebliks betænkning: "Hvad læser Deres datter?"

"Ja, hvad læser hun? Hvad De vil. Giv hende noget af Victor Hugo."

"*Århundredernes Legende*?"

"Ja, det er udmærket."

Han tog bogen og sagde henvendt til Annette:

"Kom så herhen, du små og tag denne digtsamling. Du kan slå op på side … lad mig se … side 336, dér vil du finde et digt med titlen: *Fattigfolk*. Inddrik det, som man drikker gammel vin, ganske langsomt, ord for ord, og lad dig beruse, lad dig røre. Lyt til, hvad dit hjerte siger dig, og luk så bogen, løft blikket opad, tænk og drøm … Imens gør jeg mine arbejdsinstrumenter i stand."

Han gik hen i en krog og gav sig til at røre farverne sammen, men samtidig med, at han trykkede på de små blytuber, hvorfra en lille farvesnog snoede sig ud på den tynde palet, blev han ved med hvert øjeblik at vende sig om for at betragte den unge pige, der var helt optaget af, hvad hun læste.

Hans hjerte snørede sig sammen, og hans hænder skælvede; han vidste ikke længere, hvad han gjorde, han forvekslede nuancerne og blandede de små farvepytter forkert sammen, så bevæget var han ved her på dette samme sted efter tolv års forløb igen at se det elskede billede lyslevende for sig.

Nu havde hun læst færdig og sad og stirrede ud for sig. Han gik hen til hende og så, at der i hendes øjne dannede sig to klare dråber, som løsnede sig og randt ned ad hendes kinder. Han kom til at ryste over hele kroppen og mumlede betaget, idet han vendte sig om mod grevinden:

"Du gode Gud! hvor hun er dejlig!"

Men han blev aldeles forfærdet ved at se fru de Guilleroys blege og fortrukne ansigt.

Med vildt åbne, rædselsfyldte øjne stirrede hun på dem begge, datteren og ham. Han gik hen til hende og spurgte

ængsteligt:

"Hvad er der i vejen? Er De syg?"

"Jeg må tale med Dem."

Hun havde rejst sig og sagde hurtigt til Annette:

"Vent et øjeblik, min pige, jeg har noget at sige hr. Bertin."

Hun gik ind i den lille dagligstue ved siden af atelieret, hvor han ofte lod sine besøgende vente. Han fulgte aldeles forvirret efter hende. Han forstod slet ikke, hvad der gik af hende. Så snart de var alene, greb hun begge hans hænder og stammede:

"Olivier, Olivier, jeg beder Dem, lad hende ikke mere sidde for Dem."

Han mumlede forfjamsket:

"Hvorfor ikke?"

Hun svarede stønnende og afbrudt:

"Hvorfor? ... Hvorfor? Og det spørger han mig om! ... Føler De da ikke selv hvorfor? Å, jeg burde have gættet det tidligere, men først nu, lige i dette øjeblik, har jeg opdaget det ... Jeg kan ikke sige Dem noget nu ... ikke nu. Gå ind og kald på min datter. Sig til hende, at jeg er blevet dårlig og lad en droske hente. Om en time kan De komme hjem og spørge til mig. Jeg skal sørge for at være alene."

"Ja, men hvad er der da i vejen?"

Hun så ud, som om hun var lige ved at få et nerveanfald:

"Lad mig være. Jeg vil ikke sige noget her. Gå ind og kald på min datter og lad en droske hente."

Han måtte lystre og gik ind i atelieret. Annette havde uden at ane det mindste igen sat sig til at læse og hendes hjerte svulmede af deltagelse over den sørgelige og poetiske skildring. Olivier sagde til hende:

"Din moder er blevet utilpas. Hun var lige ved at besvime, da vi kom ind i den anden stue. Gå ind til hende, så skal jeg komme med noget æter."

Han løb ind i sit sovekammer for at hente flasken og kom så tilbage.

Han fandt dem grædende i hinandens arme. Annette, som var rørt over beskrivelsen af "*Fattigfolk*", lod sin bevægelse få luft, og grevinden, der følte sig lettet ved at lade sin sorg smelte sammen med denne vemodige rørelse, blandede sine tårer med datterens.

Han ventede lidt uden at turde tale. Han kunne ikke få øjnene fra dem og følte også, uden at han vidste hvorfor, at han selv blev beklemt.

Endelig sagde han:

"Nå, går det bedre?"

Grevinden svarede:

"Ja, lidt. Det betyder ingenting. Har De sagt besked om en vogn?"

"Ja, den må lige straks være her."

"Tak, min ven. De skal ikke være bange, det er ikke noget. Jeg har haft for megen sorg i den sidste tid."

"Vognen er der," meldte lidt efter en tjener.

Ængstelig og urolig støttede han grevinden ned ad trappen. Hun var endnu så bleg, som om hun stadig var lige ved at få ondt, og han kunne føle hendes hjerte banke under kjolelivet.

Da han var blevet alene, spurgte han sig selv:

"Men hvad gik der dog ad hende? Hvad skulle det anfald betyde?"

Og han gav sig til at grunde, idet han kredsede uden om sandheden uden at kunne beslutte sig til at se den lige i øjnene. Til sidst kom han den ganske nær.

"Mon hun bilder sig ind, at jeg gør kur til hendes datter?" sagde han. "Nej, det ville dog være for galt!"

Og med sindrige og ærlige bevisgrunde bekæmpede han denne formodning, der, uden at han gjorde sig det klart, var en overbevisning, han harmedes over, at hun et øjeblik kunne tillægge hans ligefremme faderlige følelser blot et anstrøg af galanteri. Lidt efter lidt hidsede han sig op imod grevinden, han ville ikke finde sig i, at hun vovede at mistænke ham for noget så skændigt, noget så lavt, og han lovede sig selv, at han, når han siden skulle svare hende, ikke ville lægge skjul på, hvor oprørt han var.

Han tog snart sin hat for at gå hen til hende, han længtes efter at forklare sig. Hele vejen derhen forberedte han i voksende ophidselse de ræsonnementer og de sætninger, som skulle retfærdiggøre ham og hævne ham for en sådan mistanke.

Hun lå på en chaiselong med et ansigt, der var helt forandret af lidelse.

"Nå," sagde han tørt, "nu vil De måske være så god, kære veninde, at forklare mig den mærkelige scene, De før opførte."

Hun svarede med sønderbrudt stemme:

"Hvad for noget? Har De endnu ikke forstået det?"

"Nej, det forsikrer jeg, at jeg ikke har."

"Virkelig ikke, Olivier? Søg rigtigt efter i Deres hjerte."

"I mit hjerte?"

"Ja, på bunden af Deres hjerte!"

"Jeg forstår Dem stadig ikke. Vil De ikke forklare Dem tydeligere."

"Søg rigtigt efter på bunden af Deres hjerte, om De ikke dér finder noget, som kan blive farligt både for Dem selv og mig."

"Jeg må gentage, at jeg ikke forstår Dem. Jeg kan gætte, at der i Deres indbildning må eksistere et eller andet, men i min egen samvittighed ser jeg intet."

"Jeg taler ikke til Dem om Deres samvittighed. Jeg taler til Dem om Deres hjerte."

"Jeg kan ikke løse gåder. Jeg beder Dem igen om at være lidt tydeligere."

Hun løftede langsomt begge sine hænder, tog malerens og beholdt dem mellem sine, mens hun udstødte, som om hvert ord voldte hende smerte:

"Pas på, min ven, De er i færd med a(blive forelsket i min datter."

Han trak hastigt sine hænder til sig og så ivrigt som en uskyldig; der slår om sig, idet han bliver arresteret, med en masse gestus og med tiltagende ophidselse forsvarede han sig og angreb hende, fordi hun således kunne mistænke ham.

Hun lod ham tale længe, men hun var på forhånd bestemt på ikke at tro ham, dertil var hun alt for vis på, hvad hun havde sagt, så svarede hun:

"Men jeg mistænker Dem jo slet ikke, min ven. De ved ikke selv, hvad der foregår i Dem, ligesom jeg heller ikke vidste det før i eftermiddag. De behandler mig, som om jeg beskyldte Dem for at have villet forføre Annette. Å, nej, å, nej! Jeg ved jo, hvor ærlig De er, jeg ved, at De fortjener enhver agtelse og enhver tillid. Jeg beder Dem kun, jeg bønfalder Dem om at se

ned på bunden af Deres hjerte, om den følelse, som De, Dem selv fuldstændig ubevidst, begynder at nære for min datter, ikke er af en karakter, som gør den lidt forskellig fra almindeligt venskab."

Han blev vred, blev ivrigere og ivrigere og gav sig på ny til at forsvare sin oprigtighed, således som han på vejen havde gjort det på gaden.

Hun ventede, til han havde talt ud, så uden vrede, men uden at være rokket i sin overbevisning og forfærdelig bleg, mumlede hun:

"Olivier, jeg ved godt alt det, De dér siger, og jeg tænker det lige så vel som De. Men jeg er sikker på, at jeg ikke tager fejl. Jeg beder Dem, hør mig, tænk efter, forstå mig. Min datter ligner mig alt for meget, hun er alt for meget det, jeg var tidligere, dengang, da De begyndte at elske mig, til at De ikke også skulle give Dem til at elske hende."

"Hvad for noget?" udbrød han, "er det på en så løs formodning, en så latterlig beregning, at De tør slynge mig noget sådant lige i ansigtet: – – … "Han elsker mig, min datter ligner mig – altså må han også elske hende"."

Men da han så, at grevindens ansigt blev mere og mere fortrukket, fortsatte han i en blidere tone:

"Hør nu engang, kære Any, det er jo netop, fordi jeg i hende genfinder Dem, at pigebarnet behager mig så meget. Det er Dem, Dem alene, jeg elsker, når jeg ser på hende."

"Ja, men det er akkurat derfor, at jeg er så forpint, det er det, der gør mig angst. De gør endnu ikke Dem selv klart, hvad det er, De føler, men om nogen tid vil De ikke længere kunne tage fejl."

"Any, jeg forsikrer Dem, at De er i færd med at blive vanvittig."

"Vil De have beviser?"

"Ja."

"Det var tre år siden, at De havde været i Roncières til trods for alle mine bønner. Men så snart det blev foreslået Dem at tage ned for at hente os, var De straks parat til at styrte afsted."

"Nej, nu har jeg aldrig hørt mage. Bebrejder De mig, at jeg ikke ville lade Dem blive alene dernede efter Deres moders død, især da jeg vidste, at De var syg?"

"Lad så være! Jeg vil ikke være påståelig. Men så noget andet: Trangen til at være sammen med Annette er så stærk hos Dem, at De ikke kunne lade dagen gå hen uden at bede mig komme hen til Dem med hende under påskud af, at hun skulle sidde for Dem."

"Det falder Dem slet ikke ind, at det var Dem, jeg længtes efter at se?"

"Nu taler De imod Deres bedre vidende, De forsøger på at overbevise Dem selv, men De kan ikke narre mig. Hør videre: Hvorfor gik De Deres vej i forgårs, da marquis de Farandal kom? Ved De det?"

Han betænkte sig, han var meget overrasket og meget urolig, denne iagttagelse fra grevindens side afvæbnede ham. Så svarede han:

"Nej ... det ved jeg såmænd ikke ... jeg var træt ... og desuden, når jeg skal være ærlig, så irriterer den fyr mig."

"Hvornår er han begyndt på det?"

"Det har han altid gjort."

"Nej, det må De undskylde. Jeg har hørt Dem rose ham i høje toner. Tidligere syntes De tværtimod særdeles godt om ham. Vær nu ganske ærlig, Olivier."

Han grundede nogle øjeblikke, så svarede han, idet han søgte efter ordene:

"Ja, det er muligt, at den inderlige interesse, jeg nærer for Dem, har fået mig til også at sætte så stor pris på dem, der hører Dem til, at det har kunnet forandre min mening om den idiot. Jeg har ikke noget imod at træffe ham en gang imellem, men det ville være mig i højeste grad imod at se ham dagligt i Deres hjem."

"Min datters hjem bliver ikke mit. Men det er tilstrækkeligt. Jeg kender Deres hjertes retsindighed. Jeg ved, at De vil tænke grundigt over, hvad jeg nu har sagt Dem. Og når De først har haft tid til at overveje det, vil De forstå, at jeg har åbnet Deres øjne for en stor fare, mens der endnu var tid til at undgå den. Så passer De nok selv på. Skal vi så ikke tale om noget andet?"

Han skiftede straks emne, men han følte sig ilde tilpas og vidste ikke, hvad han skulle tænke. Hun havde ret, han trængte til at overveje det. Og efter et kvarters ligegyldig passiar gik han sin vej.

4

Ganske langsomt begav Olivier sig hjemad. Han var så forvirret, som om han havde fået en vanærende familiehemmelighed at vide. Han prøvede på at gå til bunds i sit hjerte, at se klart i sig selv, at læse siderne i den bog, som vi alle bærer inden i os, de sider, der er så sammenklæbede, at kun en enkelt fremmed finger nu og da formår at skille dem fra hinanden og vende dem.

Han troede ganske bestemt ikke, at han var forelsket i Annette. Det var kun grevinden, hvis skinsyge altid stod på vagt, som kunne se faren, førend den endnu eksisterede. Men kunne faren komme, i morgen, i overmorgen, om en måned? Dette oprigtige spørgsmål stillede han sig selv og bestræbte sig for at besvare det lige så oprigtigt. Det var sandt nok, at den små fik ømhedsstrengene i ham til at tone, men disse strenge er hos manden så mangfoldige, at det gjaldt om ikke at forveksle dem, man behøver at være bange for, med dem, der ikke betyder noget alvorligt. Således tilbad han for eksempel dyr, især katte, hvis silkebløde skind han ikke kunne se uden at få en uimodståelig, rent sanselig lyst til at kærtegne den smidige, bølgende ryg og kysse de elektriske hår. Den tiltrækning, den unge pige udøvede på ham, var noget i slægt med denne samme dunkle og uskyldige attrå, som kun er et udslag af de menneskelige nervers stadige svingninger. Både hans kunstnerøje og hans mandsøje blev besnæret af hendes friskhed, af det væld af lys og klar livslyst og ungdomsfylde, der strålede ud fra hende, og hans hjerte, som var fuldt af minder fra det langvarige kærlighedsforhold, han havde stået i til

grevinden, havde gennem Annettes enestående lighed med moderen sporet et ekko af hans tidligere følelser, indslumrede følelser fra deres elskovs første dage, og havde måske skælvet under denne opvågnen. En opvågnen? Ja, det var det! Denne tanke gjorde ham helt forklaret. Han følte det, som om han efter årelang søvn igen var vågnet. Hvis han, uden at ane det, var kommet til at elske den unge pige, ville han i hendes nærværelse have følt den foryngelse af sit hele væsen, der så fuldstændig forvandler en mand, så snart en ny attrås flamme tændes i ham. Nej, barnet havde kun pustet til den gamle ild! Det var moderen, han stadig elskede, men på grund af datteren, på grund af denne fornyelse af hende, højere end før. Og han formulerede den slutning, han således var kommet til i denne beroligende betragtning: "Man kan kun elske én gang! Hjertet kan ganske vist ofte lade sig bevæge, når det møder et andet væsen, for enhver skabning af det andet køn enten tiltrækker eller frastøder en. Derigennem opstår venskab, flygtige tilbøjeligheder, øjeblikkelig attrå, heftige og flygtige lidenskaber, men ikke nogen virkelig kærlighed. For at en sådan kærlighed skal kunne eksistere, må to væsener være fuldt ud skabte for hinanden, må være knyttet til hinanden på så mange punkter, gennem samme karakter, samme tænkemåde, samme smagsretninger, gennem en så legemlig og åndelig beslægtethed, at det er som et net af tråde, der omspinder dem begge. I det hele taget er den, man elsker, ikke fru X. eller hr. Z. , det er en mand eller en kvinde, en navnløs skabning, som er udgået fra den fælles moder, naturen, og er i besiddelse af organer, en form, et hjerte, en ånd, en måde at være på, der som en magnet tiltrækker vore organer, vore øjne, vore læber, vort

hjerte, vor tanke og ejer alle vore sanselige og åndelige længsler. Man elsker en type, det vil sige sammensmeltningen i en eneste person af alle de menneskelige egenskaber, der enkeltvis nedlagt i andre for en stund kan bedåre os."

For ham havde grevinde de Guilleroy været denne type og varigheden af deres forhold, som han stadig ikke var træt af, beviste ham det bedre end alt andet. Da Annette nu i en grad, så at det var til at tage fejl af, havde en legemlig lighed med, hvad moderen havde været, var der på ingen måde noget forbavsende i, at hans hjerte havde ladet sig overraske uden dog at lade sig rive med. Han havde tilbedt en kvinde! En anden kvinde var blevet født af hende, næsten fuldstændig lig hende selv. Han kunne så virkelig ikke forbyde sig selv på den anden at overføre en let afglans af den lidenskabelige hengivelse, han følte for den første. Det var der intet som helst ondt i. Deri kunne der ikke ligge nogen fare. Det var kun hans blik og hans erindring, der lod sig skuffe af denne tilsyneladende genopstandelse, men hans instinkt havde ikke forvildet sig, for han havde aldrig over for den unge pige følt den mindste antydning af attrå.

Ikke desto mindre bebrejdede grevinden ham, at han var skinsyg på marquis'en. Var det sandt? Han underkastede på ny sin samvittighed en streng undersøgelse og måtte fastslå, at det var rigtigt, han var virkelig en smule skinsyg. Men når alt kom til alt, hvad underligt var der så i det? Er man ikke hvert øjeblik skinsyg på mænd, der gør kur til ligegyldigt hvilken kvinde? Kan man ikke på gaden, i en restaurant, i teatret mærke en fjendtlig stemning dukke op i sig mod den herre, som kommer ind eller går forbi med en smuk kvinde ved armen? Enhver, der

besidder en kvinde, er en rival. Det er en tilfreds sejrherre, som alle andre mænd misunder. Desuden, uden at behøve at fordybe sig i disse psykologiske betragtninger, var det så ikke naturligt, at han for Annette, gennem sine følelser for hendes moder, nærede en særlig sympati, som rent instinktmæssigt fik ham til at hade hendes fremtidige ægtemand? Det ville i øvrigt være ham en let sag at overvinde denne grimme følelse.

Alligevel blev der inderst inde i ham ved med at være en bitter utilfredshed med ham selv og med grevinden. Ville deres daglige samvær ikke lide under den mistanke, han nu vidste, hun nærede over for ham? Måtte han nu ikke med en omhyggelig og trættende opmærksomhed våge over alle sine ord, alle sine blikke og alle sine handlinger, over hele sin holdning over for den unge pige, for alt, hvad han gjorde, og alt, hvad han sagde, ville moderen formodentlig finde mistænkeligt.

Da han var kommet hjem, gik han ærgerlig op i sit atelier og satte sig til at ryge. Hans ophidselse viste sig ved, at han brugte mindst ti tændstikker for at få ild i sin cigaret. Forgæves prøvede han på at arbejde. Hans hånd, hans øje og hans hjerne syntes at være helt fremmed for hans maleri, som om han rent havde glemt at male eller aldrig havde kunnet det eller gjort det før. Det var et lille, påbegyndt billede, han havde taget frem for at gøre det færdigt – et gadehjørne, hvor en blind mand står og synger – men han så på det med en uovervindelig ligegyldighed, med en sådan afmagt til at fortsætte, at han blev siddende foran det med paletten i hånden, vedholdende stirrende på det – og glemte det.

Så, pludselig, blev han utålmodig og febrilsk over, at tiden gik så langsomt. Han ville spise til middag i klubben, men hvad skulle han gøre i mellemtiden, når han ikke kunne arbejde? Tanken om at gå ud på gaden trættede ham på forhånd og fyldte ham med lede for fortovene, de forbipasserende, vognene og butikkerne, og tanken om at gøre visitter eller blot besøge en eller anden, fik et øjeblikkeligt had mod alle de mennesker, han kendte, til at vågne i ham.

Hvad skulle han så bestille? Det ville ende med, at han ville give sig til at gå op og ned i sit atelier og for hver omdrejning kaste et blik på uret på kaminen, hvor viseren havde flyttet sig et par sekunder frem. Å, han kendte disse ture fra døren og hen til det med nips overlæssede skab. Når han var oplagt, og arbejdet gik let og frodigt fra hånden, var det ham en herlig hvile således at gå op og ned i det store lyse rum, der var oplivet og opvarmet af arbejdet; men når han som i dag følte afmagt og lede ved alt, når han var i den stemning, at intet syntes ham en anstrengelse eller en indsats værd, var det en fanges forhadte gang frem og tilbage i sit fængsel.

Hvis han blot havde kunnet lægge sig på divanen og sove så meget som en time! Men han vidste, at han ikke ville falde i søvn, men kun ligge og hidse sig selv op, til han kom til at ryste over hele kroppen. Hvorfra kom dog denne pludselige melankolske ugidelighed? Han tænkte: "Jeg må være blevet skrækkelig nervøs, at en så ubetydelig ting kan bringe mig i en sådan tilstand."

Han tænkte på at tage en bog. *Århundredernes Legende* var blevet liggende på stolen, hvor Annette havde siddet. Han lukkede den op, læste to sider vers og forstod dem ikke. De

kunne lige så godt være skrevet i et for ham fuldstændig fremmed sprog. Han blev ærgerlig og begyndte forfra, men heller ikke denne gang var det ham muligt at forstå indholdet af, hvad han læste. – "Det er umuligt," sagde han til sig selv, "jeg er alt for adspredt."

Men en pludselig indskydelse beroligede ham med hensyn til anvendelsen af de to timer, han skulle have ende på inden middag. Han lod et bad varme og blev liggende, slappet og lettet, i det lune vand, lige til kammertjeneren bragte ham hans linned og rev ham ud af hans halvslummer.

Så snart han var klædt på, gik han hen i klubben, hvor han traf det sædvanlige selskab forsamlet. Han blev modtaget med åbne arme og en mængde udråb, for det var flere dage siden, de havde set ham.

"Jeg har været på landet," sagde han.

Med undtagelse af Maldant, der var landskabsmaler, nærede alle de andre en dyb foragt for landet. Rocdiane og Landa gik nok på jagt, men deres eneste fornøjelse i mark og skov var at se vingeskudte fasaner, vagtler eller agerhøns falde ned som klude af fjer, eller harerne, når de var blevet ramt af haglene, slå kolbøtter ligesom klovner en fem-seks gange i træk og hver gang vise deres hales hvide skinddusk. Ud over disse glæder, som hører efteråret og vinteren til, forekom landet dem aldeles uudholdeligt. Rocdiane sagde: "Jeg foretrækker et fikst pigebarn for en smuk rugmark."

Middagen var som altid støjende og munter, oplivet af diskussioner, hvori der ikke fremkom det mindste nyt. Bertin, som følte, at han trængte til at opmuntres, talte meget og blev fundet vittig og morsom. Så snart han imidlertid havde drukket

sin kaffe og spillet et parti billard med Liverdy, gik han sin vej. Han drev først lidt frem og tilbage mellem Madeleinekirken og Rue Taitbout, gik tre gange forbi Vaudevilleteatret, idet han spurgte sig selv, om han skulle gå derind, var derpå lige ved at tage en droske og køre til hippodromen, men skiftede mening og begav sig på vej til Nouveau-Cirque, gjorde så, uden engang at tænke over det, omkring og gik op ad Boulevard Malesherbes.

Da han kom i nærheden af grevinde de Guilleroys hus sagtnede han sin gang. "Hun vil måske synes det er underligt, at jeg kommer igen i aften," tænkte han. Men han beroligede sig ved at skyde sig ind under, at der ikke kunne være noget mærkeligt i, at han for anden gang hørte, hvorledes hun havde det efter sin upasselighed.

Hun sad alene med Annette i den lille dagligstue og strikkede stadig på tæppet til de fattige.

Da han kom ind, sagde hun blot:

"Er det Dem, min ven?"

"Ja, jeg var ikke helt rolig og ville se til Dem. Hvorledes går det?"

"Tak, nu har jeg det nogenlunde …"

Hun tav nogle øjeblikke, så tilføjede hun med et meget sigende blik:

"Og De?"

Han gav sig til at le og svarede i en let henkastet tone:

"Jeg? Tak, udmærket, rigtig udmærket. Deres frygt var fuldstændig overflødig."

Uden at holde op med at strikke så hun op på ham, hendes blik brændte i tvivl og bøn.

"Det er aldeles bestemt," sagde han.

"Så meget desto bedre," svarede hun med et tvungent smil.

Han satte sig og for første gang der i huset følte han sig ilde til mode. Hans tanker var endnu mere lammede end før, da han sad foran sit billede.

Grevinden sagde til sin datter:

"Du kan godt blive ved, min pige; det generer ham ikke."

Han spurgte:

"Hvad bestilte hun?"

"Hun var i færd med at spille en fantasi."

Annette rejste sig for at gå hen til klaveret. Uden at tænke over det fulgte han hende, som han plejede, med blikket og nød hendes skønhed. Men så følte han, at moderen så på ham, og han drejede rask hovedet bort, som ledte han efter noget henne i stuens mørke hjørne.

Grevinden tog på sit arbejdsbord et lille cigaretetui af guld, som hun havde fået af ham, åbnede det og bød ham en cigaret:

"Ryg, min ven, De ved, at jeg godt kan lide det, når vi er alene."

Han adlød og klaveret gav sig til at synge. Det var et stykke i gammeldags stil, let og yndefuldt, som om det var blevet komponeret om foråret i en mild, månelys aften.

Olivier spurgte:

"Hvem er det af?"

Grevinden svarede:

"Af Schumann. Det er ikke meget kendt og det er ganske henrivende."

Ønsket om at se hen på Annette voksede i ham, men han turde ikke. Han behøvede kun at gøre en ganske lille bevægelse,

en drejning med hovedet, for fra siden kunne han se lysenes gule flammer, der oplyste noderne, men han følte alt for tydeligt, at grevinden spejdende iagttog ham, og han blev siddende uden at røre sig, stirrende lige frem for sig og tilsyneladende helt optaget af at følge den grå røg fra cigaretten.

Fru de Guilleroy mumlede:

"Er det alt, hvad De har at sige mig?"

Han smilede:

"De må ikke være vred. De ved, at musik hypnotiserer mig. Alle mine tanker bliver bundet. Om et øjeblik skal jeg nok tale."

"Det er forresten sandt," sagde hun, "inden mama døde, havde jeg indøvet et stykke, jeg ville have, De skulle høre. Så snart Annette er færdig, skal jeg spille det for Dem. Det er meget ejendommeligt."

Hun var i besiddelse af virkeligt talent og en sjælden evne til at gribe de stemninger, som ligger gemt i tonerne. Heri lå endda en del af det sikre herredømme hun havde over malerens følelsesliv.

Så snart Annette havde rejst sig, indtog grevinden hendes plads og en besynderlig melodi vågnede under hendes fingre, en melodi, hvori hver sætning syntes klager, forskellige, talrige, skiftende klager, som brødes af en bestemt tone, der stadig kom igen og afbrød, sønderskar og overhuggede temaerne som et uophørligt, ensformigt skrig, en forpint sjæls ubesvarede kalden.

Men Olivier så på Annette, der havde sat sig lige over for ham, og han hørte intet og forstod intet.

Han så på hende uden at tænke og mættede sig ved synet, som om det var noget kært og smukt, han længe havde måttet savne; han inddrak hende med et blik, ligesom man, når man er tørstig, drikker vand, og han følte sig slukket.

"Nå?" spurgte grevinden, "er det så ikke smukt?"

Han vågnede op og udbrød:

"Herligt, beundringsværdigt! Af hvem er det?"

"Ved De ikke det?"

"Nej."

"Hvad for noget? Kender De det virkelig ikke?"

"Nej, jeg har aldrig hørt det før."

"Det er af Schubert."

Han sagde med tilsyneladende dyb overbevisning:

"Det undrer mig ikke. Det er storartet! Hvis De vil gøre mig en glæde, så spiller De det en gang til."

Hun begyndte forfra og han drejede hovedet og gav sig atter til at betragte Annette, idet han anstrengte sig for også at høre efter musikken for at skaffe sig to nydelser på samme tid.

Da grevinden atter vendte tilbage til sin plads, adlød han ganske naturligt mændenes medfødte dobbelthed og lod ikke mere sine øjne fæste sig på den unge pige, som sad og strikkede lige over for moderen, og hvis blonde profil tegnede sig skarpt i lampelyset.

Men selv om han ikke så hen på hende, følte han alligevel hendes nærværelse, ligesom man føler varmen fra en kaminild. Som en skoledreng, der, så snart læreren vender ryggen til, hejser sig ud gennem vinduet ved et tov, brændte han af lyst til i smug at lade sit blik glide hen på hende for straks igen, inden det blev opdaget, atter at rette det på grevinden.

Han gik tidligt sin vej, for han følte sine ord lige så lammede som sin ånd og han var bange for, at hans vedvarende tavshed skulle blive fortolket på en måde, han ikke ønskede.

Da Bertin var kommet ned på gaden, havde han ikke lyst til at gå lige hjem, for hver gang, han hørte musik, blev tonerne endnu længe ved at klinge i ham og hensatte ham i en besynderlig drømmende tilstand, der var som en videre fortsættelse af temaerne. Afbrudt og flygtig vendte musikken tilbage, ofte kun i enkelte takter, svage og fjerne som et ekko, så tav den og lod tankerne give motiverne et indhold og svæve ud for at søge efter et ømt og harmonisk ideal. Han drejede om til venstre ad den ydre boulevard, og da han fik øje på det feagtige lysskær inde fra Parc Monceau, gik han ind under de elektriske måner i den elegant rundede hovedallé.

En opsynsmand listede omkring og af og til kørte en forsinket droske forbi. På en bænk ved foden af en af de høje bronzemaster, der bar de blændende hvide buelamper, sad en mand i et blåligt bad af skarpt lys og læste i en avis. Andre lamper, der rankede sig over plænerne eller ragede op midt inde imellem træerne, kastede deres stærke, kolde glans over løvet og det fugtige grønsvær og bredte et blegt skin af liv ud over den store byhave.

Med hænderne på ryggen gik Bertin hen ad fortovet og tænkte på den spadseretur, han havde foretaget med Annette i denne samme park, den dag, da han i hendes mund havde genkendt moderens stemme.

Han lod sig falde ned på en bænk og indåndede den friske fugtighed fra de vandede plæner; han følte sig opfyldt af den samme lidenskabelige forventning, der overbroderer de unges

sjæle med en uendelig kærlighedsromans forvirrede sting. I tidligere tid havde han kendt sådanne aftener, aftener, hvor han gav fantasien frit løb og lod den boltre sig i indbildte eventyr, og han blev forundret over nu atter at være bytte for de samme stemninger, der dog ikke længere hørte hans alder til.

Men ligesom det Schubertske tema hårdnakket blev ved at dukke frem, således stjal tanken om Annette, synet af hendes ansigt under lampelyset, sig hvert øjeblik over ham, blandet med erindringen om grevindens urimelige mistanke. Mod sin vilje blev han ved med at beskæftige sit hjerte med dette spørgsmål og lodde de uigennemtrængelige dybder, hvor menneskenes følelser bliver til, inden de fødes. Denne fortsatte efterforskning satte uro i ham, den bestandige optagethed af den unge pige syntes for hans sjæl at åbne en vej af sarte drømme. Han formåede ikke længere at jage hende ud af sine tanker, hun stod altid lyslevende for ham, aldeles som i svundne dage, da han, når grevinden var gået fra ham, blev ved med at have en følelse af, at hun alligevel stadig var hos ham i hans atelier.

Han endte med at ærgre sig over, at det ikke kunne lykkes ham at gøre sig fri, og idet han rejste sig, mumlede han:

"Any må være forrykt, at hun kunne gå hen og sige det til mig. Nu vil hun jo bare få mig til at tænke på pigebarnet."

Han gik hjem, opfyldt af uro over sig selv. Da han var kommet i seng, følte han, at det var ham umuligt at falde i søvn, for hans blod brændte i feber og en fylde af drømme bruste i hans hjerte. Der var intet, han frygtede som søvnløshed, især den enerverende søvnløshed, som er en følge af, at ens sjæl er ophidset, og han ville derfor prøve på at læse. Hvor mange

gange havde ikke en bog tjent ham til sovemiddel! Han stod altså op og gik ind foran bogskabet for at finde en bog, der var særlig egnet til at virke søvndyssende; men hans ånd, som var lysvågen og trængte til at blive bevæget, ledte på hylderne efter et forfatternavn, som svarede til den tilstand af overspændthed og forventning, hvori han befandt sig. Balzac, som han tilbad, fristede ham ikke, han brød sig ikke om Victor Hugo, han foragtede Lamartine, som ellers plejede at gøre et dybt indtryk på ham, og han endte med begærligt at falde over Musset, ungdommens digter. Han greb et bind og tog det med sig for at læse i det, hvor han tilfældigvis kom til at slå op.

Da han atter lå i sin seng, gav han sig med en drukkenbolts tørst til at inddrikke de letflydende vers, skrevet af en digter, der som en fugl besang tilværelsens morgenrøde, men som kun kunne ånde om morgenen og tav, da den brutale dag skred frem, en digter, der fremfor alt var en yngling, som berusede sig i livet, og som gav sin rus luft i ti uskyldige og rungende kærlighedsfanfarer, der alle dage vil klinge som et ekko af alle de unge hjerter, som skælver i attrå.

Aldrig før havde Bertin til den grad forstået det legemlige trylleri, der stråler ud fra disse digte, som betager sanserne, men knapt når ind til forstanden. Han lå med blikket fæstet på de skælvende vers; det var, som om hans sjæl igen var blevet tyve år og svulmede af håb, og i ungdommelig beruselse læste han næsten hele bogen igennem. Klokken slog tre og han fo'r sammen i forundring over endnu ikke at være søvnig. Han stod ud af sengen for at lukke vinduet og lægge bogen hen på bordet i midten af stuen og den kølige natteluft fik ham til at føle en pludselig smerte, som de gentagne badekure i Aix ikke helt

havde fået bugt med, over lænderne; det var som en kalden, en advarsel, og med en utålmodig bevægelse kastede han digtene hen på bordet, idet han mumlede:

"Gamle dåre, som jeg er!"

Så gik han atter i seng og slukkede lampen.

Den næste dag gik han ikke hen til grevinden, og han tog endog den faste beslutning at holde sig borte i hele to dage. Men hvad han så siden foretog sig, hvad enten han prøvede på at male eller spadsere, eller han slæbte sin melankoli fra hus til hus, over alt var han lige magtstjålet af mindet om de to kvinder.

Da han havde forbudt sig selv at gå hen til dem, søgte han at stille sin længsel ved at tænke på dem, og han lod sin tanke og sit hjerte mætte sig i sine erindringer om dem. Det hændte flere gange i denne art hallucination, hvori han indlullede sin ensomhed, at de to ansigter nærmede sig hinanden, først forskellige, hver for sig, således som han kendte dem, derpå gled de over i hinanden, blandede sig, smeltede sammen, og blev til et lidt tåget ansigt, som ikke ganske var moderens og heller ikke ganske datterens, men et ansigt, der tilhørte en kvinde, som han vanvittigt havde elsket, elskede og altid ville elske.

Så fik han gerne samvittighedsnag over at have ladet sig rive med af disse stemninger, som han følte var mægtige og farlige. For at slippe fra dem, kaste dem til side og befri sig for den fristende, fangende drøm, tvang han sig ind på alle mulige andre tanker og søgte at fordybe sig i alle mulige andre emner og betragtninger. Men alle hans anstrengelser var forgæves. Det var ligegyldigt, hvilken tankegang han slog ind på, den førte

ham hele tiden tilbage til det samme punkt, hvor han traf på et ungt, blondt ansigt, som syntes at have lagt sig i baghold for at passe ham op. Det var en ubegribelig, men uundgåelig betagelse, der svævede over ham, omgav ham og standsede ham, hvilken vej han så end søgte ind på for at flygte.

Den sammensmeltning af moder og datter, som på deres aftentur gennem parken ved Roncières så stærkt havde forvirret ham, begyndte forfra i hans erindring, så snart han hørte op med at gruble og overveje, og manede sine minder frem, idet han prøvede på at forstå de uforklarlige følelser, der rørte sig i ham.

Han sagde til sig selv:

"Lad mig nu være helt ærlig: er der mere kærlighed i mine følelser for Annette, end der burde være?"

Han analyserede sit hjerte og fandt, at det brændte i elskov for en ganske ung kvinde, som havde Annettes træk, men som dog ikke var hende. Og han beroligede fejt sig selv ved at tænke:

"Nej, jeg elsker hende ikke, jeg er kun et offer for ligheden."

Alligevel vedblev de to dage, han havde tilbragt i Roncières, at leve på bunden af hans hjerte som et kildespring af varme, lykke og beruselse, og lidt efter lidt vendte de mindste enkeltheder tilbage i hans hukommelse, en for en, kun endnu klarere og mere betagende end da. Pludselig, idet han fulgte gangen i sine erindringer, så han for sig vejen, de gik, da de havde været på kirkegården, han så den unge pige løbe afsted for at plukke blomster, og han huskede, at han havde lovet hende en kornblomst af safirer, så snart de kom tilbage til Paris.

Alle hans beslutninger var som blæst bort, og uden længere at gøre modstand tog han sin hat og gik. Han var ganske bevæget

ved tanken om den glæde, han stod i begreb med at gøre hende.

Da han havde ringet, svarede tjeneren hos Guilleroys:

"Grevinden er gået ud, men frøkenen er hjemme."

Han blev jublende glad:

"Sig til hende, at jeg gerne vil tale med hende."

Med lette skridt listede han sig ind i dagligstuen, som om han var bange for at blive hørt.

Annette kom næsten lige med det samme.

"God dag, store mester," sagde hun påtaget højtidelig.

Han gav sig til at le, trykkede hendes hånd og satte sig ved siden af hende:

"Kan du gætte, hvorfor jeg kommer?"

Hun tænkte sig lidt om.

"Nej, det ved jeg ikke."

"For at tage dig og din moder med hen til juveleren for at vælge den kornblomst af safirer, som jeg lovede dig i Roncières."

Den unge piges ansigt blev helt forklaret af fryd.

"Å," sagde hun, "og mor er gået ud. Men hun kommer vist lige straks igen. Vil De ikke nok vente på hende?"

"Jo, hvis det ikke varer alt for længe."

"Nej, hvor De er ugalant! For længe … når De har mig til at underholde Dem. De betragter mig som en lille skolepige."

"Å nej, ikke så meget, som du tror."

Han følte lyst til at behage, til at være ridderlig og åndfuld som i sin ungdoms mest sprælske dage, den rent instinktmæssige tækkelyst, som opflammer alle besnærende egenskaber, og som får påfuglene til at slå halen ud og digterne til at lave vers. Lette og kvikke strømmede ordene over hans læber, og han talte, således som kun han kunne tale, når han var

rigtig oplagt. Den unge pige, som blev revet med af dette åndelige fyrværkeri, svarede igen med det kloge skælmeri, der endnu ikke havde fået lov til helt at udvikle sig hos hende.

Pludselig, som han var i færd med at hævde en mening, udbrød han:

"Ja, det har De allerede sagt mig mange gange før, og jeg har gentaget for Dem, at ..."

Hun afbrød ham, idet hun brast i latter:

"Nej, hør, De siger ikke mere Du til mig. De forveksler mig med mor."

Han blev rød i hovedet, tav lidt, og stammede så:

"Det var, fordi din moder over hundrede gange har sagt akkurat det samme."

Hans veltalenhed var borte, han vidste ikke længere, hvad han skulle sige, han var blevet bange, bange for den unge pige.

"Der er mor," sagde hun.

Hun havde hørt døren gå inde i den forreste dagligstue, og Olivier, der var flov og forvirret som en skoledreng, der er grebet på fersk gerning, forklarede, at han pludselig var kommet i tanker om sit løfte og derfor var kommet for at få dem begge med hen til juveleren.

"Jeg har en vogn nedenfor," sagde han, "jeg kan sidde på forsædet."

De kørte afsted, og et par minutter senere trådte de ind i Montaras butik.

Bertin havde tilbragt hele sit liv med at iagttage og studere kvinderne, han havde levet sig ind i deres liv og deres fortrolighed, havde altid beskæftiget sig med dem, var trængt ind i deres smag og tilbøjeligheder, og vidste lige så god besked

som de selv om alle modespørgsmål og om alle småbagatellerne i deres daglige liv. Han var derfor på mange områder kommet til at føle ligesom de, og når han kom ind i en af de forretninger, hvor der sælges nogle af deres mange fine bedårende skønhedsrekvisitter, kom han straks i den samme lykkelige stemning, som får dem til at sitre af fornøjelse. Han interesserede sig lige så meget som de for alle de små koketterier, de smykker sig med, stofferne glædede hans øje, han havde lyst til at røre ved kniplingerne, og selv de mest ubetydelige af alle de elegante småting formåede at lægge beslag på hans opmærksomhed.

I juvelbutikkerne følte han for montrerne en næsten andægtig ærbødighed, som om han her stod overfor selve den velhavende besnærelseskunsts helligdomme, og den mørke, klædesbetrukne disk, som guldsmedens behændige fingre lader stenene med de kostbare reflekser trille hen over, påtvang ham en vis agtelse.

Da han havde budt grevinden og hendes datter plads foran den strenge skranke, hvorpå de begge med en naturlig bevægelse lagde deres hånd, sagde han, hvad de ønskede, og alle blomstermodellerne blev taget frem.

Derefter blev der lagt en dynge safirer, hvoraf de skulle udsøge fire, foran dem. Det varede længe. Med spidsen af neglen vendte de to damer dem på klædet, så tog de dem forsigtigt mellem to fingre, holdt dem op mod lyset og studerede dem med kyndig og lidenskabelig grundighed. Da de fire, som de bestemte sig for, var blevet lagt til side, skulle der vælges tre smaragder til bladene og en ganske lille brillant, der skulle skælve i midten som en dugdråbe.

Da det var overstået, sagde Olivier, som berusede sig i den glæde, det var for ham at give, til grevinden:

"Vil De så ikke gøre mig den fornøjelse at vælge to ringe?"

"Jeg?"

"Ja, en til Dem selv og en til Annette! Lad mig have lov til at give Dem de små foræringer til erindring om de to dage, vi tilbragte sammen i Roncières."

Hun afslog, men han trængte ind på hende. Der fulgte en lang diskussion, en kamp med ord og argumenter, hvori han dog, ikke uden besvær, endte med at sejre.

Der blev bragt ringe, nogle, de mere sjældne, i særlige småskrin, andre ordnede i store firkantede æsker, på hvis fløjl deres indfatningers fantasier samledes i lange rækker. Maleren havde sat sig imellem de to damer og gav sig ligesom de til med den samme nysgerrige iver at tage ringene en for en ud af den smalle revne, hvori de sad. Derpå lagde han dem foran sig på diskens klæde, hvor han delte dem i to dynger, i den ene dem, der straks ved første blik var forkastede, og i den anden dem, der skulle vælges iblandt.

Uden at de mærkede det, gled tiden hen med dette valg, som var mere fængslende end alverdens forlystelser og lige så adspredende og afvekslende som et skuespil, og som for de to kvindehjerter rummede en uudsigelig, næsten sanselig nydelse.

De sammenlignede og blev ivrige. Omsider, efter lang betænkning, bestemte de tre dommere sig for en lille guldslange, som mellem sit tynde gab og sin snoede hale holdt en smuk rubin.

Olivier rejste sig strålende.

"Vil De ikke beholde min vogn?" spurgte han. "Jeg har en del ærinder at besørge."

Men Annette bad sin moder, om hun ikke i det smukke vejr ville gå hjem. Grevinden samtykkede og efter at de havde takket Bertin, begyndte hun sammen med sin datter at gå op ad gaden.

De gik først lidt i tavshed, optaget af glæden over foræringerne, de havde fået; så gav de sig til at tale om de juveler, de havde set og haft mellem hænderne. Der sad endnu tilbage i deres sind en glimten, en klirren og munterhed. De gik hurtigt gennem den myldrende mængde, der ved femtiden en sommereftermiddag fylder fortovene. Herrerne vendte sig om for at se efter Annette og mumlede i forbigående nogle utydelige beundrende ord. Det var første gang efter sorgen, hvis sorte dragt gav datteren denne uimodståelige blændende skønhed, at grevinden spadserede med hende i Paris, og følelsen af denne gadetriumf, af den vakte opmærksomhed, af de hviskede komplimenter, af den lille smigrende hvirvel, der mellem en skare mænd opstår i en smuk kvindes kølvand, sammensnørede lidt efter lidt hendes hjerte med den samme pinefulde, kvælende fornemmelse som den aften i hendes dagligstue, da datteren blev sammenlignet med portrættet af hende selv. Mod sin vilje spejdede hun efter de blikke, Annette trak til sig, hun følte dem komme langt borte fra, strejfe hendes eget ansigt uden at standse for så pludselig at fæste sig på det blonde ansigt ved siden af hende. Hun gættede, hun læste i disse mandsøjne den hastige og tavse hyldest til den strålende ungdom, til denne friskheds indtagende charme, og hun tænkte: "Jeg var lige så smuk som hun, om ikke mere!" På én

gang kom hun til at huske på Olivier, og ligesom i Roncières blev hun betaget af den samme bydende trang til at flygte.

Hun ville ikke længere være ude i denne klare dag, i denne menneskestrøm, mellem alle disse mænd, der så på hende uden at se hende. De dage, som dog lå så nær, var nu langt borte, da hun søgte og udæskede en sammenligning med sin datter. Hvem tænkte nu mellem alle disse forbipasserende på at sammenligne dem? Kun en eneste havde måske tænkt på det for lidt siden i juvelbutikken. Han? Å, hvilken lidelse! Var det tænkeligt, at han ikke stadig mod sin vilje måtte sammenligne dem! Det var umuligt, at han kunne se dem sammen uden at tænke på og mindes den tid, da hun var ung og frisk og kom til ham, sikker på at være elsket.

"Jeg føler mig dårlig," sagde hun, "lad os tage en vogn, mit barn."

Annette blev urolig og spurgte:

"Hvad fejler du dog, moder?"

"Det er ingenting, du ved nok, at efter din bedstemoders død har jeg ofte haft sådanne svaghedsanfald!"

5

En fiks idé er tærende som en uhelbredelig sygdom. Når den først har fået indpas i sjælen, giver den den ikke mere frihed til at tænke på andet eller bryde sig om det mindste. Hvad grevinden så foretog sig, hvad enten hun var hjemme eller ude, alene eller omgivet af andre, dukkede bestandig det spørgsmål, hun havde stillet sig selv, da hun sammen med sin datter gik hjem fra juvelbutikken, op for hende: "Er det muligt, at Olivier, som hver dag ser os sammen, kan lade være med hele tiden at anstille sammenligninger imellem os?"

Selv om han ikke gjorde det med vilje, måtte han hvert øjeblik blive slået af denne lighed, som det var umuligt at glemme og som var blevet endnu mere fremtrædende ved den stræben efter at være ens i tale og bevægelser, hun selv havde fremelsket. Hver gang han kom, tænkte hun straks på denne uundgåelige sammenligning, hun læste den i hans blik, gættede den og udmalede sig det indtryk, den måtte gøre på hans hjerte og hans hjerne. Og hun pintes af trangen til at skjule sig, til at forsvinde, til ikke mere at vise sig for ham ved siden af datteren.

Også på anden måde led hun, hun følte sig ikke længere hjemme i sit eget hus. Den krænkende følelse af at være afsat, der havde sammensnøret hendes hjerte den aften, da alles øjne havde været rettet på Annette, som stod under hendes portræt, var ikke forsvundet, men blev tværtimod stærkere og stærkere og var til tider lige ved at bringe hende til fortvivlelse. Hun bebrejdede sig uophørlig sin hemmelige længsel efter befrielse, den trang, hun næsten ikke ville være bekendt over for sig selv,

til at blive af med datteren som med en påtrængende og generende gæst. Alligevel arbejdede hun med ubevidst snedighed på det; viljen til at kæmpe for, trods alt, endnu en gang at beholde den mand, hun elskede, var atter vokset frem i hende.

Da hun ikke formåede at fremskynde Annettes giftermål, som var blevet forhalet af den indtrufne sorg, var hun blevet bange og gik omkring i en ubestemt, men stærk frygt for, at der skulle indtræffe en eller anden begivenhed, som kunne få planen til at strande, og næsten helt uvilkårligt bestræbte hun sig for i sin datters hjerte at fremkalde en ømmere følelse for marquis'en.

Al den listige diplomati, som hun så længe havde anvendt for at holde på Olivier, antog nu en ny, endnu forsigtigere og hemmeligere form med det mål for øje at få de to unge til at blive indtaget i hinanden, uden at de to mænd kom til at træffe sammen.

Da maleren som en følge af sine arbejdsvaner aldrig spiste frokost ude, men i almindelighed kun ofrede sine venner aftenen, indbød hun ofte marquis'en til frokost. Han kom oplivet og oprømt af sin ridetur og syntes at bringe et pust af den friske morgenluft med sig. Og han snakkede lystigt op om alle de mondæne begivenheder, som hver morgen efteråret igennem, på Boulogneskovens ridestier, ivrigt bliver drøftet af hele det elegante og sportselskende Paris. Det morede Annette at høre på ham, og hun fik hurtigt smag for dette døgnflitter, som han bragte hende ganske friskt og ligesom overlakeret med chic. En ungdommelig fortrolighed opstod mellem dem, et godt kammeratskab, som den fælles lidenskabelige interesse for

heste ganske naturligt gjorde endnu stærkere. Så snart han var gået, gav greven og grevinden sig til på en fin måde at holde lovtaler over ham og sagde om ham, hvad der lige netop skulle siges, for at den unge pige kunne forstå, at det kun afhang af hende selv at få ham til mand, hvis hun syntes om ham.

Det havde hun i øvrigt ret hurtigt forstået, og da hendes tankegang ikke var meget indviklet, fandt hun det ganske naturligt at gifte sig med den elegante unge mand, som blandt andre tilfredsstillelser kunne give hende den, hun foretrak mest af alt, hver morgen at galopere ved siden af ham på en fuldblodshest. En skøn dag var de forlovede; det skete næsten af sig selv efter et smil og et håndtryk, og der blev talt om brylluppet som om en ting, der allerede længe havde været bestemt. Marquis'en begyndte at komme med foræringer, og hertuginden behandlede Annette som sin egen datter. Hele sagen var altså gået for sig i al fortrolighed, var blevet arrangeret ved små, hyggelige frokoster for de indviede, da marquis'en, der havde mange andre beskæftigelser, forbindelser og forpligtelser, sjældent kom om aftenen.

Så var det Oliviers tur. Han spiste regelmæssigt en gang om ugen til middag hos sine venner og vedblev også at indfinde sig om aftenen mellem klokken ti og klokken tolv for at drikke en kop te og passiare lidt.

Så snart han kom inden for døren, blev han udspejdet af grevinden, der pintes af ønsket om at vide, hvad der gik for sig i hans hjerte. Han havde ikke et blik, han gjorde ikke en bevægelse, uden at hun straks tillagde det en særlig betydning, og uophørligt plagede den tanke hende: "Det er umuligt, at han ikke elsker hende, når han ser os ved siden af hinanden."

Også han bragte foræringer. Der gik ikke en uge, uden at han viste sig med to små pakker i hånden; den ene overrakte han moderen og den anden datteren, og hver gang grevinden åbnede de små æsker, der ofte indeholdt værdigenstande, snørede hendes hjerte sig sammen. Hun kendte godt denne trang til at give, som hun i sin egenskab af kvinde aldrig havde kunnet tilfredsstille, denne lyst til at have noget med, som kan glæde, til at købe noget til en anden, til omkring i butikkerne at finde netop det, vedkommende synes om.

Allerede en gang før, for længe siden, havde maleren haft en sådan periode og hun huskede, hvor ofte hun havde set ham komme ind med det samme smil, de samme bevægelser og en lille pakke i hånden. Så var det gået over, men nu begyndte det igen. For hvis skyld? Der var ingen tvivl mulig. Det var ikke for hendes!

Han så træt ud og var blevet magrere. Deraf sluttede hun, at han led. Hun sammenlignede den måde, han kom ind på, i hans udseende og hans væsen, med den måde, hvorpå marquis'en, som Annettes ynde også var begyndt at gøre indtryk på, opførte sig. Det var ikke det samme: Farandal var forelsket, Olivier Bertin elskede! Det troede hun i det mindste i sine kvalfulde timer, mens hun i de mere rolige øjeblikke endnu håbede, at hun tog fejl.

Å, ofte, når hun var alene med ham, var hun lige ved at give sig til at spørge ham ud, bede ham, bønfalde ham om at tilstå alt og intet skjule for hende. Hun ville meget hellere vide og græde over sin vished end således at lide i tvivl over ikke at kunne læse i hans lukkede hjerte, hvor hun følte en anden kærlighed vokse frem.

Det hjerte, som var hende mere end livet, som hun i tolv år havde våget over, plejet, elsket og varmet med sin ømhed, som hun troede sig sikker på, som hun havde håbet for bestandig at have erobret og underkastet sig, og som hun tænkte trofast ville være hendes, lige til de begge døde, det gled nu ved en ufattelig, forfærdelig og ond skæbne bort fra hende. Ja, det havde pludselig lukket sig for hende, og inden i det var en hemmelighed. Hun kunne ikke længere med et kærligt ord trænge derind og gemme sin kærlighed derinde som i et trofast tilflugtssted, der kun stod åbent for hende alene. Hvad nytter det at elske, at give sig helt hen uden forbehold og uden betænkning, når den, man har givet alt, sit hele væsen og sit hele liv, alt, hvad man ejede i verden, pludselig slipper fra én, fordi han syntes bedre om et andet ansigt, og på få dage bliver en fremmed!

En fremmed! Han, Olivier? Han talte til hende som tidligere, med de samme ord, den samme stemme og det samme tonefald. Men alligevel var der noget imellem dem, noget uforklarligt, ubegribeligt, uovervindeligt, næsten intet, dette næsten intet, som får en sejlbåd til at glide bort, når vinden vender sig.

Han gled bort, ja, han gled bort fra hende, hver dag lidt mere gennem alle de blikke, han rettede mod Annette. Han søgte ikke længere at se klart i sit hjerte. Han følte den voksende kærlighed, den uimodståelige tiltrækningskraft, der udgik fra den unge pige, men han ville ikke forstå den, han lod blot dagene gå og betroede sig til livets uforudsete tilfældigheder.

Det eneste, han brød sig om, var de middage og aftener, hvor han var sammen med de to damer, der ved deres sorg var skilt

fra omverdenen. Da han kun traf ligegyldige ansigter hos dem, som oftest Corbelles og Musadieu, havde han næsten fornemmelsen af at være alene med dem i hele verden, og da han kun meget sjældent så hertuginden og marquis'en, som frokosterne og eftermiddagene var forbeholdt, lykkedes det ham omtrent at glemme dem og han tænkte sig, at brylluppet foreløbig var opsat.

Annette talte i øvrigt i hans nærværelse heller aldrig om Farandal. Var det et udslag af instinktiv blufærdighed eller måske af den hemmelige intuition, som får et kvindehjerte til at handle i overensstemmelse med noget, hun ikke ved?

Uge fulgte på uge uden at der skete nogen forandring i denne måde at leve på. Efteråret var kommet og Kammeret skulle træde sammen, noget tidligere end ellers på grund af de farlige politiske forhold.

Den dag, da samlingen skulle åbnes, var det en aftale, at hertuginden, marquis'en og Annette efter at have spist frokost hos Guilleroys skulle følges med greven hen i Deputeretkammeret for at overvære mødet. Kun grevinden, der afsondrede sig i sin stadigt voksende sorg, havde erklæret, at hun ville blive hjemme.

De havde rejst sig fra bordet for at drikke kaffe i den store dagligstue. Stemningen var meget munter. Greven, som var lykkelig ved atter at kunne tage fat på sit parlamentariske arbejde, hans eneste fornøjelse, talte næsten åndfuldt om øjeblikkets situation og de vanskeligheder, republikken havde redet sig ind i. Marquis'en, der for alvor var blevet forelsket, svarede kvikt, idet han uafbrudt betragtede Annette, og hertuginden var omtrent lige så glad over nevøens forelskelse

som over den klemme, regeringen var kommet i. Luften i stuen var gennemvarmet af den bløde varme fra de for første gang ophedede varmeapparater, fra tæpper, gardiner og vægge, og fyldt med duften af de mange blomster, der visnede i varmen. Over hele stuen, hvor også kaffen udsendte sin krydrede aroma, var der noget hjemligt, fortroligt og tilfreds, da døren pludselig blev åbnet for Olivier Bertin.

Han blev stående på tærsklen så overrasket, at han betænkte sig på at gå ind, lige så overrasket som en bedragen ægtemand, der griber sin kone på fersk gerning. Han var lige ved at kvæles af vrede og bevægelse, og i et nu forstod han, at hans hjerte var helt søndret af kærlighed. Alt, hvad der var blevet skjult for ham, og alt, hvad han havde skjult for sig selv, åbenbarede sig for ham, da han pludselig så marquis'en installeret i huset som forlovet!

I et glimt af fortvivlelse gennemskuede han alt, hvad han ikke havde villet vide, og hvad grevinden ikke havde turdet sige ham. Han behøvede ikke at spørge sig selv, hvorfor alle disse forberedelser til brylluppet var blevet skjult for ham. Han gættede det, og hans øjne, der var blevet hårde, mødte grevindens; hun blev rød. De forstod hinanden.

Da han havde sat sig, blev der nogle øjeblikkes tavshed, hans uventede ankomst syntes at have virket hæmmende; så gav hertuginden sig til at tale til ham, og han svarede hende med en tør stemme, der havde fået en underlig klang og pludselig syntes helt forandret.

Han så på de andre omkring sig, der igen havde givet sig til at passiare, og sagde til sig selv:

"De har holdt mig for nar. Det skal de få betalt."

Han var især vred på grevinden og Annette, hvis uskyldige hykleri nu gik op for ham.

Greven, som havde set op på uret, udbrød:

"Klokken er mange, vi må afsted."

Så vendte han sig om imod maleren:

"Vi skal til Kammerets åbningsmøde. Min kone bliver hjemme. Vil De gå med os? Det ville glæde mig meget."

Olivier svarede tørt:

"Nej tak. Kammeret frister mig ikke."

Annette var gået hen til ham og sagde med sin skælmske mine:

"Å, kom dog med, kære mester. Jeg er vis på, at De vil underholde os meget bedre end de deputerede."

"Tror De det? Å, De morer Dem også nok uden mig."

Hun mærkede, at han var i dårligt humør, og trængte ind på ham for at vise sig elskværdig:

"Nej, kom nu med. Jeg forsikrer Dem, at jeg slet ikke kan undvære Dem."

Et par ord undslap ham så hurtigt, at han ikke fik tid til at standse dem eller give dem et andet tonefald:

"Snak, De kan lige så godt undvære mig, som alle andre kan det."

Hun råbte, lidt overrasket over hans tone:

"Så, nu begynder han igen med ikke at sige Du til mig."

Hans læber trak sig sammen til et af de krampagtige smil, der afslører en sjæls lidelser, og han svarede med et let buk:

"Det må jeg alligevel snart vænne mig til."

"Hvorfor det?"

"Fordi De vel snart gifter Dem, og Deres mand, hvem det så er, ville have grund til at finde, at dette "Du" ikke vil være rigtig på sin plads i min mund."

Grevinden skyndte sig at sige:

"Det bliver der altid tid til at tænke på; men jeg håber, at Annette ikke gifter sig med en mand, der er så prikken, at han ville finde på at gøre ophævelser over en gammel vens fortrolighed."

Greven råbte:

"Så, så, lad os dog nu komme afsted. Det ender med, at vi kommer for sent."

De, der skulle med ham, rejste sig og gik, efter først at have udvekslet de nødvendige håndtryk og de kys, som hertuginden, grevinden og hendes datter, hver gang de mødtes eller skiltes, plejede at ødsle med.

Hun og han blev tilbage. Han blev stående foran portieren over døren, der havde lukket sig efter dem.

"Sæt Dem ned, min ven," sagde hun blidt.

Næsten voldsomt svarede han:

"Nej tak, jeg skal også gå."

Hun mumlede bønfaldende:

"Å ... hvorfor?"

"Fordi det lader til, at det ikke er min tid. Jeg må bede Dem undskylde, at jeg kom uden først at lade Dem det vide."

"Olivier, hvad går der af Dem?"

"Ingenting, jeg er kun ked over, at jeg kom til at forstyrre en af Deres fornøjelser."

Hun greb hans hånd:

"Hvad mener De med det? De skulle jo gå, da de skulle være der ved mødets begyndelse. Det var en aftale, at jeg skulle blive hjemme. Det var tværtimod en udmærket idé af Dem at komme i dag, hvor jeg er alene."

Han lo hånligt;

"En udmærket idé, ja, det var en udmærket idé."

Hun tog begge hans hænder, så ham dybt i øjnene og hviskede sagte:

"Tilstå, at De elsker hende."

Han gjorde sine hænder fri; det var ham næsten ikke muligt at styre sin utålmodighed:

"De er jo vanvittig med det indfald."

Hun greb ham atter om armen og bønfaldt ham, mens hun borede sine negle ind i hans ærme:

"Olivier! Tilstå det! Tilstå det! Jeg vil hellere vide det. Jeg er vis på det, men jeg vil hellere vide det! Jeg vil hellere vide det! … Å, De kan ikke ane, hvad mit liv er blevet til."

Han trak på skuldrene:

"Hvad kan jeg gøre for det? Er det min skyld, at De taber hovedet?"

Hun holdt fast i ham og trak ham med ind i den næste stue, hvor de ikke kunne blive hørte. Klynget til hans frakke og stønnende af angst trak hun ham af sted. Da hun havde fået ham hen til lænestolen ved vinduet, tvang hun ham til at sætte sig i den og kastede sig på knæ foran ham:

"Olivier, min ven, min eneste ven, jeg beder Dem, sig mig, at De elsker hende. Jeg ved det. Jeg føler det i alt, hvad De gør. Jeg kan ikke tvivle om det, og jeg tager min død over det. Men jeg må vide det, høre det af Deres egen mund."

Hun så op på ham, og da han tav, fortsatte hun afbrudt og rallende:

"Å, min ven, min ven er det sandt, at De elsker hende?"

Han udbrød, idet han prøvede på at rejse sig:

"Nej, nej, vist ej. Det sværger jeg Dem til."

Hun strakte sin hånd op og lagde den over hans mund for at lukke den idet hun stammede:

"Å, lyv ikke, jeg lider alt for meget."

Hun lod sit hoved falde ned på hans knæ og gav sig til at hulke.

Han så kun hendes nakke og en svær fylde af lyst hår, hvori der var mange hvide striber, og han fyldtes af en uendelig medlidenhed, en uendelig smerte.

Med begge hænder greb han ned i det tunge hår og tvang hendes hoved opad og bagover. Hendes øjne der flød over af tårer, stirrede på ham i fortvivlet forvildelse. Han bøjede sig ned og dækkede dem med kys på kys, idet han gentog:

"Any, Any! Min kære, kære Any!"

Hun prøvede på at smile, og med en tøvende stemme som hos børn, når sorgen får dem til at snappe efter vejret, sagde hun:

"Å min ven, sig mig blot, at De endnu holder lidt af mig."

Han gav sig atter til at kysse hende:

"Ja, jeg elsker Dem, kære Any!"

Hun rejste sig op, tog en stol og satte sig hen ved siden af ham. Hun greb igen begge hans hænder, så på ham og sagde kærligt:

"Vi har jo elsket hinanden så længe. Det burde ikke ende på den måde."

Han trykkede hende ind til sig og spurgte:

"Hvorfor skulle det ende?"

"Fordi jeg er gammel og Annette alt for meget ligner det, jeg var dengang, da De lærte mig at kende."

Nu var det ham, som lagde sin hånd over hendes smerteligt fortrukne mund, idet han sagde:

"Igen! Jeg beder Dem, lad os ikke tale mere om det. Jeg sværger Dem til, at De tager fejl."

Hun gentog:

"Hvis De blot elskede mig en lille smule!"

Han sagde atter:

"Ja, jeg elsker Dem!"

De blev siddende længe med hinanden i hænderne uden at tale, bevægede og vemodige.

Omsider brød hun tavsheden, idet hun mumlede:

"Å, den tid, jeg har tilbage at leve i, bliver ikke lystig."

"Jeg skal bestræbe mig for at gøre den lys for Dem."

Udenfor, som altid et par timer før tusmørket indfinder sig, var himlen blevet overtrukket med skyer, der kastede skygge ind i stuen og lidt efter lidt indhyllede dem i efterårsaftenernes grålige tågetoner. Uret slog.

"Vi har siddet her længe," sagde hun, "De gør vist bedst i at gå; der kunne let komme nogen, og man kan se på os, at der er noget i vejen."

Han rejste sig, tog hende ind til sig og kyssede hende ligesom i gamle dage på hendes halvåbne mund; så gik de igennem de to stuer arm i arm som et par ægtefolk.

"Farvel, min ven!"

"Farvel, min egen Any."

Og portieren faldt til efter ham.

Han gik ned ad trappen, drejede ned ad Madeleinekirken til og gav sig til at gå uden at vide, hvad han gjorde. Han følte sig fortumlet som efter et slag, hans ben var matte, og hans hjerte var varmt og bankede rykvis, som om det var en brændende klud, der blev rystet ud i hans bryst. To, tre eller måske fire timer blev han ved med at vandre således om uden mål, så moralsk sløv og legemlig tilintetgjort, at han lige akkurat havde kræfter nok til at flytte benene. Så gik han hjem til sig selv for at overveje.

Han elskede altså den unge pige! Han forstod nu alt, hvad der havde rørt sig i ham, når han var i hendes nærhed, lige fra den dag, da de havde spadseret sammen i Parc Monceau og han i hendes mund havde hørt en stemme, han først knap havde genkendt, den stemme, der fordum havde vækket hans hjerte, kalde på sig. Og han forstod også hele dens langsomme, men uimodståelige fornyelse, som han ikke havde villet vedgå overfor sig selv, af en kærlighed, der aldrig var blevet helt slukket, men hvis gløder endnu havde ligget og ulmet.

Hvad skulle han gøre? Eller rettere hvad kunne han gøre? Når hun var blevet gift, kunne han undgå at komme så meget sammen med hende, det var det hele. I mellemtiden måtte han blive ved at komme der i huset, for at ingen skulle mærke noget, og sørge for at dølge sin kærlighed for alle.

Han spiste hjemme, hvad han ellers aldrig gjorde. Så lod han tænde op i den store kakkelovn i atelieret, for natten tegnede til at skulle blive kold. Han befalede endog, at lysekronen skulle tændes, som om han var bange for de mørke kroge, og lukkede sig så inde.

Hvad var det for en underlig, dyb, uendelig vemodig stemning, der havde fået ligesom en legemlig magt over ham? Han følte den i sin strube, i sit bryst, i alle sine slappede muskler lige så meget som i sin udmattede sjæl. Det var, som om væggene ville styrte sammen og kvæle ham, de vægge, der havde omsluttet hele hans liv som kunstner og som mand. Hver eneste af de skitser, der hang rundt omkring, talte om en sejr, hvert eneste møbel ejede et minde. Men sejre og minder hørte fortiden til. Hans liv? Hvor syntes det ham ikke kort, tomt og dog så overfyldt. Han havde malet billeder, flere billeder og endnu flere billeder og elsket en kvinde. Han huskede aftenerne efter deres stævnemøder, da dette samme atelier havde været vidne til hans overspændte betagelse. Hele nætter igennem var han gået op og ned ad gulvet for at stille den feber, der gennemstrømmede hans væsen. Glæden over at elske og blive elsket, tilfredsstillelsen over sociale sejre og den rus, berømmelsen alene skænker, havde fået ham til at gennemleve uforglemmelige timer fulde af indre triumf.

Han havde elsket en kvinde, og denne kvinde havde elsket ham igen. Ved hende havde han modtaget den dåb, som for manden åbenbarer kærlighedens hemmelighedsfulde verden. Næsten med magt havde hun åbnet hans hjerte, og nu var det ham ikke længere muligt at lukke det igen. Mod hans vilje trængte en anden kærlighed sig ind gennem den samme breche, en anden eller snarere den samme, opildnet af et nyt ansigt, den samme, forstærket ved den magt, tilbedelsestrangen får med alderen.

Han elskede altså den unge pige! Der var ikke længere tale om at kæmpe, at stå imod, at nægte, han elskede hende i

fortvivlelse over at vide, at hun aldrig ville skænke ham det mindste, ikke engang en smule medlidenhed, at hun aldrig ville komme til at ane hans forfærdelige kval, og at en anden skulle blive hendes ægtefælle. Denne tanke, som stadig kom igen, og som det ikke var ham muligt at få jaget bort, gav ham en dyrisk lyst til at hyle som en lænkehund, for han følte sig lige så afmægtig, underkastet og trælbundet.

Han blev ved med at gå op og ned i det store rum, der var oplyst som til en fest, og jo mere han tænkte, desto mere nervøs blev han. Til sidst kunne han ikke længere udholde smerten i det sår, han selv blev ved at grave dybere og dybere, og i sin nød ville han prøve på at lindre den ved mindet om sin tidligere kærlighed, at døde den ved at fremmane sin første og store lidenskab. Han gik hen til skabet, hvor han gemte en del af sine skitser, og ledte det udkast frem, han i sin tid havde gjort til grevindens portræt. Han stillede det op på staffeliet, satte sig lige over for det og gav sig til at stirre på det. Han anstrengte sig for at se hende for sig, finde hende igen således som dengang, han havde elsket hende. Men det var stadig Annette, som voksede frem fra lærredet. Moderen var blegnet, forsvundet, og i hendes sted var kommet dette andet ansigt, der lignede hende så mærkeligt. Det var datteren med det lidt lysere hår, det lidt kådere smil, den lidt mere skælmske mine, og han følte tydeligt, at han med hud og hår tilhørte denne unge kvinde, som han aldrig havde tilhørt den anden, tilhørte hende som en båd, der går under, tilhører bølgerne.

Han rejste sig, og for ikke længere at se det lyse ansigt for sig, vendte han billedet om. Så, da han følte sig uendelig bedrøvet, gik han ind i sit sovekammer og hentede i sekretæren den

skuffe, hvori alle brevene fra hans elskerinde sov. Der lå de som i en seng oven på hinanden, tætte lag af småt, tyndt papir. Han stak hånden midt ned i alle disse breve, der talte om ham og hende, ned i et bad af langvarig kærlighed. Han stirrede på den snævre trækiste, hvori den sammenhobede masse konvolutter var stedt til hvile, på hver af dem stod hans eget navn. Han tænkte på, at hele deres kærlighed, hele den trofaste hengivelse, som havde knyttet dem til hinanden, to hjerters historie stod fortalt i disse gulnede papirer, der var plettede af det røde lak. Han bøjede sig ned over dem og indåndede den vemodige, gamle duft, der er ved hengemte breve.

Han ville læse dem igen, og han rodede helt ned på bunden af skuffen og trak en håndfuld af de allerførste frem. Efterhånden som han lukkede dem op, trådte minderne tydeligt frem og rørte op i hans sjæl. Han genkendte mange, som han i hele uger havde båret på sig, og den lille, fine skrift, der sagde ham så kærlige ting, fik glemte stemninger fra svundne dage til atter at vågne i ham. Pludselig følte han mellem sine fingre et fint, broderet lommetørklæde. Hvad var det? Han tænkte sig nogle øjeblikke om, så huskede han det. Det var en dag hjemme hos ham, hun havde været lidt skinsyg og havde givet sig til at græde, og han havde så, for at gemme det, stjålet lommetørklædet, der var gennemvædet af hendes tårer.

Å! hvor var det sørgeligt! Hvor var det sørgeligt! Den stakkels kvinde!

Fra denne skuffe, fra hans fortid, steg alle minderne frem som den dis, røgelsen efterlader sig i kirkerne, det eneste, der var tilbage af den svundne virkelighed. Alligevel led han ved

det, og han græd over brevene, som man græder over de døde, fordi de ikke er mere.

Men al denne gamle kærlighed, han således sad og rørte op i, fik den unge og nye glød til at flamme op i ham og kaldte atter Annettes strålende ansigt frem i hans erindring. Med en begejstret lidenskab, som han havde gjort til et frivilligt slaveri, havde han elsket moderen, og nu begyndte han også at elske den unge pige som en slave, men som en gammel, skælvende slave, der bliver sluttet i lænker, han ikke længere ejer kraft til at bryde. Han følte det i sit inderste væsen, og han var rædselsslagen over det.

Han prøvede på at forstå, hvorledes det kunne være gået til, og hvorfor hun til den grad havde fået magt over ham. Han kendte hende så lidt! Hun var jo knapt blevet kvinde, endnu sov hendes hjerte og hendes sjæl ungdommens søvn.

Og han stod nu næsten ved afslutningen af sit liv. Hvorledes var det muligt, at dette barn havde kunnet fange ham blot med et par smil og sit purrede hår! Å! denne lille, lyse piges smil og hår gav ham lyst til at falde på knæ og slå panden mod jorden!

Ved man, ved man nogensinde, hvorfor et kvindeansigt pludselig kan trænge ind i én som en uimodståelig gift? Det er, som om man har inddrukket hende med øjnene, som om hun er blevet ens tanke og ens legeme! Man er beruset, vanvittig, man lever af dette billede, man har optaget i sig, og man ønsker, at man kunne dø af det.

Hvor megen lidelse skaber ikke den grusomme og ufattelige magt, formen af et ansigt kan få over en mands hjerte!

Olivier Bertin havde atter givet sig til at gå op og ned. Natten skred frem. Ilden i kakkelovnen var gået ud. Igennem ruderne

trængte kulden udefra ind i atelieret og tvang ham til at gå i seng. Men lige til det begyndte at gry, blev han ved med at gruble og lide.

Han stod tidligt op uden at vide hvorfor og uden at vide, hvad han skulle foretage sig. Han var nervøs og forpint og lige så ubesluttet som en vejrhane, der drejer rundt.

Mens han brød sin hjerne med at finde på noget, der kunne adsprede hans ånd og beskæftige hans legeme, kom han til at huske på, at det netop var den dag i ugen, da en del af klubbens medlemmer plejede at mødes i de mauriske bade, hvor de, efter at have fået deres massage, spiste frokost sammen. Han klædte sig altså hurtigt på i håb om, at dampen og den kolde douche ville gøre ham roligere, og gik.

Så snart han kom ned på gaden, slog en bidende kulde ham i møde; det havde frosset om natten, den første nattefrost, der på en eneste nat gør det af med sommerens sidste rester. Langs alle boulevarderne faldt der en tæt regn af store, gule blade, der med en svag, tør raslen dryssede ned mod jorden. Lige så langt øjet nåede ned ad de brede avenuer mellem husfacaderne, faldt bladene, som om alle stilkene med frostens fine klinge på én gang var blevet skåret over og skilt fra grenene. Kørebanen og fortovet, der var helt dækket af dem, fik i nogle timer boulevarderne til at se ud som skovalleer ved vinterens begyndelse. Alt dette døde løv raslede under ens fødder og blev hist og her af blæsten fejet sammen i lette bølger.

Det var en af de overgangsdage, der betyder afslutningen af en årstid og begyndelsen af en anden, dage, der har et eget præg af grøde eller vemod, dødskampens vemod eller genfødelsens grøde.

Idet Olivier trådte over badeanstaltens tærskel, fik tanken om den varme, der om lidt ville gennemtrænge hans legeme oven på turen i den kolde luft, hans bedrøvede hjerte til at sitre af tilfredshed.

Han klædte sig hurtigt af, knyttede badelagenet, som en af karlene rakte ham, om sine lænder og forsvandt bag den udpolstrede dør, der blev lukket op for ham.

Et varmt åndepust som fra et fjernt bål tog næsten vejret fra ham og fik ham til at snappe efter luft, mens han gik igennem et maurisk galleri, som var oplyst af to orientalske lygter. En neger, hvis hele påklædning bestod af et bælte, en kraftig skikkelse med skinnende sort overkrop, muskelstærke arme og kruset hår, ilede foran ham for at løfte en portiere ved den anden ende af galleriet, og Bertin trådte ind i det store, højt hvælvede og tavse baderum, der havde noget af et tempels mystik over sig. Lyset faldt fra oven gennem de kløverformede, kulørte ruder i kuplen ned i den vældige, cirkelrunde og flisebelagte sal, hvis vægge var beklædt med fajanceplader, dekoreret med arabiske motiver.

Mænd i alle aldre gik næsten nøgne rundt med langsomme og højtidelige skridt, andre sad med armene over kors på marmorbænke, og atter andre havde samlet sig i grupper og passiarede sagte.

Den brændende luft stemte for brystet, idet man kom ind. Over hele dette kvælende og rigt smykkede rum, hvor menneskelegemer blev ophedede, og hvor de mørke, arabiske massører med de kobberfarvede ben fo'r frem og tilbage, var der noget antikt, noget hemmelighedsfuldt.

Det første kendte ansigt, maleren fik øje på, var grev de Landas. Han spankede rundt som en romersk bryder, stolt af sine vældige arme, som han havde lagt over kors over sit kraftigt udviklede bryst. Han var stamgæst og betragtede badesalen omtrent som en scene, hvor han selv var en af de bedste skuespillere. Med stor sagkyndighed opkastede han sig også her til dommer over alle Paris' stærke mænds omstridte muskulatur.

"God dag, Bertin," sagde han.

De trykkede hinandens hænder, så fortsatte han:

"Det er det rigtige vejr til at komme ind og svede i, hvad?"

"Ja, det skal De have ret i."

"Har De set Rocdiane? Han er dernede. Jeg tog ham på sengen. Nej, læg engang mærke til den anatomi!"

En lille herre med krumme ben, spinkle arme og fremstående ribben gik forbi og fik de to gamle repræsentanter for kraftig legemsbygning til at trække foragteligt på smilebåndet.

Rocdiane, som havde fået øje på maleren, kom hen imod dem. De satte sig op på et langt marmorbord og gav sig til at passiare, som om de befandt sig i en dagligstue. Badetjenerne gik omkring med drikkevarer. Man hørte massørernes klask på de nøgne legemer og den pludselige brusen af doucherne. En vedvarende plasken af vand lød rundt fra hele baderummet og fyldte luften med en støj som af fin regn.

Hvert øjeblik kom en nyankommen hen og hilste på de tre venner, eller nogle af de, der allerede var i badesalen, nærmede sig for at veksle håndtryk med dem. Der var den tykke hertug af Harrison, den lille fyrst Epilati, baron Flach og mange andre.

Pludselig sagde Rocdiane:

"Der er jo Farandal!"

Marquis'en kom ind. Han gik med hænderne i siden og bevægede sig med utvungen sikkerhed; han vidste, at han var overordentlig velskabt, og at han roligt kunne lade sig se.

Landa mumlede:

"Det er en ren gladiatorkrop, den fyr har."

Rocdiane fortsatte, idet han vendte sig om imod Bertin:

"Er det sandt, at han skal giftes med Guilleroys datter?"

"Det antager jeg," svarede maleren.

Dette spørgsmål lige foran den nøgne skikkelse, i dette øjeblik og på dette sted fik Oliviers hjerte til at trække sig sammen i oprør og fortvivlelse. Rædslen over den rent materielle side i det forestående ægteskab, som i et nu viste sig for ham med ubarmhjertig skarphed, var så stærk, at han måtte kæmpe mod en ren dyrisk lyst til at kaste sig over marquis'en.

Han rejste sig.

"Jeg er træt," sagde han. "Jeg vil helst straks have min massage."

En araber gik forbi.

"Er du optaget, Ahmed?"

"Nej, hr. Bertin."

Og han skyndte sig af sted med massøren for at undgå at tale med Farandal, der var gået hele salen rundt og nu kom hen imod dem.

Han blev knapt et kvarter i den store, rolige hvilesal med de mange celler med hynderne omkring det store bed, der var fyldt med afrikanske planter, og hvor et springvand perlede i midten, han havde en fornemmelse af, at han var truet, at han blev

forfulgt, at marquis'en ville indhente ham og tvinge ham til at række hånden frem og behandle sig som ven, mens han kun havde det ønske at dræbe ham.

Han stod snart igen på boulevarden, som var dækket af de visne blade. De faldt ikke mere, de sidste var blevet revet løs af et langt vindstød. Deres røde og gule tæppe var i uafbrudt bevægelse, skælvede og bølgede fra det ene fortov til det andet, fejet af sted af den tiltagende blæsts stedse stærkere stød.

Pludselig gled en brølen hen over tagene, den hylen, stormen udstøder, idet den farer frem, og på samme tid væltede et rasende vindstød, der syntes at komme fra Madeleinekirken, sig ned over boulevarden. Bladene, alle de faldne blade, blev levende, som om de kun havde ventet på det. De løb foran det, hobede sig sammen og hvirvlede sig højt op i luften, op i højde med tagmønningerne. Det jagede dem af sted foran sig som en flok dyr, en flok forvildede dyr, der flygtede som vanvittige ud af byen, ud under yderkanternes frie himmel. Og da den store sky af støv og blade var forsvundet oppe mod det højere liggende Malesherbes-kvarter, lå kørebanen og fortovene nøgne tilbage, så rene og frie, som om de var fejet.

Bertin tænkte:

"Hvad skal der blive af mig? Hvad skal jeg gøre? Hvor skal jeg gå hen?"

Han kunne ikke finde på noget og endte med at gå hjem til sig selv.

En aviskiosk fangede hans blik. Han købte en syv-otte blade i håb om at finde så meget at læse i dem, at han derved kunne få bugt med en time eller to.

"Jeg spiser frokost her," sagde han, da han kom hjem. Og han gik op i sit atelier.

Men da han havde sat sig, følte han, at det ville være ham umuligt at blive hjemme, hele hans legeme var i en alt for stærk nervøs ophidselse.

Han fløj aviserne igennem, men de kunne ikke så meget som et minut adsprede hans sjæl. De begivenheder, han læste om, nåede ikke længere end til hans øjne og formåede ikke at trænge ind i hans bevidsthed. Midt i en artikel, som han ikke engang gjorde sig umage for at forstå, fik navnet Guilleroy ham til at fare sammen. Det drejede sig om et møde i Kammeret, hvor greven havde sagt nogle ord.

Hans opmærksomhed var vågnet. Han gav sig til at læse mere bevidst og stødte på Montrosés navn, den berømte tenor skulle i slutningen af december optræde ved en eneste forestilling i Operaen. Det ville, sagde bladet, blive en musikalsk begivenhed af rang, for Montrosé, der ikke havde været i Paris i de sidste seks år, havde rundt om i Europa og Amerika fejret en række sejre uden lige, og tilmed ville han komme til at synge sammen med den lige så berømte svenske sangerinde Helsson, som det også var lang tid siden, at Paris havde haft lejlighed til at høre.

Olivier fik straks den idé, der syntes at fødes i hans hjerte, at give Annette den glæde at overvære denne forestilling. Så kom han til at tænke på, at grevindens sorg lagde hindringer i vejen for planen, og søgte efter en måde, hvorpå det alligevel kunne lade sig gøre. Der var kun én mulighed. Han måtte se at få fat på en af prosceniumslogerne, hvor man næsten ikke kan ses af det øvrige publikum, og hvis så grevinden alligevel ikke ville komme, få greven og hertuginden til at ledsage Annette. Men i

så tilfælde måtte han indbyde marquis'en. Han betænkte sig og grundede længe.

Det var sikkert nok, at ægteskabet var bestemt, datoen for brylluppet var formodentlig endog allerede fastsat. Han kunne ikke udrette noget. Han kunne hverken forhindre det eller lave det om, ikke engang forhale det skrækkelige, der skulle ske. Han forstod, at hans veninde havde hastværk med at få en ende på det, og at hun, så hurtigt det kunne lade sig gøre, ville give marquis'en sin datter. Men når han vidste, at det måtte komme, var det så ikke bedre, at han prøvede på at beherske sin sjæl, at skjule sine lidelser, at synes tilfreds og ikke mere lade sig rive med af sin hidsighed således som for lidt siden?

Ja, han ville indbyde marquis'en; derved ville han dysse grevindens ængstelse i søvn, og samtidig sikre sig et fremtidigt venneforhold til de unges hjem.

Så snart han havde spist frokost, skyndte han sig hen til operaen for at sikre sig en af de loger, der er skjult bag tæppet. Den blev lovet ham. Så skyndte han sig hen til Guilleroys. Grevinden kom næsten straks, hun var endnu bevæget efter den foregående dags rystelser.

"Hvor det var pænt af Dem at komme i dag," sagde hun.

Han stammede: "Jeg har noget til Dem."

"Hvad er det?"

"En prosceniumsloge i Operaen til Helssons og Montrosés forestilling."

"Å, min ven, det gør mig rigtignok ondt! Jeg har jo sorg."

"Deres sorg er allerede fire måneder gammel."

"Jeg kan alligevel ikke. De må ikke bede mig om det."

"Og Annette?"

"Annette?"

"Ja, husk på, at det er en lejlighed, der måske aldrig kommer igen."

"Ja, men hvem skulle hun følges med?"

"Med sin fader og hertuginden, som jeg så kan indbyde. Det er også min hensigt at bede marquis'en med."

Hun så ham dybt ind i øjnene og følte en brændende lyst til at slå armene om halsen på ham og kysse ham. Hun troede næsten ikke sine egne øren og gentog:

"Marquis'en?"

"Ja, hvorfor ikke?"

Hun gik straks ind på den foreslåede ordning.

I en ligegyldig tone spurgte han:

"Har De fastsat datoen for brylluppet?"

"Ja, omtrent da. Vi har forskellige grunde til at fremskynde det, så meget mere som det jo allerede var bestemt, inden min moder døde. Det husker De jo nok?"

"Ja, vist så. Hvornår skal det være?"

"I begyndelsen af januar. De må undskylde, at det ikke før er blevet sagt Dem."

Annette kom ind. Han følte sit hjerte rette sig ud som en stålfjeder og hele den ømhed, han ofrede hende, fik et pludseligt anstrøg af bitterhed, og lod den underlige, lidenskabelige modvilje, som kærligheden, når den pines af skinsyge, let slår over i, fødes i ham.

"Jeg har noget til Dem," sagde han.

Hun svarede:

"Nå, De vil altså absolut sige "De" til mig?"

Han anlagde en faderlig mine:

"Hør nu, barn. Jeg ved besked med den begivenhed, der forestår. Jeg forsikrer Dem, at det om nogen tid vil blive nødvendigt, og det er meget nemmere, hvis jeg gør det straks end senere."

Hun trak misfornøjet på skuldrene. Grevinden sagde intet, hun sad og stirrede ud for sig med anspændte tanker.

Annette spurgte:

"Hvad er det, De har?"

Han fortalte hende om forestillingen og om hvem, han havde i sinde at indbyde. Hun blev henrykt og fo'r i ungdommelig taknemmelighed om halsen på ham og kyssede ham på begge kinder.

Han var lige ved at besvime og ved den lette berøring af den lille mund og dens friske ånde, forstod han, at han aldrig ville blive helbredet.

Grevinden sagde forpint til datteren:

"Glem ikke, at din fader venter på dig."

"Nej, mor, nu går jeg."

Hun løb ud, idet hun i døren med spidsen af sine fingre sendte maleren endnu et par kys.

Så snart hun var borte, spurgte Olivier:

"Skal de rejse?"

"Ja, tre måneder."

Uvilkårligt mumlede han:

"Så meget desto bedre."

"Så begynder vi igen vort tidligere liv, ikke?" sagde grevinden.

Han stammede:

"Ja, det håber jeg."

"Men i mellemtiden må De ikke forsømme mig."

"Nej, det skal jeg ikke, kære Any."

Den kærlighed, han havde vist hende den foregående dag, da han så hende græde, og hans plan om at indbyde marquis'en til at overvære forestillingen i Operaen, gav atter grevinden lidt håb.

Men det varede ikke længe. Der var ikke gået en uge, før hun på ny med en kvalfuld og skinsyg opmærksomhed på Oliviers ansigt fulgte hans pinslers udvikling. Hun kunne ikke undgå at føle dem, hun gennemgik selv de samme lidelser, som hun anede hos ham, og Annettes stadige nærværelse mindede hende hver time på dagen om hendes kamps afmagt.

Alt sammensvor sig på samme tid mod hende, årene og hendes sorg. Hendes årvågne, opfindsomme og kyndige koketteri, der hele hendes liv igennem havde fået hende til at sejre over ham, lammedes af den sorte dragt, som understregede hendes bleghed og forandringen i hendes træk, mens den kun gjorde datterens ungdom endnu mere blændende. Hvor var hun langt fra de måneder, der dog alligevel lå så nær, da Annette kom til Paris og hun stolt valgte deres toiletter så ens som muligt, fordi det den gang faldt ud til hendes fordel. Nu kunne hun ofte få en vanvittig lyst til at flå dødsklæderne, der skæmmede hende og pinte hende, af sin krop.

Hvis hun havde haft alle elegancens hjælpemidler til sin rådighed, hvis hun havde kunnet vælge og bruge stoffer i sarte toner, som faldt harmonisk sammen med hendes teint, som kunne have givet hendes blegnende skønhed en kunstig ynde, der måtte virke lige så uimodståelig som datterens passive

ungdom, ville hun sikkert have forstået at blive ved med at være den mest besnærende.

Hun kendte til fuldkommenhed den virkning, der skabes ved hidsende aftentoiletter og de bløde, sanselige, æggende morgendragter, som man kan have lov til at beholde på til en frokost, hvor der kun er fortrolige venner til stede, og som selv højt op ad dagen giver en kvinde præget af lige at være stået op og uvilkårligt fører tanken hen på den varme, nylig forladte seng i det af fine parfumer gennemtrængte sovekammer.

Men hvad kunne hun udrette i denne gravkjole, i denne slavedragt, som et helt år skulle omslutte hende! Et helt år! Et år skulle hun holdes fangen, uvirksom og hindret af alt i dette sorte! I et år skulle hun dag for dag, time for time, minut for minut føle sig ældes i dette crépefutteral! Hvorledes ville hun se ud om et år, hvis hendes stakkels syge legeme skulle blive ved med at græmme sig i den stadige sjæleangst?

Hun kunne ikke længere blive af med disse tanker, der ødelagde alt, hvad hun ellers ville have nydt, forvandlede hver eneste glæde til smerte og aldrig gav hende frist til at have en eneste fornøjelse, en eneste times tilfredshed ubeskåret. Hun skælvede bestandig i fortvivlet trang til at kaste den tyngende elendighed, som knugede hende til jorden, fra sig, thi uden denne stadige kvælende forestilling ville hun have været så lykkelig og glad og befundet sig så vel! Hun følte, at hendes sjæl var frisk og levende, at hendes hjerte stadig var ungt og at der på bunden af hendes væsen lå den samme livslyst som hos en, der først skal til at begynde livet, en umættelig lykkehigen, der måske kun var endnu grådigere end tidligere, en fortærende kærlighedslængsel.

Og så gled alt det gode og smukke, alt det, der forskønner tilværelsen og giver den værd, bort fra hende, fordi hun var begyndt at ældes! Det var forbi! Og de samme stemninger, som hun erindrede fra dengang hun var ung pige, rørte sig dog endnu i hende, og den samme lidenskab kunne flamme op i hende! Intet var ældet uden hendes legeme, hendes usle legeme, dette knokkelovertræk, der lidt efter lidt falmede og blev slidt som betrækket på et gammelt møbel.

Tanken om alderens stadige nedbryden var til den grad gået hende i blodet, at den næsten var blevet en legemlig lidelse. Den fikse idé havde forplantet sig til hudens nerver og hun syntes, at hun mærkede alderen på samme måde, som man føler kulde eller varme. Hun indbildte sig, at rynkerne som en svag kløe langsomt gravede sig frem, at hendes kinder og hendes bryst sank ind, og at de mange små træk, som slapper den trætte hud, formerede sig og blev flere og flere. Som et menneske, der plages af en irriterende sygdom, og som stadig kløe tvinger til at kradse sig, således gav rædslen for den hurtigt skridende tids uafvendelige, ubarmhjertige arbejde hende en uimodståelig trang til at spejle sig for at se, hvor langt ødelæggelsen var nået frem. Ethvert spejl syntes at kalde på hende, trække hende til sig, tvinge hende hen til sig, for at hun atter og atter kunne se, forvisse sig om og beføle årenes uudslettelige spor. Til at begynde med dukkede denne trang kun op, når hun i sit hjem eller andet steds fik øje på en af de frygtede blanke krystalflader. Og på gaden standsede hun foran alle butiksvinduer, det var, som om en hånd strakte sig ud fra alle de glasplader, hvormed forretningerne smykker deres facader, og greb fat i hende. Til sidst udartede det til en sygdom, en

mani. Hun havde altid i sin lomme en lille nydelig elfenbenspudderdåse, som ikke var større end en nød, og i hvis inderste låg der var indfattet et diminutivt spejl, og hvert øjeblik, mens hun gik, holdt hun den åben i sin hånd og førte den op til sine øjne.

Når hun satte sig for at læse eller for at skrive i dagligstuen med gobelinerne, gled hendes tanke, som et øjeblik var blevet bortvendt ved denne nye beskæftigelse, hurtigt tilbage til hendes fikse idé. Hun stred imod, hun prøvede på at lede sine tanker i en anden retning og gjorde sig umage for at fortsætte, hvad hun havde begyndt på. Det nyttede ikke noget, trangen til at se i spejlet var stærkere og det varede ikke længe, inden hendes hånd slap bogen eller pennen og uvilkårligt strakte sig ud imod det lille stiliserede sølvhåndspejl, der lå på hendes skrivebord. Den aflange, rigt ciselerede ramme sluttede om hendes ansigt, og hun havde indtrykket af, at hun sad og betragtede et portræt fra det forrige århundrede, en pastel, som engang havde været frisk, men som solen nu havde gjort mat. Når hun så længe havde stirret på sig selv, lagde hun med en modløs bevægelse spejlet fra sig og tog atter fat på sin afbrudte beskæftigelse, men hun havde ikke læst to sider eller skrevet tyve linjer, førend trangen til igen at se sig selv, ubetvingelig og kvalfuld, opstod i hende, og på ny strakte hun hånden ud for at tage spejlet.

Hun tog på det som på en nipsgenstand, der irriterer én, men som man har vænnet sig til altid at pille ved. Selv når hun havde fremmede, kunne hun ikke undvære det; det gjorde hende så nervøs, at hun godt kunne skrige, og hun hadede det,

som om det var et levende væsen, mens hun vendte og drejede det mellem sine fingre.

En dag gjorde denne kamp mellem hende selv og dette stykke glas hende til den grad ude af sig selv, at hun slyngede det hen mod væggen, det faldt og knustes i tusinde stykker.

Men da der var gået nogen tid, overrakte hendes mand, der havde ladet det gøre i stand, hende det, klarere end nogensinde før. Hun måtte tage det, takke og finde sig i at beholde det.

Hver aften og morgen lukkede hun sig inde i sit værelse og begyndte modstridende forfra på sin tålmodige og omstændelige undersøgelse af det stille og uhyggelige hærværk.

Når hun var kommet i seng, kunne hun ikke sove, men tændte et lys og blev liggende med åbne øjne og tænkte på, at søvnløshed og sorg uhjælpeligt fremskyndede tidens ødelæggelse. I nattens stilhed lyttede hun til pendulet, der inde i uret med dets ensformige og regelmæssige tiktak syntes at mumle: "den går, den går, den går," og hendes hjerte krympede sig sammen i en sådan pine, at hun måtte presse lagenet mod munden, for at ingen skulle høre hendes fortvivlede stønnen.

Tidligere havde hun som alle andre nok haft en forestilling om årene, der svandt, og de forandringer, de førte med sig. Som alle andre havde hun hver vinter, hvert forår og hver sommer sagt til sig selv: "Jeg har forandret mig meget siden i fjor." Men da hun bestandig var smuk og hendes skønhed kun viste sig noget forskellig, faldt det hende ikke ind at ængste sig. Nu derimod havde hun i stedet for at fastslå årstidernes langsomme vekslen forstået øjeblikkenes jagende flugt. Hun havde pludselig fået øjnene op for timernes gliden, for deres umærkelige, men ustandselige gliden, som, når man tænker

over den, fylder en med rædsel, denne uendelige forbidefilering af små, ilfærdige sekunder, der bortgnaver menneskenes liv og legeme.

Oven på de frygtelige nætter fulgte lange, roligere, men stadig søvnløse hviletimer i den lune seng, når kammerpigen havde trukket gardinerne til side og tændt ild op. I en underlig træt og døsig tilstand, en mellemting mellem søvn og vågen, blev hun liggende uden at røre sig, og i hendes sløve tanker fødtes det instinktmæssige og barmhjertige håb, der lige til døden nærer menneskenes hjerter og smil.

Hver morgen, så snart hun var kommet ud af sengen, følte hun sig drevet af en mægtig trang til at bede til Gud for gennem ham at opnå lidt trøst og lindring.

Hun knælede foran et stort krucifiks, et sjældent kunstværk, som Olivier havde opdaget og skænket hende, og med lukkede læber, med den sjælens stemme, hvormed man taler til sig selv, klagede hun sin smerte for den guddommelige martyr. Hun ønskede alt for brændende at blive bønhørt og hjulpet, til at hun ikke skulle føle sig overbevist om, at Kristus hørte hende, at han lyttede til hendes bøn og måske lod sig røre ved hendes ulykke. Hun bad ham ikke om at gøre for hende, hvad han aldrig havde gjort for nogen anden, hun bad ikke om lige til døden at måtte beholde sin ynde og sin friskhed, hun bad ham kun om lidt frist og lidt hvile. Hun måtte jo blive gammel, ligesom hun engang måtte dø! Men hvorfor skulle det gå så hurtigt! Der var kvinder, som længe blev ved at være smukke. Kunne han ikke tilstå hende at blive en af dem? Hvor ville han være god, han, som havde lidt så meget, hvis han blot to eller tre år lod hende

bevare så meget af sin skønhed, som der var nødvendig for at hun kunne behage den mand, hun elskede!

Hun sagde ikke alt dette lige ud til ham, men det var alligevel indholdet af de forvirrede klager, hun stønnede op imod ham.

Så rejste hun sig for at sætte sig hen foran toiletbordet og med en lige så glødende iver, som den, hun bad med, at tage fat på det pudder og sminke, de stifter og børster, som skænkede hende en døgnflygtig, skrøbelig skønhed.

6

Fra alle munde på boulevarden lød to navne: "Emma Helsson" og "Montrosé". Jo nærmere man kom til Operaen, des oftere hørte man dem blive gentaget. Fra de mægtige plakater, der var klæbet op på annoncesøjlerne, blev de kastet de forbipasserende lige i ansigtet, og man følte, at der lå en begivenhed i luften.

Den tunge bygning, der lå sammenklumpet under den sorte himmel, hævede sin hvidlige og pompøse facade med sit galleri af lyse marmorsøjler, der som en teaterdekoration oplystes af usynlige elektriske lamper, op foran mængden, der vrimlede foran den.

Nede på pladsen ledede municipalgardister til hest strømmens retning, og i de talløse vogne, der kom rullende fra alle kanter af Paris, sås gennem de nedslåede ruder glimt af blege ansigter og et brus af lyse stoffer.

Elegante herskabsvogne kørte langsomt efter hinanden ind i den reserverede buegang, hvor de standsede nogle øjeblikke, for at dyre, ødselt smykkede kvinder, indhyllede i aftenkåber, besatte med pelsværk, fjer eller kniplinger af svimlende værdi, kunne stige ud.

Op ad den berømte trappe, der strålede som et eventyr, steg i uafbrudte rækker dronningeklædte kvinder, fra hvis hals og øren diamanterne lynede, og hvis lange kjoler slæbte over trinnene.

Salen blev tidligt fyldt, for publikum ville ikke gå glip af en eneste af de toner, der havde skabt de to kunstneres verdensry; og gennem hele det prægtige rum gik som en dønning af tilhørere, som indtog deres pladser, og en forvirret larm af

stemmer steg op mod lysekronen, der sendte sit blændende elektriske lys ned over salen.

Annette, greven, marquis'en, Bertin og Musadieu, der allerede havde sat sig til rette i prosceniumslogen, kunne ikke se andet end kulisserne, hvor en del mandlige væsener stod og passiarede, eller fo'r rundt og skreg: maskinister i snavsede kitler, herrer i kjole og skuespillere i kostume. Men fra den anden side af det uhyre tæppe hørtes en dyb brusen, og de ligesom følte tilstedeværelsen af en masse urolige og forventningsfulde mennesker, hvis spænding syntes at trænge gennem forhænget og sprede sig ud i kulisserne.

Det var *Faust*, der skulle spilles.

Musadieu fortalte anekdoter fra operaens første opførelse på "Théâtre Lyrique", om det halve nederlag, der dog snart efter fulgtes af en strålende sejr, om de sangere, der oprindelig havde sunget partierne, og om den måde, de havde fortolket deres roller på. Annette, der havde vendt sig halvt om imod ham, hørte på, hvad han fortalte, med den unge, grådige nysgerrighed, hun omfattede hele verden med, men kastede dog alligevel af og til et kærligt blik på sin forlovede, der om nogle dage skulle være hendes mand. Hun var nu kommet til at elske ham, således som troskyldige hjerter elsker, det vil sige, hun elskede i ham alle sine fremtidsforhåbninger. Beruselsen over at skulle få adgang til livets første fester og en brændende længsel efter lykken fik hende til at dirre af fryd og forventning.

Olivier, som så alt, som forstod alt, som var steget ned ad alle den hemmelige, afmægtige og skinsyge kærligheds trin, lige ned til de menneskelige lidelsers flammende bål, hvor han havde en fornemmelse af, at hans hjerte knitrede som kød over

gløder, stod i baggrunden af logen og iagttog dem med et udtryk i sine øjne som én, der skal henrettes.

De tre slag lød, orkesterchefen bankede med sin taktstok på nodepulten, og med et slag standsede al bevægelse, hosten og snakken. Der blev et øjebliks dyb stilhed, så hævede ouverturens første takter sig og fyldte salen med musikkens usynlige og uimodståelige mysterium, der gennemstrømmer legemerne og hidser nerverne og sjælen i legemlig og åndelig feber ved at blande den klare luft, man indånder, med den klingende bølge, man lytter til.

Olivier satte sig helt bag i logen, han følte sig så smertelig bevæget, som om tonerne rørte ved sårene i hans hjerte.

Men tæppet var gået op, og han rejste sig igen og så i en dekoration, der forestiller en alkymists studieværelse, doktor Faust sidde og gruble.

Han havde allerede over en snes gange hørt operaen, som han omtrent kunne udenad, og hans opmærksomhed gled derfor næsten straks bort fra stykket og rettedes på salen. Han kunne kun bag ved den fremspringende ramme, der skjulte logen, han var i, overse en lille trekant, men denne trekant, som strakte sig fra orkestret op til galleriet, viste ham en brøkdel af det publikum, han kendte så godt. I parkettet sad i lange rækker side om side, som et museum af kendte ansigter, kjoleklædte herrer, verdensmænd, kunstnere, journalister, alle kategorier af det publikum, der altid indfinder sig dér, hvor alle går. I tankerne opremsede han og satte et kryds ved de damer, han kunne få øje på i balkonen og i logerne. Grevinden af Lochrist var virkelig bedårende, og lidt længere til siden trak en

ganske ung, nygift frue, marquisen af Elberlin, allerede alle kikkerterne til sig. "En smuk debut," sagde Bertin til sig selv.

Med stor opmærksomhed og synlig sympati lyttede hele salen til tenoren, Montrosés, klager over livet.

Olivier tænkte:

"Hvad det dog er for en parodi! Der står Faust, den mystiske, den ophøjede Faust og udslynger sin forfærdelige lede og det heles tomhed, og så bekymrer alle de mennesker sig kun om, hvorvidt Montrosés stemme har forandret sig."

Så gav han sig til at lytte som de andre, og bag tekstens banale ord, gennem musikken, der på bunden af sjælene vækker en dybere forståelse, viste sig for ham som i en slags åbenbaring, hvorledes Goethe havde drømt Fausts hjerte.

Han havde engang læst digtet, som han fandt meget smukt uden dog at blive videre betaget af det, men nu var det pludselig, som om han skimtede dets uudgrundelige dybder, for det forekom ham, at han den aften selv blev en Faust.

Annette havde bøjet sig lidt ud over logeranden og lyttede med spændt opmærksomhed. Gennem publikum gik en bølge af tilfredshed, for Montrosés stemme lå fastere og var langt fyldigere end tidligere.

Bertin havde lukket øjnene. I den sidste måned havde han vænnet sig til straks at indlemme alt, hvad der mødte ham i livet, i sin lidenskab. Han kastede hele verden og sig selv som føde for sin fikse idé. Alt skønt og sjældent, han fik øje på, alt smukt, der faldt ham ind, skænkede han i tankerne sin lille veninde; der gik intet igennem hans hjerne, som han ikke straks satte i forbindelse med sin kærlighed.

Det var ham, som om Fausts klager gav genlyd inde i ham selv, og ønsket om at dø skød op i ham, ønsket om på samme tid at døde sin sorg og al sin elendighed og kærlighed, som der ingen hjælp gaves for. Han betragtede Annettes fine profil og han så, at Farandal, der sad bag ved hende, også havde sine øjne fæstet på hende. Han følte sig gammel, færdig, fortabt! Å, ikke mere at have noget at vente, ikke mere at have noget at håbe, ikke engang længere at have ret til at ønske, at føle sig sat uden for, afskediget som en udslidt arbejder, hvis tid er omme – hvilken uudholdelig kval!

En bifaldsstorm brød løs; sejren var allerede Montrosé vis. Og Mefistofeles-Labarrière skød op af jorden.

Olivier, som aldrig havde hørt ham i denne rolle, følte atter sin opmærksomhed blive vakt. Mindet om Aubin, der med sin basstemme havde været så dramatisk, og derefter om Faure, som med sin barytonrøst havde været så besnærende, adspredte ham nogle øjeblikke.

Men pludselig gik en sætning, som Montrosé sang, ham med uimodståelig magt lige til hjertet. Faust sælger sin sjæl til Satan for at opnå den største af alle skatte, den skat, der i sig rummer alle de andre: "Jeg ønsker mig ungdom!" siger han.

Og tenoren sprang frem i silkevams, med kårde ved siden og en fjersmykket baret på hovedet, elegant, ung og smuk, en manieret skuespillerskønhed.

En mumlen hævede sig. Han så brillant ud og damerne syntes om ham. Olivier derimod følte sig skuffet, for det storslåede billede af Goethes dramatiske digtning, som han havde manet frem for sig, forsvandt over for denne forvandling. Fra nu af så han ikke andet end et udstyrsstykke med smuk

musik og talentfulde sangere, hvis stemmer alene interesserede ham. Den silkeklædte tenor, der udslyngede sine løb og pralede med sine ben og sine høje toner, mishagede ham. Det var ikke den sande, den uimodståelige, den skæbnesvangre Faust, den Faust, der måtte forføre Margarete.

Han satte sig igen og den sætning, han lige havde hørt, lød igen i ham: "Jeg ønsker mig ungdom!"

Han mumlede den mellem tænderne, han sang den smerteligt på bunden af sin sjæl. Hans blik hvilede stadig på Annettes blonde nakke, der lyste i logens firkantede åbning, og han følte bitterheden over sine håbløse længsler svie i sig.

Montrosé havde sunget første akt færdig med en sådan fuldkommenhed, at begejstringen næsten ingen grænser ville kende. Flere minutter igennem drønede bifaldslarmen, klappen med hænderne, trampen med fødderne og bravoråb, som et uvejr gennem salen. I alle logerne sad damerne og slog deres handsker mod hinanden, mens mændene, der stod bag ved dem, råbte og skreg og klappede af alle kræfter.

Tæppet faldt og måtte atter to gange i træk gå op, uden at jublen formindskedes. Da det faldt for tredje gang og skilte scenen og de inderste loger fra publikum, blev hertuginden og Annette ved at klappe endnu et par øjeblikke og fik en lille særlig tak af tenoren, der diskret hilste op imod dem.

"Å, han har set os!" sagde Annette.

"Hvor er han dog en glimrende kunstner!" udbrød hertuginden.

Bertin, der havde bøjet sig frem, så med en blandet følelse af ængstelse og foragt den hyldede kunstner forsvinde mellem to sætstykker med kården i siden, vuggende lidt i gangen og med

den samme teatralske holdning, han et øjeblik i forvejen havde på scenen.

De gav sig til at tale om ham. Der gik lige så meget ry af hans sejre over for det smukke køn som af hans talent. Han var draget igennem alle verdens store byer, og over alt havde kvinderne, som på forhånd vidste, at han var uimodståelig, svømmet i begejstring og fået hjertebanken, når de så ham på scenen. Han syntes i øvrigt, efter hvad der blev sagt, kun at bryde sig lidt om det sentimentale trylleri, han udøvede, men stillede sig tilfreds med sine musikalske triumfer. Så tilsløret som muligt, for Annettes skyld, skildrede Musadieu den smukke sangers tilværelse og hertuginden, der var revet aldeles med, forstod og bar over med alle de dårskaber, han var skyld i, så forførende, elegant og fornem fandt hun ham. Og leende sluttede hun:

"Hvorledes skulle man for resten bære sig ad med at modstå den stemme!"

Olivier blev vred og bitter. Han forstod virkelig ikke, at nogen kunne finde smag i en gøgler, med hans evige reproduktion af typer, som han aldrig selv hører til, for hans løjede fremstilling af tænkte mennesker, for et sådant sminket klædestativ, som kun kommer frem, når det er blevet mørkt, og aflirer sine roller for så og så meget pr. aften.

"De er skinsyg på dem," sagde hertuginden, "alle I andre mandfolk kan ikke tilgive skuespillerne, at de fejrer større triumfer end I."

Hun vendte sig om mod Annette:

"Sig mig engang, lille ven, du, som lige er kommet ind i livet og ser på alt med sunde og friske øjne, hvad synes du om

tenoren her?"

I en overbevist tone svarede Annette:

"Jeg synes udmærket godt om ham."

De tre slag, der forkyndte anden akts begyndelse, lød, og tæppet gik op for Markedsscenen.

Emma Helsson var fortræffelig i sin korte scene. Også hun syntes at have fået mere stemme end før og tog på den med langt større sikkerhed. Publikum forstod, at hun var blevet den store, den fortræffelige, den uforlignelige sangerinde, hvis ry ude i verden stod på højde med Bismarcks og Lesseps'.

Da Faust iler hen til hende og med sin bedårende stemme synger den indsmigrende strofe:

> Lyt til en ydmyg bøn, min skønne, unge frøken,
> modtag min arm, thi jeg skal netop samme vej,

og den lyse, dejlige, kyske Margarete svarer:

> Jeg er langt fra køn, ikke heller er jeg frøken, min herre,
> jeg finder ene hjem, min vej er lige frem,

gik som en skælven af velbehag gennem hele salen.

Da tæppet faldt, bragede bifaldet løs. Annette klappede så længe, at Bertin fik lyst til at gribe hendes hænder for at få hende til at holde op. Hans hjerte krympede sig i en ny kval. Under hele mellemakten talte han ikke, for hans tanke forfulgte hårdnakket og fyldt med had den afskyelige sanger, der havde formået at gøre så stærkt indtryk på det unge barn, ud i kulisserne og ind i hans påklædningsværelse, hvor han så ham sidde og smøre hvidt på kinderne.

Så gled tæppet op for "Haveakten".

Det var, som om en elskovs feber bredte sig ud over salen, for aldrig før havde denne musik, der er som et pust af kys, haft to sådanne fortolkere. Det var ikke længere de to berømte kunstnere, Montrosé og Emma Helsson, det var to væsner fra idealernes verden og endda knap nok to væsner, men to stemmer, to evige stemmer, mandens, der elsker, og kvindens, der giver sig hen, og de sukkede sammen i kærlighedens betagelse.

Da Faust sang:

Hæv dit blik, lad dit åsyn mig skue,

var der i de toner, der udgik fra hans strube, en sådan klang af tilbedelse, lidenskab og bøn, at alle hjerter et øjeblik bævede i elskovslængsel.

Olivier huskede, at han selv engang havde mumlet omtrent de samme ord i parken i Roncières under slottets vinduer. Han havde altid tidligere fundet dem lidt banale, men nu dukkede de op i ham som et sidste lidenskabeligt skrig, en sidste bøn, det sidste håb og den sidste gunstbevisning, han kunne vente i dette liv.

Så hørte han ikke mere, ville ikke høre mere. Skinsygen borede sig stikkende ind i hans hjerte, for han havde set Annette føre sit lommetørklæde op til øjnene.

Hun græd! Altså vågnede hendes hjerte, det kom i bevægelse og fik liv, hendes lille kvindehjerte, som endnu intet havde lært. Dér, lige ved siden af ham, uden at hun skænkede ham en tanke, åbenbaredes for hende, hvorledes kærligheden kan vende op og ned på en menneskesjæl, og denne åbenbaring, denne indvielse skyldtes en elendig syngende gøgler.

Han var ikke mere vred på Farandal, det var en dumrian, der intet så, intet kunne og intet forstod! Men hvor han hadede manden dernede i det stramme trikot, den betalte tenor, der bragte lys ind i den unge pigesjæl.

Han havde lyst til at kaste sig over hende, således som man kaster sig over én, der er lige ved at blive kørt over af en løbsk hest, gribe hendes arm, slæbe hende bort og sige til hende: "Kom, kom, jeg bønfalder Dem, lad os komme væk!"

Hvor hun lyttede! Hvor hendes legeme dirrede i spænding! Og hvor han selv led! Han havde allerede før lidt således, men alligevel aldrig været så forpint! Han huskede det tydeligt, for alle skinsygens smerter fødes bestandig på ny, som gamle sår, der åbner sig. I Roncières, på hjemvejen fra kirkegården var det, at han første gang havde følt, at hun gled fra ham, at han ingen magt havde over denne unge pige, der var så uafhængig som et ungt dyr. Men dernede havde hun kun irriteret ham ved at gå fra ham for at plukke blomster, og det, han da følte, havde især været en brutal lyst til at standse hendes faren omkring, til at holde hendes legeme fast ved sin side, nu var det derimod hendes sjæl, som flygtede, sjælen, som det ikke nytter at gribe efter. Å, den dumpe, gnavende irritation, som han nu igen led under, hvor ofte havde den ikke pint ham og klemt hans hjerte, så det var fuldt af små blå mærker. Han huskede alle de små, smertelige nålestik, hans skinsyge hver time på dagen havde tildelt ham. Hver gang hun havde lagt mærke til noget, beundret eller ønsket sig noget, havde han været skinsyg, ganske lidt, men dog uden afbrydelse skinsyg på alt, hvad der beskæftigede hendes tid, hendes blik, hendes opmærksomhed, for hver lille ting, der morede eller forbavsede Annette, eller

som hun satte pris på, tog lidt af hende fra ham. Han havde været skinsyg på alt, hvad hun gjorde uden ham, på alt det, han ikke vidste besked om, på hendes spadsereture, på de bøger, hun læste, på en officer, som havde opført sig heltemodigt i Afrika, og som hele Paris talte om otte dage i træk, på forfatteren til en roman, der havde gjort lykke, på en ung, ukendt digter, som hun aldrig havde set, men hvis vers Musadieu deklamerede, kort sagt på enhver mand, der i hendes nærværelse blev nævnt rosende, selv om det skete på den banaleste måde af verden, for når man elsker en kvinde, kan man ikke tåle, at hun tænker på nogen anden, om det så kun er med et skin af interesse. Der er i ens hjerte en bydende trang til i hendes øjne at være den eneste i verden. Hun må ikke se, ikke kende, ikke sætte pris på andre. Så snart hun gør indtryk af at ville vende sig om for at se efter en anden, kaster man sig i vejen for hendes blik, og lykkes det én ikke at fange det og holde det fast, lider man lige ind i sin inderste sjæl.

Således led Olivier ved synet af sangeren, der syntes at sprede elskov ud over salen for atter at indhøste den, og han hadede dem alle, der bidrog til hans triumf, kvinderne, som var vildt begejstrede i deres loger, og mændene, der ødslede med bifald på den tomhjernede gøgler.

En kunstner! Det kaldte de en kunstner, en stor kunstner! Og på en så ynkelig fyr, der kun fortolkede en fremmeds tanke, ødsledes der laurbær, flere laurbær end dens skaber nogensinde havde høstet. Det viste tydeligt arten af den fornemme verdens retfærdighedsfølelse og intelligens! Hvad er den andet end en flok uvidende og fordringsfulde dilettanter! Og det er den, kunstens store mestre arbejder sig til døde for! Han så ud over

publikum, der klappede og skreg, og den fjendtlige følelse, som altid havde gæret i hans hjerte, den eneste rest af parvenuen i ham, voksede til indædt raseri mod den hele skare dumrianer, som ene og alene skylder deres fødsel og deres penge, at de er almægtige.

Lige indtil tæppet faldt for sidste akt, forholdt han sig tavs, han var helt optaget af sine tanker. Da slutningsbegejstringens storm havde lagt sig, bød han hertuginden armen, mens marquis'en tog Annettes. De steg ned ad den store trappe midt i en strøm af herrer og damer, en slags langsomt glidende, pragtfuld kaskade af nøgne skuldre, kostbare dragter og sorte herrekjoler. Hertuginden, den unge pige, hendes fader og marquis'en steg ind i den samme vogn, og Olivier blev stående alene tilbage med Musadieu på Operapladsen.

Pludselig opstod der i hans hjerte en slags kærlighed til denne mand, noget af den naturlige tiltrækning, man føler, når man i et fjernt land støder på en landsmand, for han følte sig ganske fortabt i den fremmede, ligegyldige mennesketrængsel omkring sig, mens han med Musadieu endnu kunne tale om hende. Han tog derfor hans arm.

"De tænker vel ikke på at gå lige hjem," sagde han. "Vejret er så dejligt, skal vi ikke gå en lille tur?"

"Jo, gerne."

De gik ned mod Madeleinekirken. Fortovene var overfyldt af mennesker, der kom fra teatrene og skabte et flygtigt, kortvarigt røre på boulevarden.

Musadieu havde tusinde ting i hovedet, alle øjeblikkets stående samtaleemner, som Bertin plejede at kalde "dagens menu", og han lod sin veltalenhed strømme ud over de to-tre

ting, der interesserede ham mest. Maleren lod ham snakke uden at høre på ham; han holdt stadig hans arm fast og sikker, han var vis på om lidt at få ham til at tale om Annette, og han flyttede blot benene uden at se noget om sig, helt indesluttet i sin kærlighed. Han var ganske udmattet af skinsyge, der havde gjort ham øm i hele legemet som efter et fald, og følte sig overvældet af visheden om, at han ikke mere havde noget at gøre her i verden.

Han ville blive ved at lide således, mere og mere, uden at have noget at vente. Han ville slæbe sig gennem tomme dage, den ene efter den anden, og i afstand se hende leve, være lykkelig, blive elsket og formodentlig også selv elske. En elsker! Hun ville måske få en elsker, ligesom hendes moder havde haft. Han mærkede en sådan mængde forskellige og sammensatte kilder til lidelser vælde frem i sig, en sådan flod af ulykker og uundgåelige kvaler skylle over sig, han følte sig så fortabt, så indsvøbt i en ufattelig, rædselsfuld angst, at han ikke kunne forestille sig, at nogen før havde kunnet lide som han. Og han tænkte på, hvor digterne måtte være barnagtige for ikke at kunne finde andre billeder på lidelser end en Sisyfos' unyttige arbejde, en Tantalus' utilfredsstillede tørst og en Prometheus' sønderslidte lever! Å, hvis de havde kunnet forudse, hvis de havde kunnet gå til bunds i en gammel mands vanvittige kærlighed til en ung pige, hvor ville de så ikke have foretrukket at skildre de lidelser, et menneske gennemgår, når han ved, at han ikke mere kan blive elsket, den frugtesløse attrås ulidelige kval og, langt skrækkeligere end ørnens næb, der plukker i de blødende indvolde, et lille, lyst ansigt, der river et gammelt hjerte i småstumper.

Musadieu talte stadig, men Bertin afbrød ham ved, tvunget til at give efter for sin fikse idé, næsten uvilkårligt at mumle:

"Annette så yndig ud i aften."

"Ja, henrivende ..."

For at hindre Musadieu i at genoptage sin overskårne tanketråd, fortsatte maleren:

"Hun er smukkere, end moderen var."

Den anden samstemmede adspredt ved flere gange i træk at gentage: "Ja ... Ja ... Ja ..." uden endnu rigtigt at fæstne sig ved denne nye tanke.

Olivier anstrengte sig for at få ham til at blive ved den og tog sin tilflugt til en lille list, idet han slog på den streng, der mest af alt interesserede Musadieu:

"Når hun er blevet gift, vil hendes hjem blive et af de mest søgte i Paris."

Det var tilstrækkeligt. Musadieu, der med liv og blod gik op i selskabslivet, gav sig med stor fagkundskab til at udvikle, hvilken stilling, marquis'en af Farandal ville komme til at indtage i den fornemme, parisiske verden.

Bertin hørte opmærksomt på ham, og i tankerne så han Annette for sig i en strålende oplyst sal og omringet af herrer og damer.

Også denne fremtidsudsigt gjorde ham skinsyg.

De gik nu op ad Boulevard Malesherbes. Da de kom forbi Guilleroys hus, så maleren op ad det. Det forekom ham, at han i revnen mellem de sammentrukne gardiner skimtede lys. Han fik mistanke om, at hertuginden og hendes nevø måske var blevet bedt med op for at drikke en kop te, og han skummede af raseri.

Han holdt stadig krampagtigt fast på Musadieus arm, og modsagde ham af og til for at give hans udtalelser om den unge fremtidige marquise ny næring. Den ligegyldige stemme, som talte om hende, fik hendes billede til at vokse frem i mørket omkring dem.

Da de var nået til Avenue de Villiers foran malerens dør, spurgte Bertin:

"Går De med op lidt?"

"Nej, tak, det er sent, jeg trænger til at komme i seng."

"Å, snak, kom nu med! Vi kan jo passiare lidt sammen, bare en halv times tid."

"Nej, ved De hvad, klokken er virkelig for mange."

Tanken om at skulle blive alene efter de rystelser, han igen havde gennemgået, fyldte Oliviers sjæl med rædsel. Han havde fået fat på et andet menneske og han skulle nok sørge for at holde på ham:

"Kom nu med alligevel. Jeg har længe tænkt på, at jeg ville forære Dem en af mine studier, nu kan De jo vælge den med det samme."

Den anden, der vidste, at malere ikke altid er i det gavmilde hjørne, og at intet glemmes så let som den slags løfter, greb straks lejligheden til at forøge den samling, han med smag og kyndighed havde anskaffet sig.

"Lad gå da," sagde han.

De gik ind sammen.

Kammertjeneren blev vækket og bragte toddyer.

Samtalen slæbte sig i nogen tid afsted om malerier. Bertin viste sine studier frem og bad Musadieu om at vælge den, han syntes bedst om. Musadieu var længe om valget, det kunstige

lys forvirrede ham og hindrede ham i at bedømme tonerne. Til sidst bestemte han sig for en gruppe småpiger, der sjipper på et fortov, og næsten med det samme ville han gå sin vej og tage sin gave med sig.

"Jeg må da hellere lade billedet bringe hen til Dem," sagde maleren.

"Nej, jeg foretrækker selv at have det med; så kan jeg beundre det endnu en gang, inden jeg går i seng."

Intet formåede at holde ham tilbage, og Bertin var atter alene i sit atelier, det fængsel, der rummede alle hans minder og al hans smertefyldte uro.

Da tjeneren næste morgen kom ind med teen og aviserne, fandt han sin herre siddende op i sengen, så bleg, at han blev bange.

"Er herren dårlig?" spurgte han.

"Nej, det er ingenting, jeg har blot lidt hovedpine."

"Er der ikke noget, jeg kan hente til herren?"

"Nej, tak. Hvorledes er vejret?"

"Det regner."

"Tak, det er godt."

Tjeneren satte teen på bordet, lagde aviserne ved siden af og gik sin vej.

Olivier drak sin te og stod derefter op og klædte sig på. Han bladede aviserne igennem og tog *Figaro*. Spidsartiklen hed "Den moderne Malerkunst". Det var en begejstret lovprisning af fire eller fem unge malere, som havde en virkelig god farvebehandling, men som lod den udarte i overdrivelser og derfor forlangte at blive betragtet som revolutionære og geniale fornyere.

Som alle de ældre ærgrede Bertin sig over de unge, harmedes over deres ostrakisme og bestred deres læresætninger. Han gav sig altså til at læse artiklen med den begyndende vrede, som hurtigt får et overnervøst hjerte til at skælve; så, idet han kom til at se længere ned ad spalten, fik han øje på sit eget navn, og et par ord, der sluttede en sætning, ramte ham som et stød lige i brystet: "... Olivier Bertins afblegede kunst".

Han havde altid været meget følsom både over for kritik og over for lovtaler, men på bunden af sin samvittighed led han, trods sin berettigede forfængelighed, mere ved at blive underkendt, end han nød ved at blive rost, en følge af den usikkerhed, han følte over for sig selv, og som altid var blevet næret ved hans mange betænkeligheder. Tidligere, da han fejrede sine triumfer, havde røgelsesduften været så stærk, at den fik ham til at glemme knappenålsstikkene. Nu, da et helt nyt kuld af kunstnere med deres beundrere var skudt op, blev lykønskningerne sjældnere og kritikken mindre overbærende. Han mærkede, at han var blevet indrulleret i den stab, der rummer de gamle, talentfulde malere, som de unge dog ikke betragter som deres mestre; og da han var lige så klog, som han var skarpsynet, led han nu lige så meget ved de mindste antydninger som tidligere ved de mere direkte angreb.

Aldrig havde dog noget af de sår, der var blevet tilføjet hans kunstnerstolthed, fået ham til at bløde som nu. Han snappede efter luft og læste artiklen om igen for rigtigt at forstå den. Den var ikke til at tage fejl af, både han og et par af hans samtidige blev med den mest skamløse hensynsløshed heglet igennem. Han rejste sig, idet han mumlede de ord, der havde brændt sig fast i ham: "Olivier Bertins afblegede kunst."

Aldrig før havde en sådan bedrøvelse, en sådan modløshed, en sådan fornemmelse af, at alt var forbi og at han var både legemlig og åndelig færdig, kastet hans sjæl ud i en lignende fortvivlelse. Lige til klokken to blev han siddende i lænestolen foran kaminen med benene strakte ud mod ilden; han havde ikke længere kræfter til at bevæge sig eller til overhovedet at foretage sig noget som helst. Så vågnede trangen til at blive trøstet, til at trykke vennehænder og se ind i trofaste øjne, til at blive beklaget, hjulpet og kærtegnet af kærlige, velmente ord. Og som altid gik han derfor hen til grevinden.

Da han kom ind, stod Annette alene med ryggen til ham og skrev hurtigt adressen på et brev. På bordet ved siden af hende lå *Figaro* opslået. Bertin så den unge pige og avisen på samme tid og blev forfærdet stående uden at turde gå længere frem. Å, hvis hun havde læst det! Hun vendte sig om, og forjaget, helt optaget af de travle forberedelser, sagde hun hurtigt:

"Nej, god dag, hr. maler! De undskylder mig nok, hvis jeg forlader Dem, ikke? Min skrædderinde sidder ovenpå, hun vil absolut have fat i mig, og De kan nok forstå, at når det drejer sig om et bryllup, så er skrædderinden en meget vigtig person. Jeg skal sende mor ned til Dem, hun er deroppe, men vi kan nok undvære hende, ellers kommer jeg og låner hende et lille øjeblik."

Hun skyndte sig ud, halvt løbende for rigtigt at vise, at hun havde hastværk.

Den måde, hvorpå hun blot havde haft travlt med at komme afsted uden et elskværdigt ord, uden et venligt blik til ham, der elskede hende så højt … så højt … så højt … gjorde ham ganske

ude af sig selv. Hans blik standsede igen ved *Figaro* og han tænkte:

"Hun har læst det! De spotter mig, de fornægter mig! Hun tror ikke længere på mig. I hendes øjne betyder jeg intet mere."

Han gik et par skridt hen imod bladet, således som man går hen imod en mand, man vil give en ørefigen.

Så sagde han til sig selv:

"Måske har hun alligevel ikke læst det. Hun havde så meget andet i hovedet. Men senere, ved middagsbordet, bliver der nok talt om det, mens hun hører på det, og så får hun lyst til at læse det."

Med en uvilkårlig, næsten instinktiv bevægelse bemægtigede han sig nummeret, foldede det sammen og lod det med en tyvs behændighed glide ned i sin lomme.

Grevinden kom ind. Så snart hun så Oliviers ligblege, fordrejede ansigt, gættede hun, at han var nået til den yderste grænse af lidelse.

Hendes stakkels sønderrevne sjæl, hele hendes stakkels legeme, der var lige så medtaget og forgræmmet som hans, fløj ham i møde. Hun slyngede sine arme om halsen på ham, så ham dybt ind i øjnene og sagde:

"Å, hvor De er ulykkelig!"

Denne gang nægtede han ikke mere, med undertrykt gråd i halsen stammede han:

"Ja ... ja ... ja ...!"

Hun mærkede, at han var lige ved at græde og trak ham hen i stuens mørkeste krog, hen til to lænestole, der stod gemt bag et lille skærmbræt, betrukket med gammeldags silke. De satte sig

bag ved den tynde, broderede væg og regndagens grå skygge svøbte sig som et slør over dem.

Hans smerte gik hende lige til hjertet, hun tænkte kun på at beklage ham og fortsatte:

"Stakkels Olivier, hvor De lider!"

Han lænede sit hvide hoved mod hendes skulder.

"Mere end De tror!" sagde han.

Hun mumlede, inderlig bedrøvet:

"Å, jeg vidste det. Jeg har følt det alt sammen. Jeg har set det fødes og vokse."

Han svarede, som om hun havde anklaget ham:

"Det er ikke min skyld, Any."

"Det ved jeg godt … Jeg bebrejder Dem intet."

Og hun vendte sig blidt om og trykkede sine læber mod Oliviers øjne, hvor de fandt en bitter tåre.

Hun skælvede, som om hun havde drukket en dråbe fortvivlelse, og gentog flere gange:

"Å, stakkels ven … stakkels ven … stakkels ven!"

Så efter et øjebliks tavshed tilføjede hun:

"Skylden er vore hjerters, de har ikke forstået at blive gamle. Jeg føler, at mit endnu er så levende!"

Han prøvede på at tale, men han kunne ikke, for gråden var lige ved at kvæle ham. Hun kunne høre, hvor det arbejdede i hans bryst. Hendes egoistiske angst for at miste hans kærlighed fik igen magt over hende, og i den hjerteskærende tone, hvormed man fastslår en skrækkelig ulykke, sagde hun: "Gud! Hvor De elsker hende!"

Han tilstod endnu en gang:

"Ak ja, jeg elsker hende."

Hun grublede nogle øjeblikke, så stønnede hun:

"Mig har De aldrig elsket på den måde."

Det faldt ham ikke ind at nægte det; han var i en tilstand, hvor man kun siger sandheden, og han mumlede:

"Nej, jeg var alt for ung dengang."

Hun blev overrasket: "Alt for ung? Hvorfor?"

"Fordi livet var alt for let at leve. Det er først, når man kommer til vor alder, at kærligheden bliver fortvivlet."

Hun spurgte:

"Det, De føler, når De er i nærheden af hende, ligner det det, De følte i sin tid, når jeg var hos Dem?"

"Ja og nej ... men det er alligevel næsten det samme. Jeg har elsket Dem så højt, som man kan elske en kvinde, og jeg elsker hende, som jeg elskede Dem, fordi det er Dem, men denne anden kærlighed er blevet noget uimodståeligt, noget tilintetgørende, noget, der er stærkere end døden. Jeg er hjemfalden til den som et hus, der brænder, er det til ilden."

Et vindstød af skinsyge fik hendes medynk til at tørre bort, og hun sagde, idet hun slog over i en trøstende tone:

"Stakkels ven! Om et par dage er hun gift og rejst bort. Når De ikke længere ser hende, bliver De nok helbredet."

Han rystede på hovedet:

"Nej, jeg er fortabt, uhjælpelig fortabt."

"Vist ikke nej. Det er tilstrækkeligt, når De ikke ser hende i tre måneder. Husk på, at De ikke engang behøvede tre måneder for at komme til at elske hende højere end mig, som De har kendt i tolv år."

I sin uendelige nød klyngede han sig til hende:

"Any, forlad mig ikke."

"Hvad kan jeg vel gøre, min ven?"

"Lad mig ikke være alene."

"Jeg skal komme hen til Dem så ofte, De ønsker det."

"Nej, lad mig blive her så meget som muligt."

"Her er De sammen med hende."

"Og med Dem."

"Nej, De må ikke se hende mere, inden hun er gift."

"Å – Any!"

"I alt fald det mindst mulige."

"Må jeg blive her i aften?"

"Nej, ikke i den tilstand, De er i. De må adsprede Dem, gå i klubben eller i teatret, lige meget hvor, men De må ikke blive her."

"Jeg beder Dem om det."

"Nej, Olivier, det er umuligt. Jeg har desuden nogen til middag, som det bare vil ophidse Dem endnu mere at træffe."

"Hertuginden? … Og … ham …?"

"Ja."

"Men jeg var jo sammen med dem hele aftenen i går."

"Det er en god grund. Det kan man sandelig mærke på Dem i dag."

"Jeg lover Dem at være rolig."

"Nej, det er umuligt."

"Så går jeg."

"De behøver da ikke at have sådant et hastværk."

"Jo, jeg trænger til at gå en tur."

"Ja, det vil være godt for Dem. Gå, gå rigtig meget, lige til det bliver aften. Sørg for, at De bliver rigtig legemlig træt og gå så i seng."

Han havde rejst sig:

"Farvel, Any."

"Farvel, min ven. I morgen formiddag skal jeg komme hen til Dem. Hvis De har lyst, skal jeg begå en stor uforsigtighed ligesom i gamle dage; jeg lader, som om jeg spiser frokost med her klokken tolv, og så spiser jeg sammen med Dem et kvarter over et. Synes De om det?"

"Ja, det vil jeg gerne. De er god!"

"Jeg elsker Dem, Olivier."

"Jeg elsker jo også Dem."

"Å, lad os ikke tale mere om det."

"Farvel, Any."

"Farvel, kære ven. Så kommer jeg i morgen."

"Farvel."

Han kyssede hendes hænder gang på gang, så trykkede han et kys på hendes hår og et på hendes mund. Hans øjne var nu tørre og hans udtryk bestemt. Da han var henne ved døren, tog han hende endnu en gang helt ind til sig, slyngede sine arme om hende, pressede sin mund mod hendes pande og syntes at inddrikke, at indånde al den kærlighed, hun havde til ham.

Derpå gik han hurtigt bort uden at vende sig om.

Da hun var blevet alene, lod hun sig falde ned på en stol og gav sig til at hulke. Der kunne hun være blevet, lige til det blev nat, hvis Annette ikke var kommet ned for at hente hende. For at få tid til at tørre sine røde øjne, svarede hun hende:

"Jeg skal blot skrive et par ord, mit barn. Gå kun op, så kommer jeg lige straks."

Lige til middag måtte hun beskæftige sig med det store spørgsmål om udstyret.

Der var ikke bedt andre end hertuginden og hendes nevø, det skulle betragtes som en lille familiemiddag.

De havde lige sat sig til bords og talte endnu om forestillingen aftenen forud, da tjeneren kom ind med tre vældige buketter.

Fru de Mortemain blev forbavset:

"Ih, Gud, hvad skal det betyde?"

Annette udbrød:

"Nej, hvor de er dejlige! Hvem kan det være fra?"

Hendes moder svarede:

"De er sikkert fra Olivier Bertin."

Lige siden han var gået, havde hun ikke tænkt på andet end ham. Han havde forekommet hende så dyster, så tragisk; hun så så klart hans ulykke, som der ikke gaves nogen udvej for; hun følte selv en genklang i sig af hans lidelser, og hun elskede ham så højt og så ømt, så fuldstændigt, at hendes hjerte snørede sig sammen af mørke forudanelser.

I hver af de tre buketter lå ganske rigtigt et af malerens kort. På hver af dem havde han med blyant skrevet grevindens, hertugindens og Annettes navne.

Fru de Mortemain spurgte:

"Er han syg, Deres ven Bertin? Jeg synes, at han så meget dårlig ud i går aftes."

Fru de Guilleroy svarede:

"Ja, han gør mig lidt urolig, skønt han ikke beklager sig."

Hendes mand tilføjede:

"Å, det er med ham som med os andre, han bliver gammel. Han er endog blevet meget gammel i den sidste tid. Jeg tror for resten, at det hos alle pebersvende altid kommer sådan på en

gang. De bliver mere pludselig affældige end vi andre. Han har virkelig forandret sig meget."

Grevinden sukkede:

"Ja, det er sandt."

Farandal hørte pludselig op med at hviske med Annette for at sige:

"Der var en ret ubehagelig artikel mod ham i morges i *Figaro*."

Ethvert angreb, enhver kritik, enhver ugunstig omtale af hendes vens kunst gjorde grevinden ude af sig selv.

"Åh," sagde hun, "en mand, der betyder så meget som Bertin, er hævet over den slags grovheder."

Guilleroy undrede sig:

"Så, en ubehagelig artikel mod Bertin? Den har jeg ikke læst. Hvilken side stod den på?"

Farandal svarede:

"På første side. Det var spidsartiklen. "Den moderne malerkunst" hed den."

Den deputerede hørte op med at undre sig:

"Nå, så ved jeg besked. Jeg læste den ikke, fordi den handlede om malerier."

Alle smilede, for det var dem for længst bekendt, at udover politik og landbrug var der så godt som intet, der formåede at vække Guilleroys interesse.

Samtalen gled over på andre emner, lige indtil de gik ind i dagligstuen for at drikke kaffe. Grevinden hørte ikke efter, det var knap nok, at hun svarede, hun var stadig lige bekymret for, hvad Olivier foretog sig. Hvor var han? Hvor havde han spist til middag? Hvor slæbte han nu om med sit uhelbredelige hjerte? Hun følte en brændende anger over, at hun havde ladet ham gå,

at hun ikke havde beholdt ham. I tankerne så hun ham for sig flakkende omkring i gaderne, bedrøvet, hvileløs, ensom, flygtende for sin sorg.

Hele tiden, indtil hertuginden og hendes nevø gik, var hun lige tavs, hun kunne ikke frigøre sig for en ubestemt, overtroisk angst. Hun gik straks i seng, men blev liggende med åbne øjne, stirrende ud i mørket, og tænkte på ham.

Der var gået en meget lang tid, da hun pludselig syntes, at hun hørte klokken nede fra gaden ringe. Hun skælvede, satte sig op i sengen og lyttede. For anden gang skingrede dens kimen gennem natten.

Hun sprang ud af sengen og trykkede af al magt på den elektriske klokke, der førte op til kammerpigens værelse. Så løb hun med et lys i hånden ned i forstuen.

Gennem døren spurgte hun:

"Hvem er det?"

En ukendt stemme svarede:

"Det er et brev."

"Et brev, fra hvem?"

"Fra en læge."

"Hvilken læge?"

"Det ved jeg ikke, det er angående et ulykkestilfælde."

Uden at betænke sig længere lukkede hun op og stod ansigt til ansigt med en droskekusk med blank voksdugshat. I hånden havde han en konvolut, som han rakte hende.

Hun læste:

"Hr. grev de Guilleroy. – Haster stærkt –"

Håndskriften var hende fremmed.

"Vær så god at komme indenfor," sagde hun, "sæt Dem ned og vent et øjeblik."

Foran døren ind til hendes mands sovekammer bankede hendes hjerte så stærkt, at hun ikke kunne kalde på ham. Hun slog med lysestagen mod fyldingen. Greven sov og hørte det ikke.

Så gav hun sig utålmodig og nervøs til at sparke på døren, og endelig hørte hun en søvndrukken stemme, der spurgte:

"Hvad er der? Hvem er det? Hvad er klokken?"

Hun svarede:

"Det er mig. Jeg har et brev, der haster. Det er en kusk, som er kommet med det. Der er sket en ulykke."

Han mumlede inde fra sin seng:

"Vent lidt, så står jeg op. Nu skal jeg straks være der."

Efter et øjebliks forløb viste han sig i slåbrok. Samtidig med, at han åbnede døren, kom to af tjenerne, der var blevet vækket ved at høre klokkerne kime, løbende til. De var blevet aldeles forfjamskede ved at se en fremmed sidde på en stol i spisestuen.

Greven havde taget brevet og vendte og drejede det mellem sine fingre, idet han spurgte:

"Hvem kan det være fra? Det kan jeg ikke begribe."

Hun sagde febrilsk:

"Ja, men så læs det dog."

Han rev konvolutten op, foldede brevet ud, udstødte et forfærdet udråb og stirrede forvildet på sin kone.

"Du gode Gud, hvad er der?" spurgte hun.

Han kunne næsten ikke tale, så grebet var han, og stammede:

"Å, en stor ulykke! … en stor ulykke! … Bertin er blevet kørt over."

Hun skreg:

"Er han død?"

"Nej, nej," sagde han, "se selv."

Hun rev brevet, som han rakte hende, ud af hans hænder og læste:

"Hr. grev de Guilleroy!

Der er hændet en stor ulykke. Vor fælles ven, den berømte kunstner Olivier Bertin, er kommet ind under en omnibus, hvis ene hjul gik over ham. Jeg kan endnu ikke sige, hvilke følger denne ulykke vil drage efter sig; det kan være, at det ikke er alvorligt, men vi må også være forberedt på det værste. Bertin beder Dem og grevinden indstændigt om straks at komme hen til ham. Jeg håber, at både De og grevinden ikke tager i betænkning at opfylde denne bøn, som måske er den sidste, Deres ven retter til Dem. Inden daggry kan alt være forbi.

Ærbødigst

Dr. de Rivil."

Grevinden så på sin mand med vidt opspilede øjne, der stod stive af rædsel. Så var det, som om der fo'r et elektrisk stød igennem hende, og det mod, der undertiden i de skrækkeligste timer gør kvinderne så tapre, skød op i hende.

Hun vendte sig om imod kammerpigen, som ligeledes var kommet til, og som så lige så forstyrret ud som de andre:

"Skynd Dem, jeg skal klædes på."

"Hvad skal jeg tage frem til grevinden?"

"Det er lige meget. Hvad De vil."

Derpå henkastede hun som en befaling til sin mand:

"Om fem minutter er jeg færdig."

På vejen tilbage til hendes soveværelse faldt hendes blik på kusken, der stadig sad og ventede, og hun spurgte:

"Har De Deres vogn nedenfor?"

"Ja."

"Det er godt, så tager vi den."

Så løb hun videre.

Som en vanvittig kastede hun med ilfærdige bevægelser klæderne om sig, hægtede dem og bandt dem, som hun bedst kunne, og gik så hen foran spejlet, hvor hun strøg sit hår op og snoede det sammen i en knude, idet hun, uden denne gang at tænke over det, betragtede sit blege ansigt og sit forstyrrede udseende.

Så snart hun havde fået kåben kastet over skulderen, styrtede hun igen over til sin mands værelse. Han var endnu ikke færdig. Hun trak ham med sig.

"Kom nu," skyndte hun på ham, "tænk dog på, at han kan dø."

Greven fulgte hende, han var ganske forvirret og snublede hvert øjeblik, skønt han forsøgte at føle sig for med fødderne og anstrengte sig for i mørket at skelne trinnene.

Under den korte køretur hen til malerens hus blev der ikke vekslet et ord imellem dem. Grevinden rystede så stærkt, at tænderne klaprede i munden på hende. Gennem døren så hun lygterne glide forbi bag et slør af regn. Fortovene lå våde og blanke, hele boulevarden var aldeles menneskeforladt, natten

var uhyggelig. Porten til Bertins hus var blevet stående åben, portnerlogen var oplyst, men der var ingen derinde.

Ved det øverste af trappen kom doktor Rivil, en lille, stærkt grånende, kort, rund, meget pillen og meget høflig herre dem i møde. Han hilste yderst ærbødigt på grevinden og rakte derpå greven hånden.

Stønnende, som om trappen havde taget al vejret fra hende, spurgte hun:

"Hvorledes går det, doktor?"

"Hvorledes det går? Ja, jeg håber, at det ikke er så alvorligt, som jeg først troede."

Hun udbrød:

"Han dør ikke?"

"Nej, det tror jeg i det mindste ikke."

"Kan De svare for det?"

"Nej, det kan jeg ikke. Jeg kan kun sige, at jeg håber, at hjulene er gået over underlivet uden at forårsage indre beskadigelser."

"Hvad mener De med indre beskadigelser?"

"Sprængninger."

"Hvorledes kan De vide, at der ingen er?"

"Jeg ved det ikke, jeg formoder det."

"Og hvis der nu var?"

"Ja, så ville det være meget alvorligt."

"Kunne han dø af det?"

"Ja."

"Meget hurtigt?"

"Ja, meget hurtigt. På nogle minutter eller måske på nogle sekunder. Men De kan være ganske rolig, fru grevinde, jeg er

overbevist om, at han er rask igen om fjorten dage."

Hun havde hørt på alt, hvad han sagde, med den mest anspændte opmærksomhed for at vide rigtig besked, for rigtigt at forstå alt.

Hun fortsatte:

"Hvilke sprængninger kan der være tale om?"

"En sprængning af leveren for eksempel."

"Ville det være meget farligt?"

"Ja ... men jeg ville blive meget overrasket, hvis der nu stødte sådanne komplikationer til. Lad os gå ind til ham. Det vil gøre ham godt, for han venter Dem med den største utålmodighed."

Det første, hun så, da hun kom ind i værelset, var et ligblegt hoved på en hvid hovedpude. Et par stearinlys og skæret fra ilden kastede lys over det, tegnede profilen skarpt og uddybede skyggerne. I dette blege ansigt så grevinden to øjne, der stirrede hende i møde.

Alt hendes mod, al hendes energi og hele hendes beslutsomhed svandt bort, så tydeligt var det, at dette hule og fordrejede ansigt var en døendes. Det var ham, som hun havde set for nogle timer siden, ham, der var blevet til dette, til denne genganger! Uvilkårligt mumlede hun: "Å, min Gud!" og gik hen til ham, skælvende af rædsel.

Han prøvede på at smile for at berolige hende, men den grimasse, han derved skar, var skrækindjagende.

Da hun var kommet helt hen til sengen, lagde hun ganske blidt sine hænder oven på Oliviers, der lå udstrakte ned langs hans legeme, og stammede:

"Å, min stakkels ven!"

"Det er ingenting," sagde han sagte uden at bevæge hovedet.

Hun så nu rigtigt på ham og blev forfærdet over den forandring, der var foregået med ham. Han var så bleg, som om han ikke længere ejede en dråbe blod under huden. Hans kinder så ud, som om de var suget indad, og også hans øjne var sunket ind, som om de ved en tråd var blevet trukket indefter i hovedet.

Han så hendes rædsel og sukkede:

"Ja, jeg er i en nydelig tilstand."

Han gjorde sig store anstrengelser for at tale, af og til gik der nervøse trækninger over hans ansigt:

"Jeg så mig ikke om … jeg tænkte på noget andet … på noget ganske andet … ak, ja … og så rev en omnibus mig om og gik lige over mig …"

Mens hun hørte på ham, så hun ulykken for sig og sagde, gennemrystet af skræk:

"Har De lidt meget?"

"Nej, jeg føler mig blot lidt øm … lidt sammenklemt."

Hun spurgte:

"Hvor skete det?"

Han svarede ganske sagte:

"Det ved jeg ikke … det var meget langt herfra."

Lægen rullede en lænestol hen ved sengen, og grevinden sank om i den. Greven blev stående nede ved fodenden og gentog mellem tænderne:

"Herregud … stakkels ven … Herregud … hvilken skrækkelig ulykke!"

Det gjorde ham virkelig oprigtig ondt, for han satte stor pris på Olivier.

Grevinden spurgte igen: "Men hvor hændte det?"

Lægen svarede:

"Det ved jeg ikke engang rigtig selv, eller rettere, jeg kan ikke forstå det. Det var ved Gobelinerne, næsten uden for Paris. Det forsikrede i det mindste kusken, der kom kørende med ham fra et apotek der i kvarteret, hvor han ved nitiden var blevet båret ind."

Han bøjede sig hen over Olivier:

"Er det sandt, at ulykken skete i nærheden af Gobelinerne?"

Bertin lukkede øjnene som for at huske sig om, så mumlede han:

"Det ved jeg ikke!"

"Men hvor skulle De da hen?"

"Jeg skulle ingen steder. Jeg gik blot for at gå."

En stønnen, som hun ikke kunne holde tilbage, undslap grevindens læber. Efter at hun i nogle sekunder havde snappet efter vejret, trak hun sit lommetørklæde frem, trykkede det ind mod sine øjne og brast i en fortvivlet gråd.

Hun forstod det hele! Noget uudholdeligt, noget overvældende lagde sig knugende over hendes hjerte: samvittighedsnaget over, at hun ikke havde beholdt Olivier hos sig, men jaget ham ud, ud på gaden, hvor han beruset af sorg var tumlet ind under vognen.

Med den underlige klangløse stemme, han pludselig havde fået, sagde han til hende:

"Græd ikke. Jeg kan ikke tåle det."

Med en mægtig viljeanspændelse hørte hun op med at hulke, tog lommetørklædet bort fra øjnene og fæstede dem vidtåbne på ham; ikke en trækning rørte sig i hendes ansigt, hvor tårerne blev ved at glide langsomt ned.

Lige ubevægelige, med hænderne forenet over lagenet, så de på hinanden. De så på hinanden og vidste ikke længere, at der var andre til stede, og deres blikke fra hjerte til hjerte bragtes bud om en overmenneskelig bevægelse.

Det var en hastig, tavs, stum og forfærdelig gensidig fremmanen af alle deres minder, al deres ømhed, der nu var lagt øde, af alt, hvad de havde følt sammen, af alt det, som havde knyttet deres liv sammen og gjort dem til ét ved den dragende magt, der havde kastet dem i hinandens arme.

De så på hinanden, og trangen til at tale med hinanden, til at høre de tusinde fortrolige og vemodige ting, de endnu havde at sige hinanden, steg uimodståelig op til deres læber. Hun følte, at hun for enhver pris måtte sørge for at fjerne de to mænd bag ved sig, at hun måtte finde på et middel, en list. Hun, der ellers var så rig på udveje! Og med blikket stadig fæstet på Olivier gav hun sig til at grunde.

Hendes mand og doktoren talte dæmpet sammen. De stod og drøftede, hvem der skulle pleje den syge.

Hun drejede hovedet og sagde til lægen:

"De har ikke taget en sygeplejerske med?"

"Nej, jeg vil hellere sende en af hospitalskandidaterne herhen, han er bedre situationen voksen, hvis der skulle ske noget."

"Lad os få dem begge. Der kan aldrig være for megen pleje. Kan vi få dem endnu i nat, for jeg antager ikke, at De kan blive her lige til i morgen?"

"Nej, jeg tænker ærlig talt på at slippe hjem. Jeg har allerede været her i fire timer."

"Men kan De da ikke på hjemvejen sende kandidaten og sygeplejersken herhen?"

"Det er temmelig vanskeligt, nu midt om natten. Men det er lige meget, jeg skal prøve det."

"Det er absolut nødvendigt."

"De lover det måske nok, men kommer de?"

"Min mand kan køre med Dem og få dem med tilbage, enten de vil eller ej."

"De kan ikke blive her alene, fru grevinde."

"Jeg! ..." udbrød hun med et slags skrig, en trodsig, harmfuld protest mod den modstand, der krydsede hendes vilje. Så forklarede hun med en myndig stemmeklang, der ikke tålte nogen modsigelse, at det var det eneste, der var at gøre. Inden en time måtte både kandidaten og sygeplejersken være der for at kunne skride ind, hvis det blev nødvendigt. Men for at få fat på dem måtte der en til at hale dem ud af sengen og få dem med. Det kunne ingen anden end hendes mand gøre. Imidlertid ville hun blive hos den syge, det var både hendes pligt og hendes ret. Derved udfyldte hun simpelthen sin rolle som kvinde og som hans veninde. I øvrigt *ville* hun have det ordnet således, og ingen skulle få hende fra det.

Alt, hvad hun sagde, var meget fornuftigt, det måtte indrømmes, og de to mænd bestemte sig derfor til at gøre, som hun ville.

Hun havde rejst sig, helt og holdent opfyldt af tanken om at få dem bort, så at hun kunne blive alene tilbage. Men for ikke at komme til at gøre noget forkert under deres fraværelse, lyttede hun opmærksomt til lægens anvisninger og gjorde sig umage for at forstå og huske det alt sammen. Malerens kammertjener,

som stod ved siden af hende, hørte ligeledes efter, og bag ved ham gav kokkepigen, som havde hjulpet med ved den første forbinding, ved nogle små nik til kende, at hun også havde forstået det. Da grevinden som en lektie havde gentaget alle lægens ord, skyndte hun på de to mænd og sagde til sin mand:

"Kom frem for alt hurtigt igen … endelig hurtigt."

"De kan køre med i min vogn," sagde lægen til greven, "den kan også køre Dem tilbage, så går det hurtigere. Om en time kan De være her igen."

Inden han gik, undersøgte han endnu en gang længe den sårede for at forvisse sig om, at hans tilstand var tilfredsstillende.

Guilleroy betænkte sig endnu. Han sagde:

"Synes De ikke, at det er uforsigtigt, hvad vi her gør?"

"Nej, der er ingen fare. Han trænger kun til hvile og ro. Grevinden er nok så god ikke at lade ham tale og selv tale så lidt som muligt til ham."

Hun blev fortvivlet og spurgte:

"Må jeg slet ikke tale til ham?"

"Nej, helst ikke. Sæt Dem blot ved siden af ham i lænestolen. Så vil han ikke føle sig alene, og det vil gøre ham godt. Men han må ikke trættes, hverken med at tale eller med at tænke. Jeg kommer herhen i morgen tidlig klokken ni. Farvel, fru grevinde, ærbødigste tjener."

Han hilste dybt på hende og gik, fulgt af greven, der sagde:

"Vær blot ikke ængstelig, kære. Inden der er gået en time, er jeg her igen, og så kan vi tage hjem."

Da de var gået, blev hun stående lidt for at lytte efter støjen af porten, der blev lukket i efter dem, og af vognen, der rullede

bort.

Tjeneren og kokkepigen stod stadig for at vente på ordrer. Grevinden sendte dem bort.

"De kan godt gå ind til Dem selv," sagde hun, "hvis der er noget, jeg trænger til, skal jeg nok ringe."

De gik også, og hun var alene med ham. Hun gik igen helt hen til sengen, lagde sine hænder på hver side af hovedpuden, på hver side af det hoved, hun elskede, og bøjede sig fremover for at stirre på det. Så spurgte hun, så tæt ved hans ansigt, at hun syntes at ånde ordene ud over hans hud:

"Var det Dem selv, der kastede Dem foran vognen?"

Han svarede, idet han stadig gjorde sig umage for at smile:

"Nej, det var den, som kastede sig over mig."

"Det er ikke sandt, det var Dem."

"Nej, jeg forsikrer Dem, det var den, der rev mig om."

Efter nogle øjeblikkes tavshed, hvor deres sjæle gennem deres blikke syntes at omslynge hinanden, mumlede hun:

"Å, kære, kære Olivier! At tænke sig, at jeg lod Dem gå, at jeg ikke beholdt Dem!"

Han svarede overbevist:

"Det var hændt mig alligevel, før eller senere."

De så atter på hinanden og søgte at gætte hinandens inderste tanker.

Han fortsatte:

"Jeg tror ikke, at jeg kommer over det. Jeg lider alt for stærkt."

Hun stammede:

"Lider De meget?"

"Ak ja."

Hun bøjede sig endnu længere ned og åndede på hans pande, hans øjne og hans kinder lette, dvælende, omsorgsfulde kys. Det var knapt nok, at hun berørte ham med spidsen af sine læber for at frembringe den lille, hvislende lyd, små børn kysser med. Det varede længe, meget længe. Han lod denne regn af sagte, blide kærtegn falde ned over sig, og den syntes at berolige ham og gøre ham godt, for hans fortrukne ansigt skælvede mindre end før.

Så sagde han:

"Any."

Hun hørte op med at kysse for at høre, hvad han havde at sige:

"Hvad er der, min ven?"

"Der er noget, De må love mig."

"Jeg vil love Dem alt, hvad De ønsker."

"Hvis jeg ikke er død, inden det bliver dag, så lov mig, sværg, at De vil bringe Annette herhen, blot én gang, en eneste gang! Jeg vil så nødig dø uden at have set hende … Tænk på … at i morgen … ved denne tid … så kan jeg måske … nej, så har jeg sikkert … lukket øjnene for bestandig … og så vil jeg aldrig mere få Dem at se … hverken Dem … eller hende."

Hun standsede ham. Det var, som om hendes hjerte blev flænget i stumper:

"Å, ti … ti … ja, jeg lover Dem det, jeg skal nok tage hende med."

"Sværger De det?"

"Jeg sværger Dem det, min ven … Men nu skal De tie. De må ikke sige mere. Det piner mig så forfærdeligt … hører De, sig ikke mere."

Der gik en hastig trækning hen over hans ansigt; da det atter var faldet nogenlunde til ro, sagde han:

"Hvis vi endnu kun har nogle øjeblikke at tilbringe sammen, så lad os ikke spilde dem, men lad os benytte dem til at sige hinanden farvel. Jeg har elsket Dem så højt."

Hun sukkede:

"Og jeg … hvor jeg stadig elsker Dem!"

Han vedblev:

"Al den lykke, jeg har kendt, skylder jeg Dem. Det er kun de sidste dage, der har været hårde … Det er ikke Deres skyld – Å, stakkels Any … hvor livet somme tider er trist … og hvor det er vanskeligt at dø …!"

"Ti, Olivier. Jeg beder Dem …"

Han vedblev uden at høre på hende:

"Jeg ville have været så lykkelig, hvis De ikke havde haft Deres datter."

"Å, ti … Herregud … så ti dog …"

Det var mere, som om han tænkte højt, end som om han talte:

"Å, den, der har opfundet tilværelsen og skabt menneskene, har været meget blind eller meget ond …"

"Olivier, jeg beder Dem … Hvis De nogen sinde har elsket mig, så ti … tal ikke mere på den måde."

Han så op på hende, hun stod stadig bøjet over ham og var så bleg, at også hun så ud som en døende, og han tav.

Hun satte sig i lænestolen, som hun trak tæt ind til hans seng, og tog på ny hans hånd, der lå slapt på lagenet.

"Nu forbyder jeg Dem at tale," sagde hun, "lig nu ganske stille og tænk på mig, som jeg tænker på Dem."

De gav sig atter til at se på hinanden, ubevægelige, forenede ved den gensidige berøring af deres brændende hud. Af og til trykkede hun den feberhede hånd, hun holdt i sin, og han besvarede denne kalden ved at lukke fingrene lidt sammen. Hvert af disse håndtryk sagde noget, fremmanede en stump af deres fortid, rørte op i deres erindring, i deres kærligheds stillestående minder. Hvert af dem var et hemmeligt spørgsmål, hvert af dem et hemmeligt svar. Sørgelige spørgsmål og sørgelige svar, en gammel kærligheds triste: "Husker De?"

Pludselig sagde han, som om han forskrækket vågnede op af en drøm:

"Deres breve!"

Hun spurgte: "Hvad? Mine breve?"

"Jeg kunne være død, uden at have tilintetgjort dem."

"Hvad så? Lad os ikke tænke på det nu. Lad dem bare finde dem og læse dem, det er mig lige meget."

Han svarede:

"Ja, men det vil jeg ikke have. Rejs Dem, Any, og luk den nederste skuffe der i sekretæren op, der er de alle, alle sammen. De må tage dem og kaste dem i ilden."

Hun rørte sig ikke, hele hendes væsen krympede sig, som om han havde rådet hende til at begå en fejhed.

Han fortsatte:

"Any, jeg beder Dem. Hvis De ikke gør det, piner De mig og gør mig ude af mig selv. Tænk på, at de kan falde i hænderne på lige meget hvem, på en notar, på en tjener … eller måske endda Deres mand … Det vil jeg ikke have …"

Hun rejste sig, men betænkte sig endnu og sagde:

"Nej, det er alt for hårdt, det er alt for grusomt. Jeg har en følelse af, at De vil have mig til at brænde begge vore hjerter."

Med ansigtet fortrukket af angst, bønfaldt han hende om at gøre det.

Da hun så, hvor meget han led, gav hun efter og gik hen til sekretæren. Hun lukkede skuffen op og så at den var fyldt lige til randen med tætte lag breve, der lå omhyggeligt oven på hinanden; og på alle konvolutterne genkendte hun de to linjer i adressen, som hun så ofte havde skrevet.

Hun kendte dem, disse to linjer – navnet på en mand og navnet på en gade – kendte dem, som hun kendte sit eget navn, således som man kender de få ord, som rummer al håbet og al lykken i ens liv. Hun betragtede de små firkantede hylstre, der indeholdt, hvad hun havde kunnet udsige af sin kærlighed, alt hvad hun havde kunnet rive løs fra sig selv for at give ham det ved hjælp af lidt blæk på et stykke hvidt papir.

Han havde prøvet på at dreje sit hoved på puden for at se hen på hende og endnu en gang sagde han:

"Brænd dem, brænd dem hurtigt."

Hun tog to håndfulde og beholdt dem nogle øjeblikke i sine hænder. Hun havde fornemmelsen af, at det var noget tungt, smertefyldt, levende og dødt, så meget stod der i dem af ting, der nu i dette øjeblik blev forbi, blev noget, der én gang var følt og drømt. Det var hendes sjæls sjæl, hendes hjertes hjerte, hele hendes kærligheds liv, som hun der stod med. Hun mindedes med hvilken begejstring hun havde kradset nogle af brevene ned, hvilken rus det havde været for hende at leve, at tilbede en anden og sige ham det.

Olivier gentog:

"Brænd dem, Any, brænd dem."

Med den samme bevægelse, med begge hænder, kastede hun de to pakker breve ind i ilden, de gik op og spredtes ud over brændet. Så tog hun andre i sekretæren og kastede dem oven på og så atter andre med hastige bevægelser, idet hun febrilsk bukkede sig og rejste sig for så hurtigt som muligt at få det skrækkelige arbejde overstået.

Da kaminen var fuld og skuffen tom, blev hun stående og ventede for at se den næsten kvalte flamme krybe op langs siderne af dette bjerg af konvolutter. De slikkede op ad kanterne, afgnavede hjørnerne, løb hen langs randen af papiret, slukkedes, fødtes på ny, voksede og tog fart. Snart var der rundt om hele den hvide pyramide en kreds af klar, knitrende ild, der fyldte værelset med lys; og det lys, der kastede sit skær hen over den stående kvinde og manden i sengen, det var deres kærlighed, der brændte, det var deres kærlighed, der forvandledes til aske.

Grevinden vendte sig om, og i det blændende lys fra dette papirsbål så hun sin ven læne sig ud over sengekanten og med et forstyrret udtryk se på ilden.

Han spurgte:

"Er de der alle sammen?"

"Ja, alle."

Men førend hun gik tilbage hen til ham, kastede hun endnu et sidste blik på ødelæggelsen, og ned ad den allerede halvt fortærede papirsdynge, der krympede sig sammen og blev sort, så hun, at der flød noget rødt. Det lignede aldeles bloddråber. Det så ud, som om de kom fra brevenes hjerte, fra hvert brev

som fra et sår og sagte randt ned i ilden, efterladende et purpurfarvet spor.

Det gav et sæt i hende af skræk, og grebet af en overtroisk rædsel veg hun et par skridt tilbage, som om hun havde set nogen blive myrdet; så forstod hun pludselig, at det hele var ganske naturligt, det var ikke andet end den røde lak på brevene, som smeltede.

Så gik hun tilbage til den syge, løftede blidt hans hoved op og lagde det forsigtigt tilbage midt på puden. Men han havde bevæget sig og hans smerter tog til. Han stønnede og hans ansigt fortrak sig i skrækkelige lidelser; det så ud, som om han ikke længere vidste, at hun var der.

Hun ventede, at han skulle blive roligere og igen åbne sine øjne, som han holdt fast tillukkede, eller sige noget til hende.

Endelig sagde hun:

"Lider De meget?"

Han svarede ikke.

Hun bøjede sig over ham, og lagde sin ene finger på hans pande for at tvinge ham til at se på hende. Han lukkede også øjnene op, et par vilde, vanvittige øjne.

Hun gentog rædselsslagen:

"Lider De? ... Olivier! Svar mig! ... Skal jeg kalde ... Gør Dem umage, sig noget til mig!"

Hun troede at høre, at han stammede:

"Bring hende her hen ... De har lovet det ..."

Han vred sig under tæppet og hans ansigt trak sig sammen i krampagtige grimasser.

Hun gentog:

"Olivier ... å, min gud! Olivier, hvad er der i vejen? ... Skal jeg kalde på hjælp ..."

Denne gang havde han hørt hende, for han svarede:

"Nej, ... det er ingenting."

Det lod virkelig også til, at han faldt til ro, han syntes at lide mindre og faldt hen i en halvtsovende døs. Da hun håbede, at han skulle falde i søvn, satte hun sig atter tilbage i stolen, tog igen hans hånd og ventede. Han bevægede sig ikke mere, hans hage var sunket ned på brystet, hans åndedræt blev kort og besværligt, munden stod halvt åben. Kun hans fingre trak sig nu og da sammen i uvilkårlige sæt, der forplantede sig gennem hele grevindens legeme og fik hende til at ryste, så at hun var nær ved at skrige.

Det var ikke længere de små bevidste tryk, som i stedet for de trætte læber fortalte om sorgen i deres hjerter, det var ufrivillige krampetrækninger, som kun talte om legemets lidelser.

Nu blev hun bange, forfærdelig bange, hun blev grebet af en vanvittig lyst til at gå sin vej, til at ringe, kalde, men hun turde ikke røre sig for ikke at forstyrre hans hvile.

Den fjerne rullen fra vognene på gaden trængte ind gennem væggene, og hun lyttede anspændt efter, om hjulene standsede foran døren, og om hendes mand ikke kom tilbage for at befri hende, for at rive hende ud af denne skrækkelige ensomhed.

Hun forsøgte at liste sin hånd ud af Oliviers, men han trykkede den, idet han udstødte et dybt suk. Så fandt hun sig i at vente for ikke at ophidse ham.

Ilden døde hen i kaminen under brevenes sorte aske. To af lysene var brændt ned og gik ud. Det knagede i et af møblerne.

Der var ganske stille i hele huset, alt syntes dødt med undtagelse af det høje, flamske ur, der ude på trappegangen regelmæssigt slog hver time, hver halve time og hvert kvarter og med sine forskellige klange sang tidens gang ud i natten.

Grevinden sad ubevægelig og følte en uudholdelig rædsel vokse frem i sin sjæl. Skrækkelige syner dannede sig for hende og forfærdelige tanker forvirrede hendes hjerne. Hun troede at mærke, at Oliviers fingre blev kolde mellem hendes. Var det tilfældet? Nej, selvfølgelig ikke! Men hvorfra kom da den fornemmelse af en uforklarlig, isnende berøring. Hun rejste sig op ude af sig selv af rædsel for at se på hans ansigt. – Han lå ubevægelig, stiv og livløs, ligegyldig for al elendighed, dysset til hvile i den evige glemsel.

Om "Stærk som døden"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Første udgave: *Fort comme la Mort*, føljeton i *La Revue Illustrée* 15. februar til 15. maj 1889, bogudgave Paul Ollendorff, Paris 1889.
Denne udgave efter: Guy de Maupassant: *Stærk som Døden*, paa Dansk ved Loulou Lassen. Forh. A. Christiansens Forlag, København 1906.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af André Brouillet (1857-1914).

ISBN 978-87-7628-396-4
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-629-4 (Ølstykke 2019)

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Industripaladset: Kæmpemæssig udstillingshal, som blev opført til Verdensudstillingen i Paris 1855 og nedrevet i 1897, beliggende mellem Seinen og Champs-Élysées. *Red. anm.*